

Sermones paraeneticici ad monachos Aegypti

Λόγοι παραινετικοὶ πρὸς τοὺς κατ' Αἴγυπτον μοναχοῦς

1 Παραίνεσις α'

Δόξα σοι, ὁ Θεός, δόξα σοι· καὶ πάλιν ἔρῳ, δόξα σοι, ὁ Θεός, ὑπερύμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας. Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ, ἀγαπητοί, διαπαντός, τῷ ἀξιῶσαντι ἡμᾶς ὑπὸ τὸν χρηστὸν αὐτοῦ ζυγόν, καὶ ῥυσαμένῳ τῶν προσκαίρων καὶ φθαρτῶν. Βούλομαι διακονῆσαι λόγους, οὓς ἡ χάρις ἐφώτισέ μου τὴν διὰ νοίαν. Λαλῆσαι δὲ βούλομαι οὐκ ἐν σεσοφισμένοις λόγοις, ἀλλ' ἄνθρωπος εἰμι ἰδιώτης καὶ εὐτελέστατος· ἀλλ' ὅμως τὰ σεσοφισμένως λεγόμενα οὐ πᾶσιν ἐστὶ δῆλα, καὶ μάλιστα τοῖς μὴ μετεσχηκόσι τῆς κοσμικῆς φιλοσοφίας. Ὅθεν χρὴ εὐσημον λόγον διδόναι, πρὸς ὃν δύνανται οἱ ἀναγινώσκοντες νοῆσαι, κατὰ τὸν μακάριον Ἀπόστολον· ἔάν, φησί, μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντί μοι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν σὺν ἐμοὶ βάρβαρος. Δύνανται δὲ ὁ πνευματικὸς λόγος πείσαι τοὺς ὑπηκόους τῆς πίστεως, εἴπερ δίχα τῆς γραμματικῆς καὶ ῥητορικῆς. Εὐλογητὸς δὲ ὁ Θεὸς ὁ παρέχων τοῖς πᾶσι τὰ πάντα καὶ φωτίζων ἕκαστον πρὸς τὸ συμφέρον. Ὅτι δὲ ὑπὲρ τὰ ἐμὰ μέτρα τοῦτο ὑπάρχει, οὐκ ἀγνοῶ· ἀλλὰ γέγραπται· καιρὸς τοῦ σιγᾶν, καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. Ποίαν οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, μὴ βοηθήσαντες κατὰ δύναμιν τοῖς κάμνουσιν ὑπ' ἀπειρίας, καὶ μάλιστα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, ὡς αὐτοῖς καὶ χειμαζομένοις ὑπὸ κακῆς διδασκαλίας καὶ ἀθέσμου συμβουλίας; Ὁ γὰρ αἰμοβόρος λέων, καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, οὐ παύεται ἐξαπατῶν τοὺς μὴ λίαν προσέχοντας, οὐ σάρκας ἀνθρώπων κατεσθίειν βουλόμενος, ἀλλὰ ψυχὰς ἐν γεέννῃ συγκατασπᾶν προθυμούμενος. Πόσους οἴεσθε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν πάλιν τοῖς ἀτίμοις πάθεισιν ὑποτάξαντα; Πόσους μετὰ τὸ στοιχειωθῆναι τῇ ἀδελφότητι ἀποστάτας ἀπειργάσατο, καὶ αὐτοῦ τοῦ σχήματος ξένους κατέστησεν; Ὅθεν χρὴ μὴ παρατρέπεσθαι, ἀλλ' ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ἀνάλωτοι καθίστανται ταῖς τοῦ Διαβόλου παγίσιν. Ἡμεῖς δὲ φαμεν κατὰ τὸν Ἀπόστολον· οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς δουλεύειν αὐτῷ, ἀναξίους ὄντας. Ὑμῖν δὲ δῶκε ὁ Κύριος, λαβόντας τὸν λόγον, ὡς τὴν ἀγαθὴν γῆν, τέλειον καὶ πολυπλασίονα τὸν καρπὸν ἀποδοῦναι τὸν ἐν δικαιοσύνῃ Χριστῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 2 Προτροπὴ εἰς τὴν θεοσεβείαν. Παραίνεσις β' Ἀγαπητέ, Χριστιανὸς εἶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ; Τήρησον τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ σωθήσῃ· γέγραπται γάρ· ὅτι ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. Εἰ δὲ βούλει καὶ ἐπὶ τὸν ἀκριβῆ βίον τῶν μοναχῶν ἔλθεῖν, ὅπως καὶ τῶν κρειττόνων ἐπιτύχῃς, ἔάν μὴ θῆς ἐν τῷ λογισμῷ σου, ὅτι ἤδη μετέστης τοῦ βίου τούτου, καὶ ἠγήσῃ τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὡς περ σκηνὴν καταλελυμένην, οὐ δύνασαι νικῆσαι τὰ πάθη τὰ γῆινα καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς καὶ ἀπώλειαν· ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπὼν· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὁ γὰρ θέλων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὐρεῖν, ἀπολέσει αὐτήν· ὁ δὲ ἀπολέσας αὐτήν ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ἔάν ὅλον τὸν κόσμον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Οὐ γὰρ ἐστὶ κόπος βαλεῖν θεμέλιον, ἀλλὰ τὸ ἐκτελέσαι τὴν οἰκοδομήν. Ὅσω γὰρ ὑψοῦται ἡ οἰκοδομή, τοσοῦτω πλείω κόπον παρέχει τῷ οἰκοδομοῦντι, ἄχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἔργου.

Ἀκούσωμεν τῆς σωτηριώδους φωνῆς τῆς λεγούσης· τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει πρὸς ἀπαρτισμόν; Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται αὐτῷ ἐμπαίξιν, λέγοντες· οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ὁ μὲν πόλεμος τῶν στρατιωτῶν βραχύς, τοῦ δὲ μοναχοῦ ἄχρι τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον. Διὰ τοῦτο χρὴ ἐνάρξασθαι ἐν τῇ ἐργασίᾳ μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ νήψεως καὶ ὑπομονῆς. Ἐὰν οὖν, ἀγαπητέ, ἐπιχειρήσης σφάζαι λέοντα, ἐδραίως λαβοῦ, μήποτε συντρίψῃ τὰ ὀστέα σου, ὡς ἀγγεῖον ὀστράκινον. Ἐὰν δὲ ρίψῃς ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ ὀλιγοψύχει ἄχρις οὗ ἐξέλθῃς εἰς τὴν ξηράν, ἵνα μὴ κατέλθῃς εἰς βυθόν, ὡσεὶ λίθος. Ἀδελφέ, ἐὰν ἔλθῃς ἀγωνίσασθαι, νηφάλαιος γενοῦ, μήποτε ὁ ἐξεναντίας νικήσας ἐπιχαίρῃ σοι, καὶ ἀντὶ στεφάνου κομίση τὰ ἐναντία. Πᾶς οὖν θέλων γενέσθαι μοναχός, τοῦτο ἐν ἐτοιμῷ ἔχει, τὸ ὑπομεῖναι γενναίως, μήποτε εἰσελθόντος αὐτοῦ εἴπῃ, ὅτι οὐκ ἤδεν ὅτι ταῦτα ἔμελλον μοι συμβαίνειν. Ἴδου προεγνώσθη σοι ταῦτα, ἵνα καὶ σὺ τὸν λογισμόν σου καταρτίσης, εἰδὼς ὅτι ἐν τούτῳ φανήσεται σοι ἡ δοκιμὴ. Σύνες τὸ λεγόμενον, ἀγαπητέ, μὴ σήμερον πρὸς θύραις ὦν καὶ ἐπερωτώμενος εἴπῃς, πάντα ὑπομένω, καὶ αὔριον ἐν λόγοις καὶ ἔργοις παραιτήσῃ· οἱ γὰρ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παρίστανται καὶ ἀκούουσι πάντα τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου. Βλέπε, ἀγαπητέ, οὐδεὶς σε βιάζεται, καὶ εἰ ἀληθινῶς συντάσῃ, βλέπε μὴ ψεύσῃ, ὅτι Κύριος ἀπολεῖ πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Ταῦτα οὖν συμβαίνει τῷ προσερχομένῳ τῷ Θεῷ· πρῶτον μὲν πειρασμός, ἔπειτα θλίψεις, εἶτα κόπος, ἀκηδία, γυμνότης, πάθη, στενοχωρία, ἐξουδένωσις· ἐν τούτοις γὰρ φαίνεται ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ δοκιμὴ τῶν πιστῶν· καὶ ἐν τούτοις πᾶσι ὑπερνικᾷ ὁ διδούς ἑαυτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ κυβερνήσει, καὶ ὑπομένει τῷ βουλήματι αὐτοῦ. Μόνον γὰρ τὴν τελείαν πρόθεσιν αἰτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐπιχορηγήσει τὴν ἰσχύν, καὶ τὸ νίκος δωρήσεται· καθὼς γέγραπται· ὑπερασπιστὴς ἐστὶ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν. Καὶ πάλιν λέγει· ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ἐν ἀληθείᾳ. Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς. Εὐχέσθε δὲ ὑπὲρ ἡμῶν, παρακαλῶ, ἵνα ἃ μέλλομεν λέγειν, δῶῃ ἡμῖν ὁ Κύριος ἀμέμπτως ποιεῖν αὐτά. Οὐ γὰρ ὡς φθάσαντες εἰς ταῦτα τὰ μέτρα συμβουλευόμεν, ἀλλὰ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπικαλεσώμεθα δοτῆρα καὶ ἐπιχορηγὸν τῶν λόγων, ἀρχόμενοι γυμνάξιν τὸν λόγον, ἵνα ἅμα ὠφεληθῶμεν καὶ ὠφελήσωμεν. Εἰ γὰρ οἱ λεγόμενοι πημεντάριοι ἐπιμελῶς ἐξηρεύνησαν τὰς ρίζας καὶ τὰ εἶδη τῶν βοτανῶν, καὶ ἐν γραφῇ παραδεδώκασι, καὶ τοῦτο δηλοῖ οἰκονομίαν Θεοῦ μείζω πρὸς παραμυθίαν τῶν ἀσθενούντων κατὰ σάρκα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφειλέται ἐσμέν ἡμεῖς ἀνακαλύπτειν τὸν θησαυρὸν τῆς χάριτος κατὰ τὴν αὐτοῦ δωρεάν; Οὐ γὰρ ἐξέφυγε τιμωρίας ὁ δοῦλος ὁ πονηρὸς κρύψας ἐν ὀκνηρίᾳ τὸ τάλαντον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Τίς δὲ μὴ στενάξει ἐπ' ἐμοί, τῷ ἐπιπλάστῳ ἔχοντι ὄνομα μοναχοῦ; Τίς δὲ μὴ κλαύσει ἐπ' ἐμοί, τῷ ἀπολωλεκτότῳ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ὑπομονήν; Καὶ τί ποιήσω, ὅταν ἐπισκέψηταί με ὁ δεσπότης μου Χριστός; Διὸ δέομαι, ἀγαπητοί, πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀχρείου δούλου, ὅπως ῥυθῶ ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἀνοίξει μοι τὰ χεῖλη πρὸς δοξολογίαν τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος· ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ διδάσκων γνῶσιν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 3 Πρὸς ἀρχαρίους ἀσκητάς. Παραίνεσις γ' Ἀγαπητέ, ἀποταξάμενος τῷ βίῳ, ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ καταστήσης εἰς κοινόβιον ἀδελφῶν, καὶ βούλει συζῆν αὐτοῖς καὶ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δουλεύειν, καὶ θεάσῃ τινὰς ἀδελφούς ἀτάκτως περιπατοῦντας, ἢ λαλοῦντας ἃ μὴ ἀρέσκη Θεῷ, σὺ μὴ προσχῆς αὐτοῖς, μηδὲ τοῖς λόγοις αὐτῶν, ἀφείς αὐτούς λαλεῖν ἑαυτοῖς. Οἱ γὰρ λαλοῦντες τὰ

μη ἀρέσκοντα Θεῶ, οὐ φοβοῦνται τὸν Κύριον, οἱ αὐτοὶ ἐν ἀμελείᾳ διάγοντες· αἰεὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα ἐν παντὶ καιρῷ. Σὺ δὲ τὸν Θεὸν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου. Γέγραπται γὰρ ἐν ψαλμῷ· προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Καὶ μὴ σε διδάξῃ ὁ δεινὸς Ὅφρις λέγειν· εἰ γὰρ οἱ γέροντες καὶ οὗτοι κακῶς ἀναστρέφονται, τί ποιήσω ἐγὼ νεώτερος ὢν; Ἀλλ' ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος· πολλοὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Ἀγάπα οὖν τὸ σωθῆναι, ἵνα ἔσῃ εἷς τῶν ἐκλεκτῶν. Οἱ γὰρ ποιοῦντες τὸ πονηρὸν, εἴτε ἐν κοινοβίῳ, εἴτε ἐν οἰκωδίῳ ποτε τόπῳ, αὐτοὶ εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ Πονηροῦ, οἱ ἀφομοιωθέντες τοῖς ζιζανίοις ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου. Γενοῦ οὖν σίτος, ἵνα συναχθῆς εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ ζιζάνιον κατακαῆς πυρὶ ἀσβέστῳ. Ἀλλὰ μηδὲ κρίνωμέν τινα, οὐ γὰρ οἶδαμεν πῶς διάγει ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἢ ποῖον πόνον ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Μῆτε ἐὰν θεωρῶμεν γελῶντα ἢ λαλοῦντά τινα, ὅτι οὐκ ἴσμεν ὡς διάκειται ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἢ ποῖον πόνον ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Διόπερ χρή ἕκαστον ἡμῶν ἑαυτῷ προσέχειν, διότι ἕκαστος ἡμῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Πρόσεχε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν θείων Γραφῶν, καὶ σύμπιπε τὴν ἐξ αὐτῶν γινομένην πίστιν ἐν τῇ ψυχῇ σου, ὡσπερ νήπιον θηλάζον μασθόν· ἐξ αὐτῶν γὰρ μαθήσῃ τὰ ἄθλα τῶν ἀρετῶν, καὶ ἔσται χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις τῇ καρδίᾳ σου. Πρᾶος γενοῦ καὶ ὑπήκοος καὶ φρόνιμος. Πρᾶος μὲν, ἵνα, ἐὰν σε ἀγγαρεύσῃ παιδίον, ἀκολουθήσῃς αὐτῷ καὶ ἐπιτελέσῃς τὸ ἔργον· σιγῶν ἀνάστρεφε εἰς τὸ κελλίον σου, σιγῶν τοῖς χεῖλεσι, τῇ δὲ καρδίᾳ προσευχόμενος. Ὑπήκοος δὲ ἔσο, ἵνα τὴν ἀγνεῖαν τοῦ σώματός σου φυλάξῃς ἐν Κυρίῳ ὡς τίμιον μαργαρίτην. Ἰματίοις μὴ καλλώπιζέ σε, καὶ ἐπὶ γονέων πλουσίων μὴ ἐπαίρου· ὁ γὰρ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· ὅτι καὶ πᾶσα σὰρξ χόρτος, πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέλιπε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Κάτω τὸ ὄμμα ἔχε, ἄνω δὲ τὴν ψυχὴν. Μετὰ μεираκίου μὴ κτήσῃ παρρησίαν· μετὰ δὲ γυναικὸς περισσόν ἐστὶ καὶ λέγειν. Μετὰ παιδίου μὴ πληθύνῃς λόγους· μετὰ δὲ μεθύσων ἢ ἀνυποτάκτων ἢ γελοιαστῶν, μὴ συναναμίγνυσαι· ἀλλ' ἐν φόβῳ Θεοῦ ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν, καθὼς λέγει ἐν τῷ Ἀποστόλῳ· ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία. Καὶ πάλιν· ἵνα ἐντραπῇ ὁ ἐξεναντίας, μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον πρᾶγμα. 4 Παραίνεσις δ' Ἀγαπητέ, ἰδοὺ παρατίθημί σοι παρακαταθήκην ἑτέραν ἐν Κυρίῳ· ἐὰν φυλάξῃς αὐτήν, ὕστερον ἀναδώσει σοι εὐφροσύνην. Ἐὰν ἀποταξάμενος τῷ βίῳ τῷ ματαίῳ εἰσέλθῃς εἰς κοινόβιον πλειόνων ἀδελφῶν, θέλων γενέσθαι μοναχός, μὴ σε ἀπατάτω ὁ Ἐχθρός, τοῦ ἐξιέναι τοῦ κοινοβίου πρὸ τοῦ λαβεῖν τὸ ἅγιον ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ. Μῆτε δὲ τελευταῖον, σφόδρα δὲ μεταμεληθήσῃ, ἀλλ' ὑπόμεινον, ἀρχὰς βάλλων ἀγαθὰς μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης. Τοὺς ἐπερχομένους πειρασμοὺς κατὰ σοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐχθροῦ μὴ δειλιάσῃς, ἀλλ' ὑπόμεινον, ἵνα ἐπιτύχῃς τοῦ μακαρισμοῦ. Γέγραπται γάρ· μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Θέλεις δὲ μὴ κυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ; Πᾶν θέλημά σου ἀπόκοψον. Ἐὰν δὲ καὶ δοκῆς καλὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὑπὸ δὲ τοῦ προεστῶτός σου ἐν Κυρίῳ κρίνεται μὴ εἶναι καλόν, πείσθητι αὐτῷ ἐν Κυρίῳ· τὸ γὰρ φιλονεικεῖν καὶ τῷ ἰδίῳ σκοπῷ ἐξακολουθεῖν, σημεῖόν ἐστὶ καταστροφῆς. Ἀρχάριος γὰρ καὶ ἀνυποτακτῶν ὄνομα ἐπονεῖδιστον περιποιεῖται ἑαυτῷ. Λέγει γὰρ ἐν τῷ ψαλμῷ· δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ· δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Ὁ οὖν ἀγαπῶν τὴν δικαιοσύνην, οὐκ ἀπολεῖται· ὁ δὲ μισῶν παιδείαν, ἑαυτὸν ζημιοῖ. Ὡσπερ ἐν κεραμίῳ ἐμβληθῆναι οἶνον καὶ ὄξος οὐ δυνατόν, οὕτως οὐδὲ ἡ ἀρετὴ τοῦ μονήρους βίου δύναται συνοικῆσαι ἀπαιδευσία.

Καὶ πειθέτω σε Ὁ Ἀπόστολος, λέγων· τίς γὰρ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βηλίαρ; Ἡ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Ἀγάπα δὲ τὴν σωφροσύνην εἰς ἄκρον, ἵνα κατασκηνώσῃ ἐν σοὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν δὲ καταξιωθῆς τοῦ ἐνδύματος τοῦ μονήρους βίου, μηδὲ οὕτως συγκατατίθου τοῖς λογισμοῖς, ἐάνπερ βούλωνται σε χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος, μήποτε ἐκ νεότητός σου μάθης πλανήτης καὶ ἀκάθιστος. Ὅρα δὲ μὴ ἀπολέσης τὴν εὐλάβειαν, ἣν εἰσήλθες ἔχων, ἀλλὰ αὐτὴν κάτεχε ἕως τέλους. Δυσφημία δὲ ἢ ὄρκος μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν τοῖς χεῖλεσί σου, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ἀλλ' ἴσθι ταπεινώσιν ἔχων. Ἐν πάσῃ ἀποκρίσει σου, τὸ συγχώρησον, ὅπως διαφθείρης ἀπὸ σοῦ τὰ ἄχρηστα ἦθη τοῦ κόσμου, καὶ πολιτευσάμενος εὐαρέστως τῷ Κυρίῳ, ἕξεις παρ' αὐτοῦ τὸν ἔπαινον. Ἐρχομένου δέ σου εἰς τὸν μοναχόν, οὐ χρήζεις χρυσόν, οὐκ ἄργυρον, οὐχ ἱματισμόν· ἀλλὰ πάντα προαποστείλας εἰς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ταῦτα κτῆσαι σεαυτῶ· πίστιν, ἐγκράτειαν, ὑπομονὴν καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ τὰ λοιπά, ἃ ὁ Θεὸς ἐκ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ἐπιχορηγήσει σοι. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 5

Πρὸς ἀρχαρίους ἀσκητάς. Παραίνεις εἴ Ἐάν τις ἀπὸ μεγάλης ὑπολήψεως τοῦ βίου ἔλθῃ εἰς τὸν μοναχόν, τηρεῖτω ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανείας καὶ ἀνυποταγῆς, καὶ ζημιώσῃ ἑαυτόν. Ἀγαπητέ, οὐκ ἔστι σοι αὕτη αἰσχύνῃ, ἐὰν ἦς ἐν ὑποταγῇ ἐν Κυρίῳ, οὐδὲ ἐὰν ἐργάζῃ ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὸ ἀγαθόν· αὕτη γὰρ ἡ μικρὰ στενοχωρία καὶ θλίψις, ἣν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον, πρόξενός σοι γίνεται τῆς αἰωνίου ζωῆς. Καὶ τί ἔτι λέγω; Ὡς γὰρ ὁ καταλλάσων δραχμὴν εἰς μυρία τάλαντα χρυσοῦ, οὕτως πᾶσα στενοχωρία τοῦ μονήρους βίου πρὸς τὴν μέλλουσαν θλίψιν, ἣτις συναντᾷ τοῖς τὰ φαῦλα πράσσοσι. Μικρὰ οὖν παρέχεις, καὶ μεγάλα σοι δίδονται. Νῆφε οὖν, ἀγαπητέ, ὡς καλὸς στρατιώτης. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, μήποτε τὰ ἀμώτερα ἤξη ἐπὶ σέ, καὶ ἀνθρώπους λυπήσας, τουτέστι τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, καὶ Θεῶ μὴ ἀρέσας. Ἀλλ' ἀγωνίζου, ὅπως καὶ οἱ ὀρώντες σε δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ σου διαγωγῇ. Γέγραπται γάρ· οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται. Καὶ πάλιν· εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. Διὸ φυλάττου ἀπὸ τῆς ὑψηλοφροσύνης, καὶ Κύριος ἔσται σοι μερίς. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 6

Παραίνεις Ἰ Ἀγαπητέ, ἐὰν βάλλῃς καλὰς ἀρχάς, οὕτως διατελέσεις καὶ τὸ γῆράς σου εὐαρέστως, καὶ ἔσῃ ὡσπερ φωστήρ, φωτίζων πολλοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου. Ἐὰν δὲ ἐκ γαστροῦ κακὸς ἀποβῆσῃ, διαβιώσεις τὰ κατὰ σέ κακῶς. Θεὸς οὖν θεμέλιον ἰσχυρόν, ἵνα ἀναβῆ τὸ ἔργον εἰς ὕψος. Πρὸ πάντων, ἀδελφέ, τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ αὐτὸν δόξαζε ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, ὅπως καὶ αὐτὸς δοξάσῃ σε μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ἐν νεότητός σου ἐπιλαβοῦ τῆς πραοτάτης σοφίας, μὴ ἀφείς αὐτὴν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς· αὕτη σε ἐπιβιάσει ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, καὶ ἔσῃ σκευὸς ἐκλογῆς ἐκ νεότητός σου, καὶ ἔντιμον τὸ γῆράς σου ποιήσεις, καὶ ἕξεις ἐπαίνους παρὰ Θεῶ, καὶ ἄνθρωποι μεγαλυνοῦσι τὸν Κύριον ἐν σοὶ. Ἐὰν οὖν παραδοθῆς ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ὑποχείριος ἀδελφοῦ, μὴ σοι δόξης λέγειν ἐν τῇ διανοίᾳ, ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμι μεγάλων καὶ λαμπρῶν γονέων υἱός, οὗτος δὲ ἀνυπολήπτων καὶ ἐπαιτῶν υἱὸς τυγχάνει, ἢ πολλάκις καὶ ἐκ δουλείας κατάγεται· καὶ πῶς δύναμαι ἐγὼ τούτῳ ὑποταγῆναι; Ὑβρις γάρ μοι ἐστίν, ἐάνπερ τοῦτο ποιήσω. Μὴ τοιαῦτα λογίζου, ἀγαπητέ· οὐ γὰρ ἐν φρονήσει λογίζῃ περὶ τούτου. Ὁ γὰρ τοιαῦτα διαλογιζόμενος, οὕτω ἀπεδύσατο τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητέ, ὡς ὑπὸ Θεοῦ παραδιδόμενοι τοῖς ὁμοψύχοις ἀδελφοῖς εἰς δουλείαν, ὑπομένωμεν, ἵνα ἀξιωθῶμεν τῆς ἐλευθερίας τῶν δικαίων, ἀναλογιζόμενοι τὸν πάντων Δεσπότην, ὃς ἐπτώχευσε δι' ἡμᾶς, πλούσιος ὢν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν. Ἀγαπητέ, τὸν αὐχένα ὑπόθετες ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἵνα εὕρης ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῇ σου· διότι γέγραπται· ἀκάθαρτος

παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 7
Πρὸς ἀρχαρίους. Παραίνεις ζ' Καὶ περὶ τοῦ ἔργοχειρου μὴ ὀλιγῶρει. Πολλάκις γὰρ
ὑποβάλλει σοι ὁ λογισμὸς λέγων, ὅτι οὐδέποτε δυνήσῃ μαθεῖν τὸ ἐργόχειρον τοῦτο·
ἀσθενῆς γὰρ εἶ καὶ ὀλίγωρος, καὶ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ἔργου τούτου οὐ δύνη
ὑπενεγκεῖν εἰς τέλος. Ἴδου γὰρ τὰ μέλη σου ἤρξω πάσχειν ἀπὸ κόπου· οὐ γὰρ ἤθισας
κάμνειν. Ἀλλὰ διελθὼν πορεύου ὅθεν παραγέγονας· κάκει γάρ, φησὶν, ἐὰν θέλῃς
φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σώζῃ. Σὺ δέ, ὡς πιστός, μὴ ἐκλύου ὑπὸ τοιούτων λογισμῶν,
ἀλλ' ὑπόμεινον τῷ Κυρίῳ τῷ καλέσαντί σε εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν καὶ χαράν. Αὐτὸς
γὰρ εἶρηκεν· ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε
τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβηθι· καὶ με ταθήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. Καὶ ἡμεῖς
οὖν, ἀγαπητοί, ὑπομένωμεν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄνθρωπον ἠλπίσσαμεν, ὅστις οὐ δύναται
σώζειν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτῷ. Καθὼς γέγραπται· οἱ
πεποιθότες ἐπὶ Κύριον, ὡς ὄρος Σιών. Καὶ μακαρίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοὺς
ἐλπίζοντας ἐπὶ Κύριον, λέγων· Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, μακάριος ἄνθρωπος ὁ
ἐλπίζων ἐπὶ σέ. Μείνον οὖν, ἠγαπημένε ὑπὸ Κυρίου. Ἄρα γράμματα εἰ ἐμάνθανες,
οὐχ ὑπέμενες τὸν σκυλμόν; Εἰ δὲ καὶ τέχνην τοῦ κόσμου, οὐχ ὑπέμενες τὸν κόπον;
Οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφειλέται ἐσμέν ὑπομεῖναι πάντα διὰ τὸν Κύριον; Γέγραπται γάρ·
τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι· μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι ἔσται. Καὶ ὁ
Ἀπόστολος παραγγέλλει, λέγων· ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζεσθε τὸ ἀγαθόν, ὥστε μὴ
μόνον αὐτὸ τὸν ἐργαζόμενον ἐσθίειν, ἀλλὰ καὶ τῷ χρεῖαν ἔχοντι μεταδίδοναι τῶν
ἰδίων πόνων. Σπουδὴ οὖν γενέσθω πᾶσιν ἡμῖν τὸ ῥυσθῆναι ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν·
ἐὰν γὰρ ἡμεῖς θέλωμεν, ῥυώμεθα. Αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ δωρησάμενος τῷ κόσμῳ τὸν ἀνελλιπῆ θησαυρὸν τῆς μετανοίας.
Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 8 Παραίνεις ἡ' Περὶ δὲ τῶν συμβαινόντων
σκανδάλων, οἶδαμεν τὸν εἰπόντα· μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· καὶ τὰ ἐξῆς.
Ἵνα δὲ ἔχῃς βοήθημα ἐν τῷ λογισμῷ, ἀναλόγισαι ὅτι ὁ δίκαιος ὡτ ἐν Σοδόμοις
κατῶκει, ἀλλ' οὐ συναπήχθη τῇ ἐκείνων ὑπερηφανίᾳ καὶ ἀσελγείᾳ· διὸ καὶ ἐσώθη,
καθὼς γέγραπται· βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν
ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀθέσμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν. Ἀλλὰ τί ἐπάγει λέγων· οἶδε
Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως
κολαζομένους τηρεῖν· καὶ τὰ ἐξῆς. Μὴ οὖν σήμερον ἐγκράτεια καὶ πραύτης, καὶ
αὔριον ἀκρασία καὶ ὑπερηφανία. Μὴ σήμερον ἡσυχία καὶ ἀγρυπνία καὶ ταπεινώσις,
καὶ αὔριον περισπασμοὶ καὶ ὕπνος ἀκόρεστος καὶ ἀνυποταγή, καὶ τὰ ὅμοια τούτων.
Μὴ σήμερον ἀποταγὴ κόσμου, ἀποταγὴ γηγίνων πραγμάτων, ἀποταγὴ πατρίδος καὶ
φίλων καὶ τῶν κατὰ σάρκα γονέων διὰ τὴν εἰς Κύριον ἐλπίδα, καὶ αὔριον χώραν καὶ
πατρίδα καὶ κληρονομίαν ἐπιζητήσωμεν, τοῦ βυθίζειν ἑαυτοὺς εἰς κακὰ πολλά. Ἡ
γὰρ γυνὴ τοῦ ὡτ στραφεῖσα εἰς τὰ ὀπίσω, γέγονε στήλη ἀλός. Διὸ καὶ ὁ Κύριος
διδάσκει λέγων· οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω,
εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἔχε οὖν ἀεὶ ἐν νῷ τὴν ἡμέραν
ἐκείνην, ἐν ἧ' ἀποδυσάμενος πάντα ἐξῆλθες τοῦ κόσμου διὰ τὸν Κύριον· καὶ ὅτε ἦς
πεπυρωμένος τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ζέων τῷ πνεύματι πρὸς τὸν Κύριον, καὶ τὸν
σκοπὸν ἔχε ἄχρι τέλους· ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται· ὅπως κομίση
τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας μετὰ ζωῆς αἰωνίου· ὅτι ἀληθινῶς Θεῷ προσῆλθες, καὶ
πάντων κατεφρόνησας, ἵνα Χριστὸν κερδήσῃς. Ἦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 9
Περὶ ὑπακοῆς. Παραίνεις θ' Καὶ περὶ τοῦ χρόνου μὴ ὀλιγῶρει· τισὶ γὰρ ὑποβάλλει ὁ
Ἐχθρὸς ἐπιθυμίαν εἰς τὸ σχῆμα παρὰ τὸν καιρὸν, ὅπως, μὴ φέρων ὁ ἀδελφὸς τὸ
λεῖον τῆς ἡδονῆς, φύγη τὸ στάδιον. Σὺ δέ, ἀγαπητέ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρέσαι σπουδάζων,

μακροθύμησον· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, ἐὰν καὶ δύνῃ ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. Ἐμβλεψον δὲ εἰς τὰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδε, ὅτι οἱ ἅγιοι πάντες διὰ μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν. Παρακαλέσωμεν οὖν ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὅπως συγκληρονόμοι αὐτῶν εὐρεθῶμεν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Πρῶτον μὲν ὁ πατριάρχης Ἰακώβ, οὐκ ἔτη δεκατέσσαρα ἐδούλευσε διὰ Ῥαχὴλ, Λάβαν τῷ Σύρῳ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἐν τῷ καύσωνι τῆς ἡμέρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός; Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰωσήφ, ὁ ἠγαπημένος, οὐκ ἔτη ἱκανὰ ἐδούλευσεν ἐν γῆ ἄλλοτρία; Καὶ γὰρ γέγραπται· καὶ ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν δέκα ἐπτὰ ποιμαίνων τὰ πρόβατα μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Καὶ πάλιν λέγει· καὶ ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν τριάκοντα, ὅτε ἔστη ἐνώπιον Φαραώ. Ὁμοίως δὲ καὶ Μωυσῆς ὁ θεράπων Κυρίου τεσσαράκοντα ἔτη παρώκησεν ἐν γῆ Μαδιάμ. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὁμοίως δὲ καὶ Δανιήλ, ὁ ἐνάρετος ἀνὴρ, μετὰ καὶ τῶν τριῶν παιδῶν, τῶν τὴν κάμινον δρόσον ἐργασαμένων διὰ τῆς πίστεως, ὑπέμειναν δουλείαν καὶ θλίψεις καὶ ὄνειδισμούς ἐν γῆ ἄλλοτρία, διὸ καὶ ἐσώθησαν. Ἡμεῖς δὲ οὐδὲ κακοπάθειαν μικρὰν ὑπομένομεν. Διὰ τὸ μὴ πιστεύειν ἡμᾶς, ἡ ὑπομονὴ μακρύνεται ἀφ' ἡμῶν. Οὕτω γὰρ τῇ λύπῃ ἑαυτὸν ἐκδέδωκας, ὡς ἀπολέσας παρακαταθήκην ἄλλοτρίαν, ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐπορεύθης. Δὸς σεαυτῷ προθυμίαν ἐν Κυρίῳ, καὶ ἀνδρίζου ὡς πιστός, μήτε ἐκ τῆς πολλῆς λύπης ἀπολέσης τοὺς τόνους τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἔσχατον μεταμεληθήσῃ. Ἐννόησον, ἀγαπητέ, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ καὶ μετάλλοις καὶ ἐν πικρᾷ δουλείᾳ ἐξεταζομένους, καὶ ὑποτάγηθι τῷ προεστῶτί σου ἐν Κυρίῳ. Εἰ μᾶλλον κατὰ ἄνθρωπον λογίζη τὴν δουλείαν, ἢν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον, τίς ἄρα ἀτιμασθεὶς ποτε ὑπὲρ βασιλέως, οὐχὶ μᾶλλον ἠγεῖται τὴν ὕβριν καύχημα; Ἀλλὰ πολλάκις μέλλεις λέγειν, ὅτι τὸ πρᾶγμα κόπον ἔχει. Οἴμοι τῷ ἀμαρτωλῷ καὶ ἀχρείῳ δούλῳ! Ἐὰν κόπον οὐ προαιρούμεθα ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, τί καὶ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ κόσμου; Ἀγαπητέ, τίς ἄξιός σου καὶ μακάριος παθεῖν ὑπὲρ τοῦ παθόντος ὑπὲρ αὐτοῦ; Μικρὰ παρέχεις, ἀγαπητέ, καὶ μεγάλα κομίζῃ· ὑπομονῆς δὲ ἔχομεν χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, τύχωμεν τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ. Ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 10 Παραίνεσις ἰ Ἀδελφέ, μὴ ἐκλύου ὑπὸ ἐπερχομένων λογισμῶν· ἀρχὴ γὰρ ἀγῶνός ἐστι. Κατάμαθε ἐκ τοῦ ὑετίου λάκκου, ὅτι ὅταν βρέξῃ καὶ συναχθῇ ἡ εὐλογία τοῦ ὕδατος ἐν τῷ λάκκῳ, ἐν ἀρχῇ τεταραγμένον ὑπάρχει τὸ ὕδωρ· ὅσω δὲ ἐγχρονίζει, καθαρώτερον ἀποκαθίσταται. Λοιπὸν, ἀγαπητέ, ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος· γέγραπται γάρ· χεῖμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. Καὶ ἐν ἐτέρῳ ψαλμῷ λέγει· ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἡ ζωὴ μου τῷ ἄδῃ ἤγγισε. Διὸ λέγει· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Ὅταν οὖν ἔλθῃ εἰς τὴν διάνοιάν σου λογισμὸς πονηρός, βόησον πρὸς Κύριον μετὰ δακρύων, λέγων· Κύριε, ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, καὶ συγχώρησόν μοι, φιλάνθρωπε· Κύριε, κατάργησον τὸν Πονηρὸν ἀφ' ἡμῶν. Καρδιογνώστης γὰρ ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ οἶδε τοὺς διαλογισμοὺς τοὺς ἐκ τῆς κακοήθους γνώμης γινομένους· οἶδε καὶ τοὺς ἐκ τῆς πικρότητος τῶν δαιμόνων ἡμῖν προσφερομένους. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ὅσον ἀγωνίζῃ καὶ ὑπομένης, τῷ Κυρίῳ δουλεύων, τοσοῦτο καθαρεύει σου ἡ διάνοια καὶ οἱ διαλογισμοί. Ἐφη γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ [μὴ] φέρον καρπὸν, καθαίρω αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Μόνον θέλε σωθῆναι· ὅτι ἀγαπᾷ Κύριος καὶ συνεργεῖ τοῖς ἐπειγομένοις σωτηρίας τυχεῖν. Ἄκουε δὲ καὶ παραβολὴν κατὰ τῶν αἰσυχρῶν λογισμῶν. Ἡ σταφυλὴ, ὅταν τρυγηθῇ ἐκ τῆς ἀμπέλου, καὶ βληθῇ ἐν τῇ ληνῷ καὶ πατηθῇ, καὶ δώσῃ τὸν οἶνον αὐτῆς, καὶ βληθῇ ἐν ἀγγείῳ, τοσοῦτος ἐν ἀρχαῖς ἀναβλύζει ὁ οἶνος, ὡς ὑπὸ σφοδροτάτης λαύρας καιόμενος· ὥστε καὶ φανερὰ ἀγγεῖα, μὴ φέροντα τὴν ὄρμην, ῥήσσει ἐκ τῆς τάσεως· οὕτω καὶ οἱ διαλογισμοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν μετέλθωσιν ἐκ τοῦ ματαίου αἰῶνος τούτου καὶ τῆς μερίμνης αὐτοῦ,

εἰς τὰ οὐράνια. Οἱ γὰρ δαίμονες, μὴ φέροντες τὸν ζῆλον, ποικίλως ἐκταράττουσι τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνατροπὴν θολερὰν συγκεράσαι αὐτῷ βουλόμενοι· ἵνα <ἐὰν> εὐρωσιν ἀγγεῖον παραίτιον, λακίσουσιν αὐτό, τουτέστι ψυχὴν ἄπιστον καὶ διστάζουσαν. Ἐοίκασι γὰρ οἱ δαίμονες λύκους ἄρπαγας, οἱ περιέρονται τὰς κέλλας τῶν μοναχῶν ἐπιζητοῦντες θύραν ἀνεωγμένην αὐτοῖς, ὅπως ἔνδον ἐπιπηδήσαντες διαφθεύωσι ψυχὴν πειθαρχοῦσαν αὐτοῖς. Ἐὰν δὲ εὐρωσι θύραν κεκλεισμένην εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν, περικακήσαντες ἀναχωροῦσι· λέγω δὴ περὶ ψυχῆς τεθεμελιωμένης ἐν πίστει. Μὴ οὖν δειλιᾶς, μηδὲ φοβοῦ ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν· βλάβαι σε οὐ δύνανται, Χριστὸν ἔχοντά σου βοηθόν. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. Καὶ πάλιν αὐτὸς <ὁ> Κύριος ἔλεγε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Ἴδου δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. Διό, ἀγαπητέ, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε ἐν τῷ Θεῷ σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ μνεῖαν τῶν κατὰ σάρκα γονέων ἡμῖν ἐπάγωσιν, εἴπωμεν πρὸς αὐτούς· γέγραπται, θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει τίτι συνάξει αὐτά. Καὶ πάλιν· ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται καὶ καταλείψουσιν ἄλλοτριῶν τὸν πλοῦτον αὐτῶν· ἵνα ἐν ἐμοὶ μὲν τὰ ἐγκλήματα, ἐτέρω δὲ χρήματα. Οὐκ ἀνάγει μοι τοῦτο· ἔστι πονηρία μεγάλη! Διό, οὔτε δεδιδάγμεθα θησαυρίζειν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν. Ὅπου δὲ ἔστιν ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ, φησὶν, ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. Εὐλογητὸς δὲ ὁ Θεός, ὁ διδοὺς ἡμῖν ἰσχύον κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 11 Παραίνεσις ια' Ἀδελφέ, ἀγωνίζου ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ, ἕως ἔτι ἔχεις καιρὸν, εἰδὼς τοῦτο, ὅτι οὐ περὶ φθαρτοῦ στεφάνου πρόκειται σοι ὁ ἀγὼν, ἀλλὰ περὶ καθάρσεως ἀμαρτιῶν, καὶ περὶ ζωῆς αἰωνίου. Κτῆσαι οὖν σεαυτῷ ταπεινοφροσύνην ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἥτις ἐστὶ μήτηρ ὑπακοῆς. Ἀπόρριψον δὲ ἀπὸ σοῦ τὴν διψυχίαν καὶ ἔνδυσαι τὴν πίστιν ἐν πᾶσιν, ὅπως ὁ Κύριος, ἰδὼν σου τὸ πρόθυμον τῆς ψυχῆς, ἐνισχύσῃ σε ἐν τῷ ἔργῳ. Μίσησον δὲ σφόδρα τὴν ὀκνηρίαν καὶ ἐρίθειαν σὺν πάσῃ κακοήθει γνώμῃ καὶ φθόνῳ, ὡς καταλείψας διὰ τὸν Κύριον τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, φίλους καὶ ὑπάρχοντα. Ἐὰν γὰρ ἐξ ἀρχῆς χαννωθῆς τοῖς λογισμοῖς, κόπον ἔξεις καὶ ζημίαν. Ἐὰν οὖν συμβῇ ἡμῖν ποτε καὶ μικρὸν κοπιάσαι διὰ τὸν Κύριον, ἢ καὶ ὑπὲρ δύναμιν, μὴ γογγύσωμεν· ὁ γὰρ γογγύζων ἔκδηλον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅτι οὐκ ἐξ ἰδίας προθέσεως ἐργάζεται. Σὺ οὖν, ὡς φρόνιμος, μὴ ἔριζε τοῖς ἀμελεστέροις ἀδελφοῖς, μηδὲ ζήλου τοὺς ἐν ἀφοβία Θεοῦ διάγοντας, εἰδὼς τοῦτο ἀκριβῶς, ὅτι ὁ πίπτων ἑαυτῷ ῥήγνυται, καὶ ὁ νικῶν στεφανοῦται. Πλὴν μὴ ἔριζε σὺ ἀδελφῷ· οὐ γὰρ οἶδας, μήποτε καὶ πάθος αὐτῷ ἐνοχλή, ὃ σὺ οὐ γινώσκεις, καὶ τούτου χάριν ἀδυνατῶς φέρει· τούτῳ χρή μᾶλλον συμπάσχειν καὶ παρακαλεῖν, καὶ μὴ ἐκθλίβειν, ὡς ἀσυμπαθεῖς. Σὺ δὲ ἀγωνίζου καλῶς, εἰδὼς πρὸς τίνα ἐξελήλυθας. Ἴδου γὰρ νῦν ἐπιτήδειός σοι καιρὸς πρόκειται τοῦ συνάγειν πλοῦτον ἀνέκλειπτον διὰ τῆς λειτουργίας καὶ καρποφορίας τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Διό, ἀγαπητέ, ἐὰν καταστέλλῃς τὰ μέσαυλα ἀπὸ τῶν κοπριῶν, κατάστειλον καὶ ἔνδοθεν τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας. Εἰ δὲ καθαίρεις τὴν σποδιὰν τοῦ μαγειρείου, ἐν πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ ἐπιτέλει τὸ ἔργον, μιμησκόμενος τοῦ Προφήτου, λέγοντος· σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνω. Κατανόησον δέ, ἀγαπητέ, ἅμα τὸ φθαρτὸν πῦρ, καὶ ἀνανόησον τὴν αἰώνιον φλόγα, τὴν μέλλουσαν κατεσθίειν τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ δάκρυσον περὶ ὧν ἡμάρτηκας, ἅμα δὲ καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὅπως ἄφεςιν ἀμαρτιῶν δωρήσῃται ἡμῖν Κύριος. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 12 Νουθεσία περὶ ἀτυφίας. Παραίνεσις ιβ' Ἀδελφέ, ἐὰν ἀποταξάμενος τοῦ ματαίου βίου εἰσέλθῃς εἰς κοινόβιον πλειόνων ἀδελφῶν καὶ

παραδοθῆς ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἐτέρω μοναχῶ, τοῦ διδάσκειν σε ἄθλα τῶν ἀρετῶν, μή σοι δόξη λέγειν τὰ ἐναντία τοῦ μειζοτέρου σου εἴτε πράττειν, ἐν τῷ σέ διαλογίζεσθαι τι τῶν μὴ ἀνηκόντων, καὶ φῆς· ἐγὼ μὲν κατέλιπον πλοῦτον, οἰκίας, ἀγρούς, παῖδας καὶ παιδίσκα, καὶ πάντα ἡγησάμην σκύβαλα, ἵνα Χριστὸν κερδήσω· οὗτος δὲ μηδενὸς κύριος ὢν, πολλακίς δὲ ἐξ ἀνάγκης εἰς τοῦτο ἐλίλυθε, καὶ τούτῳ ταπεινωθῶ; Καὶ εἰς τοιαύτην εὐτέλειαν παραπεμφθῶ; Μὴ γὰρ λιμώττων πάριμι; Μὴ οὖν ταῦτα διαλογίζου, ἀγαπητέ· ὑπερηφανείας γὰρ οἱ λόγοι οὗτοι πεπλήρωνται. Ἄλλ' ἐνόησον, ὅτι ὁ πάντων [τῶν] ἡμῶν Δεσπότης Χριστὸς δι' ἡμᾶς ἐταπεινώσεν ἑαυτόν, ὑπήκοος γενόμενος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Νόει ἃ λέγω. Δῶη γὰρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Δύο ἀθληταὶ ἦλθον ἀγωνίσασθαι ἐν τῷ ἅμα, καὶ ὁ εἰς ἐνεδύσατο τὴν ἐσθῆτα λαμπράν, ὁ δὲ ἕτερος πενιχράν. Μὴ οὖν τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν προσάγει ὁ ἀθλητῆς ἐν καιρῷ ἀγῶνος, ἢ οὐχὶ μᾶλλον τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τέχνην σὺν τῇ εὐτονίᾳ ἀντεισάγει ἀνταγωνιστῆς πρὸς βοήθειαν κατὰ τοῦ ὑπεναντίου; Ἡ πῶς τολμήσωμεν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν προτέρων ἡμῶν παισιμάτων, ἡμῶν μὴ ἐπιλανθανομένων τῆς προτέρας ἀναστροφῆς; Ἡ πῶς ἐνδυσώμεθα τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα, οὕτω ἀποδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης; Οὐ δυνατὸν γὰρ παλαιὸν συνάψαι τῷ καινῷ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰπόντος· οὐδεὶς ἐπίβλημα ἐπιβάλλει ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. Καὶ πάλιν· οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς, ἀλλ' οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέρα συντηροῦνται. Μηδὲ σοφίζου κατὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον· διότι γέγραπται· ὁ θέλων ἐν ὑμῖν σοφὸς εἶναι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός· ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν. Ἐπιλαβοῦ οὖν τῆς ταπεινοφροσύνης· ὅτι γέγραπται· τὰ ὑψηλὰ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, βδέλυγμα παρὰ Θεῷ· ὅπως καλῶς καὶ δοκίμως πάντα κατορθώσας ἕξεις ἔπαινον παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ κληρονομίαν τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 13 Περὶ ταπεινοφροσύνης. Παραίνεσις ἰγ' Δεῖ καὶ τοὺς ἐξ οἴκτροῦ καὶ μοχθηροῦ βίου ἐρχομένους εἰς μονήρη βίον, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴ ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ πᾶσαν πραῦτητα καὶ ταπεινοφροσύνην ἐνδείξασθαι, μνημονεύοντας ἅμα καὶ ἀναλογιζομένους τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου· ἐκ ποίας συνοχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐξέσπασεν αὐτούς· μήποτε διασπαρέντες τῷ νοῦ ἀκούσωσιν, ὡς ἀγνώμονες, παρὰ τοῦ Εὐεργέτου, τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ψαλμῷ· καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε, παρὰ συνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Τοιγαροῦν, ἀγαπητοί, δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ, πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν, τῷ ἐγειράντι ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψοῦντι πένητα, ὅπως καὶ μετὰ τέλος ἀξιώσῃ ἡμᾶς τῆς δόξης τῶν πραέων καὶ ταπεινῶν. Διότι γέγραπται· Κύριος ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιούσιν ὑπερηφανίαν. Καὶ πάλιν· Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσει, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 14 Περὶ ἀφηγουμένων. Παραίνεσις ιδ' Ἀδελφέ, ἐπιστεύθης ψυχὴν; Ζῶσαι ὡς περ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου· ἀγὼν γὰρ ἦκει οὐκ ὀλίγος· τελείων ψυχῶν ἔργον ἀνεδέξω. Νῆφε οὖν σφόδρα, ὅτι πολλῆς προσοχῆς δέεται τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ καταφρονήσης· ἀλλ' ἐν πάσῃ ἀγιότητι ἔστω ὑμῶν ἡ ἀναστροφή μετ' ἀλλήλων, μήποτε ἐξ ἀπροσεξίας ὑποσπείρη τι τῶν ἰδίων ὁ Ἐχθρὸς διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ὑποκειμένου. Ὁ γὰρ ὑπερβαίνων τοὺς ὅρους τῆς ἀγνείας καὶ σωφροσύνης, καὶ τὴν ὑπακοὴν ἀπαιτῶν πρὸς ἡδυπάθειαν, οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται· ἢ γὰρ ἄμπελος αὐτοῦ ἐκ Σοδόμων, καὶ ἡ κληματὶς αὐτοῦ ἐκ Γομόρρας· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· ὁ γὰρ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεόν, τὸν διδόντα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ ὑπακούων τοῦ

τοιούτου πράγματος ἔχει ἔπαινον παρὰ τοῦ Θεοῦ· ὅτι οὐδὲ τὸν Ἰωσήφ ἐμιμήσατο, οὐδὲ τὴν μακαρίαν Σωσάννην ἐζήλωσεν. Ὁ μὲν γὰρ Ἰωσήφ καὶ εἰς δουλείαν πραθεὶς τῇ Αἴγυπτίᾳ, οὐ συναπήχθη ταῖς κολακείαις αὐτῆς· οὐδὲ αἱ τοῦ θανάτου ἀπειλαὶ ἐπτόησαν τὸν φιλόθεον. Ποτὲ μὲν γὰρ κολακεύουσα τὸν νέον, ἐπηγγέλλετο δίδόναι δόματα πολλά· μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, πολλάκις καὶ θάνατον ἠπέλει καὶ βασάνους. Ὁ δὲ οὐδὲν προέκρινε τῆς σωφροσύνης, ὑπήκοος δὲ ὑπάρχων κατὰ πάντα, τοῦτο μόνον παρητήσατο, σύμβολον τοῦ ἡμετέρου βίου τεθεικώς. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μακαρία Σωσάννα θάνατον ἠρετίσατο ἢ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μεγάλην δὲ τιμωρίαν ἑαυτῷ προξενεῖ ὁ συκοφαντῶν τὸν δίκαιον. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἐργάζεσθε. Σφόδρα γὰρ ἀντίκειται ὁ Ἐχθρὸς κατὰ τῶν κατορθούντων τὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καταπατεῖται ὑπὸ τῶν πιστῶν. Δεῖ δὲ τοὺς μειζοτέρους τύπους εἶναι τοῖς μικροτέροις πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν, ὅπως μὴ δῶμεν ἀφορμὴν τοῖς θέλουσιν ἀφορμὴν. Ἐὰν γὰρ ἡμεῖς ὤμεν ἀνυπότακτοι, πῶς τὴν ὑπακοὴν ἐκδιδάξωμεν τοὺς μικροτέρους; Ἐὰν ὤμεν γαστρίμαργοι ἢ μέθυσοι ἢ φιλάργυροι, πῶς τοὺς μικροτέρους ἡμῶν ἐκδιδάξωμεν τὴν ἐγκράτειαν καὶ ὑπομονήν; Ἐὰν ἡμεῖς ὤμεν ἀπρονόητοι ἢ πολυλόγοι ἢ ἀβέβαιοι, πῶς τοὺς μικροτέρους ἡμῶν ἐκδιδάξωμεν τὴν σεμνότητα καὶ καρτερίαν; Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· ὁ ποιήσας καὶ διδάξας, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν διὰ τοῦ Ἀποστόλου λέγει· τύπος γενοῦ τῶν πιστῶν. Ἐρεῖς μοι οὖν, κἂν ἐγὼ μὴ ποιήσω, μηδὲ εἴπω τῷ ἀδελφῷ μου τὸ συμφέρον; Εἴπω, καὶ τί τὸ ὄφελος, ἀγαπητέ, ἐάνπερ ἡμεῖς ἄλλους νουθετοῦντες, τὰ ἐναντία πράττωμεν, τοῦ Κυρίου λέγοντος διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ· ἕκαστον ὑμῶν κατὰ τὴν ὁδὸν ὑμῶν κρινῶ, λέγει Κύριος Ἄδωνεῖ; Οὐκ ἐποίησαμεν; Ἀλλὰ νῦν μὴ ἀμελήσωμεν ποιεῖν. Ἠττήθημεν; Ἀλλὰ νῦν μὴ ἡττηθῶμεν. Ἠμελήσαμεν; Ἀλλὰ νῦν μὴ ἀμελήσωμεν. Τοῦ λοιποῦ ἐπιστρεφθῶμεν πρὸς Κύριον. Περὶ δὲ τοῦ διδάσκειν καὶ νουθετεῖν εἰς τὸν ἕνα, ἐντολὴν ἔχομεν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὁ γὰρ ἐπιστρέψας, φησὶν, ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν. Ὡστε οὖν, ἀγαπητοί, οὔτε ἡμᾶς χρὴ κρίνειν τοὺς μειζοτέρους ἡμῶν. Γέγραπται γάρ, μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἔχετε δὲ ὑπόδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης, ἀδελφοί, τὸν προφήτην Σαμουὴλ· οὐ γὰρ ὑψώθη τῇ καρδίᾳ κατὰ Ἥλιν τοῦ ἱερέως, καίπερ ἀκούσας ἐκ Θεοῦ περὶ τοῦ ἀνδρός. Παραγγέλλει καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λέγων· μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ὑποτάσσεσθε, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς· τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ τῷ Θεῷ, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ· πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως. Τῆς σωτηρίας οὖν γενώμεθα τῆς ἑαυτῶν, ἀγαπητοί, ἔτοιμοι εἰς μετάνοιαν, παντὶ λόγῳ, ᾧ ἐὰν ἀκούσωμεν, μάλιστα παρὰ τοῦ προεστῶτος ἐν Κυρίῳ. Ὡσπερ γὰρ ὕδωρ σβέννυσι πῦρ, οὕτω μετάνοια καθαρὰ σβέννυσι θυμόν, καὶ ὀργὴν ἀποστρέφει. Καὶ πειθέτω σε ὁ ἐπὶ τοῦ Ἥλιου πεντηκόνταρχος, ὃς διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐξευμενίσας τὸν Προφήτην, διεσώθη ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Ὑπακοὴν οὖν ἔχε, ἀγαπητέ, κατὰ πάντα ἐν Κυρίῳ, ὅπως ἰδὼν ὁ Κύριος τὸ ἀνυπερήφανον καὶ ταπεινὸν τῆς καρδίας σου, ὑψώσῃ σε. Φύλαττε δὲ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἔσται μεθ' ἡμῶν ὁ εἰπὼν· ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἔμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 15 Παραίνεσις ιε' Κατὰ μέρος οἰκοδομεῖται πόλις, καὶ μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος. Οὐ δύναται ὁ ἄπειρος, ὡς ἔμπειρος, κατέχειν τόξον,

καὶ οὐ δύναται παιδίον τρέχειν ἐπ' ἴσης ἀνδρός. Ἐὰν ἐπιθήσῃς παιδίῳ βάρος ὑπὲρ δύναμιν, βλάψεις αὐτῷ, καὶ ἐὰν ἀμελήσῃς τοῦ παιδεύειν αὐτῷ, ἄχρηστον ἀποβήσεται. Οὕτω δεῖ καὶ ἀρχάριον μετὰ διακρίσεως κυβερναῖσθαι, καὶ μὴ κατὰ κενοδοξίαν ἐπιτιθέναι αὐτῷ βάρος, μηδὲ καταφρονεῖν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἄλλ', ὡς σοφός, ἀναλόγισαι σὺ πῶς ὑπετάγῃς τῷ μειζοτέρῳ σου καὶ οὕτω κατὰ μέρος ἐπιχορηγήσει αὐτῷ τὴν ἄσκησιν. Ἄλλὰ μηδὲ κατὰ πάθος φιλαργυρίας δίωκε τὸν ἀδελφὸν εἰς τὸ ἔργον, ὅτι καρδιογνώστης ἐστὶν ὁ Κύριος. Ἄλλ' ὡς παρὰ Θεῷ τὴν ἀνταπόδοσιν λαβεῖν ἐλπίζων, δίδασκε αὐτὸν τὰ ἔπαθλα τῶν ἀρετῶν, καὶ τοῦ σεμνοῦ βίου τὴν διαγωγήν. Ἐὰν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀγρυπνίας καὶ τοῦ συνήθους κανόνος βουληθῆς ἀγρυπνήσαι κατὰ σεαυτὸν, ὁ δὲ ὑποτεταγμένος θελήσῃ καθευδῆσαι μικρόν, δὸς αὐτῷ ἀνάπαυσιν· οὐ γὰρ δύναται παιδίον δραμεῖν, ὡς προεῖρηται, ἐπ' ἴσης τελείου. Κὰν ἀσθενῇ τῷ σώματι, μὴ ἀποβαλοῦ αὐτόν, ἀλλὰ συγκοπίασον αὐτῷ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ὡς σοφὸς γεωργός, φυτεύσας φυτὸν ἀγαθὸν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Σπουδὴ δέ σοι πᾶσα γένηται παραστῆσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ θυσίαν ζῶσαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, ὅπως μὴ συγκατακριθῶμεν, οὐς ὁ Ἀπόστολος αἰτιᾶται, λέγων· ἔχοντες μὸρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. Πᾶσαν οὖν ἀγαθὴν πράξιν ἐκδίδασκε τὸν ὑποτεταγμένον, διότι γέγραπται· ἐὰν ἐξάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔση. Εἰ γὰρ οἱ καθηγηταὶ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐ παραιτοῦνται τὰς δυσχερείας τῶν νηπίων ψυχῶν, οὐδὲ ἀναίνονται παιδίους συναναστρέφεσθαι διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀνταπόδοσιν, πόσω μᾶλλον χρή τοὺς τελείους ἀνέχεσθαι τῶν ἀσθενῶν διὰ τὸν Κύριον; Γέγραπται γάρ· τάδε λέγει Κύριος· μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιών σπέρμα, καὶ οἰκίους ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ αὐτὸς οὖν, ἀγαπητέ, μὴ ἀπαναίνου νοθεσίαν πατρός σου τοῦ γεννήσαντός σε ἐν Κυρίῳ. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἄλυσιτελές γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Διὸ ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει· παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ ἐλέγξει με· ἔλαιον δὲ ἀμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλὴν μου. Εἰ γὰρ οἱ νοσοῦντες κατὰ σάρκα βιάζονται τὴν ἑαυτῶν φύσιν τηρεῖν ὅσα ἂν αὐτοῖς ἰατροὶ προστάσσουσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον χρή ἡμᾶς ὑπακούειν τοῖς πεπιστευμένοις τὴν ἴασιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν; Θελήσωμεν δὲ ἐκμανθάνειν καὶ τὰ ἐντάλματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἰ γὰρ οἱ τοῦ κόσμου τούτου ἐξηγηταὶ ἐπιμελῶς κέχρηται τῇ ἀναγνώσει τῆς μὴ οὔσης σοφίας—ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστὶν—πολλῷ μᾶλλον χρή ἡμᾶς μελετᾶν καὶ ἐκμανθάνειν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Καὶ μακαρίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοὺς ἐξερευνῶντας τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, λέγον· μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ· ὅτι ἐν ὄλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. Καὶ ἄλλιν ἐν ἑτέρῳ ψαλμῷ λέγει· μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. Ἄκουε καὶ τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· πᾶσα παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ εἶναι χαρᾶς, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτὴν γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. Ὡς δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 16 Παραίνεσις ιβ'. Διδακτικὴ Ἀδελφῆ, ἡξιώθης τοῦ ἁγίου ἐνδύματος τοῦ μοναχοῦ; Μὴ ἐπαίρου κατὰ τῶν ἐπιμενόντων εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος. Οὐ γὰρ τὸ οἶεσθαί τινα πρῶτον εἶναι ἐστὶν ἀρετὴ, ἀλλὰ ὑπομεῖναι ἄχρι τέλους. Μηδὲ δόξῃ σοι λέγειν ἐν σεαυτῷ λαβὼν τὸ σχῆμα· ἀπηλλάγην νῦν ἀπὸ τοῦ κόπου· ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον πόνεσον εἰς τὰς ἀρετάς, ἵνα μὴ σεαυτὸν ζημιώσῃς. Ἄχρι γὰρ τοῦ παρόντος, πολλάκις καὶ ἐξ ἀνάγκης τοῦ μειζοτέρου, οὐκ ἡμέλησας τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ἄχρι γὰρ τοῦ δεῦρο ἐν τῷ ἐξωτέρῳ θόλῳ ἦς· νυνὶ δὲ ἐν τῷ ἐσωτέρῳ θόλῳ εἰσελήλυθας. Μὴ οὖν ἀμελήσῃς σεαυτοῦ, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τοὺς κόπους σου, ἀλλὰ τὸν μισθὸν σου ἀπολάβῃς. Ἀπὸ τοῦ νῦν φαίνεται σου ὁ κόπος καὶ ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἀγνεία καὶ τὸ κάθισμα. Ἀπὸ τοῦ νῦν φαίνεται ὅποιαν ὁδὸν ἐπιθυμεῖς·

ἢ τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον, τὴν ἐπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, τὴν ἐπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ ἐν μὲν τῇ πλατεῖᾳ ὁδῶ ἔστι ταῦτα· κακοφροσύνη, περισπασμοί, γαστριμαργία, μέθη, ἀσωτία, ἀσέλγεια, ἔρις, θυμός, φυσίωσις, ἀκαταστασία, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· οἷς ἐξακολουθεῖ ἀπιστία, ἀπειθεία, ἀνυποταγή· ἔσχατον δὲ πάντων τῶν κακῶν, ἡ ἀπόγνωσις. Καὶ ὁ ἐν τούτοις ἀναστρεφόμενος πεπλάνηται ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας, πρόξενος ἑαυτῷ γενόμενος τῆς ἰδίας ἀπωλείας. Ἐν δὲ τῇ στενῇ καὶ τεθλιμμένῃ ὁδῶ ἔστι ταῦτα· ἡσυχία, ἐγκράτεια, σωφροσύνη, ἀγάπη, ὑπομονή, χαρά, εἰρήνη, ταπεινοφροσύνη, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· οἷς ἐξακολουθεῖ ἡ ἀθάνατος ζωὴ. Ἐπιγνοὺς οὖν, ἀγαπητέ, τὰ κεκρυμμένα ἐν τῇ πλατεῖᾳ καὶ εὐρυχώρῳ ὁδῶ, ἀπόστα ἀπ' αὐτῆς, ἵνα καταλάβῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ἐὰν γὰρ ἐκ νεότητός σου βαδίσῃς τρίβον δικαιοσύνης, καὶ ἡ ἔξοδος σου ἔσται ἐν εἰρήνῃ. Ἐὰν δὲ ἄρξῃ ἀπὸ τοῦ νῦν πλατέως πορεύεσθαι, ἔσχατον ὀδυνηθήσῃ πικρῶς. Ἐὰν δὲ ἴδῃς τοὺς ἐν ἀφοβίᾳ Θεοῦ διάγοντας παχεῖς καὶ ὑγιεῖς τῷ σώματι, μὴ ζηλοῦ τὰ ἔργα τῆς ἀφοβίας. Τί γὰρ τὸ βέλτιον; Τρυφᾶν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ποιεῖν καὶ στερηθῆναι τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἢ στενωθῆναι πρὸς ὀλίγον καὶ ἐκφυγεῖν τῆς αἰωνίου κρίσεως καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, καὶ ἀπολαβεῖν τῆς αἰωνίου ζωῆς; Σφόδρα τήρει ἑαυτὸν ἐκ τῆς παρρησίας, μήποτε δουλωθῇς τῇ πολυλογίᾳ καὶ ἀναισχυντία, καὶ ποιήσῃς ἐπίχαρμα τοῖς δαίμοσιν ἑαυτόν· καὶ ἔσχατον ἀπορρίψῃ σε τῆς ἀδελφότητος. Οὐ τοσοῦτο ὄναγροι λυμαίνουσι σῖτον, ὅσον ἡ παρρησία λυμαίνεται τοὺς πόνους τῶν μοναχῶν. Περιζώνουε οὖν σεαυτῷ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ ὑπομονήν, ἐν τῇ ὑπομονῇ τῆς ἀληθείας. Νουθέτει σεαυτὸν καὶ παρακάλει λέγων· εἰ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ ἔλαβον, ἀλλὰ τοὺς τρόπους τοῦ μοναχοῦ οὐπω μεμάθηκα. Ἐν τούτοις οὖν διαμένει σου ἡ ταπεινοφροσύνη. Καθεζομένου δέ σου ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ κελλίου, ἐπισυνάγαγε τοὺς διαλογισμούς σου, καὶ εἶπέ τῇ καρδίᾳ σου· ἄνθρωπε, οὐχὶ τὸν κόσμον κατέλιπες καὶ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς καὶ φίλους καὶ πόλιν καὶ πατρίδα καὶ πλοῦτον, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντός σοι; Καὶ τί τὸ ὄφελος, ἄνπερ καὶ ὧδε ἐλθὼν τοῦ σωθῆναι, τὰ ἐναντία πράττεις, καὶ ἀμαρτάνεις ἔναντι Κυρίου; Μόνον ἄργον ὄνομα περιβέβλησαι ἐν τῷ σὲ μακαρίζεσθαι ὑπὸ τῶν γνωρίμων· καὶ φασὶ μακάριος ὁ δεῖνα, ὅτι ἐμίσησε τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ οὐκέτι μεριμνᾷ τι γηίνων· ἀνεχώρησε γὰρ, φασί, καὶ ἐγένετο μοναχός. Καὶ ἰδοὺ σὺ ὧδε ἀμονάχως διάγεις. Ποῖα ἄρα αἰσχύνη καταλήψεται ἡμᾶς, ἄνπερ οἱ μακαρίζοντες ἡμᾶς νῦν, προάξωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; Ἄρα πόσος φόβος καὶ τρόμος συναντήσῃ ἡμῖν, συνεχομένων ἡμῶν πικρῷ κλαυθμῷ, ἄνπερ οἱ μακαρίζοντες ἡμᾶς νῦν καὶ προσκυνοῦντες καὶ λέγοντες, Εὐξασθε ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, δοῦλοι Χριστοῦ, ἄνπερ αὐτοὶ εὔρεθῶσιν ἐν ἀνέσει, ἡμεῖς δὲ ἐν στενοῖς διὰ τὰ πλημμελήματα ἡμῶν; Διόπερ, ἀγαπητοί, νήψωμεν πρὸς Κύριον, παρακαλῶ, ὡς καιρὸν ἔχομεν, καὶ μὴ μετεωριζόμεθα τῇ ἀπάτῃ τοῦ αἰῶνος τούτου· ὁ γὰρ κόσμος οὗτος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Πάντων οὖν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, τῶν περισπώντων τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καταφρονήσωμεν. Τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὸ κάλλος διαδέχεται γῆρας καὶ ἀσθένεια· καὶ τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον διαλύει θάνατος καὶ φθορά· ἡ δὲ δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ἀγωνίζου οὖν καλῶς, ἀγαπητέ· ἰδοὺ γὰρ τὸ στάδιον ἀνέωκται πᾶσι, καὶ ὁ Ἀγωνοθέτης λέγει διὰ τοῦ Ἀποστόλου· οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε· καί, πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται. Καὶ πάλιν λέγει· οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Ὁ δὲ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δώῃ ἡμῖν πνεῦμα δυνάμεως καὶ σοφίας καὶ ὑπομονῆς, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀμὴν. 17 Περὶ φιλαυτίας καὶ κενῆς ἀπάτης. Παραίνεσις ἰζ' Ἀδελφέ, τί πλανᾷ σε ἐνεργούμενον ὑπὸ τοῦ Διαβόλου ὑπερβαίνειν βαθμούς, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησιν αὐτῷ τιμὴν περιτιθεῖς; Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν. Ἄκουε καὶ τοῦ Κυρίου λέγοντος· πῶς δύνασθε πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀνθρώπου λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐ ζητοῦντες. Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτὸν, ἀγαπητέ, καὶ ἀναλόγισαι δι' ἣν αἰτίαν ἀπετάξω τῷ ματαίῳ βίῳ καὶ τῷ Διαβόλῳ καὶ τῇ ὑπερηφανείᾳ αὐτοῦ, καὶ παῦσαι φρονεῖν τὰ κοσμικά. Οὐκ οἶδας ὅτι, ἐὰν ἐξουθενήσῃς τὸν πλησίον σου, ἀμαρτίαν ἐργάζῃ φιλαυτίας καὶ κενῆς ἀπάτης; Λόγισαι δὲ ὅτι ἤδη προέκοψας καὶ πρῶτος ἔστης τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ εἰς τὰ μείζονα προέκοψας διὰ τῆς φιλονεικίας καὶ φιλαυτίας, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινωθῆναι τῷ ἀδελφῷ σου. Ὅρα, ἀδελφέ, μήποτε θέλων πρῶτος τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶναι, ἐκεῖ ἐλάχιστος εὑρεθῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. Καὶ ἀκούσεις τότε ὃ ἤκουσεν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος ὁ φιλόδοξος, τηγανιζόμενος ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ· μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου. Γέγραπται γάρ· τὰ ὑψηλὰ ἐν ἀνθρώποις, βδελυκτὰ παρὰ τῷ Θεῷ. Ἄρα ἐπελάθου τοῦ εἰπόντος, ὃ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δούλος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔστω ὑμῶν διάκονος; Ἐνόησον ὅτι ἀπέθανες τῷ κόσμῳ, καὶ ἡ ζωὴ σου κέκρυπται ἐν τῷ Χριστῷ· ὅταν οὖν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Μὴ οὖν ἀγάπα τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν· οὐ γὰρ διαμένει σοι εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν λέγοντα· πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Μακάριος δὲ μᾶλλον ὁ ἐν τοῖς ἀνθρώποις καταριθμηθεὶς τοῖς τελείοις· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια. Ἐὰν γὰρ ἔτι τῷ γηίνῳ φρονήματι δεδούλωσαι, ματαιότης γίνεται τὸ πρᾶγμα. Οὐδεὶς γὰρ δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύειν. Ἀπόρριψον οὖν, ἀγαπητέ, τὸν ζυγὸν τοῦ Ἐχθροῦ, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτοῦ, καὶ ὑπόταξόν σου τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ γλυκέος Δεσπότου, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Καὶ πάλιν· ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητοί, μήποτε εἶπη καὶ πρὸς ἡμᾶς· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ὑπὲρ τὴν Θεοῦ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμὴν. 18 Παραίνεσις ιη' Ἀδελφέ, ὅταν κρούῃ σοι ἀδελφὸς νυκτός, ὅπως ἀναστῆς εἰς δοξολογίαν Χριστοῦ, ἔγειρε προθύμως, ἵνα καὶ ὁ ἀμελέστερος, ἰδὼν σου τὸ πρόθυμον, διεγείρῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πρὸς νῆψιν· κατὰ τὸν λέγοντα· προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον, τοῦ μελετᾶν τὰ λόγια σου. Καὶ πάλιν· μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Ἐὰν δὲ συμβῇ καταφέρεσθαί σε ὑπνώ βαθεῖ καὶ κατεχόμενον ταῖς φαντασίαις τῶν δαιμόνων, καὶ ἔξυπνος γενόμενος μετὰ ταῦτα, μὴ δυσόκνει τοῦ ἐγερθῆναι εἰς σύναξιν, γινώσκων ὅτι, καθάπερ οἱ πορευόμενοι εἰς κακὰ, περὶ βήματος καὶ λόγου ἀργοῦ ἀπολογίαν δώσουσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, οὕτως καὶ περὶ ἐνὸς λόγου ἀγαθοῦ καὶ βήματος μισθὸν κομιεῖται πᾶς ὁ τρέχων εἰς τὸ ἀγαθόν. Μὴ οὖν ὀκνήσῃς, ἀλλ' ἐγείρου. Καὶ μὴ λέγε ἐν ἑαυτῷ, νῦν ἀπέλυσεν ἡ σύναξις, κἀγὼ ποῦ ὑπάγω; Ὁκνηρῶν γὰρ ὁ λόγος οὕτός ἐστιν. Ἀλλὰ μᾶλλον ἔγειρε, ρίψας ἀπὸ σοῦ τὸ στρώμα, καὶ συντόμως ἐκτείνας τὰς χεῖράς σου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ προσκυνήσας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἄνοιγέ σου τὸ κελλίον καὶ τρέχε εἰς σύναξιν, ὡς βίαν παθῶν, ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων ἐκφεύγουσα. Κἂν τὴν ὑστέραν εὐχὴν καταλάβῃς μόνον, μὴ ὀκνήσῃς, ἀλλ' ἔγειρε. Δύνασαι γὰρ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν βαλεῖν τοὺς ψαλμοὺς ἐν τῷ κελλίῳ σου, οὓς ὑπέσυρεν ἡ τῶν δαιμόνων φαντασία. Μηδὲ εἰς ἀφορμὴν ὀκνηρίας ὑποβάλλῃς τὴν ὑστέραν εὐχὴν, ἀγαπητέ, ἀλλὰ τῇ ἐπιούσῃ ἐτοιμότερος εὑρεθήσῃ εἰς τὸ ἔργον Κυρίου. Ἐὰν γὰρ παραλείψῃς, δίχα ἀνάγκης ἢ ἀρρωστίας, ἀκούσῃ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ψαλμῷ· ὑπνώσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ

εὔρον οὐδέν. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ἀγαπητέ· ὅτι ὅσον θάλπει τις κακῶς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα, τοσοῦτο πλεονάζει ἐν αὐτῷ τὰ πάθη. Καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν καταβαρουμένη ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος κακῆς συνηθείας, ἄκαρπος γίνεται. Διὸ λέγει ὁ Σωτὴρ· βλέπετε, μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Ἐὰν δὲ βιάσῃται τις ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, τοσοῦτω καὶ τὸ σῶμα εὐρωστον γίνεται, καὶ ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται. Καθάπερ γὰρ ἀθλητῆς κέχρηται τῇ τοῦ σώματος γυμνασίᾳ ἐπιμελῶς, ἵνα συναρμόσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὴν τέχνην τοῦ ἀγῶνος, οὕτως καὶ ὁ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς ὀφείλει γυμνάζειν ἑαυτὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα τῆς νῦν ζωῆς καὶ τῆς μελλούσης. Ὁ δὲ Κύριος ἐγείρη ἡμῶν τὰς ψυχὰς εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 19 Παραίνεσις 19 Ἐννοηθῶμεν, ἀγαπητοί, τοὺς ἐστῶτας ἐνώπιον ἐπιγείου βασιλέως, καὶ λειτουργοῦντας θρόνῳ φθαρτῶ· πῶς μετὰ πάσης ἐπιστήμης καὶ φόβου παρίστανται τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Οὐ πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς, ὡς πιστοί, ὀφείλομεν ἐστάναι ἐνώπιον τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ πάσης σεμνότητος; Διὸ οὐ λογίζομαι, ἀγαπητοί, καλὸν εἶναι, τὸν ἀναιδῆ ὀφθαλμὸν κατανοεῖν τοῖς προκειμένοις μυστηρίοις τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ πειθέτω ἡμᾶς ἡ θεία Γραφή, λέγουσα· ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. Γέγραπται γάρ· ἄλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, ὁ δὲ ἐξουθενῶν με ἀτιμασθήσεται. Σὺ μὲν γάρ, ὡς ἄνθρωπος κατανοεῖς· αὐτὸς δέ, ὡς Θεός, οἶδε τὰ βάθη τῆς καρδίας σου, καὶ τὰ ἐνθυμήματά σου προορᾷ· οὐ γὰρ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ. Πῶς δὲ καὶ τολμῶσιν ἀφιέναι τὴν σύναξιν καὶ ἐξιέναι πρὸ τῆς ἀπολύσεως δίχα ἀνάγκης μεγάλης; Ἄραγε, εἰ ἐκλήθης εἰς δεῖπνον ἀνδρὸς πλουσίου, ἐτόλμας ἐγερθῆναι ἐκ μέσου τῶν συνανακειμένων καὶ πορευθῆναι εἰς οἶκον; Οὐχὶ μένων ἔμενες, ἕως οὗ ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἀναστῶσι; Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητοί· διότι γέγραπται· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς. Σπουδάσωμεν τοίνυν ἐν τῷ μικρῷ αἰῶνι τούτῳ καὶ πονηρῶ εὐάρεστοι τῷ Κυρίῳ εἶναι, ὅπως κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον βασιλείαν. Αὐτὸς γάρ ἐστὶν ὁ ἅγιος, ἐν ἀγίοις ἀναπαύομενος· ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Περὶ νυσταγμῶν διαφορᾶς. Παραίνεσις κ' Ὡς λογίζομαι, ἀδελφοί, [ὅτι] τρεῖς εἰσιν νυσταγμοί, οἳ ἐνοχλοῦσι τὸν ἄνθρωπον νυκτός. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος συμβαίνει φέρεσθαι τῷ ἀδελφῷ ἐκ τῆς τοῦ Πονηροῦ ἐνεργείας, ὅταν ἄρξηται ψάλλειν· δίχα δὲ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ῥαθυμίας ἰσχύει οὐδέν· σφοδρότερος δὲ ἐνοχλήσει, ἔάνπερ βεβάρηται ὁ στόμαχος τοῦ ἀδελφοῦ ἐν βρώμασι καὶ πόμασιν. Ὁ δεύτερος φέρεται τῷ ἀδελφῷ κατὰ μέσον τῆς συνάξεως ἐξ ἰδίας ἀμελείας, ὅταν μὴ πονέσῃ τῷ ἀδελφῷ, ἐστάναι ἄχρι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ κανόνος, ἀλλὰ ἀνὰ μέσον τῆς συνάξεως καταλιπεῖν τοὺς ψάλλοντας καὶ πορεύεσθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν. Ὁ δὲ τρίτος συμβαίνει φέρεσθαι τῷ ἀδελφῷ κατὰ φύσιν· τουτέστι, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ κανόνος τῆς συνήθους συνάξεως. Διὰ τοῦτο χρὴ μακροθυμεῖν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν ἀδελφῶν, ἵνα μὴ γένηται ἡ βουλή τοῦ Ἐχθροῦ. Σὺ οὖν, ἀδελφέ, μὴ ἀμέλει τοῦ νήφειν ἐν πᾶσιν. Οὐκ ἤκουσας ὅτι πλειστάκις κληθεῖς Σαμουὴλ ὁ προφήτης, οὐδὲ ἅπαξ ὤκνησε τοῦ ἐγερθῆναι, καίπερ καὶ παιδάριον τυγχάνων; Ὅταν οὖν στῆς ἐν τῇ συνάξει, μέσον τῶν ἀδελφῶν, εἴτε καταμόνας, εἰς δοξολογίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀχλήσῃ σε ὁ πρῶτος νυσταγμός, ἐπιγνοὺς ἀντίστα, μήποτε δυσοκνήσαντός σου ἀποστρέψῃ σε κενὸν εἰς τὴν στρωμνὴν σου. Ἄλλ' ὑπόμεινον καρτερῶς· κἂν ἐπ' ὄψεώς σε καταβάλλῃ καὶ ἅπαξ καὶ δῖς, μὴ μεταστῆς τοῦ τόπου σου, καὶ εὐρήσεις μεγάλην

ώφέλειαν. Ἔοικε γὰρ τὸ πάθος τοῦ ἀκορέστου ὕπνου τῇ γαστριμαργίᾳ. Ἐὰν γὰρ ἐθίσῃ τις πολλὰ ἐσθίειν, πολλὰ καὶ ἡ φύσις ἐπιζητεῖ. Ἐὰν δὲ συνεθίσῃ τῇ ἐγκρατεία, οὐκ ἐπιζητεῖ πολυφαγεῖν. Ἀναλόγισαι τοὺς ἄλιεις, ὅτι πᾶσαν νύκτα διατελοῦσιν ἀγρυπνοῦντες, διὰ τὸ ἔργον προσκαρτεροῦντες. Ἐὰν δὲ τις αὐτῶν βαρούμενος τῷ ὕπνῳ, ἀμελήσας καθευδήσῃ, ὅταν ἐγερθῇ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, κατανοεῖ ἑαυτὸν μὴ πιάσαντα μηδὲν· τοὺς δὲ γρηγοροῦντας καὶ νήψαντας οἰκονομηθέντας. Τότε ἄρχεται μεταμελεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ, καὶ λέγειν· οἴμοι τῷ ἁμαρτωλῷ, τῷ ἀμελεῖ καὶ ὀκνηρῷ· ὅτι ἀμελήσας ἐκοιμήθην. Ἐπεὶ κἀγὼ εἶχον πιάσαι, ὡς καὶ οἱ ἐταῖροί μου, καὶ οἰκονομηθῆναι· ἀλλὰ νῦν ἀμελήσας, ἰδοὺ πορεύομαι κενὸς εἰς τὸν οἶκόν μου, μηδὲν κατέχων ἐν χερσίν. Ὑπνωσαν, φησίν, ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὔρον οὐδέν. Ἀναλόγισαι ἅμα, ἀγαπητέ, τοὺς κεραμεῖς καὶ τοὺς τὴν χαλκευτικὴν τέχνην χειρίζοντας, καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ κόπον ἄμετρον, καὶ ἀγρυπνίαν πολλὴν σφόδρα, καὶ ὑπομονήν· ἡμεῖς δὲ μηδὲ ὑπὸ καπνοῦ καὶ κονίας συνεχόμενοι τὸ σῶμα, μηδὲ ἄλλο τι τῶν ὁμοίων ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐστῶτες μὲν ἐν τόπῳ καθαρῷ ἡγιασμένῳ, ἐνώπιον Κυρίου, ἐν σεμνότητι καὶ εἰρήνῃ πολλῇ καὶ ἀγαλλιάσει πνευματικῇ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ, καὶ ἵνατί ῥαθυμοῦμεν, ἀγαπητοί; Τίς γὰρ ἐστὶν ὁ χρόνος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς; Ἴδου ὁ Προφήτης βοᾷ· ἄνθρωπος ματαιότητι ὠμοιώθη· αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιά παράγουσι. Μὴ ἔριζε οὖν ἐμοὶ τῷ ἀμελεῖ, τῷ ἀπολωλεκότι τὴν ὑπομονήν, εἰδὼς τοῦτο ἀκριβῶς, ὅτι ὁ νήφων, αὐτὸς κερδανεῖ· ὁ ἀμελῶν, αὐτὸς ζημιοῦται. Ἐκαστος γὰρ ἡμῶν ἀπολογίαν δώσει τῷ Θεῷ. Ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι ἀναπολόγητός εἰμι ἐξ ἔργων· ἑτέρους γὰρ νουθετήσας, ἐν τῇ αὐτῇ ἀμελείᾳ ἐναπέμεινα. Διὸ δέομαι ὑμῶν, δοῦλοι πιστοὶ τοῦ Σωτῆρος, δεηθῆναι ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Χριστόν, τὸν βασιλέα τῶν ἄνω δυνάμεων, ὅπως ἐξαλείψῃ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ, καὶ σῶσῃ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον. Μὴ ὡς κέρδος ἡγοῦ τὸν ὕπνον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀνάπαυσιν· κέρδος δὲ ἐστὶ καὶ ἀνάπαυσις τὸ βιάζεσθαι ἑαυτὸν τινα εἰς ἔργον τοῦ Κυρίου διαπαντός. Βιασθῶμεν οὖν ἑαυτούς, ἀγαπητοί, ἵνα ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσῃ ἡμᾶς γρηγοροῦντας, καὶ ἀξιῶσῃ ἡμᾶς τοῦ μακαρισμοῦ αὐτοῦ. Αὐτὸς γὰρ εἶρηκε· μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ Κύριος αὐτῶν εὐρήσει γρηγοροῦντας. Ἀλλήλους παρακαλέσωμεν, ἀγαπητοί, ἀλλήλους νουθετήσωμεν εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀλλήλων τὴν προθυμίαν διεγείρωμεν εἰς δοξολογίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀναστήσῃ ἡμᾶς μετὰ πάντων τῶν ἡγαπηκότων τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ παραστήσῃ ἡμᾶς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 21 Παραίνεις καὶ Ἐὰν ἔλθῃ ἀδελφὸς εἰς τὸ μοναχικὸν ἐξ οἰασθήποτε προφάσεως, ἐὰν μὴ νήψῃ, εὐθὺς καὶ παραχρῆμα καταπίνει αὐτὸν ὁ Διάβολος. Ἄρχεται γὰρ ὁ Πονηρὸς ὑποβάλλειν αὐτῷ, καὶ λέγειν· Τί θέλεις ἄρτι φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετάς, κοπιᾶν καὶ ταλαιπωρεῖν, ἀνταποδόσεως μὴ ὑπαρχούσης; Μὴ γὰρ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἦλθες εἰς τὸ μοναχικόν; Οἶμαι γὰρ ὅτι συνέβη σοι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ δι' ἀνάγκην ἐγένου μοναχός· ἐπεὶ οὐκ εἶχες γενέσθαι μοναχός ποτε. Μὴ οὖν θέλε ἄρτι ταλαιπωρεῖν εἰς μάτην· οὐ γὰρ ἔχει σοι ὁ Θεὸς χάριν ἐν τούτῳ. Ταῦτα ὑποβάλλει ὁ Ἐχθρὸς τῷ ἀδελφῷ, θέλων ρίψαι αὐτὸν εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως. Τότε λοιπὸν ὁ ἀδελφός, μὴ διακρινόμενος ἐν ἑαυτῷ τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου, ἐκδιδοῖ ἑαυτὸν τῇ ἀπογνώσει, τυφλωθεὶς τῇ διανοίᾳ. Τότε λοιπὸν ἄρχεται ὁ ἀδελφός ἐν ἀμελείᾳ διάγειν καὶ ἐν ἀφοβίᾳ, ἀντιλέγειν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις, καὶ τῷ ἀκορέστῳ ὕπνῳ χρᾶσθαι. Καὶ ἐὰν τι ἀγαθὸν πεποιήκῃ ποτε, μεταμελεῖται, ὡς ζημίαν αὐτῷ ἡγούμενος· ὥστε καὶ συνεχῶς γογγύζειν, καὶ ἐποδύρεσθαι ἑαυτὸν· καὶ ἀπαξαπλῶς τῇ ἀπωλείᾳ ἑαυτὸν ἐκδίδωσι. Καὶ ἀντὶ τοῦ ὀφείλειν περισσοτέρως φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετάς, τὰ ἐναντία πράττει, μὴ διακρινόμενος ἐν ἑαυτῷ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου. Καὶ ἀντὶ τοῦ λέγειν ἐν ἑαυτῷ,

Ψυχὴ, πόσοι διὰ πολλῶν νηστειῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ἠξιώθησαν εἰς τὴν τοιαύτην πολιτείαν ἔλθειν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμελείᾳ διάξας τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς μου, καὶ ὁ Κύριος ἠξιώσέ με εἰς τοιαύτην προκοπὴν ἔλθειν τοῦ σεπτοῦ καὶ ἀπερισπάστου βίου, μὴ μνησθεὶς τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν! Τοιγαροῦν γὰρ ἡμεῖς, ψυχὴ, σπουδάζωμεν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσειν, ἵνα μὴ δισσὴν κόλασιν εὐρωμεν ἐπὶ τούτοις, ὡς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀθετήσαντες καὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ μὴ μνησθέντες. Ἄκουε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς ταῦτα. Πλούσιός τις ἦν ἐν χώρα τινί, καὶ ἠγόρασεν ἑαυτῷ κτήσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἰδίους δούλους, ἀπεδήμησεν εὐθέως, διαμερίσας αὐτοῖς τὴν κτήσιν, παρασχὼν ἑκάστῳ, καθὼς αὐτὸς ἠθέλησε. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπέλθετε ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ καὶ ἐργάσασθε ἐν αὐτῇ, ἕως ἂν ἔλθῶν ὄψομαι ὑμῶν τὴν ἐργασίαν. Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν εὐρεθέντες εὐγνώμονες καὶ φιλοδέσποτοι, οὐ παρήκουσαν τῇ διαταγῇ τοῦ δεσπότη αὐτῶν· ἕτεροι δὲ αὐτῶν ἀνήκοοι ὄντες καὶ σκληροτράχηλοι, ἀντεῖπον τῷ κυρίῳ αὐτῶν, λέγοντες· ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου οὐκ ἀκουσόμεθα, καὶ τὸν ποταμὸν οὐ διαπερῶμεν καὶ ἐν τῇ κτήσει σου οὐ κοπιῶμεν· καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ὠργίσθη ὁ κύριος αὐτῶν. Τότε παρασκευάζει ὁ πλούσιος πότον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ, καὶ μεθύσας τοὺς ἀνηκόους δούλους, προσέταξεν ἑτέροις παισὶ, καὶ διαπεράσαντες αὐτοὺς τὸν ποταμὸν, ἔθηκαν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῇ μερίδι, ἣ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ κύριος αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνανήψας τις ἐξ αὐτῶν, εὕρισκε ἑαυτὸν πέραν τοῦ ποταμοῦ κείμενον εἰς τὴν μερίδα, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· καὶ ἐξέστη ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐπὶ τούτοις, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ οὕτως ἠγάπησέ με ὁ κύριός μου! Ἀπειθήσαντος γὰρ μου αὐτῷ, οὐκ ὠργίσθη, ἀλλ' ἤνεγκε μακροθύμως, καὶ τὸν μέγαν ποταμὸν τοῦτον καὶ βίαιον, ὡς δι' ὄνειρου, διεβίβασέ με, καὶ ἐν τῇ μερίδι μου τέθεικέ με· τοιγαροῦν κἀγὼ κοπιᾶσω καλῶς ἐν τῇ κτήσει αὐτοῦ, μιμησκόμενος τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐργάζεσθαι ἐπιμελῶς, ὥστε καταλαβεῖν αὐτὸν τοὺς προεναρξαμένους. Μετὰ ταῦτα διυπνισθεὶς καὶ ὁ δεύτερος δοῦλος, εὗρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ κτήσει τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Πονηρὸς δὲ ὑπάρχων καὶ σκληρὸς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ἰδοὺ, φησὶν, τὸν ποταμὸν τοῦτον τὸν μέγαν καὶ βίαιον διεβίβασέ με, ὡς δι' ὄνειρου· ἐγὼ δὲ ἀφήσω χέρσον τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, καὶ ὄψομαι ὃ μέλλει μοι ποιεῖν. Καὶ πάλιν ἀνακλίνας ἑαυτὸν ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος ἐκοιμήθη· καὶ ἐν τῷ καθεύδειν αὐτόν, ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαὶ καὶ αἱ ἄγριαι βοτάναι, καὶ κατεκάλυψαν αὐτόν. Μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἦλθεν ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων ἐπιθεάσασθαι ἑκάστου τὸ ἔργον· καὶ ἰδὼν τὴν ἐργασίαν τῶν προεναρξαμένων, εὐλόγησεν αὐτούς. Εἶτα πάλιν ἔρχεται πρὸς τὸν δοῦλον, ὃν αὐτὸς διεπέρασε τὸν ποταμὸν, ὡς δι' ὄνειρου· καὶ ἰδὼν αὐτοῦ τὴν καλὴν ἐργασίαν, εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Μετὰ ταῦτα ἔρχεται ἰδεῖν τὸν ὀκνηρὸν δοῦλον, καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ· καὶ παραγενόμενος εὕρισκε αὐτόν καθεύδοντα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ ἀγρίων βοτανῶν συγκαλυπτόμενον. Καὶ φωνήσας αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπε μετ' ἀπειλῆς πρὸς αὐτόν· Δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρὲ, διὰ τί χέρσον ἀφήκας τὸν ἀγρὸν; Ἡ οὐκ οἶδας, πῶς σε διεβίβασα, ὡς δι' ὄνειρου, τὸν ποταμὸν, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μερίδι, ἣ σοὶ κατεμέρισα, τέθεικά σε, καὶ οὐκ ἐμνησικακήσά σοι ἐπὶ τῇ προτέρᾳ σου ἀπειθείᾳ; Οὐκ ἔδει καὶ σὲ μιμήσασθαι τὸν σύνδουλόν σου, ὃν τρόπον καὶ αὐτὸν διεπέρασα τὸν ποταμὸν; Τότε οὐδεμίαν ἀπολογίαν εὗρεν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ. Τότε ὁ κύριος αὐτῶν ἐποίησε μετ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἑκάστου πράξιν. Λέγω δὲ εἶναι τὸν πλούσιον, τὸν Δεσπότην Χριστόν· κτήσιν δέ, τὴν πίστιν· τὴν δὲ μέθην, τὴν περίστασιν· τὸν δὲ βίαιον ποταμὸν, τὴν ἀπάτην καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου· τοὺς δὲ προθύμους δούλους, τοὺς δικαίους· τὸν δὲ ἐκ μέθης ἀνανήψαντα καὶ ἐργασάμενον, ἄνδρα ἁμαρτωλόν, καὶ περιστάσεως αὐτῷ γενομένης καὶ δι' αὐτῆς ἐπιγνόντος τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου, [καὶ] ἀνανήψας ἐκ πολλῶν ἁμαρτημάτων

πρὸς δικαιοσύνην, ἐργαζόμενος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ὀκνηρὸς δοῦλός ἐστι ἄνθρωπος ἀθετήσας τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, καὶ ἀμελήσας τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἀναλόγισαι Σαῦλον. Οὗτος γὰρ λαβὼν ἐπιστολὰς παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἔπο ρεύετο εἰς Δαμασκὸν δῆσων τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ τὸν Κύριον· καὶ ἐξελθὼν ἀνατρέπει τὴν πίστιν, αὐτὸς κῆρυξ εὐρέθῃ τῆς πίστεως. Πολλοὶ γὰρ οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Κυρίου ἐπὶ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 22 Περὶ ἐργοχείρου. Παραίνεσις κβ' Τοῖς ἐν κοινοβίοις νεωτέροις μοναχοῖς διαφόρως πολεμεῖ ὁ Ἐχθρὸς. Τισὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν ὑποβάλλει μῖσος εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. Καὶ ποίω τρόπῳ; Ἐγὼ λέγω, τῆς χάριτος συνεργούσης. Πρωΐας [δὲ] γενομένης, ἀνίσταται ὁ ἀδελφὸς ποιῆσαι ἑαυτῷ εὐχὴν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Εἶτα, ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου. Φέρει αὐτῷ τότε ὁ μισόκαλος δαίμων τὸν λογισμὸν τῆς ἀκηδίας. Καὶ ἐὰν ἐλθούσης τῆς ἀκηδίας ὑπομείνῃ ὁ ἀδελφὸς ἐργαζόμενος καὶ μελετῶν, τότε ἀπελαύνει τὴν ἀκηδίαν, τῆς χάριτος συνεργούσης. Ἄλλ' ἐν τούτῳ ἠτᾶται ὁ ἀδελφός, ἐλθούσης τῆς ἀκηδίας· ἐλθούσης γὰρ αὐτῆς, οὐκ ἀνταγωνίζεται διὰ τῆς ὑπομονῆς. Διὸ καὶ ἠτᾶται ἀλωτός. Χαυνώσας τὸν λογισμὸν, ἄρχεται λέγειν ἐν ἑαυτῷ· σήμερον ὡς πάραρον ἑμαυτὸν αἰσθοῦμαι, καὶ ἀσθενῶ. Τί ποτε; Καὶ τί ἔχω ποιῆσαι; Μᾶλλον ἀργῶ τὴν σήμερον, ἵνα ἀναπαύσωμαι ἑμαυτὸν μικρόν· καὶ τὴν αὔριον διώκω ἑμαυτὸν εἰς τὸ ἐργόχειρον, καὶ ποιῶ τῶν δύο ἡμερῶν τὸ ἔργον. Εἶτα ἀργεῖ ὁ ἀδελφὸς τὴν πρώτην ἡμέραν· ὑποσύρεται λοιπὸν τῆς μιᾶς ἡμέρας τὸ ἔργον. Ὁμοίως καὶ τῇ ἐπαύριον ὁ μισόκαλος δαίμων σφοδροτέραν ἀκηδίαν περιχύει τῷ ἀδελφῷ τῆς χθές, ἄγων αὐτῷ τὴν μνήμην τῆς ἐνεστώσης ἡμέρας καὶ τῆς παρελθούσης. Τότε λοιπὸν συνεχόμενος τοῖς λογισμοῖς ἐγείρεται καὶ ἀφήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἄρχεται πολλάκις ποιεῖν τὰ μὴ ἔργα, ὡς ἔργα· ἢ καὶ ἐκ τῆς κέλλης ἐξενεγκῶν τὸν μοναχόν, ποιεῖ αὐτὸν διακενοῦν. Καὶ ἐν τούτῳ πειράζει ὁ Πονηρὸς τὸν μοναχὸν ἐκ τῆς οἰκείας χαυνότητος. Ἄλλω δὲ ἀδελφῷ ἄλλως πολεμεῖ ὁ Ἐχθρὸς. Ἄκουε δὲ καὶ τούτου τὴν αἰτίαν καὶ σοφὸς γενοῦ καὶ δὸς δόξαν τῷ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, καὶ μαθὼν παραφύλαξαι, ὡς ἐπιστάμενος τὰ ἔνεδρα αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἐμπέσης εἰς τὴν ἐκείνου παγίδα· ὅτι ὁ ἀντίδικος ἡμῶν Διάβολος, ὡς λέων ὠρύόμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ· ὃ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει. Ἐτέρῳ δὲ ἀδελφῷ δίδωσιν ὁ Πονηρὸς προθυμίαν εἰς τὸ ἔργον, ὑπὲρ ὃ δεῖ· ὅθεν τίκτεται τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας. Τότε τρωθεῖσα ἡ ψυχὴ τῇ ρίζῃ τῶν κακῶν, τῇ φιλαργυρίᾳ, παρασκευάζει τὸν μοναχὸν ὀρθρίζειν καὶ ὀψίζειν εἰς τὸ ἐργόχειρον ὑπὲρ ὃ δεῖ, ὥστε, εἰ δυνατόν, καὶ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς συνάξεως αὐτοῦ ἀμελεῖν, καὶ τῷ ἔργῳ μόνῳ στοιχεῖν ἔνεκα φιλαργυρίας. Ὅταν δὲ κρούσῃ εἰς τὴν σύναξιν, πάντων ἔσχατος ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός, καὶ πρὸ πάντων τῆς συνάξεως παρασκευάζει ἐξιέναι. Ταῦτα οὖν εἰδὼς, τήρει σεαυτὸν, ἀγαπητέ, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθεῖς ἐκπέσης τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. Ἴνα δὲ μὴ μηκύνωμεν τὸν λόγον, καταλύσας αὐτοῦ τὰ νεῦρα διὰ τῆς φιλαργυρίας, καὶ τὴν εὐτονίαν διαλύσας, ἄρχεται λοιπὸν ὁ Πονηρὸς ὑποβάλλειν τῷ ἀδελφῷ. Τότε καὶ ὁ ἀδελφός, μὴ νοῶν τὸ ἐνοχλοῦν αὐτῷ πάθος, ἄρχεται λέγειν μεμφόμενος τὸ ἔργον· τοσαῦτα ἔτη ἐργάζομαι ἐν τῷ εὐλογημένῳ ἔργῳ τούτῳ, καὶ οὔτε μισθωμάτιον ἔχει, καθὼς ὀφείλει, πλὴν ὅτι κόπον ἔχει ἄμετρον. Καὶ φησιν· κρεῖσσον ἀργεῖν ἢ κακὰ ἐργάζεσθαι. Ὑπάγω, ἑτέραν τέχνην μανθάνω, ὅθεν μισθαρίου ἱκανοῦ δύνωμαι καταλύσαι καὶ ῥαδίως τὰ ἐπὶ τὴν χρείαν μου καταλαβεῖν. Ὁμοίως καὶ οὗτος πειράζεται ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, διὰ τῆς οἰκείας ἀγνωσίας. Ἀνὴρ δὲ γνωστικὸς πάντα ἐν μέτρῳ ἐργάζεται, καὶ καθ' ὃ δεῖ, ὅπως τῇ προσευχῇ καὶ τῇ συνάξει σχολάσῃ· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως δίδωσιν αὐτῷ ἰσχὺν καὶ χάριν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. Ἐὰν γὰρ προφάσει τοῦ ἔργου μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν ἀλλότριος λογισμὸς καὶ συναπαχθῇ ὁ ἄνθρωπος τῷ λογισμῷ, εἴτε τῆς φιλαργυρίας καὶ κενοδοξίας, εἴτε τῆς φιλαυτίας καὶ ὑλομανίας καὶ φθόνου, εἴτε τῆς

ἀπιστίας καὶ ὀκνηρίας, εἴτε τῆς λαιμαργίας καὶ μέθης καὶ φιληδονίας καὶ ἀνυποταγῆς, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἐὰν μὴ διασπαρῆ ἐν τῇ ψυχῇ τὶ τῶν προειρημένων παθῶν, καὶ δουλωθῆ ἄνθρωπος τοῖς πάθεσιν, οὐκ ἔστι βαρὺ ἐργόχειρον τοῦ μοναχοῦ τοῦ διώκοντος τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. Ἐὰν δὲ ἐπιποθήσῃ ἡ ψυχὴ τινὰ τῶν παθῶν, τότε γίνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ τὸ γεγραμμένον· ὥ γάρ τις ἦττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Ἐὰν γὰρ ὑπὲρ βίαν ἐργάζῃ, ὑπὲρ ὃ δεῖ, καὶ οὐ παρέχῃς, ἦττησαι. Ἄλλ' ὅταν περισσεύσῃς, δὸς τῷ ὑστερουμένῳ ἐν ἰλαρότητι· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Καὶ πάλιν· ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· καθὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησεν. Ὁ δὲ Κύριος κατευθύνῃ ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ. Ὡ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην. 23 Παραίνεις κγ' Διαφόρως πολεμοῦνται οἱ ἐν ὑποταγῇ πνευματικοῦ πατρὸς καθεζόμε νοι. Ἐὰν ἴδῃ ὁ Ἐχθρὸς σαρκικὰ φρονοῦντα, ὑποβάλλει αὐτῷ σαρκικούς λογισμούς, λέγων· ἔξελθε τοῦ κοινοβίου καὶ χρῆσαι τῇ πραγματεία καὶ συνάξεις ἑαυτῷ χρείας. Τῷ δὲ πνευματικῷ, διὰ δικαιωμάτων, παρατάσσεται ὁ Πονηρὸς ὑποβάλλων τὰ τοιαῦτα, καὶ φησιν· ἐν τῷ κόσμῳ εἰργάζου καὶ ἔσθιες, ὥσπερ τὰ ἄλογα ζῶα. Καὶ ποῖα δικαιοσύνη αὕτη, ἐργάζεσθαι καὶ ἐσθίειν; Ἴδου γὰρ διὰ τῆς βρώσεως ἐγείρεται σοι ὁ πόλεμος τῆς πορνείας. Καὶ πάλιν· ἐὰν μὴ φάγῃς, οὐχ ὑποφέρῃς τὸν κάματον. Ἄλλὰ μᾶλλον δεῦρο, εἴσελθε εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον, καὶ σῶζῃ· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Πλὴν μικρὸν σιδήριον ἄρον μετὰ σεαυτοῦ, ἔνθα τὰς βοτάνας μέλλῃς ἀνασπᾶν καὶ ἐσθίειν, καθὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι μοναχοὶ ἐποίουν, οἱ καὶ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ. Καὶ τί χρεῖαν ἔχεις καθίσαι ὧδε, ἔνθα εἰσὶ τὰ σκάνδαλα καὶ καταλαλιαὶ καὶ ἕτερα πράγματα, ἃ μὴ δεῖ λέγειν; Καὶ ὅταν ἐξέλθῃς, καὶ μηδὲν τούτων ἔχῃς, τέχνην ἑτέραν μανθάνῃς, ὅθεν καὶ ἰκανοῦ μισθαρίου καταλύῃς, ὅπως καὶ τῷ πτωχῷ δώσης ἐκ τῶν καμάτων σου. Τοιούτους ὑποβάλλει ὁ Πονηρὸς λογισμούς τῷ ἀδελφῷ. Τότε ἀποκρίνεται ὁ ἀδελφὸς τῷ ὑποβάλλοντι, λέγων· ἰδοὺ, ἐξέρχομαι τῶν ὧδε· εἰς ποῖα μέρη καθίσαι οὐκ ἐπίσταμαι· μήποτε ἐξελθόντος μου, καὶ μὴ εὐρόντος τόπον, πάλιν ὑποστρέψω ὧδε. Ὁ ἐξεναντίας λέγει· μόνον τῶν ὧδε ἐξελθε, καὶ τόπος οὐ λίπη. Τίνα γάρ, φησὶν, ἐγκατέλιπεν ὁ Κύριος, ὅτι σὲ ἐγκαταλίπη; Ἄλλὰ καὶ ὄμοσον, τοῦ μὴ ὑποστρέψαι ἐνταῦθα. Ἀποκρίνεται ὁ ἀδελφός, λέγων· ὑπομείνωμεν ἕως τοῦδε τοῦ καιροῦ· οὐ γὰρ νῦν ἐπιτήδειος καιρὸς ἐστὶ τοῦ ἀναχωρῆσαι ἡμᾶς ἐντεῦθεν. Ὁ ἐξεναντίας λέγει· καὶ πῶς σὺ ὑποφέρῃς τοὺς συμβαίνοντας πειρασμούς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ; Καὶ δοκῶν ὁ ἀδελφὸς εἰς μείζονα προκοπὴν ἔλκεσθαι, συγκατατίθεται τοῖς λογισμοῖς, ὃ χεῖρόν ἐστὶ πάντων. Ὡσπερ γὰρ πλοῖον ἐν πελάγει, γενομένης αὐτῷ μικρᾶς τρυμαλιᾶς, ἐὰν μὴ συντόμως τύχῃ τῆς ἐπιμελείας, ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκείνου, τὸ τηλικούτο μέγεθος καταποντίζεται ὑπὸ τῶν κυμάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ, δεχομένη τὰς προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν, ἐὰν μὴ ἀνανήψῃ πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτήν. Νήψεως οὖν χρῆ, ἀγαπητοί, καὶ πολλῆς ταπεινοφροσύνης. Πᾶν δὲ πονηρὸν καταργεῖται τῷ πρὸς τὸν Θεὸν τελείαν ἀγάπην κεκτηθῆσαι. Ὁ οὖν ἀδελφὸς συγκατατιθέμενος τοῖς λογισμοῖς καὶ σφοδρότερος ὑπ' αὐτῶν λοιπὸν ὀχλούμενος, προσέρχεται τῷ ἡγουμένῳ, αὐτῷ λέγων· Ἀββᾶ, ποίησον ἀγάπην, λοιπὸν ἀπόλυσόν με· οὐ γὰρ δύναμαι ἔτι εἰς τὸ κοινοβίον καθίσαι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ γέρον, ἄρχεται λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι ἐνεπαίχθη· καὶ ἄρχεται ὁ γέρον παρακαλεῖν τὸν ἀδελφόν, λέγων· ἐγώ, ἀδελφέ, οὐκ ἀπολύω σε. Διατί δέ, ἀδελφέ, ἀκούεις τῶν δαιμόνων, τῶν βουλομένων σε χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος, καὶ τῆς αὐτῶν γλυκείας ἀγάπης; Ἡ οὐκ οἶδας, ἀδελφέ, ὅτι ἐὰν μὴ ἐξέλθῃ τὸ πρόβατον ἐκ τῆς μάνδρας, θηριάλωτον οὐ γίνεται; Εἶπέ μοι δέ, τέκνον, μήτις τῶν ἀδελφῶν ἔθλιψέ σε; Εἶπέ μοι, κάγώ σε θεραπεύσω ἐν Κυρίῳ. Εἰ δὲ καὶ τίς σε ἐλύπησε τῶν ἀδελφῶν, βάσταξον, διὰ

τὸν λέγοντα· ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Τί δὲ καὶ προσέχεις πταισμάσιν ἀλλοτρίοις; Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. Εἰ δὲ καὶ ἐγὼ σε ἐλύπησα, μάρτυς μου ὁ καρδιογνώστης Κύριος, ὅτι οὐ μισῶν σε ἐσπούδακα εἰς σέ, ἀλλὰ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς σου ἐπιμελητὴς ἐγενόμην. Καὶ τοῖς μὲν ὡσὶν ἀκούων ὁ ἀδελφός, ἔλκεται ὑπὸ τῶν λογισμῶν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, λέγοντες· μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς, ἀδελφέ· ἅμα καὶ μετανοοῦντες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν πεισθῆς ὁ ἀδελφός ἡσυχάζῃ ἐν Κυρίῳ, ἀπηλλάγη πολλῶν πειρασμῶν καὶ θλίψεων. Ἐὰν δὲ μὴ πεισθῆ, λέγει τῷ ἡγουμένῳ· οὐχ ἔνεκα τούτου, ἀλλὰ καταμόνας βούλομαι ἡσυχάσαι. Ἴνα δὲ μὴ μηκύνωμεν τὸν λόγον, μὴ πειθομένου τοῦ ἀδελφοῦ, χωρίζεται τῆς ἀδελφότητος, καὶ ἐξελθὼν τοῦ μοναστηρίου, ἔνθα ἦν παροικῶν, περιβλέπεται εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ εὐώνυμα. Καὶ ἐὰν τὸν κόσμον ζητήσῃ, καὶ ἐκκλίνας τῆς ἐρήμου εἰς τὸν κόσμον πορευθῆ, τυφλωθεὶς τῇ διανοίᾳ λέγει ἐν ἑαυτῷ· ἀπηλλάγην τοῦ μοχθηροῦ βίου τῶν μοναχῶν· καὶ σοφίαν ἡγεῖται τὴν ἑαυτοῦ ἀπώλειαν. Ἔοικε γὰρ ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπῳ, ὅστις ὑδρίαν λαβὼν τοῦ ἀντλησάι ὕδωρ, καὶ ὑδρίαν οὐκ ἐνέπλησεν ὕδατος, ὑποστρέφων δὲ καὶ τὸ ἀγγεῖον συνέτριψε. Τοιοῦτος καὶ ὁ ἀθετῶν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τὸν κόσμον πάλιν καὶ τὸν βίον ἐπιστρέφων. Ἐὰν δὲ περικρατῆς γένηται ὁ ἀδελφός τῷ εὐσεβεῖ λογισμῷ, εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον προβάλλει· συμβαίνει δὲ αὐτὸν παραβαλεῖν γέρουσί τισιν. Οἱ οὖν γέροντες, τῆς φιλοξενίας τὴν ἀρετὴν ἀσκοῦντες, δέχονται τὸν ἀδελφὸν μετὰ χαρᾶς. Εἶτα ἐπερωτῶσι· πόθεν ἀδελφέ; Ὁ δὲ φησὶ· τοῦ κοινοβίου τοῦδε εἰμί, ἀδελφοί, καὶ ἀκηδίας μοι περιχυθείσης ἐν τῷ κοινοβίῳ, ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ νῦν ἐπιζητῶ, ἔνθα καθίσω καὶ κλαύσω τὰς ἀμαρτίας μου. Τότε καὶ οἱ γέροντες ἄρχονται παραινεῖν τῷ ἀδελφῷ, λέγοντες· πορεύου μᾶλλον εἰς τὸ κοινοβίον σου, τέκνον, καὶ μᾶλλον ἀνάπαυε. Ἴδου γὰρ ὄραξ ἡμᾶς ἐν ποίᾳ στενώσει ἐσμὲν ἐν τοῖς τόποις τούτοις. Ἀκηκόαμεν δὲ καὶ παρὰ τῶν πατέρων, ὅτι καλὰ κοινοβία, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις. Καὶ ἐὰν πεισθῆς ὁ ἀδελφός ὑποστρέψῃ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ἡσυχάσῃ, ἔφυγε θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς. Ἐὰν δὲ μὴ πεισθῆ ὁ ἀδελφός τοῖς γέρουσι, τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον διώκει. Καὶ καταλαβοῦσα ἄρχεται ἢ πεῖνα ἐκθλίβειν αὐτόν. Τότε ἄρχεται ὁ ἀδελφός μεταμελεῖσθαι. Ἔτι δὲ καὶ οἱ δαίμονες περισσῶς ἐκταράσσουσιν αὐτόν τῇ δειλίᾳ, καὶ φασιν· καλῶς ἐκαθέζου μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου. Τίς σε ἀνεστάτωσε καὶ ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐστίν, ἐὰν ἀποθάνῃς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κακῷ θανάτῳ; Τότε δεικνύουσιν αὐτῷ δειλίαν πολλὴν καὶ φόβητρα καὶ βασάνους πολλὰς ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ. Τότε καὶ ὁ ἀδελφός ἄρχεται λέγειν ἐν ἑαυτῷ μεταμελούμενος· καλῶς ἐκαθεζόμην μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου. Τίς δὲ ἐπλάνησέ με; Ἡ ποῖος δαίμων ἠπάτησέ με ἐξελεθεῖν εἰς ταύτην τὴν φοβεράν ἔρημον, ἔνθα οἰκοῦσι θηρία πολλὰ καὶ δεινὰ; Τί δὲ ποιήσω ὁ ταλαίπωρος, ἐὰν ἐμπέσω εἰς χεῖρας τῶν βαρβάρων; Μήποτε καὶ λησταῖς περιπέσω· μήποτε καὶ θηρίον πονηρὸν συναντήσῃ μοι. Ἀλλὰ καὶ δαιμόνια πολλὰ εὐρίσκονται ἐν τοῖς τόποις τούτοις· ἔρημος γὰρ, φησίν, ὁ τόπος. Καὶ πῶς ἐγὼ δυνήσομαι καταμόνας οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἔνθα ἐνδεδελεχοῦσι πνεύματα ἀκάθαρτα, μάλιστα δὲ καὶ ἐθίσαντός μου μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν; Ἐπ' ἀληθείας δέ, ἐὰν μὴ νήψῃ ὁ οἰκῶν καταμόνας ἐν τῇ ἐρήμῳ, τάχα καὶ τὴν φρένα ἀπολεῖ, καθάπερ καὶ τινες πολλοὶ τοῦτο ὑπέμειναν. Εἶτα μετὰ τοὺς λογισμοὺς τούτους, ἄρχεται ὁ ἀδελφός ἐν ἑαυτῷ λέγειν· πορευθῶμεν παροικῆσαι πλησίον ἀδελφῶν καταμόνας ἡσυχάζοντων. Εἶτα παραγίνεται πρὸς τοὺς μονάζοντας. Δέχονται αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ μετ' εἰρήνης, παρέχουσιν αὐτῷ κελλίον ἐν τῷ μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ προσλαμβάνονται ἐν Κυρίῳ, φέροντες αὐτῷ καθ' ὅ,τι ἰσχύει ἢ χεῖρ αὐτῶν. Εἶτα καθέζεται ὁ ἀδελφός εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· λέγει λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ· ὀφείλομεν ἐργάζεσθαι ὀλίγον, ἵνα εὖρωμεν διατραφῆναι. Καὶ πάλιν· τί ποιήσω; Τὸ ἐργόχειρον τοῦ τόπου τούτου οὕπω

μεμάθηκα. Καί μεθ' ἡμέρας μαθῶν τὸ ἐργόχειρον, ἄρχεται λοιπὸν περισπᾶσθαι, ὡς καταμόνας οἰκῶν. Καθάπερ γὰρ τῷ ἐθίσαντι καταμόνας δυσχερὲς τὸ κοινόβιον φαίνεται, οὕτω τῷ ἐθίσαντι ἐν κοινοβίῳ δυσχερὴς ἡ μονία φαίνεται. Πᾶν δὲ ξύλον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ ἐπιγινώσκεται, καὶ ὁ πονικὸς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. Ἄρχεται λοιπὸν ὁ ἀδελφός, πολλάκις ἐκ τῶν περισπασμῶν συνεχόμενος, μεταμελεῖσθαι καὶ λέγειν· ἰδοὺ περισπῶμαι πάντοθεν, καὶ οὐδὲ τὴν μικράν μου σύναξιν εὐρίσκω βαλεῖν, τοῖς λογισμοῖς ἀντιμαχόμενος καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Ὅτε δὲ ἤμην ἐν τῷ κοινοβίῳ, τούτων ἀπάντων ἐλευθερὸς ἤμην· ἡ δὲ μέριμνά μου ἦν εἰς τὴν σύναξίν μου, καὶ εἰς τὸ μικρὸν ἐργόχειρον. Νῦν δὲ τί ποιήσω ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος; Διὰ γὰρ τὰς ἀμαρτίας μου ταῦτά μοι συνέβησαν. Διότι παρήκουσα νουθεσίαν πατρός, ἰδοὺ συνέχουσί με θλίψεις πολλάι. Κακὴ γὰρ σφόδρα ἡ παρακοή· τὸν Ἀδὰμ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ παραδείσου, κάμῃ ἐκ τοῦ μοναστηρίου μου. Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, συμβαίνει φέρεσθαι τῷ ἀδελφῷ λογισμοὺς δύο· εἷς ἀγαθός, καὶ εἷς πονηρός. Ὁ δὲ πονηρὸς τοιαῦτα ὑποβάλλει, λέγων· ἰδοὺ καὶ τὸ κοινόβιον ἐδοκίμασας, καὶ τῆς ἐρήμου ἐπειράθης. Καὶ ἐὰν ὑποστρέψῃς εἰς τὸ κοινόβιον, αἰσχύνῃ σοι ἐστὶ καὶ ὄνειδος. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς κοινοβίοις θλίψεις ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ καὶ σκάνδαλα πολλά. Καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ δειλία ὑπάρχει καὶ κόπος ἄμετρος. Ἀλλὰ μᾶλλον διελθὼν, πορευοῦ εἰς τὸν κόσμον· κάκεῖ γάρ, φησὶν, ἐὰν θέλῃς φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σῶζῃ. Ἡ δοκεῖς, ὅτι μόνοι οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ σῶζονται; Ἐὰν δὲ ἐστὶ σοφὸς ὁ ἀδελφός, ἀποκρίνεται τῷ λογισμῷ, λέγων· εἰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅπου πολλὴ ἡσυχία καὶ γαλήνη, οὐκ εἶσάς με ἡσυχάσαι, ἐὰν πορευθῶ εἰς τὸν κόσμον, τί οὖν μέλλεις ἐγείρειν κατ' ἐμοῦ κακά; Ταῦτα γὰρ ὑποβάλλει ὁ Ἐχθρὸς, θέλων αὐτὸν ἀνακάμψαι ὡς κύνα ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα. Ἐὰν γὰρ καὶ συγκαταθῆται ὁ ἀδελφός τῷ λογισμῷ, εὐθέως εἰς τὸν κόσμον ἐλαύνει αὐτὸν ὁ Ἐχθρὸς. Εἰ δὲ ἐστὶν ἐπιποθοῦσα ἡ ψυχὴ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὸ σωτήριον τοῦ Κυρίου, ὁ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ λογισμὸν ἀγαθὸν εἰς τρίβον δικαιοσύνης. Τοιαῦτα οὖν τὰ προβλήματα τοῦ ἀγαθοῦ λογισμοῦ. Καὶ φησιν· ἰδοὺ καὶ τὰ κοινόβια ἐδοκίμασας, καὶ τῆς ἐρήμου ἐπειράθης. Τοιγαροῦν δοκίμασον τὸν λογισμὸν σου, καὶ ὅπου βλέπεις, ὅτι οἰκοδομεῖται ἡ ψυχὴ σου εἰς τὸ ἀγαθόν, ἐκεῖ μεῖνον. Ἐὰν δὲ καὶ ἐν τοῖς τόποις τούτοις βουλευθῆς ἡσυχάσαι, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ οἱ καθεζόμενοι διὰ τὸν Κύριον, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς οὐ μὴ σε ὑπερίδῃ· ἀλλ' αὐτὸς σου φροντίσῃ, μόνον ἐν φόβῳ Θεοῦ ἀναστρέφου. Εἰ δὲ καὶ εἰς τὸ κοινόβιον βούλει ἀναστρέψαι, καὶ τοῦτο κρεῖσσον. Καὶ μὴ εἴπῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου, λέγων· αἰσχύνομαι ὑποστρέψαι πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου· ἡγεῖσθαι με γὰρ ἔχουσιν, ἐὰν ὑποστρέψω πρὸς αὐτούς, ὡς ἀδόκιμον καὶ μὴ ὑπομένοντα τὸν κόπον τῆς ἐρήμου, ἀλλὰ δραπετεύσαντα, ὡς δειλὸν στρατιώτην, ἀπὸ παρατάξεως πολέμου. Οὐχ οὕτως, ἀδελφέ μου, οὐχ οὕτως· ἀλλὰ σὺ μᾶλλον, ὡς ἀγωνιστὴς, τὸ εἰρημένον ἐν τῷ Ἀποστόλῳ πεπλήρωκας. Λέγει γάρ· πάντα δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε. Καὶ ἰδοὺ, σοὶ τὰ ἀμφοτέρωθεν δεδοκίμασται. Εὖρες ὅτι καλὸν καὶ τερπνὸν τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό. Καθὼς γέγραπται· ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλὴ· ἰσχύει δὲ ὥσπερ μεμοχλευμένον βασιλεῖον. Καὶ καταφυγεῖς ὁ ἀδελφός ἐπὶ τούτοις, ὑποστρέφει εἰς τὸ κοινόβιον. Δέχεται αὐτὸν ὁ ἡγούμενος τοῦ κοινοβίου καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσμένως, διὰ τὸν εἰπόντα· ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενούντων· καὶ δίδωσιν αὐτῷ κελλίον. Καὶ μεθ' ἡμέρας τινάς, τοῦ ἀδελφοῦ ἡσυχάζοντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ Πονηρὸς τὰ τοιαῦτα ἐκθλίβειν καὶ ὑποβάλλειν αὐτῷ, καὶ φησι· πάλιν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐλήλυθας; Οὐκ ἤρκει σοι μονὴ ἢ ἐλευθερία τῆς ἐρήμου, ὅτε οὔτε ἐθεώρεις βλαβερόν τι, οὔτε ἐσκανδαλίζου, οὔτε ἐλάλεις μετὰ τινος; Καὶ τοσοῦτο πάλιν ἄρχονται οἱ δαίμονες ἐκθλίβειν τὸν ἀδελφόν, ὥστε εἰ δυνατόν, ἐξορύξαντα τὸ τεῖχος τοῦ μοναστηρίου, ἐκφυγεῖν. Τοσοῦτο ταρασσόμενος ὑπὸ τοῦ πονηροῦ Διαβόλου, ἐκ τῶν λογισμῶν φέρων αὐτῷ καὶ ἀκηδῖαν εἰς τὸ μικρὸν ἐργόχειρον,

θέλων πάλιν ἀπόσασθαι αὐτὸν τοῦ κελλίου. Ἐὰν δέ ἐστι φρόνιμος ὁ ἀδελφὸς (καθὼς γέγραπται· γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστραφαί), ἀντιλέγει πρὸς αὐτούς, λέγων· οὐ μὲ ἐπιχλευάσητε, ἐργάται ἀνομίας· διότι τὰς συμβουλίας ὑμῶν ἐγὼ οὐκ ἀνέχομαι. Ἡ γὰρ συμβουλία ὑμῶν μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἀκούσας γὰρ ὑμῶν τὸ πρῶτον, ἐξῆλθον τοῦ μοναστηρίου, νομίζων εἰς προκοπὴν ἔλθειν. Καὶ τοῦ μὲν κελλίου ἐξῆλθον, ὠφέλειαν δὲ οὐκ ὠφελήθη, πλὴν ὅτι ἔγνω, ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοὶ ὑμῶν σκότος, καὶ ὁ ἐν αὐταῖς περιπατῶν, ἐν σκότει πορεύεται. Ἐγὼ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν, τοῦ Θεοῦ μοι συνεργοῦντος, δοῦλός εἰμι τινος· καὶ ἔλθων ὁ κύριός μου παρέθετό με τῷ ἡγουμένῳ τοῦ μοναστηρίου, ἔνθα ἐγὼ παροικῶ· διὸ οὐκ εἰμι αὐτεξούσιος. Καὶ ὑπὲρ τοῦ μικροῦ ἐργοχείρου, τί με ἐκθλίβετε; Μὴ καλλίων εἰμι ἐγὼ τῶν κοσμικῶν, οἵτινες οὐ μόνον ἡμέρας ἐργάζονται, ἀλλὰ καὶ τῆς νυκτός, καὶ περὶ φροντίδα εἰσὶ γυναικῶν τε καὶ τέκνων καὶ κέλλης καὶ ἐνοικίου; Ἐμὲ δὲ τούτων ἀπάντων ἠλευθέρωσεν ὁ Χριστός· ὅτι ὁ ζυγὸς αὐτοῦ χρηστός, καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ ἑλαφρόν ἐστι. Διὰ τοῦτο, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ ἐξερευνησάτω τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Ὅτι αὐτῶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 24 Περὶ ἀκηδίας καὶ ὑπομονῆς γερόντων. Παραίνεσις κδ' Ὑποβάλλει ὁ Ἐχθρὸς τῷ ἀδελφῷ· τοσαῦτα ἔτη ἔχεις ἐν τῷ ἀγίῳ τόπῳ τούτῳ, τῷ Δεσπότη Χριστῷ δουλεύων, νῦν δὲ γεγήρακας, καὶ οὐκ ἰσχύεις ἔτι φέρειν τοὺς κανόνας τοῦ τόπου τούτου· ἡ γὰρ σὰρξ σου ἀσθενὴς γέγονε, καὶ οὐκέτι ὑπάρχει σοι ἰσχύς τοῦ ποιεῖν τίποτε· καὶ μέλλεις τοῦ λοιποῦ ἐξουθενεῖσθαι ὑπὸ μικρῶν τε καὶ μεγάλων· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ γῆράς σου ἀναπαύσεως χρήζεις. Δεῦρο οὖν, ἐξελθε ἐντεῦθεν καὶ καθέζου ἐνὶ τόπῳ καὶ ἡσύχασον· καὶ εἴτε ἐξ ἀγάπης, εἴτε ἐξ οἰασδήποτε προφάσεως, ὁ Θεὸς ἀποστελεῖ τὴν τροφήν σου. Ποία γὰρ ἀνάγκη σοι ἐπίκειται, ἵνα καὶ ταλαιπωρῶν ὄνειδίζῃ περὶ τῆς τροφῆς σου; Τί δὲ καὶ ἡ βρώσις σου τυγχάνει, ὅτι οὕτως καθ' ἑκάστην ἡμέραν ταλαιπωρεῖς, ὡς κακὸς δοῦλος, καὶ ἀνέχη τοῖς μικροτέροις σου ὑποταγῆναι; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποβάλλει ὁ Πονηρὸς τῷ γέροντι, βουλόμενος αὐτὸν χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος μετὰ τοσαῦτα ἔτη, καὶ τοῦ τόπου ἔνθα γεγήρακε, καὶ ἀνυπομόνητον δεῖξαι αὐτὸν περὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ. Καὶ ἂν ἐστὶν ὁ γέρον ἐλαφρότερος τῷ λογισμῷ, εὐθύς καὶ παραχρῆμα μεταστρέφεται καὶ ἐλαύνεται ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φρύγανον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον. Ἐὰν δὲ ἐστὶν ὁ γέρον τῷ λογισμῷ τέλειος, οὐ μεταφέρουσιν αὐτὸν τοῦ τόπου τῆς ἡσυχίας, οὐδὲ νικῶσιν αὐτόν, ὥσπερ δέσμιον ἐν ἀλύσει· οὐ γὰρ ἰσχυροτεροῦσι τοῦ εὐσεβοῦς λογισμοῦ. Ἀντιλέγει γὰρ πρὸς αὐτούς καὶ ὁ γέρον, λέγων· οὐ μὴ μου γελοιάσητε τὸ γῆρας, πονηροὶ δαίμονες· οὐ γὰρ τὰ πονηρὰ ὑμῶν νοήματα ἀγνοοῦμεν. Εἰ γὰρ ἐν τῇ νεότητί μου ὑπέμεινα τοὺς πόνους καρτερῶς, πολλῶ μᾶλλον νυνὶ ὑπομενῶ, ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε, τοῦ εἶναί με σὺν Χριστῷ. Καθὼς καὶ ὑμεῖς μοι διεμαρτύρασθε, γεγήρακα, καὶ ἡ σὰρξ μου ἀσθενὴς γέγονε. Ποῦ τοίνυν πορευθῶ; Ὁ γὰρ γηράσας οὐδὲν ἕτερον προσδοκᾷ, εἰ μὴ τοῦ ἀναλῦσαι τοῦ βίου. Ἄμα δὲ πείθετε, ἵνα τύπος γένωμαι ῥαθυμίας, καὶ οὐχ ὑπομονῆς. Εἰ γὰρ ὁ εὐσεβὴς γέρον ὁ Ἐλεάζαρος καυστικαῖς βασάνοις καταντλούμενος, οὐ μετετρέπη τὸν λογισμὸν, ὅθεν καὶ οἱ νέοι τὴν ἡλικίαν εἰς τὴν τούτου ὑπομονὴν ἐφορῶντες κατεφρόνησαν τῶν βασάνων τῶν ὀρωμένων, καὶ ἐνίκησαν τὸν τύραννον οἱ ἑπτὰ ὄσιοι παῖδες, τί οὖν ἐγώ; Καὶ ἐν τούτῳ ἀνατρέπει τοὺς δαιμονιώδεις λογισμούς, ἐὰν μείνη τῇ αὐτῇ γνώμῃ, τῆς χάριτος συνεργούσης· καὶ τελειοῦται ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα γεγήρακε, κομιζόμενος τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ἀκούων παρὰ τοῦ Κυρίου· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. Ὡ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 25 Περὶ μετάρσεως τόπου εἰς τόπον. Παραίνεσις κε' Ἡ πίστις μήτηρ ἐστὶ παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ, καὶ δι' αὐτῆς κτᾶται τις τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Δεσπότη καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καθὼς γέγραπται· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον

εὐαρεστῆσαι. Εὐκαρποφόρον δὲ κτήμα τῷ Διαβόλῳ τυγχάνει ἡ ἀπιστία, ἣτις ἐστὶ μήτηρ παντὸς ἔργου πονηροῦ. Ἐξ αὐτῆς τίκτεται ἡ διψυχία, ἣτις ἐστὶν ἀταξία. Ἀνήρ δίψυχος, φησὶν, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Ἐὰν ἐξέλθωμεν εἰς τὴν ἔρημον, ἐν τῇ ἐρήμῳ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες ἡμῶν· καὶ ἐὰν ἔλθωμεν εἰς τὰ οἰκούμενα, τοὺς τὴν ἔρημον διώκοντας μακαρίζομεν. Ἀδελφοί, ἐὰν μὴ σπεύρωμεν, πῶς θερίσωμεν; Τοὺς καρπούς τῷ καρποδότη μὴ προσφέροντες, καὶ καρποφορεῖν πῶς δυνάμεθα; Τὴν θλίψιν μὴ ὑποφέροντες, ἄνεσιν πῶς ἐξεύρωμεν; Ἐν τῇ ἐρήμῳ μὴ προσκαρτεροῦντες, πῶς ἀπολάβωμεν τὸν μισθὸν τῆς ξενιτείας ἡμῶν; Τῇ πτωχείᾳ καὶ τῇ στενώσει μὴ ὑπομένοντες, ἀληθινὸν πλοῦτον πῶς εὕρωμεν; Ἐν ὕβρεσι καὶ λύπαις καὶ ἐξουδενώσει μὴ εὐδοκοῦντες, τοῖς ἴχνεσι τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ πῶς ἐξακολουθήσωμεν, ἐν ὑποταγῇ πρεσβυτέρων ἐν Κυρίῳ μὴ ἀνεχόμενοι, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἕτερον μετερχόμενοι; Πρῶτον ὀφείλει καταμαθεῖν ἐκ τῶν ἰδίων λογισμῶν, διατί, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν βούλεται καταλιπεῖν τὸν ἴδιον τόπον, ἐν ᾧ οἰκεῖ· μήποτε τὸν κόπον θέλων φυγεῖν, τὴν ἔρημον διώκη, οἰόμενος κουφότερον τόπον ἐν τῇ ἐρήμῳ· μήποτε πάλιν ὑπὸ τοῦ μισοκάλου δαίμονος ζήλῳ ἢ φθόνῳ τρωθεῖς, ὡς ἐτέρου ἀδελφοῦ προκόψαντος εἰς τὰ βλεπόμενα, αὐτοῦ μὴ ἐπιτυχόντος τῆς ἀρχῆς, καὶ τούτου χάριν βούλεται καταλιπεῖν τὸν τόπον· μήποτε καὶ τὸν πόλεμον φυγῶν τῶν ἀρετῶν, ἢ ἐν ὑποταγῇ Χριστῷ μὴ ἀνεχόμενος εἶναι, τὴν μονίαν διώκη· μήποτε καὶ κληρονομίαν γῆνιν διώκων, τὸν τόπον αὐτοῦ βούλεται καταλιπεῖν· οἱ γὰρ λογισμοὶ δηλοῦσι ταῦτα. Ἐὰν οὖν προεξετάσωμεν καὶ ἐρευνήσωμεν, καὶ ἐπιγνόντες τὸ ἐνοχλοῦν ἡμῖν πάθος, τοῦτο μὴ ἐξακολουθήσωμεν, οὐ μὴ ἐμπέσωμεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν πονηρῶν δαιμόνων, εἰς ἐρήμους τόπους καὶ ἀνύδρους. Προέταξε οὖν σεαυτὸν ἰσχυρῶς, εἰ ὄντως ἐν ἀληθείᾳ κατὰ Θεὸν ἐστὶ τὸ γενόμενον, καὶ οὐκ ἐν διεφθαρμένῳ σκοπῷ. Ὅστις οὐ μετὰ βουλήσ ποιεῖ πρᾶγμα, ἔοικεν ὁ τοιοῦτος ἀνδρὶ διώκοντι περωτὰ τοῖς ἰδίῳις ποσίν, ἀβουλήτως ποιῶν τὰ καθ' ἑαυτόν. Βουλὴ δὲ ἀγαθὴ τηρεῖ τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τί δεῖ λέγειν πρὸς ταῦτα; Νήψεως οὖν χρεῖα, ἀγαπητοί. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ διὰ δικαιωμάτων παρατάσσεται τοῖς ἀδελφοῖς ὁ ἔχθρος. Καὶ ἐὰν συγκατατιθῆται ὁ ἀδελφός, ἵνα χωρισθῇ τοῦ τόπου, μηχανᾶται ὁ ἔχθρος παγιδεῦσαι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινί. Ἐὰν δὲ διώξωσιν ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι ζήλου πικροῦ ἕνεκεν, ἢ βιαζόμενοι συγκοινωνεῖν ἔργοις ἄλλοτρίοις, ἐν οἷς οὐκ εὐαρεστεῖται Θεός, καὶ φύγωμεν εἰς ἕτερον τόπον, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν· τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἐὰν διώξωσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Περὶ δὲ τοῦ μὴ ῥέμβεσθαι εἶπε πάλιν ὁ Σωτὴρ· καὶ μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ πάλιν· εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε. Ἐὰν δὲ τὰ θελήματα ἡμῶν θέλωμεν ποιεῖν, ποία ἀρετὴ αὕτη; Εἰ δὲ προεστῶτες ἡμᾶς ἀφορίσωσι, δῶμεν τόπον. Ἀντιστῶμεν δὲ τῷ Διαβόλῳ μᾶλλον· οὕτω γὰρ ἐποίει ὁ Δαβὶδ· τοὺς ἄλλοφύλους πολεμῶν, ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ ὑπεχώρει. Ἐὰν οὖν ἡσυχάζης καλῶς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ὀχλήσῃ σοι λογισμὸς μετᾶραι εἰς τὰ οἰκούμενα, ἀποκρίθητι αὐτῷ τὸν πόλεμον τοῦ κόσμου καὶ τὸ συμβαῖνόν τισιν εἰς τὰ οἰκούμενα. Ἐὰν δὲ καὶ εἰς κοινόβιον ἡσυχάζης καλῶς καὶ ὀχλήσῃ σοι λογισμὸς εἰς τὴν ἔρημον εἰσελθεῖν, ἀποκρίθητι αὐτῷ τὸν πόλεμον καὶ τὸν κόπον αὐτῆς. Ἐὰν δὲ καὶ καταμόνας ἡσυχάζης καλῶς καὶ ὀχλήσῃ σοι λογισμὸς ἐν συνοδίᾳ ἀδελφῶν πλειόνων εἰσελθεῖν, ἀποκρίθητι αὐτῷ τὸν ἀγῶνα τῶν κοινοβίων, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν. Καὶ μὴ συναπαχθῶμεν ἀκρίτως τοῖς ἰδίῳις λογισμοῖς· οὐ γὰρ οἶδαμεν τί συμφέρει ἡμῖν. Καθὼς ἡ Σοφία λέγει· μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου, ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχὴ σου. Τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις καὶ ἀφήσεις ἑαυτὸν ὡς ξηρὸν ξύλον. Σωτηρία δὲ γίνεται ἐν πολλῇ βουλῇ. Ἀλλὰ πολλάκις βούλει λέγειν, ὅτι διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν καταλαλιὰν βούλει φυγεῖν ἐντεῦθεν. Ἀνάσχου οὖν, καὶ

συμβουλευσω σοι ῥῆμα. Θέλεις φυγεῖν τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν καταλαλιάν; Θές θύραν τῷ στόματί σου ἐν Κυρίῳ, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀπόστρεψον τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, καὶ ἀμφότερα φεύξεις· τὴν μὲν καταλαλιάν διὰ τῆς σιωπῆς, καὶ τὰ σκάνδαλα διὰ τῆς φυλακῆς τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐὰν γὰρ ταῦτα μὴ νικήσωμεν, ὅπου δ' ἂν πορευθῶμεν, ἐν ἑαυτοῖς βαστάζομεν τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς. Τούτους νίκησον, ἀγαπητέ, καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν, ὅπου δ' ἂν καθίσῃς. Ἀλλὰ πολλάκις βούλει λέγειν, ὅτι ἐγνώσθη ἡ ἀσυστροφία μου καὶ ἡ ἀμέλειά μου πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς· διὸ οὐκέτι δύναμαι οἰκῆσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· κἄν γὰρ ἐγὼ ποθήσω τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, μεθ' ὧν κατοικῶ, οἱ αὐτοὶ εἰσιν. Ἄκουε τοίνυν, ἀγαπητέ· σὺ τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ὄψει ὅτι ὁ Κύριος θεραπεύσει τὴν συνειδήσίν σου καὶ τῶν ἀδελφῶν σου εἰς τὰ κατὰ σέ. Εἴπως ἀνέχη καταλιπεῖν τὸν τόπον, τῶν ἀδελφῶν ἐσκανδαλισμένων εἰς τὰ κατὰ σέ, φεύγεις μὲν ὄνειδισμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ πορεύεις εἰς ἕτερον τόπον, ἔνθα δόξης ἐπιτυχόν, καὶ μὴ μνημονεύσης ἔτι τοῦ προτέρου ἐλαττώματος· τοῦ Προφήτου λέγοντος· ὄνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ταλαιπωρίαν. Πάνυ γὰρ συμβάλλεται ὁ ὄνειδισμὸς καὶ ἡ ἐξουδένωσις ὑπὸ ἀνθρώπων, διὰ τὸν Κύριον, πρὸς κάθαρσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ πειθέτω σε ὁ Προφήτης, λέγων· ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος, καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. Ἀλλ' ἔνθα κατέβαλεν ὁ ἐξεναντίας, ἐγερθεὶς καταπάλαισον κατὰ τοῦ Ἐχθροῦ· ἵνα οἷς ἐγνώσθη σου τὰ ἐλαττώματα, φανερωθῇ αὐτοῖς καὶ τὸ κατόρθωμα. Καὶ ἐν τούτῳ κομίσῃ δόξαν παρὰ Κυρίου μεγάλην· τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· καὶ ἔσσονται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. Ἀφ' ἧς γὰρ τὸ ῥυπωθὲν ἱμάτιον ἐπλύθη, οὐκέτι οὐ μὴ ἀφορισθήσεται μετὰ τῶν ῥυπαρῶν. Ἐὰν δὲ κατὰ φθόνον ἢ ζῆλον πονηρόν, ἐπονομάσῃ τις τὸ καθαρὸν ῥυπαρόν, οὐ πιστευθήσεται· ἡ γὰρ εἰδέα τοῦ ἱματίου ἐλέγξει αὐτόν. Πλυνεῖς με γάρ, φησί, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. Πρὸς δὲ τοὺς ἀντικειμένους σοι καὶ θέλοντας μεταστρέφειν σου τὸν λογισμὸν πάλιν εἰς τὰ ἀρχαῖα κακά, λέγει ἡ Γραφή· οὐαὶ ὁ ποτιζὼν τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολεράν· ὧ οἱ ἐγκαταλιμπάνοντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορευθῆναι ἐν ὁδοῖς σκότους· οἱ εὐφραινό μενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ· ὧν αἱ τρίβοι σκολιαί, καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, τοῦ μακρὰν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. Διὸ λέγει· οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς· εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθὰς, εὐροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείας. Χρηστοὶ ἔσσονται οἰκῆτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. Ὅδοι ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἐξ αὐτῆς. Υἱέ, ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρεῖτω σὴ καρδία. Ὅτι τῷ Θεῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 26 Παραίνεσις κβ' Ἐὰν συμβῇ ἀδελφὸν τοῦ κοινοβίου χωρισθῆναι οἰαδῆποτε προφάσει, καὶ αὐτὸν συμβῇ περιπεσεῖν ἐν ἀρρωστίᾳ, ἢ καὶ μεταγνόντα ἐπιστρέψαι, οὐ δεῖ παρορᾶν τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ προσλαμβάνεσθαι ἐν Κυρίῳ, ὡς ἴδιον μέλος, εἰ καὶ ἡμαρτεν. Ἀλλὰ σὺ οὐκ ἀνθρώπῳ ποιεῖς, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, τῷ εἰπόντι· ὁ ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τὸ γὰρ περὶ ἑαυτοῦ μόνου φροντίζειν κωλυτόν· τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰπόντος· μὴ μεριμνήσητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, τί φάγητε, καὶ τὰ ἐξῆς. Διὸ ἐπάγει, λέγων· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. Ὅθεν καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου παραγγέλλει, λέγων· μὴ τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος σκοπεῖτω, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ ἑτέρου. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητεῖαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν

ώφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐ καυχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζέται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Καλὴ οὖν ἡ προσευχὴ μετὰ νηστείας. Ταῦτα δὲ βεβαίῳ ἔλεημοσύνῃ· ἔλεον γὰρ θέλω καὶ οὐ θυσίαν, φησίν. Ὅρα καὶ τὸν Προφήτην, πῶς διελέχθη τοὺς ἀνελεεῖς. Ἄνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος, καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πένητα καὶ πτωχὸν καὶ κατανευγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι, ἐξολοθρευθεῖν ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Καί, ὅτι ὄν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. Διὸ μακαρίζει ὁ Σωτὴρ τοὺς ἐλεήμονας αὐτοῦ, λέγων· μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Τί γὰρ ὁ Ἄγγελός φησι πρὸς Κορνήλιον; Ἐφη· οὐχὶ αἱ προσευχαὶ σου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δέξαι οὖν τὸν πλανηθέντα καὶ μετανοοῦντα, τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα ἐκ βάθους τῆς ἀφοβίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀμελείας. Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· κυρώσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, ἵνα μὴ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. Καὶ πάλιν λέγει· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενούντων, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῶ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος τῆς δόξης οὐκ ἀπεβάλλετο τὸν ἄσωτον υἱόν, ἀλλὰ προσελάβετο αὐτόν, ὡς ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα, καὶ ἐνέδυσσε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ὑπέδησε καὶ δακτύλιον ἐχαρίσατο καὶ τὸν σιτευτὸν μόσχον ἔθυσσε, τοῦ εὐφρανθῆναι ἐπὶ τῇ εὐρέσει τοῦ ἀπολωλότος υἱοῦ. Τοῦ δὲ ἐτέρου λυπηθέντος, καὶ αὐτὸν ἐθεράπευσε παρακλήσει, εἰπὼν· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι οὗτος ὁ ἀδελφός σου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. Δεῖ οἰκτίρμονας εἶναι τοὺς προεστῶτας τῆς ἀδελφότητος. Σὺ δέ, ἀδελφέ, ἐλέους τυχών, μὴ καταφρόνει· ἀλλὰ μίμησαι τὸν μετανοήσαντα καὶ ὑποστρέψαντα υἱόν. Οὗτος εὐρῶν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, οὐ παρέδωκε τῇ λήθῃ τὸ ἀμάρτημα, ἀλλὰ καὶ προσέπεσε καὶ ἐξωμολογήσατο ἐν ἀληθείᾳ καὶ οὐκ ἐν ὑποκρίσει, εἰπὼν· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιός κληθῆναι υἱός σου. Ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Ὅραξ οἶαν κατάνυξιν ἐκτήσατο, οἶον πόνον, οἶαν ταπεινώσιν; Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀγαπητέ, νήψωμεν τοῦ λοιποῦ, ὅπως καὶ τὸν ἐξ ἀμελείας κατασκαφέντα πύργον ἀνανεώσωμεν. Ὁ γὰρ τῆς ἑαυτοῦ ἀμελείας καταφρονῶν, πάντως οὐ φείσεται καὶ τῆς περὶ τοῦ ἐτέρου καταστροφῆς. Πρὸς ὃν ὁ Προφήτης λέγει· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τῷ πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολεράν. Δουλεύσωμεν οὖν τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ. Νοητῶς δὲ νόει τὰ λεγόμενά σοι. Μὴ πρὸς ὀλίγον ταπεινώσιν καὶ σιωπῇ, καὶ μετ' ὀλίγον γογγυσμός, μηδὲ ἐν προφάσει παρεργίου τῆς συνάξεώς σου καταφρονήσης. Ὡσπερ ὑετὸς αὖξει σπόρον, οὕτως καὶ ἡ σύναξις πρὸς ἀρετὴν ψυχάς. Μὴ σήμερον εὐχαριστία ὑπὲρ τῶν παρατιθεμένων ἐπὶ τραπέζης, καὶ αὔριον κατὰ τοῦ ἔψοντος καὶ ἀρτοποιοῦντος διαγογγύζωμεν. Σαπροὶ οἱ ἄρτοι; Ἀλλὰ μνησθῶμεν τοῦ Προφήτου λέγοντος· ὅτι σποδόν, ὡσεὶ ἄρτον, ἔφαγον. Σαπρὸς ὁ οἶνος; Ἀλλὰ μνησθῶμεν ὅτι ὁ πάντων ἡμῶν Δεσπότης καὶ Κύριος καὶ Σωτὴρ ὄξος μετὰ χολῆς ἐגעύσατο δι' ἡμᾶς. Μὴ οὖν σήμερον ἐγκράτειαν, καὶ αὔριον τοὺς προεστῶτας ἐκπειράσωμεν χάριν ἡδονῆς γαστρὸς· ἵνα μὴ ἀκούσωμεν· ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα. Μὴ σήμερον ἡσυχίαν καὶ μελέτην, καὶ αὔριον ἀπὸ κελλίου εἰς κελλίον, ἵνα μὴ λέγω ἀπὸ κώμης εἰς κώμην, καὶ ἐν πόλει διατρίβωμεν· μηδὲ ἐν προφάσει τοῦ παραβάλλειν γέρουσι τὴν ἀκηδῖαν πληροφορήσωμεν. Ὅσον γὰρ ἡσυχὸς τις ἦ, τοσοῦτο οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ καθαρεύουσι, καὶ ὅσον τις ἑαυτὸν μακρύνῃ τῆς ἡσυχίας, τοσοῦτο παχύνει ἐν αὐτῷ καὶ ἡ διάνοια. Ἐγχειρίζη τέχνην, καὶ αὕτη

ἐστὶν εὐχρηστος τῷ κοινοβίῳ; Μὴ ἐπαίρου δι' αὐτῆς. Εἰ γὰρ ἀνθρώπῳ εἰργάζου, καλῶς ἂν ἔλεγες. Εἰ δὲ Θεῷ, μὴ ἐπαίρου κατὰ τοῦ συνδούλου σου, ἀλλὰ κατάλιπε τῷ Θεῷ· αὐτὸς γὰρ δίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ καὶ ταπεινώσωμεν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἔναντι Κυρίου, ἵνα ἡμᾶς ὑψώσῃ. Ὡς καθήμεραν ἀρχὴν καταβαλλόμενοι, καταρτίσωμεν τῶν ἑαυτῶν λογισμῶν· οὕτω γὰρ καὶ εὐτονώτεροι ἐσόμεθα. Μὴ οὖν συναπαχθῶμεν ταῖς τῆς σαρκὸς ἡδοναῖς, μηδὲ τὸν ἐν ἀφοβίᾳ Θεοῦ διάξωμεν βίον· ἀλλὰ φύγωμεν ἐπιθυμίαν πᾶσαν νεωτερικὴν, μήποτε αὕτη ἐπιθυμία ἄξῃ ἡμᾶς εἰς τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, καὶ τοῖς αὐτοῖς περιπέσωμεν κακοῖς, χειρὸν κατασκευάσαντες ἑαυτοῖς τὸ κρῖμα τῆς ὀργῆς, καὶ ἐκκοπῶμεν, παρομοιωθέντες τοῦ σεσηπότος μέλους καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ τῶν λοιπῶν τοῦ σώματος μελῶν ἀποτεμνομένου. Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τι σοὶ γένηται. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος δῶν ἡμῖν δεῖξαι ἐπιστροφὴν, τοῦ ποιεῖν ἔργα ἄξια τῆς μετανοίας· ὅπως στολισάμενοι ἔνδυμα γάμου, ἀπαντήσωμεν αὐτῷ ἐν δόξῃ· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἄμην. 27 Περὶ ἀφοβίας Θεοῦ καὶ ἀμελείας. Παραίνεσις κζ' Ἀδελφός τις διηγήσατό μοι, λέγων· Θεῖον ἔσχον χρυσοχόον τὴν τέχνην· καὶ ἀποταξάμενος τὸν βίον ἐγένετο μοναχός. Καὶ περὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν κοσμικός τις, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, καμιδᾶς τὴν τέχνην, θέλων γενέσθαι μοναχός. Δέχεται οὖν αὐτὸν ὁ γέρον ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐποίησε λαβεῖν ὁ γέρον τὸν ἀδελφὸν τὸ ἅγιον σχῆμα· καὶ οὐκέτι ὑπήκοος γέγονε τῷ γέροντι. Ἐδεδώκει δὲ αὐτῷ ὁ γέρον δύο κέλλας ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ. Ἐμαίνετο δὲ ὁ ἀδελφός εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἀπαλλάσσων τὰ καμίδια· προεχώρου γὰρ ἐν τῷ τόπῳ· ὥστε μηδενὸς ἐτέρου φροντίζειν αὐτόν, μήτε εὐχῆς, μήτε συνάξεως, πλὴν τοῦ ἔργου, ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας κατεχόμενος. Ὁ οὖν εὐσεβὴς γέρον προέτρεπε τὸν ἀδελφόν, λέγων· ἀδελφὲ Παλλάδιε, δεῦρο, ποιήσωμεν τὸν κῆπον. Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· ὕπαγε, καὶ ἔρχομαι· καὶ οὐκ ἐπορεύετο, ἀλλ' ἠμέλει. Πάλιν ἔλεγεν αὐτῷ ὁ γέρον· ἀδελφὲ Παλλάδιε, δεῦρο, βάλωμεν τὴν σύναξιν. Ὁ δὲ πάλιν ἀπεκρίνατο· ὕπαγε, καὶ ἔρχομαι· καὶ οὐκ ἀπήει, ἀλλὰ κατεφρόνει. Εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ὁ γέρον τρεῖς ἀδελφούς· τοὺς μὲν δύο τυφλούς, ὁ δὲ ἕτερος ἀφελὴς ὑπῆρχεν. Ὅταν οὖν ἐποίει ὁ γέρον μικρὸν ἔψημα, φέρων ἑαυτῷ ὁ Παλλάδιος ἄρτον, ἥσθιε σὺν αὐτοῖς, καὶ οὕτως πάλιν ἐπορεύετο εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ὁ οὖν ἅγιος γέρον παρεκάλει τὸν ἀδελφόν, νουθετῶν μὴ καταφρονεῖν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ὁ δὲ οὐκ ἐπέιθετο τῇ ἀγαθῇ νουθεσίᾳ τοῦ ἁγίου γέροντος, ἀλλὰ καταλιπὼν αὐτὸν ἐξῆλθεν οἰκῆσαι καταμόνας, ἐν ἀφοβίᾳ Θεοῦ τυγχάνων. Οὕτω δὲ ἀμελοῦντος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, καὶ μηδὲ ἐν ὑποταγῇ ἀνεχόμενος εἶναι, μηδὲ καταμόνας οἰκῶν φροντίζειν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' εἰς τέλος μακρύνας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας καὶ τῆς προσδοκίας τῶν Ἁγίων, ἔσχατον κατακυριευθεὶς ὑπὸ δαίμονος τὴν φρένα ἀπώλεσε· μὴ δυνηθεὶς ἔτι χεῖρα ἐπενεγκεῖν εἰς τὸ στόμα, ἀλλ' ὑφ' ἐτέρων ψωμίζεσθαι, ὡς τὰ νήπια· οὐδὲ ἄνθρωπον ἔτι ἐπεγίνωσκε· καὶ ῥὶς αὐτοῦ καὶ τὰ σίελα κατέρρεον ἐπὶ τοῦ πώγωνος. Ὡς δὲ ἔμαθον αἱ τούτου ἀδελφαὶ τὸ συμβᾶν αὐτῷ, προσέλαβον αὐτὸν πρὸς ἑαυτάς· ἦσαν γὰρ παρθελεύουσαι· καὶ τοῦτον λαβοῦσαι ἐπέκλεισαν ἐν τῇ συνάξει τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἦν σύρων ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ καθισμάτιον ἑαυτοῦ ἐν ὅλῃ τῇ συνάξει. Καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν τὸν πρεσβύτερον συνάξει αὐτάς, παρεκάλουν αὐτὸν ποιῆσαι εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅπως ποιήσῃ μετ' αὐτοῦ ὁ Κύριος ἔλεος. Καὶ μείνας ἐν αὐτῇ τῇ παιδείᾳ χρόνον, ἐν τούτοις τελειοῦται. Ἰδού, τί παρασκευάζει ἡ ἀφοβία! Ἰδού, τί προξενεῖ ἡ ἀνυποταγὴ καὶ ἡ ἀμέλεια! Ἰδού, ποῦ κατήντησε τὸ τέλος τῆς παρακοῆς! Μὴ οὖν καταφρονήσωμεν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ταπεινωθῶμεν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα αὐτοῦ, δουλεύοντες ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ· καὶ αὐτὸς ἔσται ἡμῶν τεῖχος καὶ σκεπαστὴς ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καθὼς γέγραπται· παρεμβαλεῖ Ἄγγελος Κυρίου

κύκλω τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ρύσεται αὐτούς. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 28 Τῷ ἔχοντι δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται. Παραίνεις κη' Γέγραπται γάρ· τῷ ἔχοντι δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο! Ἄκουε παραβολὴν περὶ τούτου. Οἰκοδεσπότης ἦν ἐν χώρα τινὶ καὶ εἶχε δύο δούλους καὶ τρία ζεύγη βοῶν· καὶ ἔδωκε τῷ μὲν δύο ζεύγη βοῶν, τῷ δὲ τὸ ἕν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· πορευθέντες ἐργάσασθε, ἕως ἔλθω πρὸς ὑμᾶς. Καὶ πορευθεὶς ὁ τὰ δύο ζεύγη εἰληφώς, εἰργάσατο ἐν τοῖς βουσί, καὶ ἐπλούτησεν ὁ ἄνθρωπος σφόδρα, καὶ τοὺς βόας ἔθρεψε θαυμαστῶς. Ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν πορευθεὶς ἔδησε τοὺς βόας ἐν τῇ φάτνῃ, μηδενὶ παντελῶς παραβαλὼν αὐτούς· καὶ ἀνακλίνας ἑαυτὸν ἐκοιμήθη. Εἶτα ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων θεάσασθαι αὐτῶν τὰ ἔργα· καὶ ἰδὼν τὴν ἐργασίαν καὶ τὰ κέρδη τοῦ τὰ δύο ζεύγη εἰληφότος, εὐλόγησεν αὐτόν. Μετὰ ταῦτα παραγίνεται καὶ πρὸς τὸν ἕτερον δοῦλον, καὶ εὐρίσκει αὐτὸν καθεύδοντα, τοὺς δὲ βόας δεδεμένους ἐν τῇ φάτνῃ καὶ ἐκλείποντας τῷ λιμῷ καὶ τῇ δίψῃ. Καὶ θεασάμενος ὁ κύριος αὐτοῦ μηδὲν τὸν δοῦλον ἐργασάμενον, ἀλλὰ καὶ τοὺς βόας ἐκλείποντας, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ἐὰν ἀφήσω τοὺς βόας μου τῷ ὀκνηρῷ δούλῳ τούτῳ, ἀπολέσει αὐτούς· ἀφελῶ οὖν τοὺς βόας μου ἀπ' αὐτοῦ καὶ δώσω τῷ ἐργασαμένῳ καλῶς καὶ ἐπιμελοῦντι τὸ ἔργον αὐτοῦ. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ὁ Κύριος· Ἐγὼ μὲν, ἀγαθὸς ὢν, ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ ἔδωκα αὐτῷ, ἵνα ἐργασάμενος τὸ ἀγαθὸν κτήσῃ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· αὐτὸς δὲ ἐξουδένωσέ με· καὶ αὐτὸς ἀτιμασθήσεται. Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνήκε· παρασυμβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὠμοιώθη αὐτοῖς. Καί, οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ διατί ἄρα; Οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθοῦ, διότι ἀνομίαν διελογίσαστο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη πάσῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ, κακία δὲ οὐ προσώχθισε. Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο! Διό, ἀδελφοί, σπουδάσωμεν εὐαρεστῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ σὺν πᾶσι τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 29 Παραίνεις κη' Ἀδελφοί, ἐὰν τις τῶν εὐλαβεστέρων ἀδελφῶν ἐστὼς ἐν τῇ συνάξει ἢ περιπατῶν, σκοτώσεως αὐτῷ γενομένης, ἄφνω πέση χαμαί, οὐ δεῖ θαυμάζειν ἐπὶ τοῦτο, οὐδὲ καταπλαγῆναι· δεῖ δὲ μᾶλλον τὸν Θεὸν ἰκετεύειν ἐξ ὅλης διανοίας, ὅπως σκεπάσῃ ἡμᾶς κατὰ πάντα. Ἐὰν γὰρ δουλεύσωμεν αὐτῷ ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ, οὐ μὴ ἔασει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ δύναμιν, ἀλλὰ καὶ πειρασθέντας ρύσεται. Οὕτως γὰρ γέγραπται ἐν τῷ ψαλμῷ· τὸν Ὑψι στον ἔθου καταφυγὴν σου· οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μᾶστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου· ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβῆση, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. Ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ρύσομαι αὐτόν· σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου. Κεκράζεται πρὸς με, καὶ εἰσακούσομαι αὐτοῦ· μετ' αὐτοῦ εἶμι ἐν θλίψει· ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν. Μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ πάλιν· οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον, ὡς ὄρος Σιών· οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ. Καὶ πάλιν· νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους. Ἡ μὲν οὖν σκότωση γίνεται ἐξ ἀναζέσεως δριμυτάτης χολῆς καὶ τοῦ χυμοῦ πλεονάσαντος· τισὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας καὶ ἀτο νίας. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁ Διάβολος συσκευάζει τι τῶν ὁμοίων, ὅταν μὴ ἰσχύσῃ ἢ πράξῃ ἢ λόγῳ ἠττῆσαι τὸν ἀδελφόν, ἵνα κἂν διὰ ταύτης τῆς μηχανῆς καταισχύνας αὐτόν, ἀπελάσῃ τοῦ σταδίου. Ἄλλ' ὁ Κύριος οὐκ ἔασει αὐτὸν πειρασθῆναι ὑπὲρ δύναμιν, ἀλλὰ συντόμως στηρίξει αὐτοῦ τὴν καρδίαν. Ἀλλὰ γε καὶ τοῦτο οὐκ ἀπλῶς, οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἐπιφέρεται τῷ ἀδελφῷ· ἀλλ' ὅταν

ρεμβασμούς μῆνιδος ὑπομένουσιν αὐτοῦ οἱ λογισμοί. Ἐτερος δὲ εἰς χεῖρας παραδίδοται τοῦ Ἐχθροῦ κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν, ἐξ ἐπάρσεως· ὅταν ἐμπιστεύσῃ ἑαυτὸν τοῖς ἀπατηλοῖς λογισμοῖς τοῦ Ἐχθροῦ· καὶ φησὶν· ἰδοὺ γέγονας δόκιμος παρὰ πάντας ἀνθρώπους καὶ οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ ἕτερα τούτων ὑψηλότερα, μᾶλλον δὲ χαλεπότερα. Ἄμα δὲ καὶ ἐπιγράφων ἑαυτῷ τὰ κατορθώματα, καὶ οὐχὶ τῷ Θεῷ προσφέρων τὴν τιμὴν ὡς ὑπ' αὐτοῦ βοηθηθεῖς. Οὕτως οὖν παραδίδοται εἰς χεῖρας τοῦ πειράζοντος, ἵνα παιδευόμενος ἐπιγνῶ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐπιλανθάνηται τὴν βοήθειαν τοῦ εἰπόντος· ὅταν πάντα ποιήσητε, λέγετε, ἀχρεῖοι δοῦλοί ἐσμεν. Ὁ γὰρ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται. Ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ τοὺς φοβουμένους τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ κατακυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ Διαβόλου. Ὁ μὲν οὖν Διάβολος ἐπιχειρεῖ τοῦ σαλεύειν, ἀλλ' ἐκριζῶσαι οὐκ ἰσχύει. Καθάπερ ἐγένετο καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰώβ· παρεδόθη μὲν εἰς χεῖρας τοῦ πειράζοντος, ἀλλ' οὐκ ἐτόλμησεν αὐτοῦ ἐφάψασθαι διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπιτροπῆς, καίπερ λαβὼν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ χρήσασθαι αὐτῷ, καθὼς ἂν βουλευθῆ, δίχα τῆς ψυχῆς τοῦ δικαίου· ἐνίκησε γὰρ ὁ δίκαιος τὸν Ἀντίπαλον μόνῳ τῷ πόθῳ, ᾧ εἶχε πρὸς τὸν Θεὸν ἐν ἀληθείᾳ. Ἐδόθη δὲ καὶ τῷ Ἀποστόλῳ σκόλοψ, ἄγγελος Σατᾶν. Ἀλλ' ὑπερενίκησε διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτὸν Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν εἶχεν ἐν τῇ ψυχῇ ἐν τελείᾳ ἀγάπῃ. Οὐδὲ γὰρ τὸ ἀσθενῆσαι ἔτι κατὰ σάρκα ἡττημα, ἀλλὰ τὸ ἐν πειρασμοῖς εὐρεθῆναι ἀδόκιμον. Ὁρῶμεν γὰρ ὅτι οὐδὲ κατὰ χοίρων ἔχει τὴν ἐξουσίαν ὁ Ἐχθρός, δίχα τῆς τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως. Ἐγὼ ἐθεασάμην ἄλλον ἐπὶ στύλου ἐστῶ τα ἔνεκεν ἀρετῆς. Ἄραγε εἰ εἶχεν ἐξουσίαν ἐλεῖν οὓς ἐβούλετο, οὐ παραυτίκα κατέσπα αὐτὸν σὺν τῷ κίονι; Ὅθεν γινώμεν, ὅτι τέθλασται αὐτοῦ ἡ ἰσχύς διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μὴ οὖν φοβοῦ, δοῦλε Χριστοῦ, μηδὲ ταρασσέτωσάν σε οἱ λογισμοί σου, μηδὲ ἀποστής τοῦ τόπου, ἔνθα προκόπτεις ἐν Κυρίῳ. Πιστεύομεν γὰρ τῷ εἰρηκότι· ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. Καί, Ἰδοὺ, δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. Βέλη γὰρ νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν· καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. Ὅταν οὖν περιπέσης ἐν ποικίλαις θλίψεσι, μὴ ραθύμει, τοῦ Προφήτου λέγοντος· Κύριε, ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου. Καί, πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος. Ὅθεν καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· ἐμβλέψατε εἰς τὰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδετε, τίς ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ καὶ κατησχύνθη; Ἡ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγ κατελείφθη; Ἡ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος καὶ ἀφήσιν ἀμαρτίας καὶ σῶζει ἐν καιρῷ θλίψεως. Ὁ οὖν φόβος τοῦ Θεοῦ πύργος ἐστὶν ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. Μὴ οὖν καθέλης τὸν πύργον, καὶ οὐ μὴ ἀλώης. Ἀλλὰ πρόσεχε τῷ Φιλανθρώπῳ, σὺν τῷ Προφήτῃ βοῶν πρὸς τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ· ἐπὶ σοί, Κύριε, ἤλπισα, μὴ καταισχνυθῆιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ρύσαι με καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον πρὸς με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με· γενοῦ μοι εἰς Θεὸν ὑπερασπιστὴν καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σῶσαί με. Ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ, καὶ ἔνεκα τοῦ ὀνόματός σου ὀδηγήσεις με καὶ διαθρέψεις με. Ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου, Κύριε. Εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου, ἐλυτρώσω με, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας. Ὅπως καὶ αὐτὸς εἶπη πρὸς ἡμᾶς τὸ γεγραμμένον οὕτως· ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐγκαταλίπω σε, οὐδὲ ὑπερόψομαί σε. Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου. Καὶ πάλιν λέγει· μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, μηδὲ δειλιάσης ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, λέγει Κύριος, τοῦ ἐξαιρεῖσθαι σε. Εὐχαριστῶν οὖν τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ, πρόσπιπτε αὐτῷ λέγων· ὡσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ Κύριος ἀντελάβετό μου. Ἴσχύς μου καὶ ὑμνησίς μου ὁ Κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς

τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 30 Περὶ τῆς ταπεινοφροσύνης. Παραίνεσις λ' Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν τύχῃς προκοπῆς, ὥστε σε στήναι ἐν τῷ ἄνω βαθμῷ, μὴ ἐπιλανθάνου τῆς ταπεινοφροσύνης· ἵνα ἐὰν ποτε συμβῆ σοι καταβῆναι τοῦ βαθμοῦ, εὖρῃς τὴν ὁδὸν καὶ οὐ μὴ πέσης πτώμα ἐξάσιον. Τοῦτο γὰρ συμβαίνει τισὶν ἐκ τῆς ἰδίας ἀγνωμοσύνης, ἐν τῷ μὴ συνιέναι τὸν δωρησάμενον αὐτοῖς τὴν χάριν. Εἰ γὰρ ἐπέγνωσαν τὸν εὐεργέτην, οὐκ ἂν παρήκουσαν τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὴ παρήκουσαν, οὐκ ἂν παρέπεσον. Καθὼς γέγραπται· ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Διὸ καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει· εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου· καὶ παρήλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν· καὶ ἐζήτησα αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Καὶ πάλιν λέγει· Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Διὸ καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου παραγγέλλει, λέγων· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· μὴ ὑψώσης σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσης, καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν· καὶ ἀποκαλύψει Κύριος τὰ κρυπτά σου, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβαλεῖ σε· ὅτι οὐ προσήλθες φόβῳ Κυρίου· καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου. Διὸ, ἀδελφοί, σπουδάσωμεν ταπεινώσαι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐναντίον Κυρίου, ὅπως ὑψώσῃ ἡμᾶς ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα. Ὅστις γὰρ οὐ βούλεται ἑαυτὸν ταπεινώσαι δι' εὐσέβειαν ἐκουσίως, ἀκουσίως ταπεινοῦται. Διότι καὶ ἐν τῷ δικαίῳ Ἰὼβ γέγραπται· παρ' αὐτῷ κράτος καὶ ἰσχύς· αὐτῷ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις. Διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε. Καθιστάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνων, καὶ περιέζωσε ζώνην ὀσφύας αὐτῶν. Ἐξαποστέλλων ἱερεῖς αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέστρεψε. Διαλλάσσων χεῖλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω. Ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας, ταπεινοὺς δὲ ἰάσατο. Ἀγαπήσωμεν οὖν τὴν ταπεινοφροσύνην, ἀγαπητοί· ὅτι αὐτὸς εἶρηκεν· ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι. Ναί, εὐλογημένε· ναί, δεδοξασμένε· ναί, ἐλεῆμον· ναί, φιλόανθρωπε, ἀγαθέ· σφόδρα ὁ ζυγός σου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον σου ἐλαφρόν ἐστιν ἐπὶ πᾶσι τοῖς προσερχομένοις δουλεύειν σοι ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ. Ὅτι σοὶ πρέπει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 31 Ὅτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν μακρόθυμον καὶ ἀμνησικάκον εἶναι Παραίνεσις λα' Ἐὰν συμβῆ πικρία, οὐ κάκιστον μὲν τὸ συμβῆναι· χαλεπὸν δὲ καὶ δεινὸν τὸ ἐμμένειν τῇ πικρίᾳ. Ἀδελφέ, ἐὰν ἀπόντος σου συμβῆ σοι λοιδορηθῆναι ὑπὸ τινος, καὶ ἐλθῶν ἕτερος ἀπαγγείλῃ σοι, ὅτι ὁ δεῖνα ἀδελφὸς ἐλοιδόρησέ σε, σὺ ὡς σοφὸς ἐπίγνωνθι, τίνος ἢ ὑποβολῆ, καὶ μὴ πικρανθῆς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Εἰπέ δὲ καὶ τῷ μηνύσαντι οὕτως· εἰ καὶ ὕβρισέ με, ἀλλὰ ἀδελφός μου τυγχάνει, καὶ γὰρ ἄξιός εἰμι ὕβρεως. Πλὴν οὐκ ἀφ' αὐτοῦ με ὕβρισεν, ἀλλὰ τοῦτο ὁ Ἐχθρὸς παρεσκεύασεν, ὅπως ἔχθραν βάλῃ μεταξύ ἡμῶν. Ὁ δὲ Κύριος κατὰργήσῃ τὸν Πονηρόν, τὸν δὲ ἀδελφὸν ἐλεήσει καὶ ἡμᾶς μὴ ἐγκαταλίπη. Ἐὰν πάλιν καὶ εἰς πρόσωπον ὕβρισθῆς, μὴ χαλεπαίνου ἐπὶ τοῦτο, μηδὲ ταχέως κινου τῇ διανοίᾳ. Ἐὰν δὲ περὶ κακοῦ συμβῆ ὕβρισθῆναι, μὴ γενώμεθα σκληροκάρδιοι, ἀλλὰ μᾶλλον διορθώσωμεν τὸ πταῖσμα. Εἰ δὲ καθ' ὑποβολὴν τοῦ Ἐχθροῦ συμβῆ τοῦτο, σὺ ὡς ἐπιστάμενος τὸ ἔργον μὴ χαλεπαίνου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἐὰν γὰρ ὕβρισθῆς ἀνθυβρίσης, δισσωῶς ἑαυτὸν ὕβρισας· πρῶτον μὲν, ὅτι ὕβρισθῆς οὐκ ἤνεγκας μακροθύμως· δεύτερον δέ, ὅτι ἀναιδῶς χρησάμενος ἀντελοιδόρησας. Ὅταν οὖν συμβῆ σοι λοιδορηθῆναι ὑπὸ τινος, μὴ θερμαίνου εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εὐθέως μειδιάσας τὰ χεῖλη ἐν σεμνῷ γέλῳ ἐν σεαυτῷ, μετάβαλε τὸν θυμὸν σου εἰς εἰρήνην. Ἄλλ' ἔστι καὶ γέλως ἀνάπτων θυμὸν τοῦ ἐτέρου· ἄφρων γάρ, φησὶν, ἐν γέλῳτι πράσσει κακά. Οὐ περὶ ἐκείνου δέ φημι,

ἀδελφοί· ἀλλ' ἵνα, ὡς καλὸς καὶ δόκιμος ἰατρός, συγκεράσης τὸ φάρμακον τῆς ἀγάπης ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· πῦρ γὰρ πῦρ οὐ σβέννυσιν· ὅτι οὐ δεῖ γελᾶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης καὶ σεμνότητος καὶ τῆς μακροθυμίας κατάξης θυμικοῦ δαίμονος τὴν ὀργήν. Γέ γραπται γάρ· ὀργὴ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται. Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· ἢ γὰρ ῥοπή τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτώσις αὐτῷ. Εἰ δὲ καὶ ὁ ἀδελφός σου οὐκ οἰκοδομεῖται ἐν τῷ σὲ μειδιᾶν, τοῦ μὴ κατακυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, παντοίῳ τρόπῳ σπουδάσωμεν θεραπεῦσαι τὸν ἀδελφόν. Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ εἰπόντος· ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκεῖ μνησθῆς ὅτι ἔχει τι ὁ ἀδελφός σου κατὰ σοῦ, ἄφες τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου παραγγέλλει, λέγων· εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον. Καὶ μὴ διδάξῃ σε ὁ Πονηρὸς λέγειν· οὐ λυποῦμαι ὑβρισθῆναι, ἀλλ' ὅτι ὑβρισέ με παρουσία τῶν ἀδελφῶν. Τοῦτό σε ταρασσει, δοῦλε Κυρίου; Ποῦ οὖν ἀπέλιπες τὸ ὄπλον σου, στρατιῶτα Χριστοῦ; Φημί δὲ περὶ τοῦ σταυροῦ· σταυρὸς δὲ ἐστὶ ταπεινώσις· καθὼς γέγραπται· ἔταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Θέλεις, ὑποδείξω σοι, ἀδελφέ, ὅτι ὀφείλομεν εὐχαρίστως ὑπομεῖναι πᾶν, ὃ ἐὰν ἐπαχθῆ ἡμῖν ὑπὲρ Χριστοῦ; Χριστός ἐστιν ἡ ζωὴ ἡμῶν, καὶ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὁ οὖν πάσχων ὑπὲρ Χριστοῦ, ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ζωῆς πάσχει. Δείξω σοι δὲ ἐκ τῶν ὁμοιοπαθῶν ἡμῖν ἀνθρώπων, ὅτι διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης Θεῶ εὐηρέστησαν. Ἄγω δὲ σοι πρῶτον ἐκ τῶν κατὰ σάρκα περιπατούντων ὑπόδειγμα· ἔπειτα διελευσόμεθα ἐπὶ τῶν πνευματικῶν. Ὑβρίσθης; Ἀναλόγισαι τοὺς πύκτας. Ἐάσωμεν δὲ τοὺς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας καὶ ἔλθωμεν ἐπὶ τῶν πνευματικῶν. Ὅτε ἀπεδίδρασκε Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλώμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, οὐχὶ ἐξελθὼν Σεμεὶ ἔλοιδόρει τὸν βασιλέα Δαβὶδ ἐνώπιον πάντων τῶν συμπορευομένων αὐτῷ; Μὴ καταμόνας ἔλοιδόρει τῷ βασιλεῖ, ἵνα εἴπῃ τις ὅτι ἔνεκα τούτου ἤνεγκε τὴν ὑβριν μακροθύμως; Ἄλλ' οὐ μόνον ἔλοιδόρει, ἀλλὰ καὶ ἐκατήρατο καὶ ἐλίθαζε τὸν βασιλέα· ὥστε καὶ λέγειν τινὰ τῶν γνησίων φίλων τῷ βασιλεῖ· ἵνατί καταράται ὁ κύων ὁ τεθνηκὼς οὗτος τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα; Διαβήσομαι, καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε πρὸς αὐτόν· τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, υἱοὶ Σαουῖας; Ἄφετε αὐτόν οὕτως καταρᾶσθαί με, ὅτι Κύριος εἶπεν αὐτῷ καταράσασθαι τὸν Δαβίδ· καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ· τί ὅτι ἐποίησας οὕτως; Καὶ πάλιν εἶπεν· εἴπως ἴδοι Κύριος τὴν ταπεινώσιν μου, καὶ ἀντιστρέψει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Ὁρᾶς, ἀγαπητέ, ὅτι ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἐδούλευσαν οἱ δίκαιοι τῷ Κυρίῳ; Καὶ εἰ βασιλεὺς καὶ προφήτης ὑπάρχων τοσαύτην ἐνεδείξατο σπουδὴν καὶ ταπεινοφροσύνην, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν τοὺς πτωχοὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς; Ἀναλόγισαι ἅμα καὶ αὐτοῦ τοῦ Δαβίδ πρὸς Σαουλ ἁμνησικακίαν. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, μακροθυμήσωμεν, ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζοντες. Τίς γάρ ἐστι στρατιώτης, ὁ θεωρήσας τὸν συστρατιώτην αὐτοῦ συλληφθέντα ὑπὸ τῶν ὑπεναντίων, καὶ οὐχὶ ἀγωνίζεται καὶ πολεμεῖ τοὺς ὑπεναντίους, ἐξελέσθαι τὸν συστρατιώτην αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτόν; Ὅταν δὲ μὴ δυνηθῆ ἐξελέσθαι αὐτόν, τότε κλαίει καὶ κόπτεται μιμησκόμενος τοῦ ἐταίρου. Οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφειλέται ἐσμέν ἡμεῖς ὑπὲρ ἀλλήλων θεῖναι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς; Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· μείζων ταύτης οὐκ ἔστιν ἀγάπη, ἵνα τις θῆ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 32 Περὶ παθῶν. Παραίνεσις λβ' Ἀνὴρ ἐν ἀμελείᾳ διάγων τὰς ἡμέρας αὐτοῦ, ἑαυτὸν ἀπατᾷ, παντελῶς μὴ ἐνθυμούμενος περὶ τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἠτοιμάσεν ὁ Κύριος τοῖς δικαίοις, μηδὲ τῆς κολάσεως τῆς ἠτοιμασμένης τοῖς ἁμαρτωλοῖς, ἀλλ' ἀφόβως ἑαυτὸν ποιμαίνων. Ἐν τῷ τοιοῦτῳ κατεργάζεται ὁ Πονηρὸς πᾶσαν ἐπιθυμίαν σαρκικὴν· καὶ οὐ δύναται

νοῆσαι ὁ τοιοῦτος, ὃν τρόπον οὐδὲ πύλη πόλεως τοὺς εἰσπορευομένους καὶ ἐκπορευομένους δι' αὐτῆς· ἡ γὰρ ἐπιθυμία εἰσελθοῦσα εἰς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, κατεκάλυπεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Τοῖς δὲ ἀγωνισταῖς διαφόρως πολεμεῖ ὁ Ἐχθρὸς. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ συντελεσθῆναι τὴν ἀνομίαν, σμικρύνει αὐτὴν ὁ Ἐχθρὸς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν σφόδρα· μάλιστα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἡδονῆς, τοσοῦτο σμικρύνει αὐτὴν, ὃν τρόπον ἐκχύσει τις ποτήριον ψυχροῦ εἰς τὸ ἔδαφος. Τὸν αὐτὸν τρόπον σμικρύνει ὁ Πονηρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸ τοῦ συντελεσθῆναι αὐτὴν. Μετὰ δὲ τὸ συντελεσθῆναι αὐτὴν, τοσοῦτο ὑψοῖ ὁ Πονηρὸς τὴν ἀνομίαν εἰς χεῖρας τοῦ ἐμπεσόντος ἐν αὐτῇ ἕως σφόδρα. Ἔτι ἐγείρων κατ' αὐτοῦ κύματα ἀπογνώσεως, πολλάκις δὲ καὶ διὰ παραβολῶν παρατάσσεται κατ' αὐτοῦ, τοιαῦτα ὑποβάλλων αὐτῷ, καὶ φησὶ· τί ἐποίησας, κενοκάματε; Νῦν γνωρίσω σοι τίνι ὠμοιώθη σου ἡ ἐργασία. Ὅν τρόπον τις φυτεύσας ἑαυτῷ ἀμπελῶνα καὶ φυλακίσας αὐτὸν καὶ φυλάξας αὐτόν, ἄχρις οὗ ἐποίησε καρπὸν· καὶ τρυγῆσας αὐτόν, ἐνέπλησε τοὺς πίθους οἴνου ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐγερθεὶς ἄφνω καὶ λαβὼν πέλυκα, συνέτριψε τοὺς πίθους, καὶ ἐκχυθεὶς ὁ οἶνος ἀπώλετο. Τούτῳ ὠμοιώθη σου ἡ ἐργασία. Ταῦτα ὑποβάλλει ὁ Πονηρὸς τῷ ἀδελφῷ, βουλόμενος αὐτὸν χαλάσαι εἰς τὸν βόθυνον τῆς ἀπογνώσεως. Ταύτας οὖν προγινώσκων, ἀγαπητέ, τὰς μηχανὰς τοῦ Ἐχθροῦ, φεῦγε ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Εἰ δὲ καὶ προελήφθης ἐν παραπτώματί τι, μὴ ἔμμενε ἐν τῷ παραπτώματι, ἀλλ' ἀνάστηθι καὶ ἐπιστρέφου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, ὅπως σωθῇ ἡ ψυχὴ σου. Εἰπέ δὲ πρὸς τὸν πονηρὸν λογισμὸν· εἰ καὶ τοὺς πίθους συνέτριψα καὶ τὸν οἶνον ἀπώλεσα, ἀλλ' ὁ ἀμπελὼν περίεστι, καὶ ὁ Δεσπότης μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἐλεήμων καὶ δίκαιος· καὶ ἐλπίζω, τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ συνεργούσης μοι, πάλιν φιλοκαλῆσαι καὶ διαφυλάξαι τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, καὶ ἐμπλῆσαι τοὺς πίθους αὐτοῦ, καθὼς πρότερον. Λέγει γὰρ διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· ἐὰν ὣσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ· καὶ ἐὰν ὣσιν ὡς κόκκινον, ὡσεὶ ἔριον λευκανῶ. Καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. Ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδετα· τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 33 Πῶς δεῖ παρακαλεῖν ὀλιγωροῦντας. Παραίνεσις γ' Ἀδελφὸς ἐζήτηε τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ εὐρὼν εἶπεν αὐτῷ· ποῦ ἦς, ἀδελφέ; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, λέγων· ὁ δεῖνα, ὁ ἀδελφός, ἐθλίβετο, καὶ ἀπῆλθον παρακαλέσαι αὐτόν. Ἔφη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ἐὰν διὰ τὸν Κύριον ἀπῆλθες, μισθὸν ἔχεις. Εἰσὶ γὰρ τινες, οἱ δοκοῦσι παρακαλεῖν καὶ συμπάσχειν, καὶ οὐ γινώσκουσιν ὅτι μᾶλλον θλίβουσι καὶ εἰς βλάβος ἀπέρχονται. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη· καὶ ποταπὸς ἐκεῖνος, ὅστις οὕτως παρακαλεῖ τὸν ἀδελφὸν εἰς βλάβος; Ἔφη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ἐὰν ἦ πνευματικὸς ὁ παρακαλῶν, οὐκ εἰς βλάβος πορεύεται, ἀλλὰ καὶ εἰς ὠφέλειαν μεγάλην. Ὁ δὲ τὸ σαρκικὸν ἔχων φρόνημα, οὗτος οὐκ ὠφελήσει. Ὁ ἀδελφὸς λέγει· ἤθελον γνῶναι ἀμφοτέρων τὰ ῥήματα, μήποτε θέλων ὠφελῆσαι τὸν ἀδελφόν μου, βλάβω αὐτόν. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· παρὰ Κυρίου ζητήσωμεν οἰκτιρισμοὺς οἱ ἀμφοτέρω, ὅπως ἀποστείλῃ τὴν χάριν αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν· δίχα γὰρ τῆς αὐτοῦ χάριτος ἄνθρωπος ἀδύνατός ἐστι πρὸς κατόρθωσιν ἀρετῶν. Ἄκουε τοιγαροῦν· ὁ σαρκικὸν φρόνημα ἔχων, πορευόμενος εἰς παράκλησιν ἀδελφῶν, τοιαῦτα προβάλλεται· τί ἔχεις, φησὶν, ἀδελφέ μου; Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· τοῦ οἰκονόμου ἐζήτησα χρεῖαν καὶ οὐκ ἔδωκέ μοι· ἢ ἄλλον ἀδελφὸν προφέρει, ὡς ἀδίκως λυπήσαντα αὐτόν. Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆθεν πρὸς παράκλησιν πορευθεὶς ἀναφωνεῖ, λέγων· καὶ ὑπερ τίνος οὗτος ἀτιμάζει τινά; Κάμοι γὰρ τῇ ἄλλῃ τὸ αὐτὸ πεποίηκε καὶ ἡτίμασέ με· καὶ τιμᾶται παρ' ἡμῶν, καὶ οὐ συνιεῖ, καὶ οὐ θέλει ἑαυτὸν βαστάσαι· ἀλλὰ νομίζουσιν οἱ ἡγούμενοι τῶν ὧδε, ὅτι μόνον ὧδε ἐνὶ σωθῆναι· εἰ ὧδε, οὐ δύναται σωθῆναι ἄνθρωπος. Ἀναχωρῶ κάγῳ ἐντεῦθεν καὶ ἀπαλλάττομαι τῶν ἀνθρώπων τούτων. Καὶ

μαλλον τον αδελφον εν τοις λογοις τουτοις βλαπτει. 'Εαν δε ευρεθωσι και ετεροι τω αυτω λογισμω δεδουλωμενοι, χειρον καταλuousι τον λογισμον του αδελφου. Πολλακις δε συμβαινει και οϊνον μεσον ελθειν, και εως ου μεθυσθωσιν, ου παυονται πινωντες και λογομαχουντες προς αλληλους· συμβαινει δε οτε και χειρας επιβαλλουσιν αλληλοις. Οϊ μεν και επι τω τοπω καθευδουσιν εκ της πολυποσιας. 'Ο αδελφος λεγει· η̄θελον γνω̄ναι των πνευματικων τα ρηματα, οπως επιλεξωμαι επ' αυτω τα καλλιστα. 'Ο δε απεκριθη· ο πνευματικος, οταν μελλη πορευθηναι εις παραινεσιν αδελφου, προ παντων, και προ του εξιεναι του κελλιου αυτου, ισταται εις ευχη̄ν· οπως ο Κυριος ευοδωση την οδον αυτου. Και ελθων προς την θυραν του αδελφου, κρουσας βαλλει μετανοιαν. Και επιτραπεις εισερχεται και ισταται εις προσευχη̄ν. Μετα ταυτα δε καθεζονται σιωπωντες. Εϊτα λεγει ο κυριος του κελλιου προς τον αδελφον· καλω̄ς η̄κεις· η̄λθες γαρ ευλογησαι η̄μᾱς. 'Αποκρινεται ο αδελφος· εγω̄ ευλογουμαι παρα της ευλαβειας σου. Παρακαλω̄ σε ουν, ευλογημενε υπο Κυριου, τι εστιν ο̄ εχεις; 'Ο δε προφερε̄ι τους λογισμους, η̄ τινα αδελφον λυπησαντα αυτον. 'Ο ουν αδελφος ακουσας ταυτα, λεγει· Κυριε, βοη̄θει· ο̄ 'Εχθρος γαρ ου θελει τινᾱ η̄συχασαι. Παλιν δε υπολαβων λεγει· ομως, αγαπητε, που ουκ̄ ενῑ θλιψις; Που ουκ̄ ενῑ κόπος; Οϊ κοσμικοι οῡ κοπιωσιν; Οϊ ναυτικοῑ πελαγοδρομοῡντες οῡ κινδυνευουσιν; Οϊ στρατιω̄ται εν τοις πολεμοις οῡ κινδυνευουσιν; Και πως η̄μεις̄ ολιγωροῡμεν, ως̄ μονοῑ θλιβο̄μενοι; Οϊ κοσμικοῑ εις τᾱ κοσμικᾱ κοπιωσιν, οϊ πνευματικοῑ εις̄ ε̄ργα πνευματικᾱ θλιβονται. 'Αλλ' η̄ τοῡ κοσμοῡ λυπη̄ θανατον̄ κατεργαζεται, η̄ δε̄ κατᾱ Θεον̄ λυπη̄ μετανοιαν̄ εις̄ ζωην̄ αιωνιον̄. Και η̄μεις̄ ουν̄ θλιβο̄μενοι, μη̄ ολιγορησω̄μεν. Γεγραπται γαρ· η̄ θλιψις̄ ῡμων̄ εις̄ χαρην̄ γενη̄σεται. Καῑ σῡ τᾱ αυτᾱ υπε̄μεινας, νυνῑ δε̄ σαρκῑ επιτελη̄. 'Αναλογισαῑ οτῑ τω̄ κοσμω̄ απεταξω̄ καῑ τοις̄ ιδιοις̄ θελη̄μασι, καῑ λογοῡ ουκ̄ ανεχη̄. 'Οτῑ τοῡτοῡ χαριν̄ βοῡλει καῑ της̄ μονης̄ αποστη̄ναι. Οῡτως ο̄ 'Εχθρος̄ τον̄ λογισμον̄ ταπεινοφροσυνης̄ απεσυλη̄σει! Καῑ τοῡτοῡ χαριν̄ τᾱ παθη̄ σφοδρω̄ς̄ η̄μιν̄ επανιστανται! Μη̄ μοῑ οργιζοῡ τᾱ της̄ αληθειας̄ λεγοντῑ προς̄ σε̄· πασχων̄ γαρ̄ υπ̄ερ̄ σοῡ ταυτᾱ λαλω̄. Ποθεν̄ γαρ̄ γεγονεν̄ η̄ αιτιᾱ; Παντω̄ς η̄ διᾱ βρω̄μα η̄ διᾱ πομᾱ η̄ διᾱ το̄ μη̄ ανεξασθαῑ λογον̄. Τοσαυτᾱ εξη̄μιωθη̄ς καῑ η̄γησω̄ σκυβαλα, ινᾱ Χριστον̄ κερδη̄σης, καῑ παλιν̄ τοις̄ παθεσῑ τοις̄ παλαιοις̄ ανεχη̄ καταβυθιζεσθαῑ τον̄ νουν̄; 'Εαν̄ γαρ̄ εγκρατειαν̄ μη̄ αγαπησω̄μεν καῑ το̄ εαυτων̄ θελημᾱ οῡ κοπτω̄μεν, ουκ̄ εστιν̄ η̄μιν̄ παρησιᾱ λεγειν̄· ιδοῡ η̄μεις̄ αφη̄καμεν̄ παντᾱ καῑ η̄κολουθη̄σαμεν̄ σοι. 'Αναλογισαι, ποταπο̄ς η̄ς, οτε̄ παρεγενοῡ προς̄ την̄ θυραν̄ τοῡ μοναστηριοῡ, ζεων̄ τω̄ πνευματῑ εις̄ τον̄ φοβον̄ τοῡ Κυριου. 'Αλλ' ῑσως̄ βοῡλει λεγειν̄, οτῑ οϊ̄ ανθρωποῑ οῡτοῑ διεστρεψαν̄ μοῡ τον̄ λογισμον̄. Θελεις, δεῑξω̄ σοι, αγαπητε, οτῑ της̄ εξ̄ η̄μων̄ ραθυμιας̄ η̄ αιτιᾱ γεγονεν; 'Ο̄ Λωτ̄ εν̄ Σοδομοις̄ κατω̄κει, καῑ οῡ συναπω̄λετο̄ αυτοις̄. 'Ο̄ δε̄ Γιεζῑ τω̄ προφητη̄ 'Ελισσαιω̄ ελειτουργει, καῑ η̄μαρτεν. 'Ομοιω̄ς καῑ Σαμουη̄λ τω̄ 'Ηλιπαρε̄μενε, καῑ τοις̄ τεκνοις̄ αυτοῡ συνανεστραφη̄· κᾱκεινοῑ παρεπεσον, οῡτος̄ δε̄ εσω̄θη, οτῑ η̄γαπᾱ τον̄ Κυριον̄ εν̄ αληθειᾱ. 'Ιουδας̄ δε̄ ο̄ 'Ισκαριω̄της, συν̄ τοις̄ μαθηταις̄, τω̄ Κυριω̄ η̄κολουθει, καῑ παρεδωκε̄ τον̄ Διδασκαλον̄ καῑ Κυριον̄ της̄ δοξης̄ εις̄ χειρας̄ ανομων̄. Μη̄ ουν̄ η̄ξω̄μεν̄ τη̄ τοῡ 'Εχθροῡ βουλη̄ τοῡ υποβαλλοντος̄ δη̄θεν̄ ε̄λογους̄ προφασεις̄ επῑ καταστροφη̄ των̄ η̄μετερων̄ ψυχων̄. 'Εχομεν̄ γαρ̄ υποδειγματᾱ εκ̄ των̄ θειων̄ Γραφων̄, τω̄ εαυτω̄ προσε̄χειν̄ εκαστον̄, εῑτε̄ δικαιοις̄ συναναστρεφο̄μενον, εῑτε̄ αμαρτωλοις̄. Δικαιοις̄ δε̄ συνοικοῡντες, δικαιο̄ς καῑ οσιω̄ς̄ ζησω̄μεν· εῑ δε̄ καῑ αμαρτωλοις̄, σπουδᾱσωμεν, ουχ̄ ινᾱ τᾱ ε̄ργᾱ εκεινων̄ ζηλωσω̄μεν, αλλ' ινᾱ ῡφ' η̄μων̄ εκεινοῑ ε̄λκυσθωσιν̄ εις̄ οδον̄ σωτηριας̄, της̄ χαριτος̄ συνεργοῡσης. Εῑ δε̄ βοῡλει λεγειν̄, οτῑ ασθην̄ης̄ εῑμι καῑ ολιγο̄ς, ακουσω̄μεν̄ των̄ θειων̄ Γραφων̄ καῑ ζηλωσω̄μεν̄ την̄ πολιτειαν̄ των̄ αγιων̄ Πατερων̄, οπως̄ ιαθη̄ η̄μων̄ η̄ ψυχη̄, καῑ μη̄ μονον̄ εν̄ τω̄ ακουειν̄ λαβω̄μεν̄ κατανυξιν, καῑ μετ' ολιγον̄ τᾱ χειρονᾱ ποιησω̄μεν. 'Ο̄ γαρ̄ οῡτω̄ λαμβανων̄ τον̄ λογον̄, οῡδε̄ποτε̄ καρποφορη̄σει· ριζαν̄ γαρ̄

οὐκ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς. Πᾶν δὲ δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ὡς ἀσθενεῖς, ἀκούσωμεν νοθεσίαν ἀνδρῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, οἵτινες πρὸς ὑγείαν ὀδηγοῦσι τὴν ψυχὴν· καὶ μὴ ὁμοιωθῶμεν ἐκείνοις, οἵτινες πρὸς τὸ ἴδιον θέλημα ἀκούειν βουλόμενοι μόνον· ἵνα μὴ ταλαιπωρήσωμεν, συγκολλώμενοι τῷ τῆς κακοφροσύνης λογισμῷ. Εἴρηκέ τις τῶν Ἀγίων· ἐὰν ἴδῃς νεώτερον τῷ ἰδίῳ θελήματι ἀναβαίνοντα εἰς οὐρανόν, κράτει αὐτόν· συμφέρει γὰρ αὐτῷ. Νόει δὲ τοῦτο καὶ περὶ παλαιοῦ μὲν τῷ χρόνῳ, νεωτέρου δὲ ταῖς φρεσὶ. Λέγει γὰρ ἐν ταῖς παροιμίαις ὁ Σοφός· ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν· ὁ δὲ σοφὸς δέξεται συμβουλίαν. Ἀκούσωμεν δὲ καὶ τοῦ λέγοντος· νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Εἰσὶ γὰρ τινες οἰόμενοι σοφοὶ εἶναι, καὶ οὐκ ἀξιοῦσιν ὑποτάσσεσθαι τοῖς ὄντως σοφοῖς καὶ γνῶσιν Θεοῦ ἔχουσι. Τούτους ὁ Ἀπόστολος ματαιολόγους καὶ φρεναπάτας ἀποκαλεῖ, λέγων· εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ματαιολόγοι, ἀνυπότακτοι καὶ φρεναπάται. Ἐτέρῳ δὲ ὑποβάλλει πολλάκις ὁ λογισμὸς καὶ φησὶ· πῶς; Νεώτερος εἶ· περὶ τὸ γῆράς σου μετανοῆς. Καὶ ἐὰν φθάσῃ γηρᾶσαι, προφέρει αὐτῷ ὁ λογισμὸς πάλιν· νῦν γεγήρακας καὶ ἀναπαύσεως δέη. Ὅθεν ἀναγκαῖον, ἀγαπητέ, μετὰ φόβου καὶ τρόμου δουλεύειν τῷ Κυρίῳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Τίς γὰρ ἡμῖν εἶπη, ὅτι γηράσκωμεν; Καὶ ἐὰν γηράσωμεν, ὅτι εὐρίσκωμεν λογισμὸν ἀγαθόν, ἐάνπερ ἀπεντεῦθεν ἀμελήσωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας; Ἀκούσωμεν τοῦ Κυρίου λέγοντος· γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν. Ἡμεῖς τῇ ἑαυτῶν ῥαθυμίᾳ βαρὺν λογιζόμεθα τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου. Πόσους δοκεῖς, ἀγαπητέ, ἐν τῷ κόσμῳ διαφόρως στενουμένους, τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἐν ὑποθήκῃ θέμενα; Ἐτέρων δὲ τέκνα δυναστῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ περιπεσόντα καὶ εἰς δουλείαν πραθέντα, δουλεύουσιν οἰκτροτέροις αὐτῶν ἐν γῆ ἀλλοτρίᾳ; Ἄλλοι δὲ πτωχοί, ἐρριμμένοι ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ῥύμαις τῆς πόλεως γυμνοί, τῷ ψύχει καὶ τῷ καύματι θλιβόμενοι; Καὶ ἡμῖν οὐ πολὺ ἐστίν, ὅτι ἔχομεν τὴν σκέπην ταύτην, ἣν ὁ Κύριος ἡμῖν ἐχαρίσατο, καὶ τὴν ἀμεριμνίαν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων; Ταῦτα μνησθῶμεν, καὶ μὴ ἀθετήσωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, ὅτι ἠξίωσεν ἡμᾶς τοῦ χρηστοῦ αὐτοῦ ζυγοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐζητήσαμεν, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἡμῖν; Καὶ τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι οὐκ εἰς τὸ συμφέρον ἡμῖν τοῦτο γέγονεν; Εἶπόμεν καὶ τοῦτο· οὐ συνοῖδεν ἄρα τις ἡμῶν παρακούσοντα τῷ Κυρίῳ, καὶ ἰδὼν ὁ Κύριος ἐμακροθύμησε; Περὶ δὲ τῶν ἡγουμένων, τῷ Κυρίῳ καταλείψωμεν. Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· Θεὸς γὰρ πρόσωπον ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει. Ἀνάστα οὖν καὶ περιζῶσαι σεαυτὸν καὶ μὴ συγκατάπιπτε τοῖς λογισμοῖς. Ἄκουε τοῦ λέγοντος· μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Οἴμοι τῷ ἀμαρτωλῷ, ἀγαπητέ. Τοσαῦτα ὑπέμεινεν ὁ Κύριος τῆς δόξης ὑπὲρ ἡμῶν· τί δυνάμεθα ἀντάξιον προσφέρειν αὐτῷ ἀντὶ τῶν παθημάτων, ὧν ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς; Προσπέσωμεν οὖν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας, τὴν ὑπομονὴν αἰτούμενοι παρὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ. Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Εἶπε γὰρ ὁ Σωτὴρ τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται· ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη, λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννηθῇ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεῦει τῆς ὥρας ἐκείνης διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς ἔξετε θλίψιν· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Καὶ στηρίξας τὸν ἀδελφὸν λόγῳ ἀληθείας, κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος, ἀμφοτέροι εὐχαριστοῦσι τῷ Κυρίῳ. Εἰ δὲ καὶ συμβῆ γεύσασθαι μετ' ἀλλήλων, μετὰ πάσης σεμνότητος ἐσθίουσι καὶ πίνουσι, διὰ τὸν ὑπωπιασμὸν τῆς σαρκός, καὶ διὰ τὸ μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία. Καὶ ποιήσας τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, ὑποστρέφει εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ, δοξάζων τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ

μεταβολῆ τοῦ ἀδελφοῦ· ὅτι τῷ Θεῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 34 Ὅτι δεῖ τὸν ἀναγινώσκοντα ἀδελφὸν ἐννοεῖν, καὶ φιλοπόνως ἀναγινώσκειν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρόντος. Παραίνεις λδ' Ἀγαπητέ, ἐὰν προσταχθῇ σοι ἀναγνῶναι ἐν τοῖς ὡσὶ τῆς ἀδελφότητος, σημείωσαι μετ' ἀκριβείας ποῦ τετέλεκεν ὁ ἐναρξάμενος· καὶ λαβὼν τὴν λέξιν, ἐνάρχου τῆς ἀναγνώσεως, ἵνα ἦ καὶ ἡ ἀνάγνωσις, ὡσπερ σειρὰ καθυφασμένη χρυσίω. Ὁ γὰρ καταφρονῶν λόγου ἐνὸς καὶ ἀπολλύων τοὺς στίχους, οὗτος οὐδὲ μαθεῖν βούλεται, καθὼς χρή, οὐδὲ ἐκδιδάσκειν τοὺς προσέχοντας· μόνον γὰρ τὸ τέλος τοῦ λόγου διώκει, καὶ πότε ἀποσχῆ ἢ βίβλος. Σὺ δέ, ἀγαπητέ, νηφάλιος γίνου, ὅπως καὶ σεαυτὸν ὠφελήσης, διὰ τῆς ἀναγνώσεως, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου. Ἐὰν αἰφνιδίως ἐπιταγῇ σοι ἀναγνῶναι, ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους ἄρχου τῆς ἀναγνώσεως. Εἰ δὲ ἀρχὴ ἐστὶ λόγου, λέγε τὴν ἐπιγραφὴν· οὕτω γὰρ γνωσθήσεται τὸ λεγόμενον. Εἰ δὲ κέκτησαι βιβλίον εὐστιχές, κτήσαι αὐτό· μήποτε εὔρεθῇ ἐν αὐτῷ πρόσκομμα τῷ ἀναγινώσκοντι ἢ καὶ μεταγράφοντι. 35 Περὶ παρθεσίας καὶ σωφροσύνης. Παραίνεις λε' Τῷ ἀδελφῷ ἢ τῇ ἀδελφῇ ὑποβάλλει ὁ Πονηρὸς, λέγων· ἰδοὺ καθ' ἐκάστην ὥραν ἐνοχλεῖσαι ὑπὸ τῆς πορνείας· ἕως τίνος ὑποφέρεις τὸν κόπον καὶ μακροθυμεῖς; Ὁ ἀδελφὸς λέγει· ἕως οὗ ἐπίδη ὁ Κύριος τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἀφήση πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ὁ Πονηρὸς λέγει· ἀλλ' ἵνα μὴ πολεμηθῆς, τέλεσόν σου ἅπαξ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ πάλιν μετανοῆς. Οὐδὲν γὰρ ἐστὶ τὸ πρᾶγμα. Ὁ ἀδελφὸς λέγει· οὐ χρεῖαν ἔχω παρὰ σοῦ μαθεῖν περὶ μετανοίας· ἐγὼ γὰρ ἐπίσταμαι ὅτι μετάνοια κεῖται τῷ ἀνθρώπῳ ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς διὰ τὴν πολλὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. Περὶ δὲ οὗ εἴρηκας, ὅτι οὐδὲν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, ἐάνπερ ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ ἀδόκιμος φανοῦμαι ἔναντι τοῦ Θεοῦ μου, πόσω μᾶλλον ἀδόκιμος φανήσομαι, ἐάνπερ ἐπέλθῃ μοι μείζων τούτου πειρασμός; Ὁ Πονηρὸς λέγει· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἐστίν, ὥστε καὶ πάλιν δεῖ σε μετανοεῖν. Ὁ ἀδελφὸς λέγει· καὶ τίς μοι λέγῃ, ὅτι ἐὰν φθεῖρω μου τὴν σάρκα, εὕρισκω καιρὸν μετανοίας καὶ οὐχὶ συνελκυσθῶ ἅμα τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν; Σκιὰ γὰρ τυγχάνει ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Τί γὰρ ἐν πολλῷ ἐστίν, ἐάνπερ λάβω μάχαιραν καὶ ἀνακείρω ἑμαυτόν. Ὁ Πονηρὸς λέγει· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τῆς ἐπιθυμίας οὐδὲν ἐστὶ· μιᾶς γὰρ ὥρας ἐστί, καὶ εὐθύς παρήλθε τὸ πρᾶγμα. Ὁ ἀδελφὸς λέγει· ἄκουε, ἐχθρὲ τῆς ζωῆς καὶ πολέμιε τῶν ψυχῶν, οἶα τιμὴ κεῖται παρὰ τῷ Θεῷ τοῖς τὸ μικρὸν τοῦτο, ὃ σὺ ἔφης, νικήσασι δι' εὐσέβειαν· καὶ οἶα τιμωρία καὶ ἀτιμία κεῖται παρὰ τῷ Θεῷ τοῖς τῷ μικρῷ τούτῳ ἠττημένοις. Οἷος ὁ σὺ φρων Ἰωσήφ· οὐχὶ τὸ πάθος τοῦτο νικήσας, κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν ἐπαινεῖται ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς, τὸ δὲ ὄνειδος τῆς Αἰγυπτίας αἰὲ καταγελαῖται; Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μακαρία Σωσάννα ἐγκωμιάζεται κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν, ἕως τοῦ αἰῶνος, τὴν ἐπιθυμίαν νικήσασα· οὐ γὰρ ἐνετράπη εἰς πτώσιν ἰδίαν, οὐδὲ τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου φοβηθεῖσα προέδωκε τὴν σωφροσύνην. Οἱ πρεσβύτεροι δὲ καὶ οἱ κριταὶ τοῦ λαοῦ, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν, τῷ πάθει τούτῳ ἠττηθέντες, λιθοβοληθέντες ἀπέθανον, ἅμα δὲ καὶ κατέλιπον ἑαυτοῖς ὄνομα οὐκ ἀγαθὸν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα γενεάς. Οὐκ οἶδας, Διάβολε, ὅτι ἐὰν ἐθίσῃ θηρίον σαρκοφαγεῖν, πυκνότερον ἀποκαθίσταται πρὸς τὸ πάθος; Καὶ σὺ ὑποβάλλεις μοι, λέγων, ὅτι ἐὰν ποιήσης σου ἅπαξ τὴν ἐπιθυμίαν, οὐκέτι ἐνοχληθήσῃ. Κύριος ὁ δοὺς ἀνθρώποις τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον, ἐπιτιμῆσει σοι, ὅτι ἐνεδρεύεις, ὡσπερ λέων, καταπιεῖν τὴν ψυχὴν μου βουλόμενος, διὰ τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλ' ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς οὐ μὴ δώσει σοι τόπον, ὅτι φιλόανθρωπος καὶ δυνάστης καὶ ἐλεήμων ὑπάρχων. Ὁ Πονηρὸς ὑποβάλλει· τὸ πρᾶγμα ἐστὶν ὅλως οὐδὲν· καὶ τί θλίβῃ ἄρτι; Ὁ ἀδελφὸς λέγει· θλίβομαι ὅτι ἀπατᾶς τοὺς ἀνθρώπους· τὸ γὰρ γλυκύ σου πικρὸν ἐστὶ· καὶ τὸ δόγμα σου βόθυνός ἐστὶ κακῶν· καὶ τὰ χαρίσματά σου θανάτου καὶ ἀπωλείας πεπλήρωνται· ὅτι ὑποβάλλεις μοι ἀθετῆσαι τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ λυπῆσαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθην εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως· καὶ λέγεις μοι,

οὐδέν ἐστι τὸ πρᾶγμα· καὶ ὑποβάλλεις μοι, ὅπως τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη· καὶ ὑποβάλλεις μοι, ἵνα ἐν μιᾷ ῥοπῇ ἀπολέσω πλοῦτον ἀθάνατον· καὶ λέγεις μοι τὸν ἁγιασμὸν ἀθετῆσαι, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον. Οὐδέν ἐστι τὸ πρᾶγμα; Καὶ ὑποβάλλεις μοι παροργίσει τὸν Κύριον, ὅπως ἀκούσω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ, ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ· Δοῦλε πονηρέ, καὶ φιλήδονε μᾶλλον ἢ φιλόθεε, ἐμόλυνάς μου τὴν γῆν ἐν τοῖς μιάσμασί σου καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου. Καὶ λέγεις μοι, οὐδέν ἐστι τὸ πρᾶγμα! Καθὼς γέγραπται· ὃς καὶ ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας κολαζομένους τηρεῖν· καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα, ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· καὶ πόλεις ἀσεβῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας, καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. Καὶ λέγεις μοι, οὐδέν ἐστι τὸ πρᾶγμα; Τίς δὲ ὑπήκόος σοι γενόμενος καὶ δουλωθεὶς τῇ ἁμαρτίᾳ, διῆξεν ἐν ἀγαθοῖς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ, κληρονομήσας τὴν ἀτελεύτητον βασιλείαν; Ὁ δὲ ἐξακολουθῶν τῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ, πάντοτε χαίρει καὶ ἀγάλλεται ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, προσδεχόμενος τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἶδα δὲ ὅτι ἐὰν νικήσης, οὐκ ἐκφεύξομαι τῆς λύπης· καὶ σὺ μὲν ἀπελεύση εὐαγγελιζόμενος τῷ πατρί σου τῷ Σατανᾷ, συγχαίρων τῷ ἐμῷ πτώματι· ἐγὼ δὲ αἰσχυνήσομαι ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐάνπερ τοῦτο πράξω. Κρεῖσσον οὖν μοι ἐστίν, ἵνα σὺ ἐνοχλῆς, ὡσπερ κύων, ἢ ἵνα γελάσης κατ' ἐμοῦ τοῦτον τὸν γέλωτα. Θαυμάζω δὲ ἐπὶ σοί, Διάβολε, ὅτι μηχανᾶσαι τοὺς ἀνθρώπους προκρίνειν τὴν μικρὰν ἡδονὴν ταύτην τῆς αἰωνίου ζωῆς. Κύριος ἰσχύς ἡμῶν καὶ βοηθὸς ἡμῶν. Κύριος καταφυγὴ ἡμῶν καὶ ἀντιλήπτωρ. Κύριος ὑπερασπιστὴς ἡμῶν, καὶ οὐ φοβηθησόμεθά σε. Ἀγωνίζου τοίνυν, ἀγαπητέ. Πρόσφερε κατ' αὐτοῦ τὸν φόβον τῆς γεέννης καὶ τὴν πικρότητα τῶν βασάνων, ὅπως μὴ ἐξαπατήση σε τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ. Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖ τις· καὶ πόθεν γνῶσομαι τὸν φόβον τῆς γεέννης; Ἀνθρώπινον λέγω. Οὐκ εἰσηλθες εἰς βαλανεῖόν ποτε; Οὐχ ἐώρακας ἄνδρας ἐκεῖ λελυμένους ἐκ τῆς πυρᾶς καὶ εἰς τὴν νερὰν βαλλομένους; Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ φλογὶ τῇ μελλούσῃ διαδέχεσθαι τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οὔτε νεροφόρος παράκειται, οὔτε θύρα καὶ ἔκβασις ὑπάρχει, οὔτε φέγγος, οὔτε ἄνεμος δροσίζων. Οὔτε ἐὰν βοήσῃ τις μεγάλη τῇ φωνῇ φλογιζόμενος, ἔστιν ὁ βοηθῶν ἢ παρακαλῶν, ἐάνπερ καταδικασθῇ ὑπὲρ τὰς ἰδίας πράξεις. Γέγραπται γάρ· ἡ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν. Οὐχ ἐώρακας δὲ καὶ αὐτὴν τὴν κάμινον τὴν ὑποκαίουσαν τὰ βαλανεῖα; Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ πυρί, ἀντὶ ξύλου καὶ παπύρου καὶ καλάμου, ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλοὶ κατακαίονται θεῖω πυρί. Αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἀναβαίνουσι κατ' αὐτῶν καὶ σφοδροτέραν τὴν φλόγα κατ' αὐτῶν ἀπεργάζονται. Γέγραπται γάρ· ὀργὴ καὶ θυμὸς, θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος. Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνί· οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Διό, ἀγαπητοί, νήψωμεν πρὸς Κύριον ἐν προσευχαῖς καὶ ἐν ἐλεημοσύναις μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, ὡς ἔτι ἔχομεν καιρὸν, ἵνα ῥυσθῶμεν ἐκ τῶν προειρημένων κακῶν. Θέλει γάρ ὁ Κύριος πάντας ἡμᾶς σωθῆναι, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 36 Περὶ ἀγνείας. Παραίνεσις Αἰ' Παρεϊκάζε τὴν ἀγνεῖαν, ἀγαπητὴ ἀδελφέ, τῷ φοίνικι. Ὁ γὰρ φοῖνιξ τὴν μὲν καρδίαν λευκὴν ἔχει, πέριξ δὲ σκολόπων γέμει, τοὺς περικυκλοῦν τὰς τὰς λευκάδας αὐτοῦ. Χρὴ οὖν πρὸς πάντας ἀνθρώπους κεκτῆσθαι ἀγάπην ἐκ καθαρᾶς καρδίας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Πρὸς δὲ τοὺς ὑπεναντίους καὶ φιληδόνους ἀνθρώπους στυφνότητα κατέχειν· ἐν δὲ τῇ στυφνότητι, τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν εἰρήνην, διὰ τὸν λέγοντα Ἀπόστολον· δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον

εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραύτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶη αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ Διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. ὦ ἀγνεῖα, ἡ βδελυσομένη τρυφήν καὶ σπατάλην καὶ φιλοκαλίαν σώματος καὶ ἱματίων καλλωπισμόν! ὦ ἀγνεῖα, μισήτρια πολυτελῶν βρωμάτων καὶ μέθην ἀποσοβοῦσα! ὦ ἀγνεῖα, χαλίνωμα ὀφθαλμῶν καὶ ὄλον τὸ σῶμα μετάγουσα ἀπὸ σκοτόους εἰς φῶς! ὦ ἀγνεῖα, τὴν σάρκα ὑπωπιάζουσα καὶ δουλαγωγούσα, καὶ πρὸς τὰ οὐράνια ὀξυδορκοῦσα! ὦ ἀγνεῖα, γεννήτειρα ἀγάπης καὶ Ἀγγέλων πολίτευμα! ὦ ἀγνεῖα, ἡ τὴν καρδίαν καθαρὰν ἔχουσα, καὶ λάρυγξ γλυκὺς καὶ φαιδρὸν πρόσωπον! ὦ ἀγνεῖα, ἡ τὸν φιλόθεον ὑψώσασα ἐν γῆ ἄλλοτρία, ὥστε καὶ τοὺς ὠνησαμένους αὐτὸν ἐξαγοράζειν! ὦ ἀγνεῖα, Θεοῦ δῶρον, πλήρης χρηστότητος καὶ παιδείας καὶ γνώσεως! ὦ ἀγνεῖα, λιμὴν ἀκύμαντος, πλήρης εἰρήνης καὶ καταστάσεως! ὦ ἀγνεῖα, ἡ χαροποιούσα τὴν καρδίαν τοῦ κεκτημένου αὐτῆν, καὶ τὴν ψυχὴν πτεροφυοῦσα εἰς τὰ οὐράνια! ὦ ἀγνεῖα, ἡ χαρὰν πνευματικὴν γεννῶσα καὶ λύπην φονοκτονοῦσα! ὦ ἀγνεῖα, ἡ ἀποστυγοῦσα τὸ πονηρόν, κολλωμένη δὲ τῷ ἀγαθῷ! ὦ ἀγνεῖα, ἡ πάθη μειοῦσα καὶ ἀπάθειαν ἀπεργαζομένη! ὦ ἀγνεῖα, ἡ δικαίους φωτίζουσα καὶ τὸν Διάβολον σκοτίζουσα, καὶ ὀξυδρομοῦσα πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ἐν Χριστῷ! ὦ ἀγνεῖα, ἡ τὴν ἀκηδῖαν ἀπελαύνουσα καὶ τὴν ὑπομονὴν ἐμποιοῦσα! ὦ ἀγνεῖα, φορτίον ἔλαφρόν, ὑπὸ ὑδάτων μὴ καταποντιζόμενον, καὶ πλοῦτος αἰώνιος κεκρυμμένος ἐν ψυχῇ ἀνθρώπου φιλοχρίστου, ὃν εὐρήσει ὁ τοῦτον κεκτημένος, ἐν καιρῷ τῆς χρείας! ὦ ἀγνεῖα, κτῆμα καλόν, ὑπὸ θηρίων μὴ λυμαινόμενον καὶ ὑπὸ πυρὸς μὴ κατακαίμενον! ὦ ἀγνεῖα, ἡ ἐν χερσὶ πλοῦτον ἀμετάμελον κατέχουσα καὶ ὀλιγωρίαν ἀπελαύνουσα! ὦ ἀγνεῖα, ἄρμα πνευματικόν καὶ τὸν κεκτημένον ἀνάγουσα εἰς ὕψος! ὦ ἀγνεῖα, ἡ καταλύουσα ἐν ψυχαῖς πραέων καὶ ταπεινῶν, καὶ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπους ἐργαζομένη! ὦ ἀγνεῖα, ἡ ἀνθοῦσα, ὡς ῥόδον, ἀνά μέσον ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὄλον τὸν οἶκον πληροῦσα εὐωδίας! ὦ ἀγνεῖα, πρόδρομε καὶ σύνοικε τοῦ Ἁγίου Πνεύματος! ὦ ἀγνεῖα, ἡ Θεὸν δυσωποῦσα καὶ τὰς ἐπαγγελίας αὐτοῦ κοιμιζομένη, καὶ πρὸς πάντας ἀνθρώπους χάριν εὐρίσκουσα! Ταύτην ἠγάπησαν οἱ Ἅγιοι. Ταύτην ἠγάπησεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, καὶ ταύτην ἀγαπήσας ἤξιώθη ἐπὶ τοῦ στήθους ἀνακλιθῆναι τοῦ Κυρίου τῆς δόξης. ὦ ἀγνεῖα, ἡ οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀειπαρθένοις κεκτημένη τὰ βραβεῖα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γήμασι! Ταύτην οὖν καὶ ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν, δοῦλοι εὐλογημένοι τοῦ Σωτῆρος, ἐν ὄλη καρδίᾳ, ὅπως χαροποιήσωμεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐνοικοῦν ἐν ἡμῖν. ὦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 37 Περὶ τοῦ μὴ ῥέμβεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε κάκεῖσε, ἀλλὰ μᾶλλον κάτω ἔχειν τὸ βλέμμα, ἄνω δὲ τὴν ψυχὴν πρὸς Κύριον Παραίνεσις λζ' Καὶ ἐν τίνι κατήρηται ὁ δαίμων τῆς πορνείας; Οὐ μόνον δι' ἀποχῆς βρωμάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀπέχεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα. Ἐν γὰρ τῷ ἀδιαφόρῳ ὀφθαλμῷ τυγχάνει ἡ μοιχεία, ἣν ὁ Κύριος διεμαρτύρατο· ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ἐμβλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσε αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ταύτην τὴν μοιχείαν ἐκριζοῖ ὁ κάτω ἔχων τὸ ὄμμα, τὴν δὲ ψυχὴν πρὸς Κύριον. Καὶ ὁ κρατήσας γαστρός, ἐπεκράτησε βλέμματος· δεινὸς γὰρ ὑπάρχει προδότης ὁ ὀφθαλμὸς ὁ μετέωρος. Τὰ γὰρ λοιπὰ πάθη πρόσφατον ἔχει τὴν ἐκπύρωσιν τοῦ πειρασμοῦ· ὁ δὲ τοῦ βλέμματος πόλεμος, καὶ παρῶν καὶ ἀπῶν, ὀδυνᾷ τὴν ψυχὴν, τῇ ἐπιθυμίᾳ καταφλέγων τὸν νοῦν. Οἷόν τι λέγω, ἀγαπητοί; Ἦκουσέ τις ἠδυσφωνίαν μουσικῶν, καὶ παρῆλθεν· ἔπειτα ἤκουσε φωνὴν πένθους, καὶ ὁ θρῆνος ἀπέκρουσε τὴν ἠδυσφωνίαν τῶν μουσικῶν. Ὁμοίως δὲ ἐγεύσατο μέλιτος· ἔπειτα δὲ ἐγεύσατό τι τῶν πικροτάτων εἰδῶν, καὶ ἡ πικρότης ἀπέκρουσε τὴν ἠδύτητα τοῦ μέλιτος ἐκ τοῦ φάρυγγος. Εἶτα καὶ ἡ ὄσφρησις. Ὁσφρήσατό τις ἠδυτάτου τινός· ἔπειτα ὠσφρήσατο καὶ δυσωδίας· καὶ ἡ δυσωδία ἀπέσβεσε τὴν ἠδύτητα τῆς

ὄσφρησεως. Εἶτα πάλιν ἤψατό τις ὕδατος ψυχροῦ· ἔπειτα ἤψατο βράζοντος, καὶ ἡ ζέσις τοῦ θερμοῦ ἤμβλυσε τὴν ψυχρότητα τοῦ ὕδατος. Ὁ τοῦ μετεώρου ὀφθαλμοῦ πόλεμος, καὶ παρουσίας τῆς ὕλης καὶ ἀπούσης, καταφλέγει τὸν νοῦν τῇ ἐπιθυμίᾳ. Ἀλλάγε καὶ ἐνυπνίους φαντάζει τὴν καρδίαν· οἱ γὰρ δαίμονες διαγράφουσι τὸν πειρασμὸν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ ἀσχολοῦσι τὸν νοῦν, μορφοῦντες τὸν πειρασμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἀνθρώπου. Ὑπὲρ οὗ ὁ Προφήτης παρακαλεῖ, λέγων· ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα. Ῥεμβασμὸς γὰρ ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον· ἐν γὰρ τῇ ἡτ τῶν ὀφθαλμῶν, ἔνεδρα δαιμόνων τυγχάνει, ἐάνπερ μὴ ἐκκόψη ὁ ἡττηθεὶς τοῦ βλέμματος. Ὅταν οὖν ἄρχεται ὁ δαίμων μορφοῦσθαι τὸν πειρασμὸν, καὶ διαγράφει ἐν τῇ διανοίᾳ σου κάλλος γυναικός, ἧς ποτε ἐθεάσω, ἢ τι τῶν ὁμοίων, ἄγαγε εἰς μέσον σοι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ μνήσθητι τοὺς ἐν τοῖς τάφοις καθεύδοντας. Ἀναλόγισαι τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου σου, ὅταν μέλλῃ ἡ ψυχὴ σου χωρισθῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Ἐνόησον τὴν φοβερὰν καὶ φρικώδη φωνήν, ἣν ἀκούσουσιν οἱ τοῦ δικαίου ἀμελήσαντες καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ μὴ τηρήσαντες· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐνόησον τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον καὶ τὴν ἀτελεῦτητον βάσανον. Ταῦτα ἀναλόγισαι καὶ μνήσθητι, καὶ διαλυθήσεται ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς ἐκ τῆς διανοίας σου, ὡς διαλύεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός· οὐ γὰρ ταχύνουσιν ἀντιστῆναι τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ. Ὅστις γὰρ οὐκ ἀνθίσταται τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἀλλὰ ρέμβεσθαι ἀκολάστως τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ ἀπολύων, πάντως ὁ τε καὶ διάνοιαν πρὸς τὰ πάθη ἐξέκλινε καί, εἰ μὴ δι' αἰσχύνην ἀνθρωπίνην, πολλάκις καὶ τὸ σῶμα διέφθειρεν. Ἐὰν οὖν μὴ νήψη ὁ τοιοῦτος καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ θήσῃ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐ χρονιεῖ καὶ τὸ σῶμα διαφθεῖραι. Τούτῳ γὰρ τῷ δαίμονι, τῷ ὑποβάλλοντι ρέμβεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς, ἕτερος δαίμων παρακολουθεῖ, ὁ φυσικῶς σαρκὶ κατεργαζόμενος τὴν ἁμαρτίαν. Ἐὰν γὰρ θεάσῃται ὁ δεύτερος τὸν πρῶτον, ὅτι κατίσχυσε μετεωρῆσαι τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ ρέμβεσθαι, εὐθὺς ἄρχεται καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐν σαρκὶ κατεργάζεσθαι συμβουλευεῖν. Ἄρχεται γὰρ τοιοῦτόν τι ὑποβάλλειν καὶ λέγειν πρὸς ἡττημένον τῷ ὄμματι. Καὶ φησιν· ἰδοὺ τῇ προθέσει ἡμαρτες καὶ τῇ καρδίᾳ ἐμοίχευσας. Ἦδη καὶ τῆς ἐντολῆς ἐξέπεσας, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς ἐγράφη σοι ἤδη. Νῦν οὖν ἐπιτέλεσόν σου τὴν ἐπιθυμίαν· τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ πράττειν καὶ τὸ ἐνθυμεῖσθαι. Ἀπόλαβε οὖν τῆς σεαυτοῦ ἐπιθυμίας. Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς ταῖς ἐπινοίαις αὐτοῦ, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν· ἐν τούτοις γὰρ θηρεύειν τὴν ψυχὴν σου βούλεται. Ἄκουε δὲ καὶ παραβολὴν περὶ τούτου. Νεανίσκος τις ἦν ἐν τινὶ χώρᾳ καὶ ἡρμόσατο ἑαυτῷ τρεῖς παρθένους καὶ ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν. Χρονίσαντος δὲ αὐτοῦ, ἡ μία παρθένος εἴληφεν ἑαυτῇ ἄνδρα. Ἡ δὲ δευτέρα κατελθοῦσα, πεπόρνευκε, καὶ ἔγκυος γέγονεν· ἡ δὲ ἄλλη παρθένος ἐν ἑαυτῇ εἶπεν· εἰ μὴ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους αἰσχύνομαι, ἐπεὶ κἀγὼ εἰλήφειν ἑμαυτῇ ἄνδρα. Καὶ ἤρξατο ἡ παρθένος ἐν τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς φαντάζεσθαι. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐμνήσθη τοῦ ἐν ἀποδημίᾳ νεανίσκου, παρ' οὗ τὸν ἄρραβῶνα ἔλαβε, μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν παρθένων. Καὶ μεταμεληθεῖσα ἔκλαυσε, ὅτι κἂν ὅλως ἀνέβῃ ἐνθύμησις πονηρὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Ὅταν οὖν παραγένῃται ὁ νεανίσκος, ἐκ τῶν τριῶν παρθένων ποία εὐπρόσδεκτος αὐτῷ ἐστίν; Οὐχὶ ἡ ἐσχάτη, ἡ ἐνθυμηθεῖσα καὶ μηδὲν πράξασα, ἀλλὰ καὶ μετανοήσασα ἐπὶ τῇ πονηρᾷ ἐνθυμήσει; Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶπεν τῷ παραινούντι δαίμονι ἐπὶ τῇ πράξει τῆς ἀνόμου ἁμαρτίας· ὅτι εἰ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ παρέπεσον καὶ τῇ καρδίᾳ ἐμοίχευσα, αὐτὴν τὴν καρδίαν τὴν μοιχεύσασαν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις συντρίβω· καὶ τὸν παραπεσόντα ὀφθαλμὸν δάκρυσιν ἀποπλυνῶ· ὅτι καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ

ἐξουδενώσει. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 38 Περὶ πραυπάθειας. Παραίνεις λη' Μοναχέ, οὕτω τῷ Χριστῷ ἐπηγγείλω ἀρέσαι, τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς θλίψεις τὰς ἐπερχομένας σοι ἀπὸ τῶν ὑπεναντίων μὴ ὑποφέρων γενναίως, οὐδὲ τὰς ὑπὸ τοῦ προεστῶτός σοι παιδείας καὶ νουθεσίας ὑποδεχόμενος; Τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστέ. Ἐδάρης; Χαῖρε ὅτι ἐδάρης, ἀλλὰ καὶ διόρθωσον τὸ πταῖσμα. Ἀδίκως ἐδάρης; Περισσὸς ὁ μισθός· καὶ γὰρ καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὴν σωτηρίαν τῷ κόσμῳ καταγγέλλοντες, κατὰ πόλιν ὡς κακοῦργοι ἐτύπτοντο καὶ οὐκ ὠργίζοντο, οὐκ ἠγανάκτουν, ἀλλ' ἔχαιρον, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀτιμασθῆναι. Καὶ σὺ οὖν χαῖρε, ὅτι κατηξιώθης ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀτιμασθῆναι. Ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν ἀμελεστέρων· λυποῦμαι, ὅτι τοῦτό μοι συμβέβηκε μετὰ τοσοῦτους καμάτους. Τοῦτό σε λυπεῖ, δοῦλε Κυρίου; Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐπίγνωθι σεαυτόν. Εἰ ὄντως μετὰ τοσαῦτα ἔτη τὰ πάθη ἐνίκησας, ἐχάρης ἐπελθούσης ἀτιμίας καὶ οὐχ ὑψώθης ἐπὶ δόξης γενομένης. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν φρεναπατᾶ. Ἡ γὰρ δοκιμὴ τοῦ κυβερνήτου ἐν καιρῷ τοῦ κλύδωνος ἀποφαίνεται. Ὁ γὰρ μεγαλαυχῶν καὶ λέγων· ἔχω τοσαῦτα ἔτη ἐν τῷ μοναχικῷ βίῳ, τὴν δὲ ἐργασίαν τοῦ ἐπαγγέλματος μὴ ἐνδειξάμενος, μηδὲ τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου ἀναδεξάμενος, οὗτος περιφέρει ἐργαλεῖα, ὢν τὴν τέχνην οὐπω μεμάθηκε. Γεγήρακας ἐν τῷ σχήματι; Ὡς ἔμπειρος τοῦ προλεχθέντος βίου τυγχάνων, τύπος γενοῦ τοῖς νέοις καὶ ἀπείροις. Εἰ δὲ καὶ νεόφυτος τυγχάνεις, ὑποτάγηθι πρεσβυτέροις· καὶ γὰρ οἱ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως στρατιῶται τοῖς ἡγουμένοις καὶ ἐξάρχουσιν αὐτῶν ὑποτάσσονται. Πόσω μᾶλλον δεῖ ἡμᾶς ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ φόβον, ἀλλὰ καὶ διὰ συνειδησιν; Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οἱ κατὰ σάρκα στρατευόμενοι πᾶσαν σπουδὴν ἐπιδείκνυνται, ὥστε θεραπεύειν τοὺς ἐπιτεταγμένους ἑαυτῶν, πῶς σὺ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀπαρνησάμενος ἀνέχη ἀποσύρεσθαι ὑπὸ τοιούτων παθῶν, ἀφηνιῶν καὶ ἀνυποτακτῶν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ παιδείαν ἀποσειόμενος; Καὶ τοὺς μὲν ἐπαίνους καὶ δόξας τελείων ἀναχωρητῶν ἀπαιτοῦμεν, τοὺς δὲ πόνους, δι' ὧν αἱ τιμαί, ἀποφεύγομεν. Διατί τοσαύτην ἡσυχίαν καὶ πόνον διὰ μίαν ἡμέραν ἢ ὥραν ἀπολέσαι ἀνέχη; Ἐὰν σεαυτὸν ἀποκτείνης, τίς ὁ ἐλεῶν σε; Οὗτός σου ὁ ἔπαινος; Αὕτη σου ἡ δοκιμή; Ἴνα μικρὰ συμβῆ σοι θλίψεις, καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸν βίον ἀπαρῆ; Καὶ ἐφοπλίζεις κατὰ σοῦ τὸν Ἐχθρὸν διὰ τῆς οἰκείας ῥαθυμίας; Μὴ, ἀδελφέ, μὴ δῶς νῶτα τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλ' ἀντίστα καὶ πολέμησον, καὶ φεύξονται ἀπὸ σοῦ. Λογίζομαι γάρ, ὅτι ὁ ἀναδεξάμενός σου τὴν προστασίαν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῷ σῶ μώμῳ, ὡς λόγον ὑπὲρ σοῦ διδοὺς τῷ Κυρίῳ. Χαρὰ δὲ αὐτῷ ἐστίν, ἐάνπερ τέλειόν σε παραστήσῃ τῷ Κυρίῳ. Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτόν, ἀγαπητέ, καὶ ἀνάστρεφε εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου. Ἐνδύσαι θώρακα πίστεως καὶ περίθου κεφαλαίαν σωτηρίου· ἀνάλαβε τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ. Γίνου τύπος πραυπάθειας τοῖς ὁμοψύχοις ἀδελφοῖς. Θαυμάσωσι καὶ οἱ μειζότεροί σου ἐπὶ τῇ σῇ ὑπομονῇ. Χαίρῃ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐνοικοῦν ἐν σοί, ἐπὶ τῇ σῇ ἀνδραγαθίᾳ. Εἰ δὲ μικρὸν πειρασμὸν οὐ φέρεις, πῶς μέγαν βαστάσης; Καὶ εἰ παιδίον οὐ περιγίγη, τελείου ἀνδρὸς πῶς καταπαλαίσης; Καὶ εἰ λόγον οὐ βαστάζεις, πῶς πληγὴν ὑπενέγκης; Καὶ εἰ ῥάπισμα καὶ πληγὴν οὐχ ὑποφέρεις, πῶς τὸν σταυρόν σου βαστάζης; Καὶ εἰ τὸν σταυρόν οὐ βαστάζεις, πῶς συγκληρονομήσης δόξαν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, μετὰ τῶν λεγόντων· ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου. Καὶ πάλιν· ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ἐβουλόμην σιγαῶν, ἀγαπητέ, διὰ τὴν αἰσχύνην τοῦ προσώπου μου· ἀλλ' ὁ πόνος τῆς καρδίας μου ἀναγκάζει με λαλεῖν. Ναί, ἀδελφέ ἀγαπητέ, ἐπελαθόμεθα ὧν ὑπέμεινεν ὁ πάντων ἡμῶν Δεσπότης δι' ἡμᾶς; Ὑβρίσθη, ἐξουδενώθη· ἤκουσε, δαιμόνιον ἔχεις, καὶ οὐκ ὠργίσθη· ἤκουσε, πλάνος. Ἐρραπίσθη,

ἔκονδυλίσθη, σταυρῶ προσηλώθη, ὄξους μετὰ χολῆς ἐγεύσατο, λόγχην εἰς πλευρὰν ἔλαβε. Ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. Οἴμοι, οἴμοι τῷ ἀθλίῳ! Οἴμοι τῷ τάλαιπῶρῳ καὶ ἀμαρτωλῷ, ὅτι ἀναπολόγητός εἰμι. Τί εἶπω, ἢ τί λαλήσω ἐνώπιόν σου γινώσκοντος τὰ κρύφια τῆς καρδίας μου; Ἰλάσθητί μοι τῷ ἀναξίῳ, ὁ Θεός, τῷ μηδ' ὄλως ὕβριν ἢ λόγον βουλομένῳ ὑπὲρ σοῦ ἀκοῦσαι, τοῦ τοσαῦτα ὑπομείναντος δι' ἡμᾶς. Τίς μὴ κλαύσῃ ἐπ' ἐμοί, τῷ τὴν εὐλάβειαν κάλυμμα τῆς κακίας κεκτημένῳ; Τοῖς γὰρ λόγοις μονάζω, τοῖς δὲ ἔργοις παροργίζω. Ἀληθῶς ἐψύγη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν ψυχῶν. Ἀνανήψωμεν πρὸς Κύριον, παρακαλῶ. Οὐκ ἀποβάλλεται Κύριος τοὺς βουλομένους σωθῆναι, ἀλλὰ καὶ συνεργεῖ. Εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Προφήτου· ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε· ὅτι ἐρρύσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρῦν καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐαρεστήσω ἐνώπιον Κυρίου ἐν χώρα ζώντων. Ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀξιωθῶμεν ἀκοῦσαι τὸ εἰρημένον· οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. Ὅτι τῷ Θεῷ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

39 Περὶ ἀνυποτάκτων, καὶ περὶ ἀναστάσεως καὶ φόβου Θεοῦ καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος. Παραίνεσις λθ' Ἀγαπητέ, ἐὰν ἐλθὼν ἀδελφὸς παρακαλέσῃ σε, λέγων· ἐλθέ μεθ' ἡμῶν· κοινώνησον αἵματος τῆ συμβουλία ἡμῶν· φρατριάσωμεν ἐν ὁμονοίᾳ, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας κατακρούσωμεν· ἀντιστῶμεν πρεσβυτέροις καὶ μὴ ἐντραπῶμεν πολιάς· δείρωμεν οἰκονόμους, μυκτηρίσωμεν ἥσυχον, ἐμπαίζωμεν εἰς τοὺς εὐλαβεῖς· ὑποτάξωμεν ἅπαντας ἑαυτοῖς· ἐσόμεθα ὀνομαστοί. Ἐλεγχόμενοι μὴ δῶμεν σιγὴν· κραυγᾶσωμεν ὁμοθυμαδόν, ἵνα μὴ φανῇ τὸ ψεῦδος ἡμῶν. Νουθετούμενοι δὲ τὸν τύπον κατασχῶμεν· παρακαλούμενοι δὲ ἐπαρθῶμεν. Ἔστω ἡμῶν ἡ ἰσχύς νόμος τῆς δικαιοσύνης· τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἅ χρηστον ἐλέγχεται. Σὺ οὖν μὴ συμπορευθῆς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν. Ἐκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον· οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσουσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν. Ἀποκρίθητι δὲ πρὸς τὸν λέγοντα· ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω. Ἐκ τούτων ἔφυγες, καὶ πάλιν τοῖς αὐτοῖς θέλεις δουλεύειν; Τί τὸ ὄφελος τῶν τριχῶν ἀφηρημένων; Ἡ ποίαν ὠφέλειαν καρπώσῃ ἐκ τούτων τῶν πραγμάτων; Ἐχωμεν κατὰ νοῦν, ὅτι μοναχοὶ ἐξήλθομεν γενέσθαι ἐκ τοῦ κόσμου, καὶ πῶς βούλει ταραῖσαι ψυχὰς ἀδελφῶν; Ἀκούων δὲ τὰ τῆς ἀληθείας, μὴ ὀργίζου· κοινὴ γὰρ ἐστὶν ὠφέλεια. Οὐκ ἐπιγινώσκωμεν ἃ ψάλλομεν; Οὐ ταῦτα ψάλλομεν; Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ πάλιν λέγει· ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Καὶ ἐν ἐτέρῳ δὲ ψαλμῷ λέγει· ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται· ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ, ἀγαθόν ἐστι. Καὶ πάλιν λέγει· οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον· οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλήθει εἰρήνης. Λέγει δὲ καὶ ἐν ἐτέρῳ ψαλμῷ· τί ἐγκαυχᾶ ἐν κακίᾳ, ὁ δυνατός, ἀνομίαν ὄλην τὴν ἡμέραν; Καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· οὐ κατώκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν· λαλῶν ἄδικα οὐ κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου. Πολλοὺς γὰρ ἠπάτησεν ὁ λογισμὸς τῆς ὑψηλοφροσύνης, μάταια φουθήσας. Γέγραπται γάρ· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Ἠσύχασον οὖν, παρακαλῶ, μήποτε πρὸς καιρὸν ἀπολαύσας σου τοῦ βουλήματος, τὰ ἔσχατά σου συντελέσης ἐν ὀδύνῃ. Ἡ μᾶλλον ἐπιβουλεύειν ἐπιχειρεῖς κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου, κατὰ τὸν λέγοντα· ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν. Τοιγαροῦν πορευθῶμεν εἰς τὰ κελλία ἑαυτῶν. Κλαύσωμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἵνα Θεὸν δυσωπήσωμεν, δι' ὃν καὶ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ ματαίου κόσμου· μήποτε ἀρπάξῃ, καὶ οὐ μὴ ᾗ ὁ ρυόμενος. Ἐννοηθῶμεν τοῦτο

σαφῶς, ὅτι καὶ χιλιοστοὶ ἔσμεν νῦν, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ θανάτου εἷς καθ' εἷς ἀπελευσόμεθα ἐντεῦθεν· μόνον τὰ ἔργα ἐκάστου συνοδεύει αὐτῶ, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε φαῦλον, εἴτε ἀγαθόν. Ταῦτα μελέτα, τούτων φρόντιζε, ὅπως ἐξισχύσης φυγεῖν ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Οὐ δυνατὸν γὰρ ἐκφυγεῖν ἡμᾶς τὰς χεῖρας τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς, κατὰ τὸν λέγοντα· ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός σου; Καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; Μήτις οὖν ἑαυτὸν ἔξαπατάτω· τῷ γὰρ βήματι τοῦ Χριστοῦ δεῖ ἡμᾶς παραστήναι, ἔνθα πάντα γυμνὰ καὶ τετραχληλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ· ἔνθα παραστήσουσι χίλια χιλιάδες καὶ μύρια μυριάδες ἀγίων Ἀγγέλων, καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ ποῦ τότε ἡ ὑψηλοφροσύνη καὶ ἡ φυσιώσις; Ποῦ τότε ἡ μέθη καὶ ὁ θυμὸς; Ποῦ τότε ἡ ἀσωτία καὶ ἡ ἀπειλή καὶ τὸ γαυρίαμα τὸ μάταιον; Τίς ὑποστήσεται τὴν φοβερὰν ἀπειλὴν τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ; Ἐννοηθῶμεν ὅτι οἱ τῷ Χριστῷ ὑπομείναντες καὶ εὐαρεστήσαντες ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, αὐτοὶ ἡμᾶς κρινοῦσι. Καθὼς γέγραπται· οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; Αὐτοὶ γὰρ οἱ ὁμοιοπαθεῖς ἡμῖν γενόμενοι ἄνθρωποι ἐν κόσμῳ, Θεῶ εὐηρέστησαν· ἡμεῖς δὲ τὸ πονηρὸν ποιοῦντες, Θεὸν παροργίζομεν. Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν διψύχων· [καὶ φησιν·] οἶδε Κύριος τὰ τῆς ἀσθενείας μου, καὶ συμπαθεῖ τῇ ἀσθενείᾳ μου. Οἴμοι, οἴμοι! Τίς μὴ κλαύσει ἐπὶ τούτοις; Ὅτι εἷς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἀσθένειαν προφασίζόμεθα, εἷς δὲ τὰς μάχας καὶ τὰς φρατρίας καὶ εἷς τὸ ποιεῖν τὰ πονηρὰ δυνατοὶ ἔσμεν. Τί σεαυτὸν ἀπατᾶς νομίζων Θεὸν χλευάζειν; Μὴ σπεῖρε κακά, καὶ οὐ μὴ θερίσεις κακά. Ἄκουε τοῦ λέγοντος· τίς σκληρὸς γενόμενος ἐναντίον αὐτοῦ ὑπέμεινε; Ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἶδασιν, ὁ καταστρέφων αὐτὰ ὀργῇ. Ἡ μᾶλλον αἱ καρδίαι ἡμῶν πεπάχυνται ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς. Ὅθεν τὴν ἑαυτῶν τάξιν οὐ δυνάμεθα γινῶναι. Ἄντι τοῦ ἀναλογίσασθαι γὰρ ἕκαστον ἡμῶν καὶ λέγειν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ· οὐχ εὐρίσκω εὐστροφῆσαι, ἀλλὰ περιφέρομαι παντὶ ἀνέμῳ· καὶ ἵνατί μοι ταραξάι ἐτέρων ψυχὰς εἰς τὴν ἐμὴν κατάκρισιν; Καὶ οὐχὶ ἔδει μᾶλλον καὶ τοὺς ἐπιχειροῦντας καταστέλλειν τῇ νουθεσίᾳ καὶ τῇ παρακλήσει, ἵνα μὴ τῆς υἰοθεσίας ἐκπέσω; Γέγραπται γάρ· μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Νῦν δὲ τί ποιήσω ὁ ἀμελής; Τί ἀπολογήσομαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ, περὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς; Ἄλλὰ περὶ ὧν ἔσκανδάλισα ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας; Ὁ μὲν γὰρ καταλέλοιπε πατέρα καὶ μητέρα· ὁ δὲ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ ὑπαρξιν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, καὶ τὴν ἡσυχίαν προεῖλετο· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔπαυσάμην τούτους ἐκταράσσειν καὶ θλίβειν. Σὺ δὲ τὰ ἐναντία τούτων πράττεις καὶ οὐχ ἡσυχάζεις ἐν τῷ κελλίῳ σου, ἀλλὰ περιέρχη τὰς κέλλας τῶν μοναχῶν, διαστρέφων ψυχὰς ἀδελφῶν, διαβάλλων ἀδελφούς ἀδελφῶ καὶ ὑπονοίας πονηρὰς προβάλλων αὐτοῖς καὶ διε γείρων αὐτοῖς κονιορτὸν λογισμῶν καὶ συνιστὰς ταραχὰς τῇ ἀδελφότητι. Διὰ τὸ σὲ δεδουλώσθαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ κακῇ, ταῦτα τὰ μωρικὰ μεμάθηκας. Τί ἀνίλεως χρᾶσαι τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς; Διατί τὴν ζημίαν τῆς ψυχῆς σου κέρδος λογίζῃ; Τί ἐπισπᾶσαι σεαυτῷ ἀλλότρια κακά; Ἐὰν μὴ τοῦ λοιποῦ σωφρονήσης καὶ ἡσυχάσης, δεῖ σε, καίτοι ὁμολογῆς, ὑπ' αὐτῶν καταγνωσθῆναι. Ὅταν περιπέσης τέλειον εἰς βάθη κακῶν, τότε καὶ σὺ καταμέμψη τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας· οὐ γὰρ μὴ στήσεται βουλή ἀσεβῶν, κατὰ τὸν λέγοντα· Κύριος διασκεδάσει βουλὰς ἐθνῶν, καὶ τὰ ἐξῆς· ἡ δὲ βουλή τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἡ ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς σκληροκαρδίας ἡμῶν καὶ τῇ τοῦ σώματος δυνάμει ἐπαιρόμεθα, ἀγνοοῦντες τὸ εἰρημένον· ὅτι γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγα· ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. Τί ἀπαναίνη νουθετούμενος; Ὅρῳ γὰρ τὰς κινήσεις σου φιλαρχίας ἀποπνεούσας. Μὴ θαύμαζε ἐπὶ τῇ δόξῃ, ἀλλ' ἀπόβλεπε εἰς τὸν παρακολουθοῦντα κίνδυνον· δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς ἔτασθήσονται. Εἰ γὰρ τῆς μιᾶς ψυχῆς, ἧς ἐνεπίστευσεν ἡμῖν ὁ Κύριος, ἡμελήσαμεν

καὶ εἰάσαμεν αὐτὴν χερσῶσαι, ὡς ἄμπελον ἐν φραγμῷ ἡμελημένην, καὶ πῶς παντὸς τοῦ παραδείσου ἐμπιστεύσει ἡμῖν τὴν ἐπιμέλειαν; Ὁ γὰρ ἐν ὀλίγῳ πιστός, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστὶ· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄπιστος, καὶ ἐν πολλῷ ἄπιστός ἐστι. Τοιγαροῦν εὐξώμεθα περὶ τῆς ψυχῆς, ἧς ἐνεπιστεύθημεν, διδόναι ἀπολογία, ὅταν ἐξετάζη ὁ Κύριος τὴν σύμπασαν. Οὐκ ὀλίγος γὰρ κίνδυνος ἔπεται τῷ πεπιστευμένῳ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ποιμνίου, ἐὰν παρὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἀρχιποίμενος καταχρήσῃται τῇ ποιμνίῃ, καθὼς προεῖρηται· δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς ἐτασθήσονται. Ἀνανήψωμεν οὖν πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀπελθεῖν, ὅπου οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν. Ἐκεῖ ὀφόμεθα τοὺς πραεῖς καὶ ταπεινοὺς τῇ καρδίᾳ ἐν πολλῇ δόξῃ καὶ ἡμεῖς οἱ ἀπειθεῖς ὄντες ἐν στενοῖς. Οὐδὲν γὰρ διὰ τὸν Θεὸν ποιούμεν, οὐδὲν διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, οὐδὲν μετὰ ταπεινοφροσύνης· ἀλλὰ πάντα ἐν ὑπερῇ φανίᾳ, πάντα δι' ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ὀλέθριον κενοδοξίαν. Πάντες ἐσμὲν ὑπερήφανοι, πάντες ὀργίλοι καὶ θυμώδεις· ἀλλήλοις γὰρ φθονοῦμεν, ἀλλήλους δάκνομεν. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοὶ σου, Κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. Βοήθησον ἡμῖν, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Ἄκουε τοῦ λέγοντος· ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστὶ· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Ἡ ἐπελάθου τοῦ μυλικοῦ λίθου, τοῦ ὠρισμένου εἰς τιμωρίαν κατὰ τῶν ποιούντων τὰ σκάνδαλα; Μὴ ἀπατῶ, ἄνθρωπε· οὐ δυνατὸν γὰρ προκόψαι ἄτερ φόβου Θεοῦ καὶ ταπεινοφροσύνης μεγάλης. Αἱ γὰρ δίχα τούτων γινόμεναι προκοπαί, ζημίας εἰσὶ πρόξενοι. Γέγραπται γάρ· οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπὸ Θεοῦ. Τοιγαροῦν ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν, ὅπως καταλάβῃς· ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Μὴ ταῖς φαντασίαις καὶ δόξαις τοῦ αἰῶνος τούτου συναπαχθῶμεν· οὐδὲν γὰρ διαφέρει σκιᾶς. Πολλοὶ γὰρ πλούσιοι κοιμηθέντες, ἀνέστησαν πτωχοί· καὶ ὁ σήμερον ἄρχων, αὔριον ἀπάρχων γίνεται· καὶ ὁ σήμερον βασιλεύς, αὔριον τελευτήσει. Μακάριοι δὲ οἱ ὑπομένοντες τῷ Κυρίῳ καὶ βδελυσσόμενοι τὴν ἀπάτην τοῦ αἰῶνος τούτου· ὄντως γὰρ τὴν μένουσαν δόξαν κληρονομήσουσιν. Ἐκεῖνος γὰρ ὁ πλούσιος ἐνεδιδύσκετο βύσσον καὶ πορφύραν, καὶ εὐφραίνετο καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Καὶ ἐμακάριζον αὐτὸν οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' οὐχὶ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Λάζαρος ὁ πτωχὸς ἠλκωμένος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα τοῦ πλουσίου, καὶ ἐπεθύμει χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλάγε καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἔλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. Ὁ οὖν Λάζαρος οὐκ ἐπεθύμει ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πλουσίου, οὐδὲ ἐκ τῶν ἐδεσμάτων τῆς τραπέζης αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ὧν ἤσθιεν ὁ πλούσιος· ἀλλ' ἐπεθύμει τὰ εὐτελεῖ, ἐξ ὧν καὶ οἱ κύνες ἤσθιον. Καὶ ὅσω μὲν ὁ πλούσιος ἐθαυμάζετο καὶ ἐμεγαλύνετο ὑπὸ τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου διὰ τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν, τοσοῦτω ὁ πτωχὸς ἐξουθενεῖτο ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐβδελύσσετο· ἀλλ' οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐθαύμαζον αὐτοῦ τὴν ὑπομονήν. Ὅτε δὲ ἐφθασεν ἀμφοτέρων τὸ τέλος, ἐγένετο ἀπενεχθῆναι τὸν πτωχὸν ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ, τὸν δὲ πλούσιον ἐμβληθῆναι εἰς τὴν κόλασιν. Καὶ ἐν τῷ ἅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ, ὅτι ὀδυνῶμαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὁδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ

ἔλθωσιν ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Λέγει δὲ ὁ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωσέα καὶ Προφήτας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Εἶπε δὲ αὐτῶ· οὐχί, ἀλλ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς πορευθῆ ἢ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δέ· εἰ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πιστεύσουσι. Τί ὠφέλησε τὸν πλούσιον ἐκεῖνον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκεῖνη ὁ πλοῦτος, ὃν ἔσχε, καὶ ἡ εὐφροσύνη, ἢ εὐφραίνεται καθ' ἐκάστην λαμπρῶς; Τοιγαροῦν σπουδάζωμεν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐκφυγεῖν τὰς κολάσεις τὰς ἡτοιμασμένας τοῖς καταφρονηταῖς καὶ ἀμαρτωλοῖς, πρὸ τοῦ ἡμᾶς παραδοθῆναι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον τῆς βασάνου. Καὶ τότε κλαύσομεν πικρῶς, μὴ ὄντος παραμυθοῦντος ἢ παρακαλοῦντος· ἀκούοντες ἅμα καὶ παρὰ τῶν τιμωρούντων, ὅτι χειρὸν τούτων ἄξιοι ἐστε τιμωριῶν· ὑμεῖς γὰρ αὐτοῖς ταῦτα ἐποιήσατε· δυνάμενοι γὰρ διὰ βραχείου χρόνου τοῦ παρελθόντος κόσμου τῆς κρίσεως ταύτης ἐκφυγεῖν διὰ μετανοίας, ἡμελήσατε, ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Ποῦ εἰσιν αἱ ἀπολαύσεις τοῦ παρελθόντος χρόνου; Ποῦ ἡ ἀπάτη αὐτοῦ καὶ ὁ γέλως; Οὐκ ἰδοὺ ἐκεῖνα παρήλθεν ὡς σκιά, ὡς ὁμίχλη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διεχύθη; Νῦν οὖν, ὡς ἐπεθυμήσατε, ἀπολαύσατε· οὐ γὰρ ἠρκέσθητε ἐπὶ τούτοις· ὅτι οὐ μόνον εἰς βόθρον κακῶν ἑαυτοὺς ἐρρίψατε, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἐλκύσατε σὺν ὑμῖν. Καὶ οὐκ ἠρκέσθητε ἐπὶ τούτῳ, ὅτι τῆς ἰδίας ψυχῆς ἡμελήσατε, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων ψυχὰς διεστρέψατε. Ποία οὖν ἀρετή, ποία οὖν ἐντολὴ δυσωπήσει τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν; Αἱ γὰρ ψυχαὶ ὑμῶν ἐμπεπλησμένα ὑπῆρχον ζήλου πικροῦ καὶ ἐριθείας καὶ φθόνου καὶ πάσης κακίας, καὶ θυμὸν θηρίων ἀνημέρων ἠγαπήσατε. Νυνὶ δὲ περιεκύκλωσαν ὑμᾶς πάντα τὰ κακά, ἃ κατηργάσασθε ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ. Τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος ὑμῖν διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν, κατεφρονήσατε, ἐγελάσατε, ἐμετεωρίσθητε. Καὶ ὅση τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ πρὸς ὑμᾶς μακροθυμία, τοσοῦτω καὶ ὑμῶν αἱ ἀμαρτίαι ἐπλεόναζον. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὑμεῖς περὶ δόξης καὶ φιλαργυρίας ἐμάχεσθε. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ πενθοῦντες νῦν, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται· μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὑμεῖς υπερήφανοι, ἔτι καὶ ἀλαζόνες γεγόνατε, καὶ τῷ γέλωτι καὶ τῇ ἀπάτῃ ἐξεδώκατε ἑαυτοὺς. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν, ὑμεῖς ἄγριοι καὶ ἀνήμεροι γεγόνατε. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται, ὑμεῖς τὴν δικαιοσύνην ἐμισήσατε καὶ τοὺς ἐργαζομένους αὐτὴν ἐδίωξατε. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται, ὑμεῖς ἀνελεῶς καὶ ἀσυμπαθῶς πρὸς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ὑμῖν ἀνθρώπους ἀνεστράφητε. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται, ὑμῶν αἱ καρδίαι πλεονεξίας καὶ ἐπιθυμίας κακὰς ἐμελέτησαν. Τοῦ Κυρίου εἰπόντος, μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκα δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὑμεῖς καὶ τοὺς δικαίους ἐκακώσατε καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἐφυλάξατε. Νῦν οὖν τί βοᾶτε; Ὁ γὰρ καιρὸς τῆς μετανοίας παρήλθεν. Ὡδε ἡ ἀνταπόδοσις ὑπάρχει. Νῦν οἱ δίκαιοι ἐστεφανώθησαν, ὑμεῖς δὲ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς παρεδόθητε· νῦν οἱ δίκαιοι ὡς τὸ φῶς ἔλαμψαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὑμεῖς δὲ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον παρεδόθητε· νῦν οἱ δίκαιοι μετὰ Ἀγγέλων τὸν Θεὸν ὑμνοῦσιν, ὑμεῖς δὲ οἱ ἀμαρτωλοὶ κλαίετε ἀπὸ βασάνων καὶ βρῦχετε τοὺς ὀδόντας μεταμελούμενοι, ὅτι τὸν χρόνον τῆς μετανοίας ὑμῶν ἀπώλεσατε ἐν ἀμελείᾳ. Οὐχ ὑμεῖς ἐστε οἱ ἀφορίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν δικαίων καὶ ζηλώσαντες τὰ ἔργα τῶν ἀμαρτωλῶν; Νυνὶ δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς παρεδόθητε εἰς κόλασιν. Στενάξαι οὖν ἐστὶ τὰς βασάνους καὶ τὰς ἐπαγομένας τοῖς ἀμφοτέροις τιμωρίας. Τότε καὶ ἡμεῖς μέγα στενάξαντες ἀνακράζομεν μετὰ πικροῦ κλαυθμοῦ, λέγοντες· δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου· ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῷ

παρελθόντι αἰῶνι, ἐφανέρωσας ἡμῖν ταῦτα διὰ τῶν ἀγίων Γραφῶν καὶ οὐκ ἐπιστεύομεν, ἀλλ' ἐδίσταξεν ἡμῶν ἡ καρδιά· νῦν δὲ ἐναργῶς βλέπομεν πάντα τοῖς ὀφθαλμοῖς. Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ἀπωλέσαμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν ἀμελείᾳ πολλῇ. Ταῦτα οὖν προγινώσκοντες, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, σπουδάσωμεν ἐκφυγεῖν ἐξ ἐκείνης τῆς αἰσχύνης καὶ κολάσεως αἰωνίου, ὅπως ἀξιωθῶμεν τῆς χαρᾶς τῶν δικαίων. Ἔως πότε τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παλαιοῦ περιφέρωμεν ἄνθρωπου; Ἔως τίνος τὸν ἑαυτῶν νοῦν ἐῴμεν εἰς τὰς ματαίας ἡδονὰς τοῦ αἰῶνος τούτου; Ἄνανήψωμεν λοιπόν. Ἐκνήψωμεν, ὡς ἐξ οἴνου, ἐκ τῆς μνήμης τοῦ ματαίου βίου. Ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ὅπου τὰ κάλλιστα, ὅπου ἡ ὄντως ζωὴ καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Μισήσωμεν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Καταφρονήσωμεν τῶν φθειρομένων, διὰ τὰ ἄφθαρτα· τῶν ἐπιγείων, διὰ τὰ οὐράνια. Ἀγαπήσωμεν τὸν Κύριον, τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς, ἐν ὅλῃ δυνάμει, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον Δεσπότην. Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, διὰ τὸν Κύριον. Ὅρα γὰρ τὴν τοῦ Δεσπότητος φιλανθρωπίαν, εἶπε γὰρ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Οὐκ εἶρηκεν, ἐὰν προσφέρητέ μοι μόσχους καὶ τράγους, ἀλλ' εἶρηκεν, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Τηρήσωμεν οὖν τὴν ἀγάπην, ἀδελφοί, τὴν ἀγνεΐαν, τὴν ἡσυχίαν, τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ ὅσα πρέπει ἀγίοις. Μισήσωμεν τὴν ἀναισχυντίαν, τὴν πολυλογίαν. Γέγραπται γάρ· ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς· ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν. Ἔγνω ὅτι ποιήσει Κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων. Πλήν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου. Καὶ πάλιν λέγει· ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου, φωτίσει ὑμῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ἐναρέτως πάσας τὰς ἡμέρας ὑμῶν, καὶ εὐρεῖν ἔλεος κατενώπιον αὐτοῦ, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Μέννησθε καὶ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, παρακαλῶ, ὅπως σπλαγχνισθῇ καὶ ἐπ' ἐμὲ τὸν ἀνάξιον <ὁ> πάντων Δεσπότης· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 40 Περὶ εὐλαβείας. Παραίνεσις μ' Ἀγαπητέ, πρόσεχε σφοδρῶς μὴ ἀπολέσαι τὴν εὐθειᾶν ὁδόν, τοῦ πορευθῆναι ἐν ὁδοῖς σκότους· μήποτε περὶ τὰ τελευταῖά σου καὶ πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους σκολιὸς εὐρεθῆσῃ. Οὐαὶ γάρ, φησὶν, οἱ ἐγκαταλιπόντες ὁδοὺς εὐθείας, τοῦ πορευθῆναι ἐν ὁδοῖς σκότους. Οὐαὶ οἱ εὐφραϊνόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ· ὧν αἱ τρίβοι σκολιαί, καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, τοῦ μακρὰν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. Διὸ λέγει· οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς· εἰ γὰρ ἐπορεύθησαν τρίβους ἀγαθὰς, εὗροσαν τρίβους δικαιοσύνης λείας. Χρηστοὶ ἔσονται οἰκίητορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. Ὅδοι ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς. Ἀνάγκη οὖν βαδίζειν ἐν τῇ εὐθείᾳ ὁδῷ, κατὰ τὸν λέγοντα· μὴ ἐκκλίνης εἰς τὰ δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά. Ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπ' ὁδοῦ κακῆς· ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ Κύριος· ὅθεν διεστραμμένοι εἰσὶν αἱ ἐξ ἀριστερῶν. Τὸν Θεὸν φοβοῦ, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ συντηρήσει σε. Τήρησον τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ ὀδηγήσουσί σε ἐν αὐτῇ. Αὐθάδεια δὲ ἢ λοιμὸς τῆς ἢ βασκανία ἢ ὑπερηφανία καὶ τὰ ὅμοια τούτων, μηδὲ ἀυλιζέσθωσαν κόλπῳ σου· μηδὲ λαιμαργία ἢ αἰσχροσύνη ἢ μωρολογία ἢ εὐτραπεία, ἃ οὐκ ἀνῆκε. Πᾶς γὰρ ὁ ἐν τούτοις περιπατῶν, τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας πεπλάνηται, συντριβῶν ἑαυτὸν ἐν ταῖς ἀνοδίαις. Ὁ δὲ περιπατῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῇ εὐθείᾳ, προσάξει αὐτὸν εἰς τὴν μονήν. Μὴ οὖν ἀπολέσης τὴν ἀνυπόκριτον εὐλάβειαν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ. Εὐλάβεια δὲ ἐστίν, ἀπέχεσθαι ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ. Εἰ δὲ συμβῇ ἡμᾶς ὄνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν τὸν ὄνειδισμὸν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν

ἐπαγόμενον καὶ πράξωμεν ἅ μὴ δεῖ. Γέγραπται γάρ· λαός μου, οὗ ὄνομά μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· μὴ φοβεῖσθε ὄνειδισμὸν ἀνθρώπων καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἠττᾶσθε. Ὡσπερ ἱμάτιον παλαιωθήσεται ὑπὸ χρόνων καὶ ὡσεὶ ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σητός· ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, καὶ τὸ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. Καὶ πάλιν λέγει· ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω. Τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας καὶ τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπτυσμάτων. Καὶ Κύριος ἐγενήθη βοηθός μου. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ μὴ αἰσχυρθῶ. Διόπερ κἂν δόξη παρ' αὐτοῖς κεκρικέναι καὶ ἄρχειν, μὴ δειλιάσωμεν, μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν εὐθείαν ὁδόν, κατὰ τὸν λέγοντα· ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. Καὶ πάλιν λέγει· ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιοῦσθω ἡ καρδία ὑμῶν, πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ Κύριον. Καί· μὴ ζήλου δόξαν ἁμαρτωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἔσται ἡ καταστροφή αὐτοῦ. Κρεῖσσον γὰρ πάντα κατὰ Θεὸν πράττειν καὶ ἐπαινεῖσθαι ἐν Κυρίῳ, ἢ ἀναστρέφεσθαι κακῶς καὶ ἔχειν αἰσχρὰν φήμην. Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ οὖν ἐκκλίνῃς εἰς τὰς ἀνοδίας ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, μήποτε περικυκλώσωσί σε θηρίων ἀγρίων πλῆθος, μήποτε συνοχὴ ὑδάτων πολλῶν. Καὶ τότε μεταμεληθήσῃ ὀδυνάμενος. Τίς γὰρ ὀδυνᾶται; Οὐχὶ ὄν τὰ κακὰ περιέχει; Ὁ Θεὸς γάρ, φιλόανθρωπος καὶ ἀγαθὸς ὑπάρχων, κακὸν οὐ βούλεται τῷ πλάσματι αὐτοῦ. Κατὰ τὸν λέγοντα· οὐ γὰρ τέρπεται ἐν ἀπωλείᾳ τῶν ζώντων. Δικαιοσύνη γὰρ ἀθάνατός ἐστι. Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἐκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκῦει θάνατον. Ἐπιθυμία μήτηρ ἁμαρτίας. Αὕτη ἐξέβαλεν Εὐὰν ἐκ τοῦ παραδείσου. Αὕτη τὸν Κάϊν ἀδελφοκτόνον ἀπετέλεσεν. Αὕτη ἐποίησε τὴν Αἰγυπτίαν μανῆναι κατὰ τοῦ σώφρονος Ἰωσήφ· ὁ δὲ νέος τὸν Θεὸν φοβούμενος, ταύτην κατέβαλεν. Αὕτη κατέστρωσε τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Αὕτη καθεῖλεν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῆ Χαναάν· δι' ἧς καὶ παρώξυναν τὸν ποιήσαντα αὐτούς, ὅθεν ἐξωλοθρεύθησαν. Αὕτη ἐξέκλινε τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ Ὑψίστου. Καθὼς γέγραπται· ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν, ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζεν. Αὕτη ἠπάτησε τοὺς κριτὰς τοῦ λαοῦ ἐν Βαβυλῶνι. Ἐπιθυμία κακὴ μήτηρ ἁμαρτίας. Αὕτη ἐξήγειρε πολέμους καὶ ταραχὰς ἐπὶ τῆς γῆς. Αὕτη κατεσκευάζε τὴν Ἡρωδιάδα αἰτήσασθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ. Ταύτην φιλήσας Ἰούδας παρέδωκε τὸν Κύριον τῆς δόξης εἰς χεῖρας ἀνόμων· χρυσὸν ποθήσας, ζωὴν ἀπώλεσε. Διὸ φευγόμεν πᾶσαν ἐπιθυμίαν κακὴν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ταύτην ἀπωσώμεθα ἀπὸ καρδίας ἡμῶν. Μὴ φεισώμεθα αὐτῆς. Οὐ γὰρ ἐστὶ κάρπιμον, ἀλλ' ἔστι βλάβη Διαβόλου. Οὐκ ἔστι τραῦμα, οὐδὲ μῶλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθῆναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε κατάδεσμον. Τραῦμά ἐστὶ ψυχῆς καὶ πληγὴ καρδίας. Αὕτη ἡμᾶς ἀποκόπτει ἐκ τῆς τῶν Ἁγίων συνοδίας. Αὕτη ἡμᾶς κατασπᾶ ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ εἰς γῆϊνα συνδεσμεύει. Δένδρον ἐστὶ φύλλα ἔχον, καρπὸν δὲ μηδ' ὅλως. Φύλλα ἔχει καὶ δασῆ, καὶ ἐν τοῖς δασέσιν αὐτοῦ γεννήματα ἐχιδνῶν. Ἐκκοψον τὸ δένδρον τῆς κακίας καὶ φύτευσον ἀντ' αὐτοῦ, ἐν τῇ ψυχῇ σου, δένδρον ζωῆς, τὸν τίμιον σταυρόν, τὰς ἐλπίδας τοῦ Σωτῆρος, τὰ παθήματα τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἔστω ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὡσπερ σκόπελος παρακείμενος ἐν θαλάσῃ, προσκαλούμενος τὰ ἐν πελάγει χειμαζόμενα πλοῖα εἰς λιμένα ζωῆς. Ἀγωνίζου, ὡς καλὸς στρατιώτης, ἵνα ἐπιτύχῃς τῶν στεφάνων. Ἄκουε τοῦ λέγοντος· εὐλαβεῖς ποιεῖτε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. Ὅταν

νομίμως ἀγωνίση, τότε ἐπιγνώση ἀσφαλῶς καὶ τὰς δωρεὰς τοῦ Βασιλέως· τότε ἐπιγνώση, ὅτι καλὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ ἀγαθὸν τὸ ἐπιγῶναι, καὶ τὸν Κύριον ὑπομένειν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρεῖν· τότε αἰσθήση τοὺς πόνους ὡς δι' ὄνειρου παρελθόντας, τῇ ᾧδε ἀνταποδόσει. Ὡσπερ διάδημα ἐπὶ κεφαλὴν βασιλέως καθημένου ἐπὶ βασιλείας αὐτοῦ, οὕτως γίνεται σοι χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις· καὶ τὴν χαρὰν σου οὐδεὶς αἶρει ἀπὸ σοῦ. Δῶη δὲ ἡμῖν ὁ Κύριος εὐρεῖν ἔλεος ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 41 Περὶ τῶν ἐκπιπτόντων ἐξ οἰκείας ἀμελείας, καὶ προφασιζομένων προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις. Παραίνεσις μα' Ἀδελφέ, τὸν μονήρη βίον ἐπεθύμησας; Καλοῦ ἔργου ὀρέγη, ἐὰν φυλάξης εἰς τέλος. Νῆφε οὖν καὶ πρόσχε σεαυτῷ, ὡς σοφὸς καὶ μὴ ὡς ἄσοφος· ὡς μοναχὸς καὶ μὴ ὡς ἀμόναχος. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ πάλῃ ἡμῶν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Νῆφε οὖν ἄχρι τέλους, μήποτε ἠττηθέντος σου ἐκ τῆς οἰκείας ἀμελείας καὶ ἀπροσεξίας, εἴπῃς ἐν ἀφροσύνῃ· καὶ εἰς τὸν μοναχὸν ἦλθον, καὶ οὐδὲ ἐκεῖ εὔρον ὁδὸν σωτηρίας. Τί οὖν, ἀδελφέ, ἀθετοῦμεν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου; Διατί δὲ καὶ διασύρεις τὸν μονήρη βίον, σοῦ μὴ βουληθέντος ὠφελῆθῃναι, μηδὲ πονῆσαι περὶ τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ συναπαχθεῖς μᾶλλον ταῖς ἐπιθυμίαις σου καὶ ἡδοναῖς λογισμῶν; Καὶ αἰτιᾶσαι ἔτι τὸν μονήρη βίον; Εἰ γὰρ ἐφύλαξας τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, οὐκ ἂν παρέπεσες· καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἰ ἠγάπησας, διετήρει τὴν ψυχὴν σου. Πρῶτον μὲν τὸν κανόνα τοῦ μοναδικοῦ βίου οὐκ ἐφύλαξας, τῆς συνάξεώς σου ἡμέλησας, πλαγίως πορεύεσθαι ἠγάπησας, ὑψηλοφροσύνην μᾶλλον ἠγάπησας, τοὺς μειζοτέρους σου ἐξουδένωσας. Ἐγκράτειαν οὐκ ἠγάπησας, ἀδηφαγίαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· ἀγρυπνίαν οὐκ ἠγάπησας, τὸν δὲ ἀκόρεστον ὕπνον ἠγάπησας· τὴν ἀγνείαν οὐκ ἠγάπησας, τὸν δὲ μiasμόν μᾶλλον ἠγάπησας· πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην οὐκ ἠγάπησας, ὑπερηφανίαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· τὴν ὑποταγὴν οὐκ ἠγάπησας, τὴν δὲ ἀνυποταγὴν μᾶλλον ἠγάπησας· θυμὸν καὶ ὀργὴν οὐκ ἐμίσησας, ἐριθείαν δὲ καὶ μνησικακίαν μᾶλλον ἠγάπησας· ἡσυχίαν καὶ προσευχὴν οὐκ ἠγάπησας, κραυγὴν δὲ καὶ ὄρκον μᾶλλον ἠγάπησας· τὴν σεμνότητα καὶ εὐλάβειαν οὐκ ἐφύλαξας, εὐτραπελίαν δὲ μετὰ γελοιαστῶν μᾶλλον ἠγάπησας· σιωπὴν καὶ εὐθύτητα οὐκ ἠγάπησας, πολυλογίαν δὲ καὶ καταλαλιὰν μᾶλλον ἠγάπησας· ἐστάναι ἐν προσευχῇ μετὰ κατανύξεως οὐκ ἠγάπησας, ῥέμβεσθαι δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· ἀκτημοσύνην οὐκ ἠγάπησας, φιλαργυρίαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· τὴν ἄσκησιν καὶ φιλοπονίαν οὐκ ἠγάπησας, τρυφήν δὲ καὶ σπατάλην μᾶλλον ἠγάπησας· ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐκ ἠγάπησας, ἀναπατεῖν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· φιλαδελφίαν οὐκ ἠγάπησας, χαίρειν δὲ ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ μᾶλλον ἠγάπησας· συμπαθεῖν θλιβομένοις οὐκ ἠγάπησας, σκληρὸς δὲ καὶ ἀσυμπαθὴς εἶναι μᾶλλον ἠγάπησας· θλίψιν καὶ ὄνειδισμούς ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον οὐκ ἠγάπησας, προκαθεδρίαν δὲ καὶ ἐπαίνους ματαίους μᾶλλον ἠγάπησας· τὸν φόβον Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ οὐκ ἐφύλαξας, τὴν δὲ ἀφοβίαν καὶ τὴν μισαδελφίαν μᾶλλον ἠγάπησας. Καὶ τί ἔτι λέγω; Τὰ οὐράνια ἐμίσησας καὶ τὰ ἐπίγεια ἠγάπησας, καὶ ἔτι τὸν μονήρη βίον αἰτιᾶσαι; Οὐκ οἶδας ὅτι γέγραπται· ἀπολεῖ Κύριος πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος; Καὶ πάλιν· καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀδικίαν, ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς ἐστίν. Ὁρᾷς, ἀδελφέ, ὅτι ἡ αἰτία ἐξ ἡμῶν ἐστὶ καὶ οὐκ ἐξ ἐτέρων; Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἐπίστρεψον ἐπὶ τὸν Κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ· οὐ γὰρ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέφειν καὶ ζῆν αὐτόν. Θέλει γὰρ ὁ Κύριος τοὺς πάντας σωθῆναι· ἀγαθὸς γὰρ ὑπάρχει. Ἐτρώθης, ἀλλὰ δύνασαι ἰαθῆναι. Ἔπεσας, ἀλλὰ ἀνάστηθι μόνον. Μὴ ἔκδος ἑαυτόν εἰς τέλος τῇ ἀπωλείᾳ. Αὐτὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἴρηκεν· οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Καί· οὐκ

ἦλθον δικαίους καλέσαι, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Διό, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἀνάσχου, καὶ συμβουλεύσω σοι ῥῆμα· καθέζου ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἄγαγε πρὸ ὀφθαλμῶν σου τὸν φόβον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπισυνάξας σου τοὺς λογισμούς, κάθου αὐτοῖς ὡς κριτῆς, καὶ κατάμαθε τὴν διαγωγὴν τοῦ παρελθόντος χρόνου, ἀφ' οὗ καὶ ἤρξω εἰς τὸν μονήρη βίον, ἵνα ἐπιγνῶς τὴν γενομένην σοι αἰτίαν τῆς τοιαύτης καταστάσεως, καὶ σημείωσαι ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ βλάβος καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ πόθεν ἡ αἰτία ἐγκέκυφε τῆς τοιαύτης ζημίας. Ἐὰν γὰρ περιπέση ἔμπορος πειραταῖς, εἴτε ὑποβρύχιον γένηται τὸ πλοῖον καὶ ἀπολέση τὸν γόμον, οὐκ ἐπιλανθάνεται τοῦ τόπου, ἔνθα τὸν γόμον ἀπώλεσεν· εἰ δὲ καὶ μετὰ χρόνον ἰκανὸν συμβῆ αὐτῷ παριέναι τὸν τόπον, μετὰ ὑποψίας πολλῆς δι' αὐτοῦ παρέρχεται. Ἐσόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἐκείνους μιμούμενοι, μᾶλλον δὲ σοφώτεροι. Ἐκεῖνοι τὸν πλοῦτον τὸν φθαρτὸν ἀπολέσαντες, τοῦ τόπου οὐκ ἐπιλανθάνονται· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Τοιγαροῦν καθέζου ἐν ἡσυχίᾳ, καθὼς προεῖρηται, καὶ ἐπισυνάγαγέ σου τοὺς λογισμούς, καὶ σκάλευε τὸ πνεῦμά σου ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα ἐπιγνῶς τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ζημίας καὶ καταστροφῆς· μήποτε ἀπ' ἀρχῆς παρρησίαν ἐκτίσω, καὶ ἡ παρρησία ἀνέτρεψέ σου τὸν εὐτελεῖ λογισμόν, καὶ τὰ ἦθη διέφθειρε, καὶ ἀναιδῆ καὶ ἀναίσχυντον ἀπετέλεσε· μήποτε ἐκ τῆς πολυλογίας τὸ βλάβος ἐγκέκυφε· μήποτε ἐκ τῆς γαστριμαργίας ἡ αἰτία γέγονε· μήποτε ἐκ τῆς ἀνυποταγῆς τὸ βλάβος γέγονε· μήποτε ἐξ ὀρέξεων διαφόρων τόπων· μήποτε ἐκ προφάσεως διακονίας καὶ τῶν περισπασμῶν τὸ μέγιστον κακὸν παρεσκεύασε. Καὶ ἐπιγνοὺς ἀπόκοψον τὴν παρρησίαν καὶ τὴν ἀναιδειαν διὰ τῆς εὐλαβείας. Μὴ αἰσχυνηθῆς κληθῆναι ὑποκριτῆς ὑπὸ τῶν ἀθε τούτων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Δῆλον γὰρ ὅτι οὐ κατὰ διόρθωσιν τοῦ ἀδελφοῦ τὴν μνήμην τῆς ὑποκρίσεως ἄγουσιν, ἀλλ' ἵνα ἐκτραπῆς ὁ ἀδελφός, ἀναιδῆς καὶ ἀναίσχυντος καὶ ἀλλότριος τῆς δικαίας γνώμης γένηται. Τοὺς γὰρ εὐλαβεῖς ὑποκριτὰς ὀνομάζουσι. Πρὸς οὓς ὁ Δεσπότης λέγει· ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ οὖν ἐντραπῆς τὸν ὄνειδισμόν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ· ἀπαιδευσίαν δὲ μὴ ἀναλάβῃς· ἀπαιδεύτοις γὰρ συναντᾷ θάνατος, ἡ ἀγία Γραφή λέγει. Καθὼς καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· εἰ ὄνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοί ἐστε, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέπαιται. Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ ὡς κλέπτης ἢ ὡς ἀλλότριος ἐπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβῆς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Φεῦγε τοιγαροῦν τὴν παρρησίαν καὶ τὸν γέλωτα· οὐ γὰρ συμβάλλεται τῇ ψυχῇ σου· τίς γὰρ μερὶς πιστῶν μετὰ ἀπίστου; Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν γαστριμαργίαν δάμασον διὰ τῆς ἐγκρατείας· τὴν φιλαργυρίαν διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀκτημοσύνης· τὴν πολυλογίαν διὰ τῆς σιωπῆς· τὴν ἀκαθισίαν διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ κελλίου· τὴν ὀλιγωρίαν διὰ τῆς μνήμης τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· τὴν ἀνυποταγὴν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης. Εἰ δὲ καὶ προφάσει μισοπονηρίας τὸ κακὸν σοι παρεσκεύασεν ὁ Ἐχθρός, τοῦ λοιποῦ σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει· μὴ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. Κατὰ δὲ τὴν ἐμὴν γνώμην λογίζομαι, ὅτι ἀρχὴ κακῶν γέγονεν ἡ παρρησία· καὶ αὕτη σε ἀναίσχυντον ἀπειργάσατο. Διὸ λέγει· μακάριος ἀνὴρ, ὃς καταπτῆσει πάντα δι' εὐλάβειαν. Τί δὲ κέρδος ἔχει ὁ κόσμος; Ἡ τί ἀγαθὸν παρέξει τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ἐλαβέ τις γυναῖκα; Ἀρχὴ μερίμνης. Ἐγέννησεν υἱόν; Φροντὶς ἕτερα. Ἐτέθη ἄλλος; Περισσότερα ἢ μέριμνα. Ἀπέθανεν ὁ εἷς υἱός; Ἀπέλιπε τοῖς γεννήσασιν αὐτὸν πένθος. Ἐὰν δὲ καὶ ὁ ζῶν ἀποβῆ κακόφρων, ὀδυνᾶται περὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ τεθνηκότος. Ὅταν δὲ ἔλθῃ τῷ ἀνδρὶ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου αὐτοῦ, χεῖρω τοῦ θανάτου τὴν θλίψιν λογίζεται, ὅτι τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ κατέλιπε χήραν, τὰ δὲ τέκνα αὐτοῦ ὄρφανά. Καὶ τούτων πάντων ἠλευθέρωσέ σε ὁ

ζυγὸς τοῦ Χριστοῦ, μοναχέ, καὶ πῶς πάλιν εἰς τὰ ἀρχαῖα βούλει ἀνακάμψαι; Μὴ ἀπογίνωσκε σεαυτοῦ, μηδὲ λέγε ὅτι οὐκέτι δύναμαι σωθῆναι. Ἄλλα καὶ σφόδρα δύνῃ σωθῆναι. Τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀγάπα ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ αὐτὸς ἰάται σου τὰ τραύματα καὶ ἄτρωτόν σε τοῦ λοιποῦ διαφυλάξει. Ἐν ὧσιν γὰρ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀγαπᾷ ἡ ψυχὴ σου, οὐ μὴ ἐμπέσης εἰς τὰς παγίδας τοῦ Διαβόλου, ἀλλ' ἔση ὡς ἀετὸς εἰς τὰ ὕψη πετόμενος. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα ἀμελήσασα ἡ ψυχὴ καὶ καταφρονήσασα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, καθαιρηθεῖσα τῶν ὑψωμάτων, παίζεται ὑπὸ τῶν κατωτάτων, οἳ καὶ κατακαλύψαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, ἐλαύνουσιν αὐτὴν εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας, ὡς βούν συνεζευγμένην τῇ μηχανῇ. Διό, ἀγαπητὴ ἀδελφέ, φροντίσωμεν τῆς ἀληθείας. Φροντίσωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. Φροντίσωμεν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου. Μισήσωμεν τὰ κοσμικὰ πράγματα. Ταῦτα πάντα ὧδε μένει. Ταῦτα οὐκ ἐξελείται ἡμᾶς ἐν ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης· ὅτε μεταμελόμενοι, οὐδὲν ὠφελοῦμεν· ὅτε παρακαλοῦμεν τοῦ ἀφεθῆναι ἡμᾶς, καὶ οὐδεὶς ὁ ἀπολύων. Οἴμοι, οἴμοι, οἴα φοβερὰ τυγχάνει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, ὅτε χωρίζεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος! Τότε οὐ πατὴρ συνοδεύει υἱῶ, οὐ μήτηρ θυγατρί, οὐ γυνὴ ἀνδρί, οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφῶ, εἰ μὴ ἐκάστου αἰ πράξεις, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φαῦλον. Τοιγαροῦν προαποστείλωμεν ἑαυτοῖς πράξεις ἀγαθὰς, ἵνα ὅταν πορευθῶμεν, δέξωνται ἡμᾶς εἰς τὴν πόλιν τῶν ἁγίων. Ἐὰν βούλει προκόπτειν, αὐτὸν τὸν Βασιλέα φίλον κτῆσαι ἀπεντεῦθεν. Οἴαν δόξαν δοκεῖς εὐρεῖν, ἀγαπητὴ ἀδελφέ, ἐάνπερ ἀπεντεῦθεν κτήσῃ φίλον τὸν Βασιλέα τῆς δόξης; Ὡς γὰρ τιμᾶς ὧδε, τοιοῦτον βαθμὸν παρέξει σοι· καὶ οἷος δουλεύεις αὐτῷ ὧδε, τοσοῦτον καὶ αὐτὸς τιμήσει σε ἐκεῖ. Γέγραπται γάρ· ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ οἱ ἐξουθενούντές με ἀτιμασθήσονται. Τίμα οὖν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, ὅπως ἀξιώσῃ σε τῆς τιμῆς τῶν ἁγίων. Ἐν τίνι δὲ δεῖ κτήσασθαι αὐτόν; Πρόσφερε αὐτῷ χρυσίον, ἀργύριον· ἐὰν ἴδῃς γυμνόν, περιβάλλε. Εἰ δὲ οὐχ ὑπάρχει σοι οὐδὲν τούτων, πρόσφερε αὐτῷ ἕτερα ἢδη τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργυρίου τιμιώτερα· πίστιν, ἀγάπην, ἐγκράτειαν, ὑπομονήν, μακροθυμίαν, ταπεινοφροσύνην. Ἀπέχου ἀπὸ καταλαλιᾶς. Τήρει σου ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητος, καὶ τὰς χεῖράς σου μὴ ποιεῖν ἄδικον. Τοὺς πόδας σου ἀπόστρεψον ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Παρακάλει ὀλιγωροῦντας· συμπάθησον ἀσθενοῦντας. Δὸς ποτήριον ψυχροῦ διψῶντι· δὸς κλάσμα ἄρτου πεινῶντι. Ἐξ ὧν ἔχεις, ἐξ ὧν αὐτὸς σοι ἐχαρίσατο, πρόσφερε αὐτῷ· καὶ γὰρ τὰ δύο λεπτὰ τῆς χήρας οὐκ ἀπεβάλλετο ὁ Χριστός. Τί δὲ καὶ ἠτήσατο Ἥλιου παρὰ τῆς χήρας; Οὐχὶ ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος, καὶ ψωμὸν ἄρτου; Καὶ ἀναστὰς Ἥλιος ἐπορεύθη εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδῶνος καὶ ἠγγισεν εἰς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ ἰδοὺ χήρα γυνὴ συλλέγουσα ξύλα. Καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς Ἥλιου, καὶ εἶπε· λήψη δὴ μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος, καὶ πίομαι. Καὶ ἐπορεύθη λαβεῖν, καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς Ἥλιου, καὶ εἶπε· λήψη δὴ μοι καὶ ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρὶ σου. Ὁρᾶς, ἀγαπητέ, ἐν τίσιν ἐτρέφοντο οἱ ἅγιοι Προφήται; Ἐν ὀλίγῳ ὕδατι καὶ ψωμῷ ἄρτου, καὶ αὐτῷ μετὰ στενοχωρίας· εἶχον γὰρ τὴν πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὰ ἀποκείμενα αὐτοῖς ἀγαθὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἀγαπήσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί. Ὡς ἔτι ἔχομεν καιρὸν, ποιήσωμεν αὐτῷ καρπὸν καλὸν μετανοίας. Μὴ ἀπολέσωμεν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς μετάνοιαν, μηδὲ μετεωρισθῶμεν ταῖς φαντασίαις τοῦ κόσμου τούτου, μηδὲ μετὰ ἀνδρῶν ἐν ἀφοβίᾳ Θεοῦ διατελούντων τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ συνάψωμεν ἑαυτοὺς, μηδὲ ζηλώσωμεν τὰ ἔργα τῶν καταφρονούντων τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας· κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου· φθειροῦσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφήσης, ἀλλὰ φύλαξον ἑαυτῷ εἰς ζωὴν σου. Ὁδοὺς ἀσεβεῖς μὴ ἐπέλθῃς, μηδὲ ζηλώσης ὁδοὺς παρανόμων. Ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ, ἔκκλινον δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον. Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν· ἀφαιρεῖται ὁ ὕπνος αὐτῶν, καὶ οὐ γὰρ κοιμῶνται. Οἶδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἶνω δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται.

Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων φωτὶ λάμπουσι· προπορεύονται καὶ φωτίζουν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡμέρα. Καὶ πάλιν λέγει· μὴ γίνου ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμῶδει, φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναλίζου, μήποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ <καὶ> λάβῃς βρόχους τῆ σῆ ψυχῆ. Καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ὑπέρογκα ματαιότητος φθειγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίᾳ σαρκὸς ἀσελγείας τοὺς λόγους ἀποφεύγοντας τοὺς εὐθεῖς καὶ τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους· ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. Ὡ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου τούτου ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. Καὶ πάλιν λέγει ἐν ἑτέρῳ· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐγλωττίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Φύγωμεν οὖν τὴν πλατεῖαν ὁδόν, τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν· ποθήσωμεν δὲ τὴν στενήν, τὴν ἐπάγουσαν εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν. Πονέσωμεν ὧδε ἐκουσίως, πρὸ τοῦ ἡμᾶς πονέσαι ἀκουσίως. Μισήσωμεν τὸν ἐμπαθῆ κόσμον καὶ τὸν ἐμπαθῆ βίον. Ποιήσωμεν ἑαυτοῖς τροχιάς ὀρθάς. Ἀγαπήσωμεν τὴν σπουδὴν, ζέοντες πρὸς Κύριον τῷ πνεύματι. Κλαύσωμεν ὧδε ἐκουσίως, ἵνα Θεὸν δυσωπήσαντες ἐξεληται ἡμᾶς τοῦ αἰωνίου πυρὸς καὶ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων. Ἀγαπήσωμεν τὸ πένθος, ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν ἐντολή· αὐτὸς γὰρ εἶρηκε· μακάριοι οἱ πενθοῦντες νῦν, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Ἐννοηθῶμεν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τοὺς τὴν θάλασσαν πλέοντας, οἷους κινδύνους ὑπομένουσι θαλασσομαχοῦντες καὶ τὰ μεγέθη τῶν πελαγῶν διαπερῶντες. Ἦνίκα δὲ τις πληρώσῃ τὸν χρόνον τῆς μισθώσεως αὐτοῦ, οὐ προσποιεῖται τοὺς κινδύνους, οὓς ὑπέστη θαλασσομαχῶν, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἀπέλαβε πλήρη τὸν μισθὸν αὐτοῦ· μᾶλλον δὲ καὶ προθύμως καθίσταται τοῦ πλέειν ἐν τῇ θαλάσῃ. Ἐκεῖνοι μὲν, ὅτε τελέσωσι, τότε ἄρχονται· ἡμεῖς δέ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐὰν φθάσωμεν καλῶς τελέσαι τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, οὐκέτι ἡμῖν ἀνάγκη ἐπίκειται πάλιν τῷ αὐτῷ δρόμῳ χρήσασθαι· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ τοῦτο. Μικρὸς ὁ ἀγὼν, ἀδελφοί, καὶ ἀνεκδιήγητος ἡ μισθαποδοσία. Ἦκωμεν οὖν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, ἀγαπητοί, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ δυνάμει, ὡς καιρὸν ἔχομεν. Ὡσπερ γὰρ ἀμεταμέλητα τὰ χαρίσματα αὐτοῦ καὶ ἡ κλῆσις τοῖς ἀγίοις, οὕτως καὶ τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἠτοιμάσται ἀπ' ἀρχῆς. Διὸ μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, ὅτι παρ' αὐτοῦ λήψεται τὸν στέφανον, ὃν ἠτοιμάσε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 42

Πρὸς ἀδελφὸν ἐκπεσόντα, καὶ περὶ μετανοίας. Παραίνεσις μβ' Τοῖς ἐν ὑποταγῇ καθεζομένοις πνευματικοῦ πατρὸς ὑποβάλλει ὁ Ἐχθρὸς, λέγων· ἀποχώρει ἐντεῦθεν καὶ οἶκει κατὰ σεαυτὸν καὶ ἀναπαύῃ μᾶλλον. Καὶ ἐὰν συγκατατιθῆται ὁ ἀδελφὸς τοῖς τοιοῦτοις λογισμοῖς, χωρίζεται τῆς ἀδελφότητος. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ Ἐχθρὸς, ὅτι νήφει ὁ λογισμὸς τοῦ ἀδελφοῦ μικρόν, ὑποβάλλει αὐτῷ, λέγων· εἴσελθε εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον. Εἶτα καθίσαντος τοῦ ἀδελφοῦ χρόνον τινὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ, τότε προσφέρει αὐτῷ ὁ μισόκαλος δαίμων τὸν λογισμὸν τῆς ἀκηδίας καὶ τὸ ἔκταμα τοῦ χρόνου καὶ τὴν σπάνην τῶν χρειῶν καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ γήρωσ καὶ τὸν κόπον τῆς ἐρήμου. Καὶ ἐὰν ἰσχύῃ ὁ Ἐχθρὸς σαλεῦσαι τὸν ἀδελφόν, ἀνασπᾷ αὐτὸν κάκειθεν καὶ φέρει αὐτὸν πλησίον κώμης ἢ πόλεως. Τότε ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὴν πορνείαν. Ὁ οὖν ἀδελφὸς ἐγκρατεῦεται τοῦ μὴ εἰσιέναι ἐν τῇ πόλει, μήτε εἰς κώμας προσεγγίζειν. Τότε θεασάμενος ὁ Ἐχθρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀδελφοῦ, τὰς κινήσεις καὶ τὰ τεχνάσματα ἐπινοεῖ, ἐν οἷς βούλεται καταβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. Ἐξ ὧν ἡ μία ἐστὶν αὕτη· ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἡσυχάζοντος τοῦ ἀδελφοῦ ἐν τῷ κελλίῳ, παρασκευάζει

γυναῖκα κρούειν αὐτῶ, προφάσει πλανωμένης καὶ ὀλιγοψυχούσης, ἢ ὡς δι' ἔλεημοσύνην ἔλθούσης, ἢ προφασίζεται μοναχὸν γνώριμον ἐπιζητεῖν. Ὁ οὖν ἀδελφὸς ἀνοίξας τὴν θύραν αὐτοῦ, ὁρᾷ τὴν γυναῖκα παρισταμένην ἐν τῇ αὐτοῦ κέλλῃ. Καὶ φησιν τὸ γύναιον· κύρι ἀββᾶ, ποῦ μένει ὁ δεῖνα μοναχός; Καί, ὅτι κέκλικεν ἤδη <ή> ἡμέρα, ποιήσον ἀγάπην ὑποδέξαι ἡμᾶς ἔσω τῆς θύρας σου, τὴν νύκτα ταύτην, μήποτε πλανωμένων ἡμῶν φάγωσιν ἡμᾶς τὰ θηρία. Πολλάκις δὲ καὶ ἄλλην συμπαίκτηριαν φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὸ γύναιον· ἴσως δὲ καὶ ἀναλώματα βαστάζουσι καὶ χρείας, ἐν οἷς βούλονται δελεάσαι τὸν ἀδελφόν. Τότε πολεμεῖ ὁ ἀδελφὸς ἐξ ἑκατέρων τῶν λογισμῶν, καὶ δειμαίνεται <μή>, ὡς ἄσπλαγχνος, ἐκπεσεῖν τῆς ἐντολῆς, μήποτε δὲ καὶ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ θηρευθῆ αὐτοῦ ἢ ψυχῆ. Ἴνα δὲ μὴ μηκύνωμεν τὸν λόγον· ἤττηται ὁ μοναχὸς τῇ ἐπιθυμίᾳ. Καὶ μετὰ τὸ συντελεσεθῆναι τὴν ἀνομίαν, ἐάνπερ βουληθῆ ἔξαποστεῖλαι αὐτήν, ἀποκρίνεται αὐτῶ, λέγουσα· ὅτε με ἔταπείνωσας, ἔξαποστέλλεις με ἀπὸ σοῦ, ἵνα ποῦ πορευθῶ; Πῶς δὲ ὀφθήσομαι τῶ προσώπῳ τῶν γονέων μου; Μὴ δύναται κρυβῆναι τὸ πρᾶγμα; Ἀσφαλῶς οὖν γίνωσκε, μοναχέ, ὅτι οὐκέτι ἀφίσταμαι ἀπὸ σοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ σοῦ καθέζομαι ἐν τῶ κελλίῳ σου, καὶ ὅθεν θέλης, διάτρεφέ με. Τότε ἄρχεται ὁ μοναχὸς θρηνεῖν ἑαυτόν, ὅτι ὅλως ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Ταῦτα οὖν γινώσκων, μοναχέ, τήρει σεαυτόν. Ἐὰν γὰρ ἐμπέσης εἰς τοὺς βρόχους αὐτῆς, κόπῳ ἐκβλήσῃ σε δυνήση· βρόχοις γάρ, φησί, τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. Προγινώσκων τοιγαροῦν, τί ἔσται τὰ ἔσχατα τῆς ἀμαρτίας καὶ οἴαν ἀτιμίαν προξενεῖ τοῖς χρωμένοις αὐτῇ εἰς τὰ ταμειᾶ ταῦτα, φεῦγε ἐκ τῆς ἡδυπαθείας· οἱ γὰρ καρποὶ αὐτῆς καρποὶ αἰσχύνης. Καὶ πρὸ μὲν τῆς ἡδονῆς ἐπιθυμία· μετὰ δὲ τὴν ἡδονὴν λύπη. Ἀναλόγισαι οὖν ὅτι τὴν ἡδονὴν λύπη διαδέχεται, καὶ φεῦγε τὴν ἀμαρτίαν, λογιζόμενος τὴν αἰσχύνην τῶν ἀνθρώπων, μᾶλλον δὲ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου. Ἀποδίωκε οὖν τὸν δαίμονα τὸν θέλοντά σε ἀπατήσαι καὶ τοὺς πόνους συλῆσαι, ὅπως ἀλύ πως διαμείνης. Οἶδε γὰρ ὁ καρδιογνώστης Κύριος, ὅτι οὐ πονηρίας χάριν, ἢ μισανθρωπίας, ἀποβάλλεις τὸ γύναιον, ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακόν σοι κατεργάσῃται. Εἰ δέ τις λέγει, ὅτι καλὴ ἢ φιλοξενία, σύμφημι κάγω. Ὁ οὖν φιλόξενος ἀνὴρ μιμήσασθαι ὀφείλει τῶ δοκιμάζοντι ἀργύριον ἐν χωνευτηρίῳ· τὸ καθαρὸν λήψεται ἑαυτῶ, παρόψεται δὲ τὸ ἀδόκιμον· τουτέστι, τὴν ἐντολὴν τήρησον, ἀπὸ δὲ τῆς ἀμαρτίας φεῦγε, ὡς ἐκ στόματος ὄφρεως. Ὁ γὰρ εἰπών, ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, εἶπε καί, οὐ πορνεύσεις. Νῆφε ἐν τῇ νεότητί σου. Νῆφε, μήποτε ἀμελήσας εὐρεθῆς τοῖς πάθεσι δουλεύων ἀπὸ νεότητος ἕως γήρωσ. Ὁ γὰρ ἐν πελάγει ναυαγῆσας, ἴσως καὶ ἔνηψε καὶ ἠγωνίσαστο· καὶ ἡ πολλὴ τῶν κυμάτων ἐπανάστασις ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐν τῶ λιμένι ναυαγῆσας, ἔοικεν ὡς ἐξ ἰδίας ἀμελείας τὸ πλοῖον τοῦ δεσπότου αὐτοῦ ἐν τῶ βυθῶ κατάξας καὶ ἀπολέσας. Σὺ οὖν ἐν τῶ λιμένι τυγχάνεις, μοναχέ, ἐάνπερ προσέχης σεαυτῶ. Διὰ τοῦτο, οὐδὲ συμφέρει ἡμῖν ἢ ἐν ταῖς κώμαις διατριβή. Ἐὰν δὲ καταβῆ ἀνάγκη τοῦ φθάσαι ἕως κώμης, μὴ διασύρη προσομιλῶν γυναιξίν· ὡσπερ ὁ καταπίνων ἄγκιστρον, οὕτως ἐλκυσθήσεται σου ἡ ψυχῆ. Νῆφε οὖν, ὅτι οὐ μακρὰν τὸ πτώμα παράκειται· καὶ διὰ τῆς εὐλαβείας σου καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ ἀγωνίζου πρὸς τὸν πειρασμόν· ἢ γὰρ ἀναισχυντία μήτηρ ἐστὶ τῆς πορνείας. Ἐὰν θεάσωνταί σε παρρησιαζόμενον καὶ περπερευόμενον πρὸς αὐτάς, εἰς χεῖρω παροτρύνασαι καταβάλλουσί σε. Ἀλλὰ καὶ εὐλαβῆς τυγχάνων, μὴ θάρρει σεαυτῶ, ἀλλὰ νῆφε, μήποτε προφάσει κατανύξεως καὶ εὐλαβείας παραλύσωσί σου τὴν διάνοιαν διὰ τῶν ῥημάτων. Εἶπε γὰρ τις τῶν Ἀγίων· λόγους προβάλλονται, μαλάσσειν τὸ πάθος πειρώμεναι. Ἀλλὰ καθὼς εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι, ὡς αἱ περιστεραὶ. Παραγγέλλει δὲ καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου, λέγων· μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνω, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία.

Ἀσφαλῶς οὖν γίνωσκε, ἀγαπητέ, ὅτι, ἂν ἦς ὡς χρυσίον καθαρὸν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἔλθόντος σου εἰς τὸν μοναχὸν ἀμελήσης σεαυτοῦ, οὐ χρονί ζεις γενέσθαι ὡς μόλιβδος. Καὶ ἔλθων εἰς τὸν μοναχὸν πάλιν, ἐὰν ἀγαπήσης τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ, οὐ χρονίζεις γενέσθαι ὡς μαργαρίτης, μὴ ἔχων σπῖλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἔση ἄμωμος κατὰ πάντα. Καὶ τοῦτο πάλιν γινώσκειν σε βούλομαι, ὅτι ὁ χρώμενος τῇ ἁμαρτίᾳ περισσότερον πόλεμον ἔχει τοῦ ἐγκρατευομένου. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐπιχέων βόρβορον ἐν τόπῳ τινί, πλεονάζει τὴν δυσωδίαν, οὕτω καὶ ὁ μὴ ἐγκρατευόμενος αὖξει τὸ πάθος. Γίνωσκε ὅτι ἐὰν ἀμελήσης σεαυτοῦ, ἔσχατον μεταμεληθήσῃ· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. Σὺ δέ, μοναχέ, οὐ τὴν τοῦ κόσμου μέριμναν ἐξελέξω, ἀλλὰ πῶς ἀρέσης τῷ Κυρίῳ· ὅθεν σεαυτὸν εὐνούχισας διὰ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. Πάλιν λέγω· ἐὰν μὴ ἐγκρατεύῃ, ἔσχατον λυπηθήσῃ κατὰ πολλοὺς τρόπους, κατὰ τὸν λέγοντα Ἀπόστολον· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι. Ὁ γὰρ γαμήσας πτωχεύει μὲν τὰ πρὸς ἀρετὴν, περισπώμενος περὶ οἴκου καὶ γυναικὸς καὶ παιδοτροφιῶν· ὁ δὲ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ. Σεαυτὸν εὐνούχισας διὰ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, οὐ σιδήρῳ τοὺς διδύμους ἀποτεμῶν, ἐστὶ γὰρ τῆς ἀρετῆς ἀλλότριον, ἀλλ' εὐσεβεῖ λογισμῶ τῶν ἡδονῶν κρατήσας. Ἔμμενε τοιγαροῦν τοῖς αὐτοῖς ὅροις· διότι γέγραπται· ἀγαθὸν τὸ μὴ εὐξασθαί σε, ἢ τὸ εὐξασθαί καὶ μὴ ἀποδοῦναι. Βιάζου οὖν σεαυτὸν ἐγκρατεύεσθαι καὶ εὐρήσεις καθαρὸς τοὺς διαλογισμοὺς σου καὶ τὴν διάνοιάν σου, ὥσπερ λιμένα εὐδίων, ἡσυχίας μεστόν. Καὶ ἡ ἐλπίς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν παιίνει τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ὡσεὶ ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπεπλησμένας· ὧν ὁ Κύριος ἀξιώσῃ ἡμᾶς, ὁ δίκαιος κριτῆς. Ἀμήν. Μηδὲ ἐν ἑτέρῳ τρόπῳ φθειρῆς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, παρακαλῶ. Καὶ μὴ λυπήσῃς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐνοικοῦν ἐν ἡμῖν, μηδὲ τοὺς Ἀγγέλους τοὺς ἀγίους, τοὺς διατεταγμένους φυλάττειν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἳ καὶ τοὺς δαίμονας ἀποσοβοῦσιν ἀφ' ἡμῶν, τοὺς ἀοράτως τρίζοντας καθ' ἡμῶν τοὺς ὀδόντας, μήποτε αὐτοὶ ἡμῶν κατήγοροι γένωνται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ ὑποπέσωμεν τῇ καταστροφῇ Σοδόμων. Ἐὰν τε γὰρ καὶ οἱ τοῖχοι περικυκλώσωσιν ἡμᾶς, ἐὰν τέγη καλύπτῃ καὶ θύρα ἀποκέκλεισται καὶ σκοτία τυγχάνῃ, ἀλλ' ἐννοηθῶμεν, ὅτι ὁ ἀποχωρίσας τὸ σκότος ἀπὸ τοῦ φωτός, οὐδὲν αὐτὸν ἔληθε τῶν καθ' ἡμᾶς. Καὶ πειθέτω σε ὁ Προφήτης, λέγων· σύνετε δὴ, ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροί, ποτὲ φρονήσατε. Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς οὐχὶ ἀκούει; Ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ κατανοεῖ; Ὁ παιδεύων ἔθνη οὐχὶ ἐλέγξει; Ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν; Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ἀγαπητὲ ἀδελφέ, οὐ μόνον τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾷ ὁ Κύριος, ἀλλὰ καὶ τοὺς διαλογισμοὺς. Ἐὰν δὲ ὑποβάλλῃ σοι ὁ Ἐχθρὸς, λέγων· ἔστι μετάνοια· διὸ ἀπόλαβε τοῦ βουλήματός σου, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τίς ἡ χρεία, ὦ Διάβολε, καθελεῖν οἰκίαν οἰκοδομηθεῖσαν, καὶ ἄνωθεν πάλιν οἰκοδομεῖν αὐτήν, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἐργάζεσθε; Ὅπου δὲ φόβος καὶ τρόμος, δῆλον ὅτι οὐδεμία ἡδονὴ ὑπάρχει. Σχόλαζε τοιγαροῦν τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, καὶ καθίσας ἐν ἡσυχίᾳ, ἐπισυνάγαγέ σου τοὺς λογισμοὺς καὶ εἰπὼν ἐν σεαυτῷ· Ἄνθρωπε, τοσοῦτον χρόνον ἔχεις ποιῶν τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν σου. Τί ὠφελήθης καὶ τί ἐκέρδησας τὰ τοιαῦτα ἐπιτελῶν; Ἄράγε προσέθηκας ἐπὶ τὴν ἡλικίαν σου πῆχυν ἕνα; Ἀλλὰ παχὺς γέγονας; Οὐδὲν ἕτερον συνάγειν ἔχεις σεαυτῷ, πλὴν τροφῆς σκωλήκων. Ἀλλὰ τί ἐκέρδησας; Τὸν ἐν οὐρανοῖς θησαυρὸν ἐνέπλησας ἀγαθῶν, οὕτως ἀφόβως διάγων; Τί οὖν τὸ ὄφελος, ὅτι ἐξῆλθες ἐκ τοῦ κόσμου; Οἴμοι, ψυχὴ, εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἐλήλυθας, εἰς τὴν τοιαύτην καταστροφήν! Ἴδου οἱ ἀδελφοί μου κεκοσμημένοι εἰς τὰς ἀρετάς, οἱ τὸν Θεὸν φοβούμενοι ἐν ἀληθείᾳ, ἐγὼ δὲ ἐν σκότει

πορεύομαι. Πρωῖ πρωῖ μεταμελοῦμαι ἐφ' οἷς πράσσω, καὶ ἐξῆς τὰ χεῖρω συντελῶ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κύριός μοι ἐχαρίσατο ἰσχὴν καὶ ὑγείαν, τούτοις ἐγὼ θαρρῶν παροργίζω τὸν ποιήσαντά με. Ἰνατί ἀμελεῖς, ὦ ψυχὴ μου; Ἰνατί καταφρονεῖς; Μὴ γὰρ σε ὧδε ἔασει ὁ ποιήσας σε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος καὶ εἰς τὸ εἶναι παραγαγών; Αὐτὸς ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσει ἐντεῦθεν. Γνώθι τὴν ἀσθένειάν σου, ψυχὴ μου. Ἔως πότε ἀντερεῖς κατὰ τοῦ ποιήσαντός σε καὶ τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ; ὦ Διάβολε, ὄνειδός με πεποίηκας καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· ὑπήκοος γενόμενος τῆς ἀσεβοῦς συμβουλίας. Ὑπέβαλές μοι, λέγων· ποίει ἅπαξ τὴν ἐπιθυμίαν σου, καὶ μηκέτι ποιήσεις αὐτήν, καὶ οὐ γνωσθήσεται τὸ ἀμάρτημά σου. Ἴδου τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἐγένετό μοι χάσμα μέγα, καὶ οὐ δύναμαι ἀντιστῆναι ἐναντίον τῶν πονηρῶν καὶ ποικίλων σου ἐπιθυμιῶν. Μικρὰν γὰρ ὄπην εὔρε τοῦ ὕδωρ καὶ ἐποίησε χάσμα μέγα καὶ πᾶσιν ἔκδηλον. Ἀληθῶς γὰρ ἡ συνήθεια τῶν ἀμαρτημάτων εἰς τὸ χεῖρον ἄγει τὸν πεπτωκότα. Ἐσκότισας γὰρ μου τὴν διάνοιαν διὰ τῶν ῥυπαρῶν λογισμῶν καὶ ὠθησάς με εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀμαρτίας. Τί νι εἶπω, ἵνα κλαύσῃ ἐπ' ἐμοί; Γυμνὸν γὰρ με ἀποκατέστησεν ὁ Ἐχθρὸς ἐκ τῆς ἐμῆς ῥαθυμίας· ἀλλὰ τῇ εἰς Θεὸν ἐλπίδι ἀποβλέπων, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας εἰς τέλος. Τί δὲ πρὸς τὸν Δόλιον; Τὴν ἐγκράτειάν μου κατέλυσε διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ στομάχου μου καὶ τῆς ἐν προσευχαῖς ἀγρυπνίας ἀλλότριον πεποίηκε· τὴν φιλαργυρίαν ἐφύτευσε ἐν ἐμοί, προφάσει μακρογηρίας· τὰ δάκρυά μου ἐξήρανε· τὴν καρδίαν μου ἐπάχυνε· τῆς ἐν Χριστῷ ὑποταγῆς με ἀνήρησε καὶ τοὺς περισπασμούς μοι ἐνέπηξεν· ἀνυπότακτόν με πεποίηκε· μὴ ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ περιεργάζεσθαι πεποίηκε· φθονερὸν καὶ κατάλαλόν με ἐδίδαξε· τὴν δοκὸν τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μου οὐ συνεχώρησε κατανοεῖν, τὸ δὲ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ μου προφέρει πρὸ ὀφθαλμῶν μου· τὰ τῆς καρδίας μου κρύπτειν συμβουλεύει, ἐὰν παραπέσῃ ὁ ἀδελφός μου εἰς παράπτωμα, ἐν αὐτῷ με ἀδολεσχεῖν συμβουλεύει· ὑπερήφανον καὶ θυμώδη καὶ ὀργίλον με ἔθηκε· γαστρίμαργον καὶ μέθυσον καὶ φιλήδονον δεδίδαχε· τὰς ζημίας τῆς ψυχῆς μου, ὡς κέρδη, προεξένησέ μοι· ὀκνηρὸν καὶ γογγυστὴν καὶ πολυλάλόν με δεδίδαχε· ἐν ἀναγνώσει καὶ ψαλμῶδιᾳ μετεωρίζεσθαι με μεμάθηκεν. Εὐχομαι καὶ οὐ γινώσκω· αἰχμαλωτίζομαι καὶ οὐ νοῶ. Νουθετηθεὶς πλειστάκις παρ' ἀνδρῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἠπειθῶν τῇ ἀγαθῇ αὐτῶν παραινέσει· ὡς γὰρ βολίδας ἐδεχόμην τοὺς αὐτῶν λόγους, καὶ παρακαλούμενος ὠριζόμην. Ἀρκεῖ σοι, Διάβολε. Δεῦρο λοιπὸν εἰς ἑαυτήν, ψυχὴ μου. Τί νι θαρροῦσα τὸν ποιήσαντά σε παροργίζεις; Ἔως τίνος τοῖς αὐτοῖς κακοῖς ἀναστρέφῃ; Μὴ ἀθέτει τὴν χάριν τοῦ σκέποντός σε, μήποτε ἀποχωρῇ ἀπὸ σοῦ καὶ παραδοθῆς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν σου. Φεῦγε τὸν Διάβολον, ὦ ψυχὴ μου, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ· μισάνθρωπος γὰρ ἐστίν· ἀνθρωποκτόνος ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς. Ἐὰν προσέλθῃς, οὐ φείσεται σου τῆς ἀπωλείας. Κατάλιπε τὸν Πονηρὸν καὶ κολλήθητι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ. Ἐντράπηθι λοιπὸν, ψυχὴ, καὶ ἔλθε εἰς ὁδὸν σωτηρίας. Ἐτρώθῃς; Μὴ ἀπογνῶς σεαυτῆς· πλειστάκις γὰρ πεσὼν ὁ ἀθλητῆς, ὕστερον στεφανίτης ἀνεδείχθη. Ἔπεσε; Ἀνάστηθι. Ἀνδρίζου, καὶ εἶπέ· νῦν ἠρξάμην. Καὶ μὴ ἔμμενε ἐν τῷ πτώματι, μήποτε, ὡς πτώμα, παρατεθῆς εἰς βρῶσιν ὀρνέων καὶ θηρίων. Τοῦ Προφήτου βοῶντος· μὴ παραδῶς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι· τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος. Πρόσπεσε καὶ σὺ τῷ Βασιλεῖ τῆς δόξης, ἐξομολογούμενος τὰς ἀμαρτίας σου· πλῆθος γὰρ ἔχει οἰκτιρμῶν. Οἱ τῷ ἐπιγείῳ βασιλεῖ προσελθεῖν βουλόμενοι κωλύονται ὑπὸ πυλωρῶν, ὠθοῦνται ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ λειτουργῶν, δῶρα προσφέρουσι τοῖς ἄρχουσιν ἵνα τοῦ βουλήματος αὐτῶν τύχῃσι. Σὺ δὲ προσερχόμενος τῷ Βασιλεῖ τῶν ἀπάντων οὐδένα τούτων ὑποψιάσαι. Οὐ δῶρα ἀπαιτεῖ· οὐδεὶς γὰρ ὁ λαμβάνων, οὐδὲ κωλύων, διὰ τὸ εὐθὺ τὸν Βασιλέα εὐρίσκεσθαι καὶ προσδέχεσθαι σε. Ἀμνησικάκος γὰρ ὑπάρχει καὶ φιλάνθρωπος, καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων. Προσερχομένου δέ σου, μὴ ἐν

ὑποκρίσει, μηδὲ ἐν καρδίᾳ δισσῆ, ἀλλ' ἐν καθαρᾷ συνειδήσει πρόσελθε αὐτῶ· πρὸ γὰρ τοῦ λαλῆσαι μικρὸν ἢ μέγα, προεῖδε περὶ ὧν μέλλεις λαλεῖν, καὶ πρὸ τοῦ μέλλειν ἀνοιξαί σου τὸ στόμα, προγινώσκει τὰ ἐν καρδίᾳ σου. Μὴ οὖν δίσταζε, μηδὲ κρύπτε σου τὸ πάθος· οὐ γὰρ ἔστιν ἀπότομος ἰατρός, ἀλλὰ συμπαθής· λόγῳ θεραπεύει. Μόνον εἶπε, καὶ ἐγένετο. Καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων πιστεύεται. Εἶπε τῷ παραλυτικῶ· σοὶ λέγω, ἔγειραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου· καὶ εὐθέως ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος ὑγιής, καὶ τὴν κλίνην <τὴν> βαστάσασαν αὐτὸν βαστάσας, περιεπάτει ὑγιής. Καὶ τῷ λεπρῷ εἶπε· θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Τὸν δὲ Λάζαρον τεταρταῖον ἤγειρεν ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν. Καὶ ἵνα μὴ καθ' ἓνα λέγοντες δόξωμεν μηκύνειν τὸν λόγον· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ ἀναρίθμητά εἰσι. Τῆς δὲ βρεξάσης αὐτοῦ τοὺς πόδας τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐκμαξάσης, λόγῳ αὐτῆς ἔλυσε τὰ ἁμαρτήματα, εἰπὼν· θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Πηγὴ γὰρ ἔστιν ἀνελλιπής, ἴαμα τοῖς ἀνθρώποις βρούσα. Μὴ οὖν δίσταζε· οὐ γὰρ ἀποβάλλεται σωθῆναί σε θέλοντα, ὁ εἰπὼν· εἰ γὰρ ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουσίν αὐτόν; Πρόσελθε οὖν τῷ Πατρὶ τῶν οἰκτιρῶν, ἐξομολογούμενός σου τὰς ἁμαρτίας, μετὰ δακρύων λέγων· ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου, οὐδὲ ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου, οὐδὲ ὀνομάσαι τὸ ὄνομά σου τὸ ἔνδοξον διὰ τῶν χειλέων ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἀνάξιον γὰρ ἐμαυτὸν πεποίηκα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, σὲ παροργίσας τὸν ἀγαθὸν Δεσπότην. Δέομαι, Κύριε, δέομαι, μὴ με ἀπορρίψῃς ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, μηδὲ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ ἀπόλωμαι. Εἰ μὴ γὰρ ἡ χεὶρ σου ἐσκέπασέ με, ἐπεὶ ἀπωλόμην ἤδη, καὶ ἤμην ὡς χοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ ἐγενόμην ὡς μὴ φανείς ποτε ἐν τῷ βίῳ τούτῳ. Ἀφ' οὗ γὰρ κατέλιπόν σου τὴν ὁδόν, οὐ συνήντησέ μοι ἡμέρα ἀγαθῆ· καὶ γὰρ ἡ ἐν ἁμαρτίαις δοκοῦσα ἀγαθὴ ἡμέρα, τῶν πικροτάτων πικροτάτη ὑπάρχει. Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐλπίζω, τῆς χάριτός σου ἐνδυναμούσης μοι, φροντίσαι τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας. Καὶ νῦν προσπίπτω δεόμενος· ἀντιλαβοῦ μου τοῦ πλανηθέντος ἀπὸ ὁδοῦ δικαιοσύνης. Ἐκχεε ἐπ' ἐμοῦ τὸ πλήθος τῶν οἰκτιρῶν σου, ὡς τῷ ἀσώτῳ υἱῷ· ὅτι κατήσχυνά μου τὸν βίον, σκορπίσας τὸν πλοῦτον τῆς χάριτός σου. Ἐλέησόν με καὶ ἀμνησικακήσον ἐπὶ τῷ πεφραλισμένῳ μου βίῳ, ὡς τῇ ἁμαρτωλῷ καὶ τῷ τελῶνῃ. Οἰκτείρησόν με ὡς τὸν ληστήν· οὗτος γὰρ ἐπὶ γῆς ὢν ἀπεγνώσθη ὑπὸ πάντων· σὺ δὲ προσελάβου αὐτὸν καὶ παραδείσου τῆς τρυφῆς οἰκήτορα κατέστησας. Δέξαι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀχρείου δούλου σου τὴν μετάνοιαν, ὅτι κάγῳ ἀπεγνώσθη ὑπὸ πάντων. Ἦλθες γάρ, Κύριε, οὐ δικαίους σῶσαι, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς καλέσαι εἰς μετάνοιαν. Πρόσευξαι, ἐξομολόγησαι. Συνεργήτω ἡ πρᾶξις τῇ προσευχῇ καὶ ἐξομολογήσει, ἵνα κατευθυνθῇ σου ἡ προσευχή, ὡς θυμίαμα, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀκούση· ὃ ἄνθρωπε, μεγάλη σου ἡ πίστις! Γενηθήτω σοι, ὡς θέλεις. Ὁ δὲ Θεός, ὁ τῶν πεπλανημένων ὁδηγὸς καὶ τῶν κατερραγμένων ἀνορθωτής, δῶη ἡμῖν ἐκτελέσαι βίον ἀκατάγνωστον, καὶ στήσαι ἡμᾶς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής. Ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν. 43 Ὅτι οὐ δεῖ ὀμνύειν, οὔτε δυσφημεῖν. Παραίνεσις μὲν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος, πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἔστι τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἔστι· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἔστι τοῦ μεγάλου Βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὑμῶν ὁ λόγος ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν

τούτου ἐκ τοῦ Διαβόλου ἐστί. Καὶ πῶς ἡμεῖς τολμῶμεν παραβαίνειν τὰς ἐντολὰς τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς; Κατὰ τὸν λέγοντα· καὶ ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διήλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τολμᾶς ἀνοίγειν σου τὸ στόμα ἀφόβως καὶ ἀπολύειν λόγους εἰς οὐρανόν, ὄρκους τε καὶ δυσφημίας; Καὶ οὐ φοβῆ μήποτε δρέπανον πύρινον, ὃ ὁ Προφήτης ἐθεάσατο, καταλύση ἐν τῷ οἴκῳ σου, ἕως οὗ ἔξαναλώση σε ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανόν, ἐν τῷ σὲ τολμᾶν ἀνοίγειν τὸ στόμα κατὰ τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ, εἰς ὃν Ἄγγελοι, Ἀρχάγγελοι, Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ἀτενίσαι οὐ τολμῶσιν, ἀλλὰ φόβῳ καὶ τρόμῳ παρίστανται ὑμνοῦντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ φοβερὸν καὶ ἔνδοξον καὶ ἔντιμον; Καθὼς γέγραπται· τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, ὅπου Ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μερίζοντες ὄντες, οὐ φέρουσι τὴν κατ' αὐτῶν βλάβημον κρίσιν. Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα, γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν φθαρήσονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. Σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν οὐκ ἐπιγινώσκεις ἑαυτόν; Ἡ δοκεῖς ἀνδραγαθίαν παρέχειν τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐχί, λέγω σοι· ἀλλ' εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν ἀποβήσεται σοι τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὅτι καὶ ἐτέρων ψυχὰς μολύνεις, συνεργὸς γενόμενος τοῦ Σατανᾶ. Τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· σὺ δὲ ἀντὶ τοῦ των τὰ ἐναντία διδάσκεις, δυσφημίας καὶ ὄρκους. Καὶ ποιεῖς σεαυτὸν καὶ τοὺς μιμουμένους εἰς τὴν σὴν ἀφροσύνην υἱοῦς γεέννης, ὅτι τὸ στόμα, ὃ Θεὸς ἐδημιούργησε πρὸς δοξολογίαν ἑαυτοῦ, σὺ τοῦτο πικρίας ἐνέπλησας. Παῦσαι λοιπόν, ἄνθρωπε, μήποτε ὁ αὐτὸς λόγος, ὃν καταφρονεῖς, φλόξ γένηται ἐν τῷ στόματί σου καὶ καταφλογίζη σου τὴν γλῶσσαν. Εἰ γὰρ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ ποιήσας μάχην καὶ εἰρήνης γενομένης, αἰσχύνεται εἰς πρόσωπον αὐτοῦ ἐλθεῖν, πῶς σὺ σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ ἰστάμενος καὶ αὔριον ἐν τῷ βήματι αὐτοῦ μέλλων παρίστασθαι τολμᾶς τοιαῦτα λέγεσθαι, καὶ οὐ φοβῆ μήποτε καταβῆ πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ καὶ καταφάγηταί σε ἐν τῷ σὲ ἀνοίγειν τὸ στόμα κατὰ τοῦ Παντοκράτορος; Οὐδὲ ὑποψιάσαι μήποτε ῥαγῆ ἄφνω ἡ γῆ ὑποκάτωθέν σου, καὶ καταφάγηταί σε; Μὴ ἀπατῶ, ἄνθρωπε· ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἐκφυγεῖν τὰς χεῖρας τοῦ πλάσαντος ἡμᾶς. Ἄκουε τοῦ λέγοντος· βλασφημοῦντες, οἱ ἀποδώσουσι λόγον τῷ Θεῷ, μέλλοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Ἔως πότε παροργίζομεν τὸν τοσαῦτα ἀγαθὰ ἡμῖν δωρησάμενον, ὃς λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνεφύση σεν εἰς αὐτὸν πνεῦμα ζωῆς, ὃς καὶ ὑπέταξε πάντα ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ; Καθευδόντων ἡμῶν, φυλάττει· καὶ ἀνισταμένων, σκέπει· καὶ πεινῶντων, τρέφει· γυμνητευόντων, ἐνδύει· ὀλιγοψυχούντων, παρακαλεῖ, παιδεύων καὶ ἐλεῶν. Ὅς καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν παρέδωκεν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ζωῆς· ἡμεῖς δὲ ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἐκφέρομεν, ὢν τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πρόσελθε τοῦ λοιποῦ τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἀμνησικακῷ Θεῷ, αἰτούμενος φυλακὴν τῷ στόματί σου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη σου. Ὅρα γὰρ τὸν Προφήτην, πῶς ἔμφοβος καὶ ἔντρομος, προσομιλῶν τῷ Θεῷ, διὰ τῆς καθαρᾶς προσευχῆς βοᾷ, λέγων· Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην· κατενόησα τὰ ἔργα σου καὶ ἐξέστην. Καὶ πάλιν· ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστέα μου, καὶ ὑποκάτωθέν μου ἑταράχθη ἡ ἰσχύς μου. Εἰ δὲ ἐπιμένομεν καταφρονοῦντες τοῦ δικαίου Κριτοῦ, ἀκούσωμεν τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· ἢ τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· ἐὰν ἀμαρτάνων ἀμάρτη ἄνθρωπος εἰς ἄνθρωπον, καὶ προσεύχονται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον· ἐὰν δὲ τῷ Κυρίῳ ἀμάρτη, τίς

προσεύξεται περιῦ αὐτοῦ; Μετανοήσωμεν οὖν, ἀδελφοί. Ἐως τίνος παραπικραίνομεν τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς; Ἐὰν τὸν λιμένα ἀπολέσωμεν, ποῦ διασωθῶμεν ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ ταραχῆς; Ἐὰν τὸν Κύριον παροργίσωμεν, πρὸς τίνα καταφύγωμεν ἐν ὥρᾳ θλίψεως καὶ ἀνάγκης; Ἐγώ, ἀγαπητοί, οὐχ ὡς ἔργῳ τὴν ἀλήθειαν δειξάμενος, ταῦτα ὑμῖν γεγράφηκα, ἀλλ' ὡς ἀδελφὸς συμβουλευῶν. Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἐβοήθησέ μοι, παραβραχὺ παρώκησε τῷ ἄδῃ ἢ ψυχῇ μου. Ὅθεν καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ ἐγώ, ὁ ἄθλιος τῶν ἀνθρώπων, δεηθῆναι ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κύριον τοῦ ἐξαλειφθῆναι τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν μου πρὸ τοῦ τέλους τοῦ μὴ καταισχυθῆναί με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου, καὶ ἐν ὥρᾳ τοῦ θανάτου ἐπιβλέψαι ἐπ' ἐμὲ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ, καὶ διὰ πιστῶν καὶ φωταγωγῶν Ἀγγέλων ὁδηγήσῃ τὴν ἀμαρτωλὸν μου ψυχὴν, σὺν δὲ ταῖς ὑμετέραις ψυχαῖς, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν τῶν δικαίων. Οἷον γὰρ φόβον καὶ τρόμον δοκεῖτε ἔχειν τὴν ψυχὴν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ; Εἰ γὰρ ὁ ἀποδημῶν εἰς χώραν μακρὰν ἴσταται καὶ θαυμάζει, βλέπων λαὸν ξένον καὶ ἀλλόγλωσσον γῆν, ἣν οὐδέποτε ἐθεάσατο, ἐν ποίῳ οὖν φόβῳ δοκεῖτε εἶναι τὴν ψυχὴν, ὅταν μεταστείχῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὸν μέλλοντα, ὁρῶσαν τότε ἂ οὐδέποτε ἐθεάσατο; Τοιγαροῦν φροντίσωμεν τῶν ἐκεῖ, ἀγαπητοί, ἐν ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ. Δουλεύσωμεν τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ ἰσχύϊ ἡμῶν. Τηρήσωμεν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν ὅλῃ δυνάμει. Ἀγαπήσωμεν τὸ φοβερόν καὶ ὑπέρτιμον ὄνομα, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτοῦς, ὅπως ἀξιωθῶμεν ἀκοῦσαι τῆς εὐλογημένης φωνῆς· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐμπιπλῶν ἡμᾶς τῆς εὐλογίας αὐτοῦ. Ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἀμήν. 44 Πρὸς ἀδελφόν· λόγος εἴρηται, ὅτι κρεῖσσον γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι Παραίνεσις μδ' Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· θέλω πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς ἑμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ· ὅς μὲν οὕτως, ὅς δὲ οὕτως. Δηλονότι πρὸς βιωτικούς καὶ ἀποτακτικούς τὴν διαφορὰν πεποιήται, εἰπὼν· ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως. Καὶ οὐδὲ τοὺς βιωτικούς ἀπεκάλυψε νομίμως γαμεῖν, οὐδὲ τοὺς ἀποτακτικούς ἀνέκοψε τῆς ἐγκρατείας, φήσας· ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ· ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως. Τοῖς γὰρ βιωτικοῖς ἐπιτρέπει, λέγων· διὰ δὲ τὰς πορνείας, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω. Καὶ πάλιν· τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. Τοῖς δὲ ἀποτακτικοῖς παρέθετο τὴν ἐγκράτειαν, εἰπὼν· πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται. Δύο οὖν σκάμματα παρέστησεν ὁ λόγος, καθὼς προεῖρηται. Σὺ οὖν, μοναχέ, γνῶθι καὶ ἴδε ἐν ποίῳ τάγματι κατετάγης, καὶ τί τὸ σημεῖον ᾧ ἡμφίασαι, καὶ τίνες αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ συνθήκαι, ἃς συνέθου τῷ Θεῷ. Πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν λόγον ἀπαιτεῖ, καθὼς εἶπεν ὁ Σωτήρ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε. Καθὰ οὖν προειρήκαμεν, τοῖς βιωτικοῖς ἐπέτρεψε νομίμως γαμεῖν· τοῖς δὲ ἀποτακτικοῖς ἐγκρατεύεσθαι. Εἰ ἄρα γὰρ τοῖς πᾶσιν ἐπέτρεψεν ὁ λόγος, κρεῖσσον γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι, οὐκ ἂν τις ἤσκησε τὴν ἀρετὴν· οὐκ Ἥλιος ὁ Θεσβίτης, οὐκ Ἐλισσαῖος, οὔτε Ἰωάννης, καὶ ὅσοι εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀγνὴν τηρήσαντες τὴν ἑαυτῶν σάρκα τῷ Θεῷ· οὐκ ἂν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος ἐνεκρατεύσατο, εἰ μὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Μηδὲ δόξωμεν λέγειν, καθὼς τινες προφασίζονται· ἐκεῖνοι, φασί, δίκαιοι ὑπῆρχον, ἐγὼ δὲ ἀμαρτωλὸς εἰμι. Δίκαιοι γὰρ κατεστάθησαν, ὅτι δικαίως καὶ ὀσίως διῆξαν τὸν ἑαυτῶν βίον τὸν ἐστῶτα. Τί οὖν ἐροῦμεν· ὅτι οἱ δίκαιοι ἀσώματοι ὑπῆρχον, καὶ αὐτοὶ οὐχὶ σῶμα περιεβέβληντο; Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ δὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων. Δῆλον οὖν ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐπολεμοῦντο, ὡς σάρκα φοροῦντες· ἀλλ' ἀντηγωνίζοντο. Ὅθεν πάλιν ὁ Ἀπόστολος λέγει· ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας,

αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Χειραγωγῶν δὲ ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀρετὴν, λέγει· μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ. Προσέχωμεν οὖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μήποτε τὴν ἐπιθυμίαν ἑαυτῶν πληροῦν βουλόμενοι τῷ ἀποστολικῷ ἐπαγγέλματι ἐπιγράψωμεν τὸ αἴτιον, τὴν δύναμιν τοῦ λόγου μὴ ἐπιγινώσκοντες. Διότι γέγραπται· ψυχὰι δόλιοι πλανῶνται ἐν ἀμαρτίαις. Καὶ πάλιν· ἀμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ ἔσται. Ἦκουσας, κρεῖσσον γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι, καὶ οὐκ ἤκουσας ὃ ἐπιφέρει, λέγων· ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστὶ τὸ λοιπὸν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες, ὧσι, καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. Διό, μοναχέ, μὴ ἀθέτει τὸν δωρησάμενόν σοι ταύτην τὴν χάριν. Μὴ παρακούσης αὐτοῦ πρὸς σὲ λέγοντος διὰ τοῦ Ἀποστόλου· μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου, μήποτε παραβάτην σεαυτὸν καταστήσης, οἰκοδομῶν πάλιν ἃ κατέλυσας. Ἄλλ' ἀπόδος τῷ Κυρίῳ τὰς εὐχὰς σου, διότι γέγραπται· ἀγαθὸν τὸ μὴ εὐξασθαί σε, ἢ εὐξασθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι. Ἀγωνίζου οὖν τελέσαι σου τὸν δρόμον νομίμως, ὅπως ἕξεις παρρησίαν ἅμα τῷ Ἀποστόλῳ λέγειν· τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει ὁ Κύριος, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ἀμήν. 45 Περὶ φόβου Θεοῦ. Παραίνεσις με' Πρόσεχε σεαυτῷ, ἀγαπητέ, μήποτε ἐν ἀμελείᾳ καὶ μετεωρισμῷ ἀπολέσης σου τὸν χρόνον. Προσέχωμεν τοῖς λεγομένοις διὰ τὸν Κύριον. Ἀμπελῶνα σεαυτῷ ἐφύτευσας; Περίθες αὐτῷ φραγμόν. Παράδεισον ἐκτήσω; Φύλασσε τοὺς καρπούς αὐτοῦ, ἵνα εὐφρανθῆς ἐπ' ἐσχάτων σου· καὶ μὴ ἀπόλυε τοὺς χοίρους σου εἰς τοὺς καμάτους σου, ἵνα μὴ λυμαίνωνται αὐτούς. Τί γὰρ τὸ ὄφελος, ἀδελφοί, ἐάνπερ σήμερον ἠσυχάσωμεν ἐν τῷ κελλίῳ καὶ αὐριον ἐν τῇ πόλει καὶ εἰς τὰς κώμας διατρίβωμεν, ἃ μὴ ἀρέσκει Θεῷ ποιοῦντες; Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί, ἐάνπερ μίαν ἡμέραν οἰκοδομῶμεν, δύο δὲ καταστρέφωμεν; Οὕτως οὖν ἐργαζομένων ἡμῶν, πῶς τελεσθῆ τὸ ἔργον; Τί ἡμῖν καὶ τῷ κόσμῳ; Τί ἡμῖν καὶ αἱ πραγματεῖαι τοῦ βίου τούτου τοῖς ἀποθανοῦσι τῷ κόσμῳ; Περὶ τροφῆς ὁ λόγος; Ἀρκοῦσιν αἱ χεῖρες εἰς διακονίαν τῆς σαρκός, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος ἡμῖν. Οὐδεὶς γὰρ στρατευόμενος, φησὶν, ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. Καὶ πάλιν· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα. Τί ἡμῖν καὶ ἡ ὁδὸς τῶν κωμῶν, μοναχέ; Εἰ γὰρ καθεζομένων ἡμῶν καὶ ἠσυχάζοντων ἐν τῷ κελλίῳ τοῖς λογισμοῖς τῶν παθῶν καὶ τῇ σκιᾷ τῶν πραγμάτων ἀντιστῆναι γενναίως μὴ δυνάμενοι, πῶς οὐχὶ μᾶλλον εὐάλωτοι ἐσόμεθα, ἐάνπερ ἑαυτοὺς εἰς τὰ σκῦλα τῶν ἀλλοφύλων ἐπιρρίψωμεν; Ἀλλὰ πολλάκις βούλει λέγειν, ὅτι κατ' ἐπιτροπὴν τῶν ἡγουμένων, ἐξ ἀνάγκης, τῇ κώμῃ προσεγγίζομεν. Ἐάνπερ κατ' ἐπιτροπὴν καὶ ὑπακοὴν τοῦτο ποιῆς, ἀνέγκλητος εἶ· ἐάν τὸ προσταχθέν σοὶ ποιῆς μετὰ φόβου Θεοῦ. Ἄλλ' εἰσὶ τινες, οἱ προφάσει ὑπακοῆς καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν βούλονται ἐπιτελεῖν κατὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον. Ὅρα οὖν, ὡς σοφός, μὴ ἀντὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου εἰσοίσεις ὄστρακον καὶ πηλόν· καὶ ἀντὶ ὑπακοῆς παρακοὴν κατεργάσῃ. Τί γὰρ ὠφελήθησαν οἱ πορευθέντες μετὰ Ἰησοῦ, υἱοῦ Ναυῆ, καὶ Χάλεβ, κατασκοπῆσαι τὴν γῆν; Προφάσει γὰρ ὑπακοῆς παρακοὴν κατεργάσαντο, τὴν ἀλήθειαν μὴ φυλάξαντες καὶ τοῦ Κυρίου ἀποστάντες καὶ διαστρέψαντες τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ Κυρίου. Σὺ οὖν ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, μετὰ φόβου Θεοῦ πράττε, ὡς τοῦ Θεοῦ σκοποῦντος πάντοτε τὰ ἔργα σου. Ἐὰν πορεύῃ διακονεῖν τοῖς ἀγίοις καὶ καταφρονῆς, τὰ ἐναντία πράττων, τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖς καὶ κατασπαταλᾷς, τὰς ὀρέξεις σου κατεργαζόμενος, οὐκ εἰργάσω ὑπακοὴν, ἀλλὰ παρακοὴν. Γινώσκεις δέ

σε βούλομαι, ὅτι καθάπερ δοξάζουσι τὸν Θεὸν ἐν σοὶ οἱ θεωροῦντές σε ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡσυχάζοντα καὶ τῷ Δεσπότη Χριστῷ δουλεύοντα, οὕτως σκανδαλισθήσονται εἰς σέ οἱ θεωροῦν τές σε ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τῇ κώμῃ ποιοῦντα ἃ μὴ ἀρέσκει Θεῷ. Καὶ ποῖός σοι μισθὸς ὑπάρχει πληξία συνειδὸς ἀνθρώπου; Ἐὰν δὲ ἀνασχῇ μου συμβουλίας, τοῦ φοβεῖσθαι τὸν Κύριον καὶ τοῦ ἡσυχάζειν, δοξασθήσεται ἐν σοὶ ὁ Κύριος καὶ ἔσται σοὶ ἰσχὺς πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν. Ἀλλὰ πολλάκις ὁ Ἐχθρὸς ὑποβάλλει σοι, λέγων· τέως νεώτερος εἶ, ἀπόλαβε τῶν ἐπιθυμιῶν σου. Πόσους γὰρ δοκεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τρυφήσαντας, καὶ τῶν ἐπουρανίων μὴ στερηθέντας; Καὶ σὺ νεώτερος εἶ· φάγε, πίε, ἀπόλαβε τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου, καὶ περὶ τὸ γῆράς σου μετανοεῖς· καὶ τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας ἐκθλίβειν σου τὸ σῶμα; Μήποτε ἐν ἀσθενείᾳ περιπέσης. Εἰπέ οὖν τῷ ὑποβάλλοντί σοι ταῦτα· ἐὰν οὖν καταληφθῶ ἐν τῇ νεότητί μου καὶ γηράσαι μὴ ἐπιτύχω, τί ἀπολογήσωμαι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ; Ὅρωμεν οὖν πολλοὺς νεωτέρους ἀποθνήσκοντας, καὶ πρεσβύτας μακροβιοῦντας· καὶ γὰρ τὰ ἔργα Κυρίου ἀνεξιχνίαστά εἰσι. Καὶ πῶς σὺ ἀπατᾷς με, λέγων, ὅτι περὶ τὸ γῆράς σου μετανοῆς; Εἶπεῖν ἔχω τότε τῷ Κριτῇ, ὅτι νεώτερος ὢν, κατελήφθην· ἀλλ' ἀπόλυσόν με νῦν, ἵνα με τανοήσω; Πάντως ἔρεῖ μοι καὶ αὐτός· τοσαῦτα ἔτη ἀφήκά σε, καὶ ἀμαρτήσαντός σου πλειστάκις ἐμακροθύμησα ἐπὶ σέ, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε εὐθέως, δὺς χρόνους καὶ καιροὺς καὶ τόπους, ἐν οἷς σπείρης σπόρον μετανοίας. Σὺ δὲ τὸν χρόνον, ὃν δέδωκά σοι εἰς μεάνοιαν, ἐν ἀμαρτίαις καὶ ἡδοναῖς κατηνάλωσας. Ἀσφαλῶς οὖν γίνωσκε, ἀδελφέ, ὅτι ἐὰν καταφρονῆς τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, καὶ τῇ ἀμαρτίᾳ ἐκδῶς ἑαυτόν, καταγνωσθήσῃ. Ὁ γὰρ τῇ ἡδυπαθείᾳ παρέχων ἑαυτοῦ τὰ μέλη, οὐ μόνον ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι λυπηθήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἐάνπερ μὴ μετανοήσῃ ταχύ· ὁμοιωθήσεται γὰρ ῥάκει ἐρριμένῳ, ὅταν πάντες κατεχρήσαντο αὐτῷ, ἔσχατον δὲ εἰς ἀειδίαν καὶ καταπάτημα αὐτὸ ἔχουσιν. Ἐὰν δὲ ἐκκαθάρῃς ἑαυτόν ἀπὸ πάντων τούτων καὶ τῷ Χριστῷ ἀρέσαι βουληθῆς, τηρῶν σου τὴν ἀγνείαν τοῦ σώματος ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, ἣτις ἐστὶ στύλος πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὁμοιωθήσῃ πορφύρα βασιλικῇ, καὶ ἔση λάμπων ὡς φωστὴρ ἀναμέσον τῆς ἀδελφότητος, καὶ τοὺς ἐπεγειρομένους ἐπὶ σοῦ ἀποστρέψει Κύριος. Ὁ γὰρ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὃν ἠγάπησας, ἔσται σοὶ τεῖχος, καὶ ἔση εὐρίσκων χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Νῆφε οὖν καὶ πρόσεχε σεαυτῷ, εἰδῶς τοῦτο, ὅτι οὐκ ἀγνοεῖ ὁ Ἐχθρὸς καὶ ἔσωθεν κλειδῶν καὶ μοχλῶν θηρεύειν ψυχὰς ἐν ἀμελείᾳ διαγούσας. Ἀλλ' ἴσως ἔρεῖ τις τῶν ἀφρόνων, ὅτι οὐκ εἶμι ἱκανὸς ἀντιστήναί τι, ἀλλ' εὐθύς συναπάγομαι τῷ πάθει. Μὴ καυχῶ ἐν τούτῳ· οὐ γὰρ ἐστὶν αὕτη εὐλάβεια, ἀλλὰ χαινότης καὶ ἀφροσύνη. Τῆς Σοφίας λεγούσης· μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου καὶ μὴ αἰσχυνοθῆς εἰς πτωσίῳ σου. Ἄραγε ἀναισθήσῃ τὸν ληστήν διορῶσοντά σου τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας; Ἀνέχη κατακεῖσθαι καὶ συλαῖσθαι; Οὐχὶ ἀναστάς ἀποδιώκεις τὸν ληστήν; Καὶ πῶς περὶ τῆς ἀγνείας τοῦ σώματός σου οὐ φροντίζεις; Ἀλλὰ προδίδως τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ εἰς φθοράν; Ὅρωμεν γάρ, ὁ Κύριος πῶς δοξάζει τοὺς ἐκ νεότητος δουλεύοντας αὐτῷ ἄχρι γήρωσ. Εἶπε γὰρ πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην· ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου, καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου, τοῦ ἐξακολουθεῖν ὀπίσω ἀγίου Ἰσραήλ. Τὸν δὲ ἐξακολουθήσαντα ἐκ νεότητος ἄχρι γήρωσ τῷ τῆς πλάνης λογισμῷ πῶς ἤλεγξεν ὁ Προφήτης, εἰπών· πεπλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἦκασιν αἱ ἀμαρτίαι σου, ἃς ἐποίεις τὸ πρότερον. Διὰ τοῦτο μακαρίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοὺς αἴροντας ἐφ' ἑαυτοὺς τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, λέγων· ἀγαθὸν ἀνδρὶ, ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ. Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητοί, μήποτε ἡ πολλὴ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ εἰς κριμα ἡμῖν γενήσεται, ἐν τῷ μὴ βούλεσθαι ἡμᾶς μετανοεῖν, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἡμέραν προστιθέσθαι ἐπὶ τὰ παραπτώματα ἡμῶν. Τίς ἄρα ἀναλογίζεται τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ οὐ φρίττει; Κατανοήσωμεν τοῖς λεγομένοις, ἀγαπητοί. Ἐν τῷ ἔλθειν τὸ θέρος καὶ τὰ καύματα, ἔρεῖ τις· ἄλλοι δύο μῆνες εἰσι, καὶ παρήλαθε τὰ

καύματα. Τί ποιήσωμεν, ἀγαπητοί, ἐάνπερ καταδικασθῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον; Καὶ ἐν τῷ πάλιν τὸν χειμῶνα ἐλθεῖν, ἐρεῖ τις ἄλλοι δύο ἢ τρεῖς μῆνες εἰσι, καὶ παρῆλθεν ἡ ἀπειλὴ τοῦ ψύχους. Τί ποιήσωμεν, ἀδελφοί, ἐάνπερ καταδικασθῶμεν εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς μετὰ θάνατον; Ἐὰν δὲ καὶ ἀσθενεῖα περιπέσῃ τις, καὶ ὁ ὕπνος ἀποστῇ ἀπ' αὐτοῦ νυκτός, συχνῶς ἐνατενίζει ἐπὶ τὰς θυρίδας τοῦ οἴκου, ἐπιποθῶν ἰδεῖν τὸ φῶς. Τί ποιήσωμεν, ἀδελφοί, ἐάνπερ καταδικασθῶμεν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅπου οὐκ ἔστιν ἐλπίς ἰδεῖν τὸ φῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας; Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἐξορισθεὶς τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰ ἔτη ἀριθμεῖ, προσδεχόμενος τὸ τέλος τῆς προθεσμίας· ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι καταδικασθεὶς οὔτε ἡμέρας ἀριθμῆσαι δυνήσεται, οὔτε νύκτας, οὔτε μῆνας, οὔτε καιρούς· ἀπέραντοι γάρ εἰσιν οἱ αἰῶνες καὶ ἀτελεύτητοι. Ἐν οἷς οἱ νῦν πενθοῦντες καὶ κλαίοντες παρακληθήσονται τότε· ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Καὶ πάλιν ὁ Σωτὴρ· οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι κλαύσονται. Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητοί, ἐκ τοῦ βίου τούτου· πενήθσωμεν νῦν, ἵνα παρακληθῶμεν· ἡσυχάσωμεν ἐν ταπεινοφροσύνῃ εἰς τὰ κελλία ἑαυτῶν, ὅπως ἴδῃ ὁ Κύριος τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν καὶ τὸν κόπον, καὶ ἀφήσῃ ἡμῖν πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Γέγραπται γάρ, ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος. Καὶ πάλιν· καθὼς οἰκτερεῖ πατὴρ υἱούς, ὠκτείρησε Κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Δῶν δὲ ἡμῖν ὁ Κύριος ἐκτελεῖν βίον ἀκατάγνωστον. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 46 Περὶ ἀγάπης. Παραίνεσις μὲν Ἀγαπητέ, ἐὰν ἀξιωθήσῃ γνώσεως καὶ διακρίσεως, εἴτε ἰαμάτων, ὅρα μήποτε θαρρῶν τῷ χαρίσματι διατελέσης ἄκαρπος· ἵνα μὴ εἴπῃς, ἐλέησον, καὶ ἀκούσης μετὰ τῶν ἐξ εὐωνύμων, ὅταν γ' ἀφορίσει ὁ βασιλεὺς τοὺς δικαίους ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, οὐκ οἶδα ἡμᾶς. Γέγραπται γάρ· οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Πολλοὶ γὰρ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Διατί ἄρα; Ὅτι τὴν ἀγάπην οὐκ ἐφύλαξαν. Καθὼς γέγραπται· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεόν, ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; Γέγραπται γάρ· ἐκεῖνος ὁ δούλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας, δαρήσεται πολλὰς· ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐάνταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν γῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθῆσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ λογιζέται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Ἴδού, ἀκήκοας, ἀγαπητέ, τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης. Ταύτην κτῆσαι σεαυτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καθ' ὅσον ὁδηγῇ ὑπὸ τῆς χάριτος, ὅπως κομίση τὸν ἔπαινον παρὰ Θεοῦ. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μέμνησθέ μου τοῦ ἀχρείου δούλου ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν, ὅπως οἱ λόγοι μου μὴ γένωνται κατ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος. Οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα· φοβερά δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλλων τοὺς ὑπεναντίους, πτοοῦσί με. Ἀλλὰ δῶν κάμοι ὁ Κύριος σὺν ὑμῖν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, τῷ ἀναξίω, εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, διὰ τοὺς

οἰκτιρμούς αὐτοῦ. Δῶν δὲ ὁ Κύριος τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ἡμῶν. Ὅτι αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 47 Πρὸς Εὐλόγιον. Παραίνεις μὲν Ἐπὶ τὸν καρπὸν τῆς ὑπακοῆς ἀφορῶν, ἀδελφέ, ἐσπούδασα γράψαι σοι περὶ ὧν μοι προσέταξας. Ἀρχὴ ἀγαθὴ φοβεῖσθαι τὸν Κύριον· γῆρας δὲ τίμιον ἐν ψυχῇ φιλοχρίστῳ. Ὁ προσέχων ἑαυτῷ, ἐν παντὶ τόπῳ σῶζεται. Ὁ ἀγαπῶν συντυχίας κοσμικῶν, τὸν κόσμον οὕτω μεμίσηκεν. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐρεθίζων πῦρ, ἐξεγείρει φλόγα, οὕτω καὶ κοσμικαὶ ὁμιλίας ἐξεγείρουσι πάθη ἐν καρδίᾳ μοναχοῦ. Ὁφελον τοὺς παρατυγχάνοντας, ἀδελφέ, σεαυτὸν μὴ βλάπτειν. Ὁ ἀγαπῶν συνομιλίαν γυναικῶν, ἐξεγείρει καθ' ἑαυτοῦ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Ἀκοὴν ἀγαθὴν ἀκούσαντες περὶ σοῦ οἱ γεννήσαντές σε, ὑπὲρ οἶνον καὶ κραιπάλην εὐφρανθήσονται. Ὁ ἀγαπῶν μέθην, πολλὰ ζημιωθήσεται· λέγει γὰρ καὶ πράττει ἅ μὴ δεῖ, καὶ συλᾷ τὸν ἴδιον πλοῦτον, καὶ μεταδίδωσι τοῖς ἐχθροῖς, ὡς ἀλλότριον· ἢ γὰρ μέθη ἐσκότωσεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. Εὐλάβης γενοῦ, ἀδελφέ· ἢ γὰρ εὐλάβεια γεννᾷ εἰρηνικὴν κατάστασιν. Εἰρηνικὴ δὲ κατάστασις τίκτει ἀπάθειαν. Ἔστω ἡ εὐλάβειά σου συνεζευγμένη τῇ ταπεινοφροσύνῃ, ὅπως γένη ἀληθινὸς μοναχὸς καὶ κληρονομῆσης τὴν ἀγάπην καὶ σωφροσύνην. Ἡ πολυλογία, ἀδελφέ, σκοτοῖ διάνοιαν· διάνοια δὲ ἐσκοτισμένη ἄγει πρὸς τὴν ἀναισχυντίαν· ἀναισχυντία δὲ μήτηρ ἐστὶ τῆς πορνείας. Ὁ ἀγαπῶν σιωπὴν ἀτάραχος διαμένει· ἀλλ' οὐδὲ τὸν πλησίον παροξύνει. Γέλως δὲ καὶ παρρησία ἀρχάριον, ὡς δηλητήριον, βλάπτει, καὶ μοναχῷ ἀσύμφορον. Τοὺς γὰρ νῦν πενθοῦντας καὶ κλαίοντας ἐμακάρισεν ὁ Κύριος. Ἥττημά ἐστι μοναχοῦ ἀκοή. Ἐπὶ τραπέζης δεῖ σιγᾶν. Ἀγάπα τὴν σιωπὴν, ἀγαπητέ, ἵνα σοι διαμεῖνῃ ἡ εὐλάβεια. Φύλαττε δὲ τὴν εὐλάβειαν, ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ τῆς πορνείας. Ὁ ἀντιλέγων ἡγουμένῳ καὶ ἀνυποτακτῶν οὐ χρονιεῖ περιπεσεῖν κακοῖς· ὁ δὲ ὑπακούων νουθεσίᾳ μειζοτέρου εὐφρανθήσεται μετὰ δικαίων. Ὁ καυχώμενος ἐπὶ ἰδίᾳ δυνάμει ἀπωθεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Ὁ ἀγαπῶν περισπασμούς καὶ μισῶν τὴν ἡσυχίαν, θλιβήσεται πολλά· ὁ δὲ ἡσυχάζων ἐν ταπεινοφροσύνῃ, εὐφρανθήσεται ἐν τῷ Κυρίῳ. Ὁ μὴ προαιρούμενος ἐστᾶναι καρτερῶς ἐν τῇ συνάξει, πολλὰ ζημιωθήσεται· ὁ δὲ ἐστὼς μετ' εὐλαβείας καὶ ὑπομονῆς, εἰσακουσθήσεται. Ὁ ἀργολογῶν ἐν καιρῷ τῆς συνάξεως, δισσην μέμψιν εὐρήσει, διότι καταργεῖ ἀπὸ τῆς εὐχῆς καὶ ψαλμωδίας ᾧ ὁμιλεῖ, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἔγγιστα αὐτοῦ ἰσταμένους. Ὁ ἀγαπῶν ἄσκησιν, εὐτονώτερος ἔσται· ὁ δὲ ἀγαπῶν μέθην, εἰς οὐδὲν καρτερήσει. Ὁ μισῶν τὸ ἐργάζεσθαι, περίεργος ἔσται· πολλὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία· ὁ δὲ ἀγαπῶν τὸ ἐργάζεσθαι, ἄλυπος διαμένει. Ὁ καυχώμενος ἐν περιβολῇ γονέων, ἀδόκιμος ἔσται· ἐν γὰρ παρατάξει πολέμου οὐκ ὠφελοῦσιν αὐτόν. Τίμα, ἀδελφέ, μικροὺς τε καὶ μεγάλους, ἵνα σε ὑψώσῃ ὁ Κύριος· ὁ γὰρ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ταπεινώσον κεφαλὴν ἡγουμένῳ, καὶ τοῖς προεστῶσι τῆς ἀδελφότητος ἐν Κυρίῳ ὑποτάγηθι· καρπὸς γὰρ τοῦ φόβου Κυρίου, ταπεινώσις. Ταπεινώσις δὲ οὐκ ἐν τῷ ταπεινωθῆναι τοῖς μειζοτέροις ὑποφαίνεται, ἀλλ' ἐν τῷ καὶ τοῖς μικροτέροις ἀπονέμειν τιμὴν. Γέγραπται γάρ· ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω· ὁ δὲ ἐξουθενῶν με, ἀτιμασθήσεται. Ἡμεῖς οὖν δοξάσωμεν τὸν Θεόν, ὅπως καὶ αὐτὸς δοξάσῃ ἡμᾶς σὺν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ. Καὶ ἐν τίνι δοξάσωμεν αὐτόν; Ἐν τῷ τηρεῖν τὰς ἐντολάς. Γέγραπται γάρ· οὐκ ἐν λόγῳ ἢ βασιλείᾳ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Καὶ ἄλιν· οὐ πᾶς ὁ μοι λέγων, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πρὸ πάντων, ἀδελφέ, φοβοῦ τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ φωτίσει σου τοὺς ὀφθαλμούς τῆς διανοίας. Ἀγάπα δὲ τὴν ταπεινοφροσύνην· ἢ γὰρ κατὰ Θεὸν ταπεινώσις, τεῖχος ἐστὶν ἄρρηκτον ἀπὸ προσώπου Ἐχθροῦ, καὶ πέτρα ἀντιδέρουσα καὶ συνθλάσασα τὰς μηχανὰς καὶ τὰ βέλη τοῦ Πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα. Ἐὰν θῆς ἐν τῷ λογισμῷ σου ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον ὕβριν καὶ ζημίαν καὶ

ἐξουδένωσιν, ἔση ὥσπερ γενναῖος πολεμιστής, καθωπλισμένος κατὰ τῶν ὑπεναντίων αἰεὶ τότε καὶ οἱ ἐχθροὶ ὀρώντες σου τὴν τοσαύτην σπουδὴν, καταπίπτουσιν ἀπὸ προσώπου σου. Ἐὰν βούλει δραμεῖν, κοπιάσαι δὲ μηδέν, τί τὸ ὄφελος; Τὴν ἀγνεῖαν τοῦ σώματός σου φύλαττε. Ἡ ἀγάπη μήτηρ ἐστὶ τῶν ἀρετῶν, ἡ δὲ ἀγνεῖα λύχνος καὶ στήριγμα. Λύχνος δὲ τούτων, ἡσυχία· τεῖχος δὲ αὐτῶν, φόβος Κυρίου. Τηρήσωμεν, ἀδελφοί, τὴν ἀγνεῖαν τοῦ σώματος ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, ἵνα ἡμᾶς συγκαταριθμήσῃ Κύριος μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ Ἀγγέλων. Ἐπὶ τῷ ἀγαπῶντι τὴν ἀγνεῖαν εὐφραίνεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ τὴν ὑπομονὴν δωρεῖται αὐτῷ. Τοιγαροῦν ἡ ἀγνεῖα κατορθοῦται δι' ἐγκρατείας καὶ πραότητος καὶ τῆς ἐν ἀγάπῃ ἡσυχίας. Ὅθεν χρὴ ἡμᾶς στέλλεσθαι ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, μήποτε ὑποψίαν δῶμεν τοῖς ἡμᾶς θεωροῦσι. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώπων. Εἰ δὲ τις φιλόνηκος ἐστίν, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Ἄκουε δὲ πάλιν αὐτοῦ λέγοντος· σὺ μὲν καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Διὰ γὰρ, φησὶν, ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; Ὅθεν ἀναγκαῖον παραδέχεσθαι παραίνεσιν ἀνθρώπων φοβουμένων τὸν Κύριον, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. Κατὰ τὸν λέγοντα· ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ πάλιν· ἵνα ἐντραπῇ ὁ ἐξεναντίας, μηδὲν ἔχων φαῦλον πρᾶγμα. Εἶπε γὰρ ὁ Κύριος τῆς δόξης· οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ ἐν προφάσει μεταδόσεως τὴν ἀγιότητα ἀπολέσωμεν· ἔθος γὰρ ἐστὶ τῷ Ἐχθρῷ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακὸν κατεργάζεσθαι. Ὁ γὰρ ἀμαρτάνων καὶ δοκῶν κρύπτειν ἀπατάται· οὐδὲν γὰρ κρυπτόν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. Ἐὰν ὑποβάλλῃ σοι ὁ Ἐχθρὸς ἐπιθυμίαν σαρκός, εἰπέ πρὸς αὐτόν· μή μοι γένοιτο ἔτι λυπήσαι τὸ Πνεῦμα <τὸ> Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθην εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως· ἀρκετὸς γὰρ μοι ὁ παρεληλυθὼς χρόνος. Γέγραπται γάρ· πᾶν ἀμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὃ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. Περὶ δὲ τοῦ κατὰ διάνοιαν πολέμου ἐκ μέρους μεμάθηκα. Ἀδελφὸς γὰρ ἠρωτήθη ὑφ' ἐτέρου ἀδελφοῦ λέγοντος· οἱ ῥυπαροὶ λογισμοὶ τaráσσουσί με. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· οἱ ἅγιοι γέροντές τισιν ἐπέτρεπον τοὺς λογισμοὺς ἔνδον ἀφιέναι εἰσελθεῖν, καὶ τότε πολεμεῖν πρὸς αὐτούς· τοῖς δὲ ἀσθενεστεροῖς μηδ' ὄλως συνομιλεῖν παρήγγελον, μήποτε τῆς μνήμης ἐγχνονιζούσης γενήσεται πάθος δυσίατον. Τότε εἶπεν ὁ ἀδελφός· καὶ τί ἐστὶ τὸ ἔνδον ἀφιέναι εἰσελθεῖν τοὺς λογισμοὺς, καὶ τότε πολεμεῖν πρὸς αὐτούς; Ἄκουε, φησὶν· ἡνίκα ἂν ἐπάγῃ ὁ Ἐχθρὸς ἐνθύμησιν αἰσχροὺς καὶ λογισμοὺς ῥυπαροὺς, εὐθύς παρίστησι κατὰ διάνοιαν γυναῖκα εὐπρόσωπον, ἢ τι τῶν ὁμοίων τῶν ἀπατώντων πρὸς φθοράν. Καὶ ταῦτα ὀρών ὁ κατὰ διάνοιαν πολεμῶν, οὐ τaráττεται ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀλλ' ἴσταται γενναίως ἀπ' ἐναντίας αὐτῶν, πολεμῶν πρὸς αὐτούς σφοδρῶς. Εἶτα ἀνοίγει αὐτοῖς, καὶ ἀποκλείει αὐτούς· καὶ ἔνδον αὐτῶν γενομένων καὶ τῆς ὕλης, δι' ἧς πολεμοῦσι, πρὸς αὐτούς [καὶ] λέγει· αὕτη ἐστὶν ἡ ἴσταμένη πρὸς ὑμᾶς, περὶ ἧς ἐνοχλεῖτέ μοι καθ' ἐκάστην ἡμέραν· καὶ γὰρ καὶ φαντάζετέ μοι τὴν διάνοιαν <καὶ> τaráσσετέ μοι τὴν ψυχὴν. Θέλω οὖν γνῶναι ἀκριβῶς, τίς αὐτῆς ἡ χρεία; Καὶ προστάσσει μάχαιραν αὐτῷ ἐνεχθῆναι κατὰ διάνοιαν, καὶ λαβὼν ἀναπτύσσει αὐτὴν ἐν τῇ γαστρὶ, κατὰ διάνοιαν, λέγων· θέλω γνῶναι, τί ἄρα εὐρίσκω ἐν αὐτῇ· κάλλος ἢ σαπρίαν; Καὶ ἀναπτύξας, φησὶ, τὴν κοιλίαν αὐτῆς, εὐρίσκει ἔνδον ὅπερ πάντες οἶδαμεν· φανεροῦται γὰρ ἐκ μέρους ἡ αἰσχροτής τῆς ἐπιθυμίας. Οἱ οὖν ἐναντίοι θεασάμενοι τὴν γενομένην αὐτοῖς ἤτταν, θορυβοῦσι σκυβαλεῦσαι τὸν λογισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ, φοβούμενοι, ἵνα, θολώσαντες τὴν διάνοιαν ὑφ' ἐτέρων λογισμῶν, καταργήσωσι τὸν ἐνεστῶτα ἀγῶνα, δειλιῶντες μήποτε φανερωθῇ αὐτῶν τελείως ἡ αἰσχρὴ. Ὁ ἐξεναντίας πολεμῶν πρὸς αὐτούς

λέγει· τί ἄλλα ἀντ' ἄλλων προσάγειν βούλεσθε; Οὐ γὰρ ἐάσω ὑμᾶς ἐξελθεῖν, ἕως οὗ ἐρευνήσω πάντα ἀκριβῶς τὰ τοῦ πράγματος, εἰ ὄντως ἄξιόν ἐστιν ἀγαπήσεως, ὃ ὑμεῖς ἐπηνέσατε. Τότε ἀποκλείει ὁ ἀδελφὸς τὸ πτώμα ἐν τῷ ἐσωτέρῳ ταμείῳ, ἕως τριῶν ἡμερῶν ἢ τεσσάρων. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀνοίγει ὁ ἀδελφός, θεάσασθαι τὸ πτώμα βουλόμενος. Καὶ πρὸ τοῦ αὐτὸν εἰσεῖναι, ἀπαντᾶ αὐτῷ ἢ ἀφόρητος ἐκείνη δυσωδία· καὶ συμφράσσων τῇ χειρὶ τὸ στόμα σὺν τῇ ὀσφρῆσει, ἐννεύει ὑποδεικνύων τοῖς ὑπεναντίοις λογισμοῖς, καὶ συνεργοῖς τῆς ἀμαρτίας, τὸ τέλος τοῦ πράγματος. Εἶτα λέγει πρὸς αὐτούς· τί ἀποκρίνεσθε πρὸς ταῦτα; Οἱ δὲ αἰσχυρόμενοι διαλυθήσονται, ὡσεὶ καπνὸς ἐν ἀέρι. Καὶ οὕτως γίνεται ὁ ἀδελφὸς ὑψηλότερος τῶν παθῶν, τῆς χάριτος συνεργούσης. Καὶ ἐξομολογούμενος τῷ Κυρίῳ, λέγει· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε, ὁ Θεὸς μου, ὅτι οὐ παρέδωκάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν μου, ἀλλ' ἔσωσάς με ἐκ παγίδος θηρευτῶν. Καὶ ἡ σὴ χάρις, Κύριε, ἐφώτισέ με τοῦ συνιέναι ταῦτα. Οὐ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ μου διεσώθην ἐκ τῆς παγίδος αὐτῶν. Ἔχωμεν οὖν, ἀδελφοί, τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν διαπαντός, ὅπως ἡμᾶς αὐτὸς σκεπάσῃ· δίχα γὰρ τῆς τοῦ Θεοῦ σκέπης ἄνθρωπος οὐδὲν ἐστι. Πολλὴ γὰρ ἡ κακοτεχνία τῶν Ἐχθρῶν ἡμῶν, ἀλλὰ περισσότερα ἐστὶν ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, κυκλοῦσα τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὐ συγχωρούμεθα ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν οὖν τὸν Θεόν, τὸν βοηθοῦντα ἡμῖν καὶ σώζοντα ἡμᾶς, ἐν ὅλῃ δυνάμει, καὶ τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτούς. Ἔχε κατὰ νοῦν τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς σου, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ὅταν μέλλῃς κατακεῖσθαι ἐν τῷ ψιαθίῳ σου ψυχορραγῶν. Οἴμοι, οἴμοι, οἴος φόβος καὶ τρόμος περιέχει τὴν ψυχὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἀγαπητὲ ἀδελφέ; Ἐάν τι ἀγαθὸν πεποίηκεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἐν ᾧ παρώκησεν ἐν αὐτῷ, ἐὰν θλίψιν καὶ ὄνειδισμὸν ὑπήνεγκεν διὰ τὸν Κύριον καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐποίησε, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἀνάγεται εἰς οὐρανούς ὑπὸ ἀγίων Ἀγγέλων ὀδηγουμένη. Καθάπερ ἐργάτης μοχθῶν καὶ ἐργαζόμενος δι' ὅλης ἡμέρας, προσδοκᾷ τὴν δωδεκάτην ὥραν, ἵνα μετὰ τὸν κάματον δεξιόμενος τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἀναψύξῃ· οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δι καίων τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσδέχονται, αἱ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν, φόβῳ καὶ τρόμῳ συνέχονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ. Καθάπερ κατάδικος συλληφθεὶς ὑπὸ ὑπηρετῶν, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενος εἰς κριτήρια, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων τρέμουσιν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀτελεύτητον βάσανον τοῦ αἰωνίου σκότους. Κἂν τις εἴπῃ, ἄφετέ με πορευθῆναι εἰς ἐκεῖνον τὸν κόσμον, ὅπως τοῦ λοιποῦ μετανοήσω· οὐκ ἔσται ὁ ἀπολύων. Ἀκούεται γὰρ ὁ τοιοῦτος· ὅτε εἶχες καιρὸν, οὐκ ἐμετανόεις, καὶ ἄρτι ἤλθες μετανοῆσαι; Ὅτε ἀνέωκται τὸ στάδιον ἅπασιν, οὐκ ἠγωνίζου, καὶ νῦν θέλεις ἀγωνίσασθαι, ὅτε πᾶσαι αἱ θύραι ἐκλείσθησαν καὶ ὁ καιρὸς τοῦ ἀγῶνος παρήλθεν; Οὐκ ἤκουσας τοῦ λέγοντος· γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν; Ταῦτα δὲ προγινώσκοντες, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ὡς καιρὸν ἔχομεν, μετανοήσωμεν, ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐκ τῆς ὀργῆς, τῆς ὑπερχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ ἀξιώσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τῶν Ἁγίων. Εὖξαι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, τοῦ λέγοντος καὶ μὴ ποιούντος. Γέγρα πται γάρ· ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰς ἀμαρτίας, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 48 Πρὸς ἀκηδιαστὴν μοναχόν, λέγοντα· ἀφίημι, εἰς τὸν κόσμον ὑπάγω. Παραίνεις μὴ Ἔφη ὁ Θεὸς τῆς δόξης· εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι [καὶ] πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. Τί στενὴ ἢ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. Καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐρὼν αὐτήν καὶ ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτῆς; Οἱ Ἅγιοι πάντες. Εἰς ἣν ἔδραμε τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, Παῦλος, καὶ τελέσας τὸν δρόμον τὸν στέφανον ἐκομίσατο. Διὸ καὶ ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτῆς, λέγων· ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτούς, ὡς Θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν

στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι· ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες. Καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, εἰδότες ὡς κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν τὴν αὐτὴν ὁδὸν κατέχειν ἄχρι τέλους, εἰς ἣν καὶ ἐστρατεύθημεν. Ἦσυχαστῆς εἶ; Ἀναλόγισαι τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κατακεκλεισμένους, ὅτι οὐ μόνον κατακεκλεισμένοι εἰσίν, ἀλλὰ καὶ σίδηρος περίκειται αὐτοῖς περὶ τὸν τράχηλον· οἱ δὲ καὶ ἐν ζύλῳ βέβληνται. Ἐρημίτης εἶ; Ἀναλόγισαι τοὺς ποιμένας τῶν προβάτων, οἷους κινδύνους ὑπομένουσιν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ ὄρεσι, καὶ τῷ μὲν χειμῶνι στυφόμενοι ὑπὸ τοῦ ψύχους, τῷ δὲ θέρει συγκαίόμενοι ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Ἐν κοινοβίῳ εἶ; Ἐνόησον τὸ γεγραμμένον· τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδιά μία, καὶ οὐδεὶς τι τῶν ὑπαρχόντων ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα κοινά. Τὴν σειρὰν ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς τὴν θάλασσαν πλέοντας· οὗτοι γὰρ θαλασσομαχοῦντες τὴν αὐτὴν τέχνην ἐγχειρίζουσι. Τὰ μικρὰ σπυρίδια ἐργάζη, τὰ λεγόμενα μαλάκια; Ἀναλόγισαι τοὺς βρεγκαρίους. Καλλιγράφος ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς κλείστας καὶ λεπτοουργούς· πλὴν μὴ διάστρεφε θεῖους λόγους γεγραμμένους ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Τί γὰρ τούτου μεῖζον ἀμάρτημά ἐστι· τὸ ποιεῖν τὸ γλυκὺ πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν γλυκὺ· τὸ φῶς σκότος καὶ τὸ σκότος φῶς, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀναγινωσκόντων; Οὐαὶ τῷ ποιοῦντι ταῦτα· τίθησι γὰρ σκάνδαλα ψυχῶν ὁ τοιοῦτος. Τὸ κεντητὸν ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς μάρμαρα πρίζοντας. Χαρτοκόκκινα ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς λωροτόμους. Τὸ σίβινον ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς κανναβαρίους. Καννοπλόκος ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς τὴν αὐτὴν τέχνην ἐγχειρίζοντας κοσμικούς. Τὸ σκολάκιν ἐργάζη, ἥτοι τὴν ἐραϊάν; Ἀναλόγισαι τοὺς φασκιαρίους. Τὸ λίνον ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς λινυφεῖς. Λινυφικὸν ἐργάζη; Ἀναλόγισαι τοὺς σηρικαρίους. Ἐν τῷ ἄρτοκοπέῳ σε κατέστησαν; Ἀναλόγισαι τοὺς δημοσιαρίους. Ἐν τῷ κήπῳ σε κατέστησαν; Ἐνόησον τοὺς γναφεῖς, οἵτινες τὸν χειμῶνα ὡς τὸ θέρος ἐπιτελοῦσι, ποιοῦντες τὴν ἐργασίαν ἐν ὕδασι. Ἐν τῷ μαγειρείῳ σε κατέστησαν; Ἀναλόγισαι τοὺς βαφεῖς, εἴτε τοὺς τὴν χαλκευτικὴν τέχνην ἐργαζομένους, οἵτινες τὴν νύκτα ὡς ἡμέραν ἐπιτελοῦσι τῷ πυρὶ ἀντιμαχόμενοι καὶ τῇ ἐξουσίᾳ ὑποτασσόμενοι, καὶ ὑπομένουσιν ἐνοχλούμενοι· καὶ ὑπὸ ἀρχόντων πολλακίς βιαζόμενοι, τῆς ἑαυτῶν ἐργασίας οὐκ ἀμελοῦσι. Θυρωρὸν σε κατέστησαν; Ἀναλόγισαι τοὺς ὑπηρέτας τῶν ἐπιγείων ἀρχόντων. Διακονητὴν σε κατέστησαν, ἥτοι οἰκονόμον, ἥτοι ἡγούμενον; Ἐνόησον τὸν εἰπόντα· Πρεσβυτέρους οὖν παρακαλῶ τοὺς ἐν ὑμῖν, ὡς συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὃς καὶ τῆς μελλούσης δόξης ἀποκαλύπτεσθαι κοινωνός, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, κατὰ Θεόν, μὴ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν, ἀλλὰ τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ φανερωθέντος τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, κομεισθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Καὶ ἵνα μὴ καθ' ἓνα λέγοντες, δόξωμεν μηκύνειν τὸν λόγον, πᾶν ὅ,τι ἂν ἐργάζη καὶ ἐπαγάγη σοι ὁ Ἐχθρὸς ἀκηδῖαν ἐν τῷ ἔργῳ, τὴν καθ' ὁμοιότητα τέχνην ἐγχείρησον πρὸς ἀντίρρησην τοῦ Ἀντιπάλου· πᾶν δὲ ὅ,τι ἂν ποιῆς, εἴτε ἐν ἔργῳ ἢ ἐν λόγῳ, μάρτυρα ἔχε τὸ συνειδὸς σου, ὅτι κατὰ Θεόν ἐστι τὸ γινόμενον, καὶ σῶζῃ. Λέγε δέ μοι καὶ αὐτός, παρακαλῶ, ὅτι ἔάν ἀρνησάμενος τὴν

χάριν τοῦ καλέσαντός σε εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν, καὶ πορευθεὶς εἰς τὸν κόσμον, τί μέλλεις ποιεῖν, ὡς ὑπολαμβάνει σου ὁ λογισμὸς; Μᾶλλον δέ, τί σοι ἐνέβαλεν ὁ πολέμιος τῶν ψυχῶν ἡμῶν; Ὅτι, ἐὰν ἀθετήσης τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν σοι, βασιλεῦσαι ἔχης; Εἰ δὲ καὶ βασιλεύσεις, οὐχὶ θάνατός σε διαδέξεται; Εἰ δὲ καὶ οὐσίας πολλὰς κληρονομήσεις, καὶ συναγῆς πλοῦτον εἰς πλῆθος, οὐχὶ ἄλλοις αὐτὰ καταλιπὼν γυμνὸς ἀπελεύση ἐντεῦθεν; Κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου· οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. Ὁ δὲ σπεύρων εἰς τὸ Πνεῦμα, ἐκ τοῦ Πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. Κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ἐάνπερ ἀπαρνησάμενος τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ καταλάβῃς τὰς προτέρας ὑπολήψεις, ἅς εἶχες πρὸ τοῦ ἐνάρξασθαί σε ἐν τῷ μονήρει βίῳ· ἀλλὰ γείτοσί τε καὶ φίλοις, οἰκείοις τε καὶ συγγενέσι παραβάτης ἔση. Τίς γὰρ ἠνάγκασέ σε ἐνάρξασθαί ἔργον, ὃ οὐκ ἠδύνασο πληρῶσαι; Εἰ καὶ ὁ νόμος οὐ λέγει τοῦτο; Ἐν γὰρ τῷ νόμῳ γέγραπται· εἴ τις ἐστὶν ἀνὴρ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκπορευέσθω εἰς πόλεμον· ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ δειλιάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Νῦν οὖν ὃ ἤρξω, ἐπιτέλεσον. Εἰ δὲ καὶ προελήφθης ἐν παραπτώματί τινι, μὴ ἔμμενε εἰς τὸ πτώμα, ἀλλ' ἐπιστρέφου πρὸς Κύριον ἐν ἀληθείᾳ. Ἔστιν ἐν οὐρανῷ ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀμαρτίας τῶν ἐπιστρεφόντων πρὸς αὐτόν. Μόνον μὴ συγκατάθου τῷ λογισμῷ τῆς κακοφροσύνης. Οὔτε γὰρ λέοντες, οὔτε δράκοντες, οὔτε βάρβαροι βλάψαι δυνήσονται, ὅσον ἢ κακοφροσύνη τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῇ. Πολλοὶ γὰρ ταύτην ἀποσεισάμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ τοῖς τρόποις αὐτῆς μὴ κοινωνήσαντες, ὑπὸ βαρβάρων ἐτιμήθησαν, καὶ λέοντες καὶ δράκοντες ἠδέσθησαν αὐτούς. Φλόξ πυρὸς οὐκ ἴσχυσε φλογίσαι τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, οὔτε εὐρέθη ἐν αὐτοῖς ὕλη κακίας, ἀλλ' ἀγαθωσύνης. Ἡ δὲ κακοφροσύνη ἀνιλεῶς κόπτει τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς· οὐ γὰρ ἐστὶ κακία, ἧς οὐκ ἔστι μήτηρ ἢ κακοφροσύνη. Ἡ μὲν γὰρ φιλαργυρία δηλονότι ρίζα ὑπάρχει πάντων τῶν κακῶν, κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· ρίζα πάντων τῶν κακῶν ἢ φιλαργυρία. Ἡ δὲ ρίζα ἐπ' αὐτῆς πεφύτευται· αὕτη γὰρ ἐκτρέφει καὶ αὖξει τὰ τῆς κακίας στελέχη. Τί ταύτης χαλεπώτερον ἐν κόσμῳ, ἢ τις τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς ἐκδότους παραδίδωσι καὶ φυγάδας αὐτοὺς παρεσκεύασε γενέσθαι; Φεύγει γὰρ ὁ ἀσεβής, μηδενὸς διώκοντος, ὃ δὲ δίκαιος πέποιθεν, ὥσπερ λέων, ἐν τῇ αὐτοῦ πολλῇ παρρησίᾳ. Ὁ δὲ κατασχεθεὶς, οὐχ ὑπὸ βαρβάρων χειρῶν κολασθήσεται, οὐκ ἐπὶ ξένης γῆς, ἀλλ' ἐνθα ἐγεννήθη, ἐνθα ἀνετράφη, καὶ ὑπὸ ἰδίων συμφυλετῶν κατακλιζόμενος καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου δεόμενος, καίπερ οὐ κρυπτῶς ἐπιφέρεται τούτῳ τὰ βασανιστήρια, ἀλλ' ἐμφανῶς· οὐ περὶ ἀγαθοεργίας, ἀλλὰ διὰ κακοφροσύνης. Τοὺς γὰρ πεσόντας δι' αὐτῆς πάντες κατακρίνουσι, πάντες τούτους αἰτιῶνται. Οὐδεὶς ὁ βοηθῶν, οὐδεὶς ὁ ῥυόμενος. Ἐὰν ἐξακολουθήσης τῇ κακοφροσύνῃ, κατὰξαι σε εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ ἄδου. Αὕτη καὶ δυνάστας κατέστρεψε καὶ οἴκους ἐρήμωσε καὶ βασιλεῖς ἐσάλειψε καὶ εἰς πτώσιν παρέδωκεν. Ἀπόστα ἀπ' αὐτῆς, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, μὴ οὖν συνδεσμευθῆς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς. Οἱ γὰρ δεσμοὶ αὐτῆς δεσμοὶ σιδηροῖ, καὶ αἱ πέδαι αὐτῆς χαλκαῖ. Αὕτη κατέστρεψεν ἀσφαλῶς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτήν. Ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ πτώμα αὐτῆς γέγονεν ἐξαίσιον, καὶ μετὰ θάνατον ὄλεθρος. Καὶ τί τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἀλλ' ἡ κακοφροσύνη; Μισεῖ τὴν ἀλήθειαν, ἀγαπᾷ τὸ ψεῦδος, παιδείαν οὐ παραδέχεται, ἀπαιδευσία χαίρει, ἐλέγχους οὐ παραδέχεται, νουθεσίαν δὲ ἀποβάλλεται, ἡδονὰς τρέφει, Θεοῦ καταφρονεῖ, ἀνθρώπους οὐκ ἐντρέπεται. Ἀρχὴ αὐτῆς ἀφοβία Θεοῦ, τέλος δὲ αὐτῆς ὄλεθρος καὶ ἀπωλείας κληρονομία. Κύριε, Κύριε, ὁ ἀνοιξας ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ ἐκ γενετῆς, ἀνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν, τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τοὺς βρόχους αὐτῆς. Μὴ οὖν ἀθετήσωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀγαπητέ. Ἡ οὐκ οἶδας, ὅτι χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἑννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις, οἵτινες οὐ χρειαν ἔχουσι μετανοίας; Τί δὲ ἐστὶν ἡ θλιψὶς τοῦ

αἰῶνος τούτου, ὡσαύτως καὶ ἡ χαρὰ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπάρχει, ἀγαπητέ; Κρεῖσσον οὖν ὑπομεῖναι τὰς τυχούσας θλίψεις, ἢ τὴν ἀπάτην. Ἔοικε γὰρ ἡ δόξα τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἡ ἀπάτη φλογὶ πυρός, ἣτις κατέφαγε τὰ ἐπικείμενα ξύλα καὶ εὐθέως ἐσβέσθη. Καὶ ἡ τηλικαύτη φλόξ εἰς τέφραν καὶ κόνιν ἀπέβη. Ὁ δὲ ὑπομένων θλίψιν διὰ τὸν Κύριον, ὅμοιός ἐστι τῷ οἰκοδομοῦντι τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἐπὶ πέτραν. Διό, ἀδελφέ, ἀνάνησον πρὸς Κύριον, παρακαλῶ. Μνησθῶμεν τοῦ ἀπαραιτήτου βήματος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς αἰωνίου κρίσεως καὶ τῆς φύσεως ἡμῶν τῆς ἀσθενοῦς. Τί ἐλαχιστότερον κώνωπος, καὶ τὴν τούτου ἀπειλήν οὐ δυνάμεθα φέρειν. Τί ποιήσωμεν τὸν ἰοβόλον καὶ ἀκοίμητον σκώληκα; Ἐσπέρας δὲ γενομένης, ἔρεϊ τις ἄψον λύχνον, ὅτι σκοτία ἐστί. Τί ποιήσωμεν τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ ζοφερὸν καὶ ἀφεγγές; Ἐὰν δὲ καίηται τις ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ὑπὸ τὴν σκιὰν φεύγει. Τί ποιήσωμεν τὴν ἄσβεστον γέενναν τοῦ πυρός; Λάβωμεν ὑπόδειγμα, ἀγαπητοί, ἐκ τῶν ὀρωμένων πραγμάτων, περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. Ἐάν τις πράξῃ φαῦλον καὶ γνωσθῇ καὶ παραπεμφθῇ εἰς φυλακὴν ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐν ποίᾳ αἰσχύνῃ καὶ θλίψει ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ; Εἴπερ πολλάκις καὶ ὑπὸ οἰκείων ὑπηρετούμενος καὶ ὑπὸ συγγενῶν θεραπευόμενος καὶ ὑπὸ φίλων παραμυθούμενος καὶ ὑπὸ γνωρίμων συνεχῶς ἐπισκεπτόμενος, καὶ ταῦτα οὕτως ἔχων, οὐκ ἀφίσταται ἢ λύπη ἀπ' αὐτοῦ. Τέλος δὲ ῥημάτων, εἴτε διὰ τῆς τῶν φίλων παραμυθίας, περιδρομῆς τε καὶ παρακλήσεως, εἴτε καὶ διὰ δόσεως χρημάτων ἴσως ἐλπίδας ἔχει ποτὲ καιρῷ, τῆς φυλακῆς ἀπαλλαγῆναι. Ἐκεῖ δὲ ὁ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἔργων, οὐκ ἔχει τοὺς παρακαλοῦντας. Οὐ πατὴρ περιτρέχει, οὐ μήτηρ παρακαθημένη καὶ παραμυθουμένη, οὐ συμπάθεια γυναικός, οὐ φίλων. Οὐκ ἀγγελία ἀγαθὴ, οὔτε ἀκοὴ εἰρήνης, οὔτε φῶς, οὔτε ὀρνέων ἦχος εὐμελῆς, οὐ τροπῶν ἀλλαγὴ καὶ μεταβολὴ καιρῶν, οὔτε φωνὴ μουσικῶν καὶ χαρμοσύνη. Πάντα γὰρ ταῦτα ἦρθη ἐξ ἀσεβῶν, ἢ δὲ μερὶς αὐτῶν τὰ ἐναντία. Καθὼς γέγραπται· ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας· πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἢ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν. Ὅτι δίκαιος Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν· εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Δεηθῶμεν οὖν τοῦ Κυρίου ἐξ ὅλης ψυχῆς, ὅπως σκεπάσῃ ἡμᾶς. Χαίρει γὰρ ἐπὶ τοῖς σωζομένοις· διὸ καὶ ἠτοίμασεν αὐτοῖς ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Ταῦτα μνήσθητι, καὶ ἐπιστρέφου πρὸς Κύριον. Μὴ γίνου ὡσπερ ἄξινη ἐν χειρὶ Διαβόλου, ἐκκόπτων φυτὰ καρποφόρα· μηδὲ ὡς ἄνεμος καύσων, διαφθείρων καρποὺς ἀγαθοῦς. Οὐκ οἶδας, ἀγαπητέ, ὅτι ἐν παρατάξει πολέμου, ἐὰν τρωθεὶς ἀνὴρ πέσῃ ἐκ τῆς παρεμβολῆς, δειλίαν παρέχει τοῖς συμμαχοῦσι; Σὺ δὲ νόει τὸ εἰρημένον. Ἐὰν δὲ καθοπλίση τις ἑαυτὸν ἀνδρείως κατὰ τῶν ὑπεναντίων, καὶ τοὺς ῥαθυμοτέρους καὶ τοὺς δειλοὺς τῇ καρδίᾳ διεγείρει τῇ προθυμίᾳ. Οὐ μνημονεύεις, ἀγαπητέ, οἷαν κατάνυξιν εἶχες πρότερον, ὅτε ἦρξω εἰς τὸν μονήρη βίον; Ποῦ τοίνυν ἐστὶν ἡ κατάνυξις ἐκείνη, ἢ πλήρης τῶν δακρύων ἐκείνων; Ποῦ ὁ οὐράνιος πόθος, ἢ ἀνυπόκριτος εὐλάβεια; Ποῦ ἡ ταπεινώσις, ἢ ἀνάγουσα εἰς οὐρανοῦς; Ποῦ ἡ σιωπὴ, ἢ πλήρης ἔνδον τῶν προσευχῶν; Ποῦ ἡ φυλακὴ τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ λογισμοὺς καθαρὸς τίκτουσα; Ποῦ ἡ ἀγάπη, ἢ Θεὸν δυσωποῦσα; Ταῦτα μισήσας καὶ ἀπωσάμενος, τί ἄρα ἐκτὴ σω; Ὁργὴν, θυμόν, κραυγὴν καὶ βλασφημίαν, ἀκρασίαν καὶ ἀναίδειαν καὶ στόμα ἀχαλιναγώγητον. Οἷμοι, πῶς ἐγένετο ἡ καρποφόρος γῆ εἰς ἄλμην ὑπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ; Οὗτοι εἰσὶν οἱ λόγοι, οὓς συνέθου δουλεύειν Θεῷ καὶ ὑπομένειν εἰς τὸ σωτήριον αὐτοῦ; Αὐταὶ εἰσὶν αἱ προσευχαί, ἃς προσηύξω τῷ Θεῷ ἐν τῇ θλίψει σου; Ὅρα, ἀγαπητέ, μήπως ὁ παρενοχλῶν σοι καὶ σπεύδων σε ἀπορρῆξαι τῆς ἀδελφότητος, αὐτὸς πρόξενός σοι γένηται θανάτου πικροῦ καὶ ἀσχήμονος. Ἀλήθειαν λέγω· ὅτι ἐγὼ ἔγνων καὶ ἕνα καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἀδελφὸν ἀπὸ μονῆς ἀποστάντας καὶ τὸν κοσμικὸν βίον ἀναλαβόντας, καὶ οὐκ ἐχρόνισαν ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ'

ἐν θανάτῳ πικρῷ καὶ ἀσχήμονι τὸν βίον κατέλυσαν. Ὅθεν παρακαλῶ σε, ἀδελφέ, ἀντίστα αὐτοῖς καὶ ἐγκρατῆς γενοῦ τῆς ἐπιθυμίας καὶ μὴ συγκαταθῆς τοῖς θέλουσι σε εὐάλωτον ποιῆσαι, ἀλλ' ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ. Ἄνω τὰς χεῖρας ὡς Μωυσῆς, καὶ ὁ Κύριος πολεμήσει αὐτοὺς ἀορασίᾳ ὑπὲρ ἡμῶν. Μὴ οὖν φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Πολλάκις γὰρ ὑποβάλλουσί σοι ἀσθένειαν σαρκὸς καὶ ἀνορεξίαν στομάχου, ὑποψίαν μειζοτέρου, φόβον ἠγουμένου, καὶ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου, καὶ τὴν προτέραν διαγωγὴν, καὶ μνήμην τῶν κατὰ σάρκα γονέων. Καὶ ταύτας ἀνάπτουσιν, ἵνα ψυχὴν πολιορκήσωσιν. Οὐκ ἀναλογίζη ὅτι ἐὰν σχῆ τις υἱὸν κακοῦργον, τοῦτον κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν γονέων κολάζουσιν οἱ νόμοι, καὶ οὐδεὶς ὁ δυνάμενος αὐτὸν ἐξελέσθαι ἐκ χειρὸς τῶν τιμωρούντων; Πόσον οὖν μᾶλλον δοκεῖς πλείονα φόβον ἔχειν τὸ κριτήριον τὸ μέλλον, ὅπου βασιλεῖς καὶ τύραννοι, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ παρίστανται συνεχόμενοι τρόμῳ δεινῷ; Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτὸν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, καὶ μὴ καταφρόνει τοῦ δικαίου καὶ ἀπαραλογίστου Κριτοῦ, μηδὲ τῆς μηδέποτε σβεννυμένης φλογός. Εἰ δὲ καταφρονεῖς, δοκίμασον ἀπεντεῦθεν, εἰ δύνασαι τὴν δριμύτητα τοῦ πυρὸς καὶ τὴν βάσανον ὑπενεγκεῖν. Ἄψον λύχνον καὶ ἐπίθεε τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου, καὶ ἐὰν δύνασαι βαστάσαι τὰς ὀδύνας, τάχα δυνήσῃ σεαυτῷ κάκει βοθηῆσαι. Εἰ δὲ ὄλον τὸ σῶμα ἔξω τοῦ πυρὸς τυγχάνει, καὶ τοῦ μικροῦ τούτου τὰς ὀδύνας οὐ δύνασαι φέρειν, τί ποιήσωμεν, ὅταν ὄλον τὸ σῶμα σὺν τῇ ψυχῇ ἐμβληθῆ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς; Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν ἀφρόνων· κἀγώ, φησὶν, ἤθελον ὑπομεῖναι· ἀλλὰ τί ποιήσω; Ἀσθενὴς γάρ εἰμι καὶ ὀλίγωρος· εἰ γὰρ ἤθελέ με ὁ Θεὸς σωθῆναι, παρεῖχε μοι ὑπομονήν. Δεῦτε, ἴδετε, ἀδελφοί, ψυχὴν αἰχμαλωτιζομένην, οὐχ ὑπὸ βαρβάρων καὶ μαχαίρας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς κακοφροσύνης. Θεὸν γὰρ τὸν ἀγαθὸν αἰτιᾶται, τὸν πάντα ἄνθρωπον σωθῆναι θέλοντα καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, τὸν δι' ἡμᾶς σταυρὸν ὑπομείναντα. Αὐτὸς προσκαλεῖται λέγων· δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστι. Καὶ πάλιν λέγει· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Πῶς οὖν λέγεις· εἰ ἤθελέ με σωθῆναι ὁ Θεός, ἐδίδου μοι ὑπομονήν; Ἴνα τί ἀπατᾷ σε ὁ ἔχθρος, καὶ ἀνέχη τῆς αὐτοῦ συμβουλῆς; Ἴνα τί σοι τοσαύτη ζημία, ἀποδύσασθαι στολὴν δόξης καὶ χωρίζειν σεαυτὸν τῆς τῶν Ἀγγέλων διαγωγῆς καὶ κυλίεσθαι εἰς πάθη ἀτιμίας; Ἴνα τί σοι αὕτη ἢ αἰσχύνη; Ἴνα τί σοι τοῦτο τὸ ὄνειδος; Ἀκοῦσαί σε ἀπομόναχον, καὶ κληθῆναι ἴδε ὁ ἀθετῶν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ αὐτοῦ; Ἴνα τί σοι ὁ θάνατος οὗτος; Εἰδέναι σεαυτὸν ἐμβαλλόμενον εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος, κατέχοντα καρπὸν αἰσχύνης, τοὺς δὲ ὑπομένοντας εἰς τὸ σωτήριον τοῦ Κυρίου ἀδελφούς, ἔστεφανωμένους καὶ εἰσαγομένους εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτῶν; Ποῦ δὲ φυγεῖν δυνήσῃ; ἢ ποῖος τόπος ὑποδέξεται σε φεύγοντα ἐκ προσώπου Κυρίου, ὃν βούλει ἀθετῆσαι; Διὸ ὑπέμεινον, παρακαλῶ, μήποτε ἔλθῃ ἐπὶ σὲ τὸ γεγραμμένον· κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπεγνωκόσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς· συμβέβηκε γὰρ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον· καὶ ὅς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρικὸν ἐπικερδῆ. Ἐννοηθῶμεν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ὅτι ξένοι καὶ πάροικοι ἐσμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· πολλοὶ γὰρ ἐγερθέντες τὸ πρῶτ' τὴν ἐσπέραν οὐ κατέλαβον· ἕτεροι δὲ κοιμηθέντες τῇ ἐσπέρᾳ εἰς τὸ πρῶτ' οὐκ ἔφθασαν. Ἄκουε γὰρ τοῦ λέγοντος· ἄνθρωπος ματαιότητι ὠμοιώθη· αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιά παράγουσιν. Ἔτι μικρὸν ὑπόμενον, παρακαλῶ, ἀγαπητὲ ἀδελφέ· ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς

τέλος, οὗτος σωθήσεται. Οὐδεις γὰρ οἶδε, μήποτε ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεως ἡμῶν ἐφέστηκε, καὶ τούτου χάριν πλεονάζουσιν ἡμῶν οἱ πειρασμοί. Μὴ οὖν ὀλιγοψυχήσωμεν, μηδὲ στραφῶμεν εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ὀπισθεν ἐπιλανθανόμενοι, τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμεθα, ἵνα συνεισέλθωμεν τῷ Νυμφίῳ πρὸ τοῦ ἀποκλεισθῆναι τὴν θύραν. Λέγει γάρ· γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν. Καὶ πάλιν λέγει ὁ Σωτὴρ· καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς γὰρ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κατακλυσμοῦ· ἦσθιον καὶ ἔπινον, ἐγάμουν καὶ ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἦλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἀπώλεσε πάντας. Ὅμοίως, καθὼς ἐγένετο ἐν ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον καὶ ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ ἀπὸ οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσε πάντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ἐν ἡμέρᾳ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Μὴ οὖν ἀμελήσωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀγαπητοί. Ἴδου γὰρ αἱ θεῖαι Γραφαὶ μηνύουσιν ἡμῖν τὴν ἡμέραν, ἵνα διὰ τῆς μετανοίας σωθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς καὶ κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν, ποιήσαντες τὰ εὐάρεστα τῷ Κυρίῳ. Εἰ δὲ ἐπιμένεις τῇ προτέρᾳ σου ἀπειθείᾳ καὶ ἐν τῷ τῆς ἀφοβίας λογισμῷ ὑπάρχεις, γίνωσκε ὅτι οὐ χρονεῖς ἐκκοπήναι. Ἀψευδῆς γὰρ ὁ εἰπών· ἤδη ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄκουε δὲ καὶ τὴν παραβολὴν τῆς συκῆς. Συκὴν τις εἶχε, φησὶν, ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν ἐζήτει καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὔρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἴδου τρία ἔτη ἄφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν, καὶ οὐχ εὐρίσκω. Ἐκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἵνα σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν. Κἂν μὴ ποιήσῃ καρπὸν, ἔπειτα εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν. Ὅρα οὖν, ἀγαπητέ, μήποτε πληρωθῇ ὁ καιρὸς τῆς προθεσμίας, καὶ ἄλλον καιρὸν οὐ μὴ εὕρωμεν. Δεῦτε οὖν, προσκυνήσωμεν αὐτῷ· κλαύσωμεν ἐναντίον Κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. Ἄρον τὰς χεῖράς σου πρὸς αὐτὸν σὺν τῇ καρδίᾳ, καὶ μετὰ δακρύων πρόσελθε αὐτῷ, βοῶν πρὸς αὐτὸν σὺν τῷ Προφήτῃ· σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥύσαί με ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων. Μὴ με καταποντισάτω καταγίγς ὕδατος, μηδὲ καταπιέτω με βυθός, μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ· εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου· κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβομαι· ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥύσαί με. Ὅπως καὶ αὐτὸς εἶπη πρὸς σὲ τὸ γεγραμμένον· ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον. Ἴνα καὶ σὺ εὐχαριστῶν τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ εἴπῃς· ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου, καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ἄσμα καινόν, ὕμνον τῷ Θεῷ ἡμῶν· ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ Κύριον. Μακάριος ἀνὴρ, οὗ ἔστι τὸ ὄνομα Κυρίου ἐλπίς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. Εὐλογητὸς Κύριος, ὁ διδὼν δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὁ Θεός, ἰλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν· ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 49

Περὶ κακοηθείας. Παραίνεσις μθ' Ὀν τρόπον ξίφος νευροκοπεῖ ἵππον καὶ τὸν ἐπιβάτην καταβάλλει, οὕτως καὶ ἡ κακοήθης γνώμη κόπτει τοὺς τόνους τῆς ψυχῆς καὶ τῇ λύπῃ παραδίδωσι· λύπη δὲ διαφθείρει τοὺς ἐμπίπτοντας ἐν αὐτῇ. Τίς δὲ ποτε βουλόμενος εἰς πόλιν ἀπελθεῖν ἀπέχουσαν στάδια τριάκοντα, ποιήσας δὲ εἴκοσι ἐννέα, τὸ δὲ ἐν μὴ ποιήσας, οὗτος ἐκ τῶν ἰδίων ἐξῆλθε καὶ εἰς τὴν πόλιν οὐκ

εἰσηλθε. Καθάπερ <γάρ> ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑνδεκάτην ὥραν πλήρη τὸν μισθὸν ἔλαβεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ βαστάσαντες τὸ βᾶρος τῆς ἡμέρας, οὕτως καὶ ὁ ἐργασάμενος μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ὥρας, περὶ δὲ δωδεκάτην τὴν ὥραν ἐὰν ἄρξηται καταστρέφειν καὶ τὰ πεφυτευμένα ἐκτίλλειν, μισθὸν οὐ λαμβάνει, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται· καὶ ἄλλιν· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ στραφεῖς εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἡ γὰρ γυνὴ τοῦ Λῶτ στραφεῖσα εἰς τὰ ὀπίσω ἐγένετο στήλη ἄλος· ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόστολος τῶν ὀπισθεν ἐπιλανθανόμενος, τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεται. Καὶ σὺ οὖν, ἀγαπητέ, ὑπόμεινον· ὁ γὰρ κόσμος οὗτος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ξένοι γὰρ ἐσμεν καὶ πάροικοι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· ἐὰν δέ, ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα ἐν αὐτῷ τὰ ἀρεστὰ τῷ Κυρίῳ, τὸν μισθὸν κομισώμεθα. Κτῆσαι οὖν τὴν ὑπομονήν, ἀγαπητέ ἀδελφέ· γέγραπται γάρ· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὁ Ἐνὼχ διακόσια ἔτη εὐηρέστησε τῷ Θεῷ μετὰ τὸ γεννηθῆσαι αὐτὸν τὸν Μαθουσαλά, καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ καιρῷ ὀλιγωροῦμεν; Ἄντίστα, ἀγαπητέ, τοῖς βλαβεροῖς λογισμοῖς, καὶ εἰπὸν μετὰ τοῦ λέγοντος· Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ὅταν ὄλον τὸν κόσμον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; Ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ μου· τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ βοῶντος· ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης, μετὰ τοσοῦτον πλοῦτον καὶ δόξαν. Οὐκέτι ματαιότητι προσφέρω μου τοὺς καμάτους, ἵνα μὴ μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον ἄλλοι κληρονομήσωσι, κἀγὼ ἀποτίσομαι τὴν δίκην, ἀλλὰ προσφέρω μου τοὺς καρπούς τῷ ἀγαθῷ καὶ ἐλεήμονι Θεῷ, τῷ παρέχοντι μετὰ θάνατον ζωὴν, καὶ ἐτοιμάζοντι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Ναί, ἀγαπητέ, ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον· καὶ ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ἔξοδος σου. Ἐκεῖ ὄψει τοὺς δικαίους χαίροντας ἐπὶ τῇ σῆι σωτηρίᾳ· ἐκεῖ ἀυλισθήσῃ ἐν κόλποις Ἀβραάμ σὺν τῷ Λαζάρῳ· τὴν γὰρ πτωχείαν ἐξελέξω, τὴν θλιψὴν ὑπέμεινας, ὄνειδισμοὺς ὑπήνεγκας, ἐξουδένωσιν οὐκ ἐμίσησας. Διὰ τοῦτο δέξονται σε μετ' εὐφροσύνης εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός. Ἐκεῖ ὄψει τὴν ζωὴν καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὴν ἐλπίδα πάσης τῆς κτίσεως, τὸν λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν βασιλέα τῆς δόξης, καὶ χαρήσεται σου ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν οὐδεὶς αἶρει ἀπὸ σοῦ· αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς ἡμῶν, διαφυλάξει ἡμᾶς ἀμέμπτους. Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 50 Περὶ διαφορᾶς τοῦ μοναχικοῦ βίου ὑπὲρ τὸν κοσμικόν Παραίνεις ν' Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν ἀποταξάμενος τῷ βίῳ γένη μοναχός, νῆφε, ὅτι πολλὰ αἰ μεθοδεῖται τοῦ Ἐχθροῦ. Μήποτε εὐρῶν χώραν, ὑποβάλλῃ τὰ τοιαῦτα. Ἰδοὺ, φησὶν, ἀπετάξω τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἰδίοις. Οὐκ ἰδοὺ καὶ τὰ θηρία ἡσύχαζον εἰς τοὺς φωλεοὺς αὐτῶν; Σὺ οὖν ἐπιτίμησον αὐτῷ, λέγων· ὁ Κύριος καταργήσῃ σε, Διάβολε, ὅτι τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησε κατ' ἰδίαν εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν, θηρίῳ ἀλόγῳ καθωμοίωσας. Οὐ παύη διαστρέφων τὰς εὐθείας ὁδοὺς; Περὶ δὲ τῆς διαφορᾶς, ἄκουε· πρῶτον μὲν ὁ θέλων γενέσθαι μοναχὸς ἀποτάσσεται τῷ κόσμῳ, ἀποτάσσεται τοῖς ἰδίοις θελήμασι καὶ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ. Οὐ φιλονεικεῖ, οὐ καταράται, οὐ ὀμνύει, οὐ δυσφημεῖ, οὐ μελετᾷ λόγους ψευδεῖς διὰ τῆς εὐλάλου καὶ φλυαροῦ φιλοσοφίας. Ἐγκρατεύεται, οὐ σπαταλᾷ. Πάντας τοῦ Θεοῦ Ἀγγέλους φίλους ἔχει, ἐχθρὸν δὲ τὸν Διάβολον. Οὐκ ἐκθλίβει γεωργόν, οὐ βιάζεται χήραν, οὐκ ἀρπάζει τὰ τοῦ πτωχοῦ, οὐ κονδυλίζει ὀρφανόν, οὐ μαίνεται ἐπὶ πλούτῳ. Ἀρκούμενος τοῖς παροῦσιν, οὐ φροντίζει τοῦ στρατεῦσαι τοὺς ἑαυτοῦ υἱοὺς, ἢ πῶς ἐγγαμίσει θυγατέρας. Οὐ δέδεται περισπασμοῖς, ἀλλὰ σχολάζει τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ. Οὐκ ἐπαίρεται, ἀλλὰ

ταπεινοφρονεῖ, ἀλλὰ χρηστεύεται καὶ ἐπεικεύεται. Ψάλλει καὶ οὐ τραγωδεῖ. Προσεύχεται καὶ οὐ μετεωρίζεται. Οὐ θαλασσομαχεῖ ἐν ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις. Οὐ φροντίζει περιποιεῖσθαι ἑαυτῷ δόξαν ἐπίγειον. Ἐντὶ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ μουσικῶν, ψάλλει τῷ Κυρίῳ καὶ προσεύχεται. Πενθεῖ καὶ δακρύει ἐν τοῖς ἐσωτέροις ταμείοις, καὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς ψυχῆς, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν αἰτούμενος. Προσευχόμενος προσεύχεται καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Οὐ παραβάλλει ματαίαις θεωρίαις, ἀλλὰ ἀγίοις ἀνδράσιν. Ἐντὶ αὐλῆς τῆς ἐρήμῳ. Ἐκκλίνει ὄρκους καὶ ψυχὰς τῶν τερπομένων αὐτοῖς. Χεῖρας ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα εἰς ἔργον καὶ ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν. Ἀμεριμνίαν γονέων καὶ γηϊνῶν πραγμάτων ὡς οὐδὲν λογίζεται. Ἀναλογίζεται τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἀναζωπυρεῖται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν λύπην φυγαδεύει. Ἦκει σωματικὴ ἀρρωστία; Χαίρει, ὅτι ἐγγὺς ὁ στέφανος. Ἦκει ἀκηδία; Διαδέχεται παρὰ Κυρίου ὑπομονή. Ἦκει ζημία γηϊνῆ; Ἀλλὰ μιμνήσκειται τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς, ὅτι πάντα ὧδε μένει. Ὁχλήθη ὑπὸ τῆς ἠδυπαθείας; Ἀναλογίζεται τὴν πικρότητα τῶν βασάνων. Ἦκει συκοφαντία; Μακροθυμεῖ, ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαίων αὐτόν. Ἦκει ὕβρις καὶ βάσανοι; Ἀναλογίζεται τὰ παθήματα τοῦ Σωτῆρος. Ἦκει ὑψηλοφροσύνη; Ἀναλογίζεται, ὅτι διὰ πυρὸς μέλλει ἔρχεσθαι. Ταῦτα τὰ δωρήματα τῆς χάριτος, τοῖς ὀρθῶς δουλεύουσι τῷ Κυρίῳ, καὶ ὅσα πρέπει τοῖς ἀγίοις. Σέ, τὸν Διάβολον, ἀπρακτον ἀποστρέψει ὁ Κύριος. Ναί, ἀγαπητέ, ἄκουε τοῦ λέγοντος· ἀντίστητε τῷ Διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ Θεῷ καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. Προσευχόμενος ἅμα καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ταλαιπώρου, ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου· ὅπως <ὁ> ἀγαθὸς Κύριος καὶ ἐλεήμων διαφυλάξῃ καὶ σῶσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν· ἢ τῶν ἀπεγνωσμένων ἐλπίς. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα, κράτος καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.